

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ДИЗАЙНУ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

*Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису*

ГЕРАСИМЕНКО ОЛЕНА ДМИТРІВНА

УДК [7.012:687.13.01](477)"19/20"(043)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ДИТЯЧА МОДА В УКРАЇНІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ:
ЕВОЛЮЦІЯ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОЄКТНА ПРАКТИКА**

Спеціальність 022 – Дизайн

Галузь знань 02 – Культура і мистецтво

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ О. Д. Герасименко

Науковий керівник **Пашкевич Калина Лівіанівна,**
доктор технічних наук, професор

Київ – 2021

АНОТАЦІЯ

Герасименко О. Д. Дитяча мода в Україні ХХ – початку ХХІ століть: еволюція, тенденції, проєктна практика. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн» (галузь знань 02 – Культура і мистецтво). – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2021.

Дисертацію присвячено вивченню актуальної проблеми мистецтвознавчого аналізу дитячої моди в Україні ХХ – початку ХХІ ст. як складової сучасного українського дизайну.

Аналіз особливостей еволюції дитячої моди як важливого сегменту світової моди становить теоретичну основу для подальшого розвитку дизайну одягу для дітей. Дослідження тенденцій дитячої моди та факторів, що впливали на їх зміну, зумовлені важливістю прогнозування модних тенденцій та раціонального формування асортименту виробів колекцій дитячого одягу в умовах швидкого поширення інформації та можливостей вибору одягу не залежно від територіального розташування товару і покупця в сучасному інформаційному полі. Узагальнений аналіз творчого доробку і проєктної практики дизайнерських осередків дитячої моди України і світу становить необхідну інформаційну базу для подальшого використання при створенні нових моделей і колекцій модного одягу для дітей. Таким чином, необхідність комплексного дослідження еволюції, тенденцій та проєктних практик дитячої моди в українському та світовому контекстах зумовлена впливом загальних тенденцій світової моди та художньо-образних особливостей жіночого та чоловічого костюма на розвиток дизайну дитячого одягу. Дослідження особливостей формування і розвитку дитячої моди в Україні доповнює наукову базу для розуміння загальних закономірностей функціонування моди та розширення знань у цій сфері.

Теоретико-методологічними засадами дослідження є праці українських і зарубіжних мистецтвознавців, присвячені теорії моди та дизайну, історії розвитку костюма та моди в Україні та світі, зокрема історії дитячого костюма та особливостям його дизайну, діяльності дизайнерських осередків, що функціонували в Україні: Р. Андреєвої, Т. Баранової, Р. Барта, К. Блекмана, А. Гофмана, Д. Єрмілової, Р. Захаржевської, Ш. Зелінг, Т. Кари-Васильєвої, Т. Козлової, М. Колосніченко, О. Колосніченко, Н. Король, О. Корнієнко, І. Кузнецової, М. Костельної, Л. Краснюк, Т. Кротової, О. Лагоди, М. Мельника, Р. Михайлової, Дж. Нанн, Т. В. Ніколаєвої, Т. І. Ніколаєвої, Т. О. Ніколаєвої, М. Олійник, Н. Остапенко, К. Пашкевич, М. Снодграс, В. Стіл, Т. Струмінської, Н. Супрун, З. Тканко, О. Тканко, М. Фогг, О. Чепелюк, Н. Чупріної, Р. Шмагала, М. Яковлєва та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до напрямів наукових досліджень кафедри ергономіки і дизайну Київського національного університету технологій та дизайну «Н/н 7/20 Культурологія, естетика, конструктивно-функціональна проблематика дизайну в контексті етнокультури, екології та систем життєзабезпечення людини» (2017–2020 рр.); «Н/н 47/20 Теоретичні основи дизайну одягу на основі тектонічного підходу» (2018–2020 рр.); окремі розділи роботи виконано у рамках науково-дослідної роботи 16.04.65 ДБ «Розробка дизайн-ергономічних рішень захисного, форменого одягу для військовослужбовців в умовах впливу різних видів небезпеки і оцінювання ризиків» (2019–2020 рр.) та договору на створення і передачу науково-технічної продукції «Розробка перспективних рішень корпоративного одягу» (договір № 1029 від 29.04.2020 р.).

Мета дослідження – виконання комплексного мистецтвознавчого аналізу дитячої моди в Україні ХХ – початку ХХІ ст. для встановлення особливостей її еволюції, характерних модних тенденцій і факторів їх зміни, визначення особливостей проектної практики дизайну дитячого одягу.

Для досягнення мети поставлено та вирішено такі **завдання**:

- проаналізувати сучасний стан наукового вивчення теми, охарактеризувати джерельну базу і методологію дослідження;
- дослідити еволюції дитячої моди в Україні та світі, простежити їх становлення та розвиток;
- проаналізувати моделі дитячого одягу за період XX – XXI ст. та визначити основні модні тенденції в дизайні дитячого костюма;
- визначити фактори, що впливають на зміну модних тенденцій в дитячій моді;
- визначити принципи функціонування індустрії дитячої моди та особливості формування асортименту колекцій сучасного дитячого одягу;
- дослідити художньо-образні особливості дитячого костюма та визначити закономірності їх повторення в проєктній практиці дитячого одягу з метою прогнозування тенденцій дитячої моди.

Об’єкт дослідження – дитяча мода в Україні.

Предмет дослідження – еволюція дитячої моди в Україні, модні тенденції та проєктна практика.

Хронологічні межі дослідження – XX століття – початок XXI століття.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на розумінні дитячого одягу як художньої системи, принципи проєктування та функціонування якої тісно пов’язані із соціокультурними особливостями розвитку індустрії моди у світі загалом та в Україні зокрема. Для вирішення поставлених завдань та досягнення мети застосовано системний підхід, методи типологічного аналізу, порівняльно-історичного, статистичного, реконструктивного, структурно-функціонального аналізу тощо. Для аналізу обрано моделі і колекції одягу світових Будинків моди, українських Будинків моделей та брендів України і світу, які суттєво вплинули на розвиток дитячої моди.

Наукова новизна отриманих результатів. Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у такому:

у перше:

- проведено комплексний системний аналіз еволюції дитячої моди в українському та світовому контекстах;
- визначено вплив тенденцій світової моди на художньо-образне вирішення дитячого костюма ХХ – початку ХХІ століть;
- розкрито особливості організації фешн-індустрії дитячого одягу в Україні;
- висвітлено принципи розробки і формування асортименту колекцій сучасного дитячого одягу;
- систематизовано художньо-образні особливості дитячого костюма в колекціях українських і світових дизайнерів;

набули подальшого розвитку:

- дослідження у галузі сучасного мистецтвознавства з питань розвитку дитячої моди та особливостей організації фешн-індустрії дитячого одягу;
- висвітлення творчості провідних дизайнерів дитячого костюма українських Будинків моделей одягу та брендів ХХ – початку ХХІ століть.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових досліджень у галузі сучасного мистецтвознавства з питань розвитку дитячої моди в світовому та українському контекстах.

Практичне значення дисертації полягає в узагальненні світового та українського досвіду проектних практик дитячого одягу та збагаченні вихідної бази даних для подальших досліджень. Наукові результати впроваджено в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну, у виробничий процес ТОВ «Сотекс» (Київська обл., м. Переяслав) та використано при розробці творчих колекцій дитячого одягу.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних літературних джерел, додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність та теоретико-методологічні засади дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами,

темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації та впровадження результатів роботи; зазначено особистий внесок здобувача та подано структуру й обсяг дисертації.

У **першому розділі** «Стан наукової розробленості теми, джерельна база та методи дослідження» проведено аналіз наукових джерел за темою роботи, визначено основні завдання, загальну методологію та структурну модель дослідження. Встановлено, що науковці розглядали дитячу моду в Україні ХХ – початку ХХІ ст. переважно фрагментарно, в контексті загального дослідження комплексу моди та у сукупності з дорослим костюмом, або висвітлювали окремі аспекти дизайну дитячого одягу. Класифіковано джерельну базу дослідження, що склали теоретичні праці вітчизняних і зарубіжних авторів та практичні напрацювання фахівців з дизайну дитячого одягу, актуальні моделі дитячого і дорослого одягу, опубліковані та матеріалізовані. Описано використані в роботі науково-дослідні методи для забезпечення усестороннього висвітлення еволюції, модних тенденцій та проєктної практики дитячої моди в Україні.

У **другому розділі** «Еволюція дитячої моди в Україні» визначено фактори зародження дитячої моди: промислова революція та розвиток виробництва тканин у ХVІІІ ст.; зміна поглядів на дитячий костюм і його функції у ХVІІІ – на початку ХІХ ст.; поява окремих модних тенденцій та статевого розмежування в дитячому одязі. Встановлено наступні етапи розвитку дитячої моди у світі: покази перших колекцій одягу *haute couture* для дітей Будинком високої моди *Lanvin*; поява в 1950–1970-х рр. брендів дитячого одягу та відкриття першого бутики *haute couture Baby Dior*; заснування окремої виставки дитячих товарів *Pitti Vimbo*; відкриття ліній одягу для дітей Будинками моди та світовими брендами в кінці ХХ ст. – початку ХХІ століття. Досліджено еволюцію дитячої моди в Україні та виокремлено наступні етапи: поява теми дитячого одягу в публікаціях

популярно-розважального та наукового характеру, моделей одягу для дітей на перших показах у 1930-х рр.; відкриття Будинків моделей одягу, зокрема спеціалізованого на виготовленні одягу для дітей різного віку Дніпропетровського будинку моделей одягу в середині ХХ ст.; новий етап розвитку дитячої моди в Україні розпочався в 1990-х рр. з появою дизайнерських брендів одягу для дітей та заснуванням промислових виставок і тижнів моди. Узагальнено інформацію про художників-модельєрів, котрі займалися розробкою дизайну дитячого одягу у складі творчих колективів українських Будинків моделей одягу, досліджено їхню творчість та проєктні практики розробки колекцій дитячого костюма.

У **третьому розділі** «Тенденції дитячої моди: від народних традицій до масової культури» виділено основні тенденції в дитячому одязі: етнічні тенденції, використання елементів масової культури в дизайні дитячого одягу, напрям *family look*. Класифіковано напрями використання етнічних джерел в дитячому одязі: повторення народного костюма шляхом відтворення його художньо-образної цілісності; поєднання традиційних елементів народного костюма з сучасними видами одягу; інтерпретація в дитячому одязі оздоблення, кольорового рішення, конструктивно-декоративних елементів тощо. Узагальнено способи вираження образів масової культури в дитячому одязі: в художньо-образному рішенні костюма, тканини або оздоблення. Визначено основні ознаки напрямку *family look*, які полягають у використанні в художньо-образному рішенні дитячого і дорослого костюма однакових або подібних принтів, тканин, кольорової гами, конструктивного рішення, силуетів, оздоблення, конструктивно-декоративних елементів. Систематизовано фактори, які впливали на тенденції в дитячому одязі: глобальні явища (історичні події, соціально-політичні процеси тощо), культурний розвиток суспільства, науково-технічний прогрес (створення нових матеріалів, розробка технологій виготовлення та оздоблення виробів тощо), модні тенденції в дорослій моді. Досліджено творчість художників-модельєрів дитячого одягу українських Будинків моделей одягу та дизайнерів

одягу для дітей ХХ – початку ХХІ століть. В результаті порівняння моделей чоловічого, жіночого та дитячого одягу встановлено, що взаємовплив дорослої та дитячої моди проявлявся у використанні подібних художньо-образних рішень, оздобленні, конструктивно-декоративних елементах тощо.

У **четвертому розділі** «Проектні практики в дизайні дитячого одягу» досліджено індустрію моди початку ХХІ ст. та встановлено, що основними суб'єктами індустрії дитячої моди є бренди, які спеціалізуються на дизайн-проектуванні одягу для всієї сім'ї або виключно на дитячому одязі. Проведено аналіз брендів дитячого одягу, систематизовано їх за принципами проектування, виробництва та відповідності актуальним тенденціям моди на класи *haute couture*, *pret-a-porter*, *mass-market* та *budget*. Встановлено, що в сучасній індустрії моди сегмент дитячого одягу *haute couture* є незначним та представляється лише Будинками високої моди, а найбільший вплив на модні тенденції в дитячому одязі має одяг класу *pret-a-porter*. Класифіковано колекції дитячого одягу на основні (*spring-summer*, *fall-winter*, *pre-fall*, *cruise*) та додаткові (тематичні) колекції. Досліджено принципи розробки асортименту колекцій одягу та виявлено, що найбільш доцільним є капсульне проектування колекцій, у тому числі дитячого одягу, що дає можливість збільшити асортимент одягу за рахунок виготовлення моделей в кількох варіантах кольорів і фактур тканин залежно від загальної кількості виробів та модних тенденцій. Систематизовано моделі дитячого одягу українських Будинків моделей одягу, дизайнерів та брендів, представлено узагальнений аналіз основних художньо-образних особливостей дитячого костюма ХХ – початку ХХІ ст. та визначено закономірності їх використання і повторення. Розроблено загальні рекомендації щодо прогнозування кольорових рішень нових моделей та надано пропозиції щодо художньо-образного рішення дитячого костюма з метою застосування в проектній практиці дизайну одягу для дітей.

Ключові слова: Будинок моделей одягу, Будинок моди, бренд, дизайн одягу, дизайнер, дитяча мода, дитячий одяг, модна тенденція, проєктна практика, художник-модельєр, художньо-образна особливість.

ABSTRACT

Gerasymenko O. D. Children`s Fashion in Ukraine in the 20th Century – at the Beginning of the 21st Century: Evolution, Tendencies, Design Practice. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation for obtaining a scientific degree of Doctor of Philosophy, specialty 022 “Design” (branch of knowledge 02 – Culture and Art). – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2021.

The dissertation is devoted to the study of the actual problem of the art analysis of children`s fashion in Ukraine in the 20th century – at the beginning of the 21st century as a component of modern Ukrainian design.

The analysis of the evolution of children`s fashion as an important segment of world fashion is the theoretical basis for further development of the design of clothing for children. The study of the trends in children`s fashion and the factors influencing their change is due to the importance of predicting fashion trends and rational formation of the range of collections of children`s clothing in terms of rapid dissemination of information and possibilities of choice of clothing regardless of the location of the product and the buyer in the modern information field. The generalized analysis of creative work and design practice of the centers of children`s fashion in Ukraine and the world is a necessary information base for further use in creating new models and collections of fashionable clothes for children. As a result, the need for a comprehensive study of the evolution, trends, and design practices of children`s fashion in Ukrainian and global contexts is due to the influence of general trends in world fashion and artistic and imaginative features of women`s and men`s costumes on the development of children`s clothing in Ukraine. The study of the peculiarities of the formation and development of children`s clothing in Ukraine

complements the scientific basis for understanding the general regularities of functioning of fashion and expanding knowledge in this area.

The theoretical and methodological foundations of the study are the works of Ukrainian and foreign art critics on the theory of fashion and design, the history of costume and fashion in Ukraine and the world, including the history of children`s costume and the features of its design, as well as the activities of design centers operating in Ukraine, in particular the works of R. Andreeva, T. Baranova, R. Bart, C. Blackman, A. Hoffman, D. Yermilova, R. Zakhazhevska, C. Seeling, T. Karavasylieva, T. Kozlova, M. Kolosnichenko, O. Koloshichenko, N. Korol, O. Kornienko, I. Kuznetsova, M. Kostelna, L. Krasnyuk, T. Krotova, O. Lagoda, M. Melnyk, R. Mykhailova, J. Nunn, T.V. Nikolaeva, T.I. Nikolaeva, T.O. Nikolaeva, M. Oliynyk, N. Ostapenko, K. Pashkevich, M. Snodgrass, V. Steele, T. Struminska, N. Suprun, Z. Tkanko, O. Tkanko, M. Fogg, O. Chepelyuk, N. Chuprina, R. Shmagalo, M. Yakovlev and others.

Connection of the work with scientific programs, plans, themes. The dissertation is performed in accordance with the directions of scientific research of the Department of Ergonomics and Design in Kyiv National University of Technologies and Design “N/n 7/20 Culturology, Aesthetics, Structural and Functional Issues of Design in the Context of Ethnoculture, Ecology and Life Support Systems” (2017 – 2020); “N/n 47/20 Theoretical Foundations of Fashion Design Based on the Tectonic Approach” (2018 – 2020); separate sections of the work are performed within the research 16.04.65 SB “Development of Design and Ergonomic Solutions for Protective, Uniform Clothes for Servicemen Under the Influence of Different Types of Hazards and Risk Assessment” (2019 – 2020) and the contract for the creation and transfer of scientific and technical products “Development of Promising Solutions for Corporate Clothing” (Contract No. 1029 as of April 29, 2020).

The purpose of the research is to perform a comprehensive art analysis of children`s fashion in Ukraine in the 20th century – at the beginning of the 21st century to determine the peculiarities of its evolution, the characteristic fashion trends and

the factors of their change, and to determine the features of design practice of children`s clothing.

To achieve the purpose, the following **tasks** are set and solved:

- to analyze the current status of the scientific study of the theme, to characterize the source base and methodology of research;
- to study the evolutions of children`s fashion in Ukraine and the world, to see about its formation and development;
- to analyze the models of children`s clothing during the 20th and 21st centuries, to identify the main fashion trends in the design of children`s costume;
- to identify the factors influencing the change of fashion trends in children`s fashion;
- to determine the principles of functioning of the children`s fashion industry and the peculiarities of formation of the range of collections of the modern children`s clothing;
- to research the artistic and figurative features of children`s costumes and to identify the regularities of their repetition in the design practice of children`s clothing to predict the trends in children`s fashion.

The object of the research is children`s fashion in Ukraine.

The subject of the research is the evolution of children`s fashion in Ukraine, fashion trends, and design practice.

The chronological boundaries of the research are the 20th century – the beginning of the 21st century.

The methods of research. The methodological basis of the study is based on the understanding of children`s clothing as an art system, the principles of designing and functioning of which are closely related to the socio-cultural features of the development of the fashion industry in the world in general and in Ukraine in particular. To solve the stated tasks and achieve the purpose, a systematic approach is used, as well as the methods of typological analysis, comparative-historical, statistical, reconstructive, structural and functional analysis, etc. The models and clothing collections of world-famous Fashion Houses, Ukrainian Houses of Designs,

and brands of Ukraine and the world that significantly influenced the development of children`s fashion are selected for the analysis.

The scientific novelty of the obtained results. The main provisions that determine the scientific novelty of the dissertation are as follows:

for the first time:

- a comprehensive systematic analysis of the evolution of children`s fashion in the Ukrainian and world contexts is conducted;
- the influence of the world fashion trends on the artistic and figurative solution of children`s costume in the 20th century – at the beginning of the 21st century is revealed;
- the peculiarities of organization of the fashion industry of children`s clothing in Ukraine are outlined;
- the principles of development and formation of the range of collections of modern children`s clothing are highlighted;
- the artistic and figurative features of the children`s costume in the collections of Ukrainian and world designers are systematized;

have been further developed:

- the research in the field of modern art criticism on the development of children`s fashion and features of the organization of the fashion industry of children`s clothing;
- the coverage of the works of leading designers of children`s costumes of Ukrainian Houses of Designs of Clothing and brands of the 20th – early 21st centuries.

The theoretical significance of the work lies in the deepening of research in the field of contemporary art on the issues of development of children`s fashion in the world and Ukrainian contexts.

The practical significance of the dissertation is to generalize the world and Ukrainian experience in design practices of children`s clothing and to enrich the source base for further research. The scientific results are introduced into the educational process of the Kyiv National University of Technologies and Design, as

well as into the production process of Sotex, LLC (Kyiv region, city of Pereyaslav) and used in the development of creative collections of children`s clothing.

The work consists of an introduction, four sections with conclusions, general conclusions, a list of references, and addenda.

In the **introduction**, the relevance and theoretical and methodological principles of the study are substantiated; the connection of the work with scientific programs, plans, themes is indicated; the purpose, task, object, subject, chronological boundaries, and methods of research are determined; the scientific novelty and practical significance of the obtained results are outlined; the information on approbation and implementation of results of the works is given; the personal contribution of the applicant is indicated and the structure and volume of the dissertation are given.

In the **first section**, “The State of Scientific Development of the Theme, Source Base and Methods of Research”, the analysis of scientific sources on the topic is performed, the main tasks, general methodology, and structural model of the study are identified. It is pointed that scientists have considered children`s fashion in Ukraine in the 20th century – at the beginning of the 21st century fragmentarily, in the context of a general study of the complex of fashion and in conjunction with an adult costume or covered certain aspects of the design of children`s clothing. The source base of the study is classified, which consists of theoretical works of native and foreign authors and practical developments of specialists in children`s clothing design, up-to-date models of children`s and adult clothes that are published and materialized. The research methods used in the work to provide comprehensive coverage of the evolution, fashion trends, and design practice of children`s fashion in Ukraine are described.

In the **second section**, “Evolution of Children`s Fashion in Ukraine”, the factors of origin of children`s fashion are identified, namely: the industrial revolution and the development of production of fabrics in the 18th century; the change in views on children`s costume and its functions in the 18th century and at the beginning of the 19th century; the emergence of certain fashion trends and gender

segregation in children`s clothing. The following stages of development of children`s fashion in the world are identified, namely: the shows of the first *haute couture* collections of clothing for children, presented by the House of Children`s High Fashion *Lanvin*; the emergence of the brands of children`s clothing in the 1950s-1970s and the opening of the first *haute couture Baby Dior* boutique; the presentation of a separate exhibition of children`s goods *Pitti Bimbo*; the opening of the fashion lines for children by Fashion Houses and world-famous brands in the late 20th century – at the beginning of the 21st century. The evolution of children`s fashion in Ukraine is studied and the following stages are singled out: the emergence of the theme of children`s clothing in publications of popular-entertaining and scientific nature, as well as the designs of clothes for children at the first shows in the 1930s; the opening of the Houses of Designs of Clothing, in particular, Dnipropetrovsk House of Designs of Clothing, specialized in the manufacture of clothing for children of different ages in the middle of the 20th century; a new stage in the development of children`s fashion in Ukraine started in the 1990s with the emergence of designer brands of clothing for children and the establishment of industrial exhibitions and fashion weeks. The information on the fashion designers engaged in the development of children`s clothing, who were the participants of the creative teams of the Ukrainian Houses of Designs of Clothing, is summarized, and their creativity and design practices in the development of the collections of children`s costumes are studied.

In the **third section**, “Trends in Children`s Fashion: From Folk Traditions to Mass Culture”, the main trends in children`s clothing are highlighted, namely: ethnic trends, the use of elements of mass culture in the design of children`s clothing, the *family look* direction. The directions of use of ethnic sources in children`s clothing are classified, in particular: the repetition of the folk costume by reproducing its artistic and figurative integrity; the combination of the traditional elements of folk costume with modern clothes; the interpretation of finishing, color scheme, structural and decorative elements, etc. in children`s clothing. The ways of expressing the images of mass culture in children`s clothing are generalized, namely:

in the artistic and imaginative solution of a costume, fabric, or finishing. Also, the main features of the *family look* direction are identified, which are the use of the same or similar prints, fabrics, colors, design solutions, silhouettes, finishing, structural and decorative elements in the artistic and imaginative solution of children`s and adult costumes. The factors that influenced the trends in children`s fashion are systematized, namely: global phenomena (historical events, social and political processes, etc.), cultural development of the society, scientific and technological process (creation of new materials, development of technologies of manufacture and finishing, etc.), fashion trends in adults` fashion. The works of the pattern designers of children`s clothing of Ukrainian Houses of Designs of Clothing and designers of children`s clothing of the 20th century – the beginning of the 21st century are studied. As a result of comparing the designs of men`s, women`s, and children`s clothing, it is found that the interaction of adults and children`s fashion manifested in the use of similar artistic and imaginative solutions, finishing, structural and decorative elements, etc.

In the **fourth section**, “Design Practices of Children`s Clothing”, the fashion industry of the early 20th century is researched and found that the main players of the children`s fashion industry are brands that specialize in designing clothes for the whole family or exclusively for children. The analysis of brands of children`s clothes is carried out; they are systematized according to the principles of design, production, and compliance with current fashion trends into the following classes: *haute couture*, *pret-a-porter*, *mass-market* and *budget*. It is found that in the modern fashion industry, the segment of *haute couture* children`s clothing is insignificant and is represented only by Haute Couture Houses, while *pret-a-porter* clothing has the greatest influence on fashion trends in children`s clothing. The collections of children`s clothing are classified into main (spring-summer, fall-winter, pre-fall, cruise) and additional (thematic) collections. The principles of developing the range of clothing collections are studied and it is found that the capsule design of collections, including children`s clothing, is the most appropriate type of design and allows increasing the range of clothing by making designs in several colors and

textures depending on the total number of products and fashion trends. The designs of children`s clothing of Ukrainian Houses of Designs of Clothing, designers, and brands are systematized; the generalized analysis of the basic art and imaginative features of children`s costume of the 20th century – the beginning of the 21st century is presented, and the regularities of their use and repetition are determined. The general recommendations on forecasting the color solutions for new models are developed and the offers regarding art and imaginative solution of a children`s costume for its application in design practice of clothes for children are provided.

Keywords: House of models of clothing, Fashion House, brand, clothing design, designer, children`s fashion, children`s clothing, fashion trend, design practice, pattern designer, artistic and imaginative feature.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В., Фролов І. В., Герасименко О. Д., Скрипченко А. Г. Дизайн-проекування систем одягу на засадах тектонічного підходу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. № 3 (110). С. 249–256. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/6802>.
2. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми моделювання*. 2017. № 9. С. 69–74. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/8658>.
3. Ісаєв О. А., Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Ткачук О. Д. Прогнозування асортименту сучасних колекцій дитячого одягу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. № 4 (112). С. 182–192. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/7313>.

4. Герасименко О. Д., Фролов І. В., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Принципи формування асортименту колекцій одягу ready-to-wear. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2017. Вип. 4. С. 24–28. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/9480>.
5. Пашкевич К. Л., Колосніченко О. В., Лавренко М. А., Герасименко О. Д., Єжова О. В. Удосконалення параметрів електронних манекенів для сервісних додатків при візуалізації одягу. *Технічна естетика і дизайн*. 2019. Вип. 15. С. 97–108. DOI: <https://doi.org/10.32347/2221-9293.2019.15.97-108>.
6. Pashkevych K., Yezova O., Kolosnichenko O., Gerasymenko O., Protsyk V. Modern information technologies in designing fashion industry products. *Modern innovative and information technologies in the development of society: monograph* / ed. by Ekkert M., Nestorenko O., Szynek M. et al. Katowice School of Technology, 2019. С. 39–47. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/13318>.
7. Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л., Омельченко Г.В., Загрійчук Б. П., Колосніченко М. В. Художньо-композиційні особливості дитячого костюму у колекціях високої моди ХХ – початку ХХІ століття. *Art and design*. 2019. №4. С. 21–33. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.4.2>.
8. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Висвітлення творчості художників-модельєрів чоловічого одягу 70–80-х років ХХ ст. у модних періодичних виданнях України. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. 2019. № 13. С. 157–163.
9. Pashkevich K., Yezhova O., Gerasymenko O. Use of information and communication technologies for organizing self-education of personality in the field of clothes design. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Vol. 76, № 2. P. 58–69. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.2800> (Web of science).
10. Pashkevich K., Vasilyeva O., Gerasymenko O., Galchinska O. Factors of changing fashion trends in children's clothing design. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2020. Volume 8, No. 2. P. 36–40. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/16412>. (Словаччина)

11. Костогриз Ю.О., Герасименко О.Д., Шмагало Р.Т., Пашкевич К. Л. Покази моделей одягу швейних підприємств України в 1940–1960-ті роки. *Art and design*. 2020. №3. С. 66–77. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.3.5>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Ставицька В. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайн-проекування одягу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 27–28 квітня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 115–116.
2. Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Принципи розробки колекцій сучасного дитячого одягу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 27–28 квітня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 135–136.
3. Герасименко О. Д., Фролов І. В., Колосніченко О. В., Пашкевич К. Л. Використання етнічних мотивів в стилістиці сучасного одягу. *Масова культура у сучасному художньо-комунікаційному просторі* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 18–20 квітня 2017 р. Херсон : ХНТУ, 2017. С. 24–27.
4. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми геометричного моделювання* : матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції, 6–9 червня 2017 р. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2017. С. 18–19.
5. Frolov I., Kolosnichenko E., Pashkevich K., Vinnichuk M., Gerasimenko E. Development of conception of three-dimensional design of clothes. *Creativity*.

- Technology. Marketing* : book of abstracts the IV-th International symposium, 26–28 october 2017. Chişinău : Technical University of Moldova, 2017. P. 42–43.
6. Герасименко О., Мусієнко В. Аналіз розвитку сегменту дитячого одягу в українській фешн-індустрії. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20 квітня 2018 р. Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 330–332.
 7. Герасименко О. Д., Цзянсинь Лю, Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л. Сегментація українських споживачів модного одягу. *Інженерія та технології: наука, освіта, виробництво* : тези доповідей Міжнародної науково-технічної конференції, 15–16 листопада 2018 р. Луцьк : Інф.-вид. відділ Луцького НТУ, 2018. С. 41–43.
 8. Пашкевич К. Л., Костогрыз Ю. А., Герасименко Е. Д., Лю Цзянсинь. Мужская мода XXI века: основные тенденции и направления. *Современная наука и инновационные технологии* : материалы Международной научно-практической конференции, г. Кутаиси, Грузия, 16 ноября 2018 г. Кутаиси : Государственный университет Акакия Церетели, 2018. С. 176–178.
 9. Герасименко Е., Лю Цзянсинь, Пашкевич К. Отделка как средство художественной выразительности детской одежды. *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor – The Technical Scientific Conference of Undergraduate, Master and PhD Students* : матеріали наукової конференції, м. Кишинів, Молдова, 26–29 березня 2019 р. Кишинів: Tehnica – UTM, 2019. Ч. 1. С. 335–336.
 10. Загрійчук Б. П., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Художньо-образні особливості дитячого костюма початку XXI століття. *Молодь – науці і виробництву – 2019: Інноваційні технології легкої промисловості* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 16–17 травня 2019 р. Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2019. С. 152–154.
 11. Трушина Т. К., Алексєєнко В. О.; Герасименко О. Д. Аналіз оздоблення дитячого одягу в колекціях дизайнерів другої половини XX ст.. *Наукові*

- розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р. Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 153–154.
12. Богданова В. Є., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Аналіз особливостей дизайн-проекування сучасного одягу для дітей молодшого шкільного віку: композиційно-конструктивний устрій. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р. Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 149–150.
13. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Художники-модельєри чоловічого одягу в Україні в 1970–80-х роках. *Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 11–13 вересня 2019 р. Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2019. С. 70–72.
14. Герасименко О. Д., Костогриз Ю. О., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Особливості розвитку індустрії дитячої моди ХХ – початку ХХІ століття. *Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів, 10–11 жовтня 2019 р. Хмельницький : ХНУ, 2019. С. 144–145.
15. Костогриз Ю., Герасименко О., Пашкевич К. Творчість будинків моделей 1960-х років в архівній документальній хроніці. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2020 р. Київ: КНУТД, 2020. Том 1. С. 278–281.
16. Gerasymenko O., Kass B., Kolosnichenko O., Pashkevich K., Veklich A. Use of folk costume features in the design of fashion clothes. *Valorificarea patrimoniului etnocultural în cercetare și educație* : conferința științifică internațională = *Valorization of ethnocultural heritage in research and education* : book of

abstracts the International scientific conference, ediția a 5-a, 24 noiembrie 2020, Chișinău, Republica Moldova. Chisinau : Institutul Patrimoniului Cultural, 2020. P. 82.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Pashkevych K., Lavrenko M., Gerasymenko O. Analysis of modern computer technologies used for virtual fitting of clothes. *Journal of engineering science*. 2019. Vol. XXVI (2). P. 66–75. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3249190>.
(Молдова)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	24
РОЗДІЛ 1 СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНОСТІ ТЕМИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	32
1.1 Стан наукової розробленості теми	32
1.2 Джерельна база та методи дослідження	50
Висновки до розділу 1	56
РОЗДІЛ 2 ЕВОЛЮЦІЯ ДИТЯЧОЇ МОДИ В УКРАЇНІ.....	58
2.1 Зародження дитячої моди в світовому та українському контекстах... ..	58
2.2 Становлення дитячої моди в Україні та світі	69
2.3 Дитяча мода в незалежній Україні	85
Висновки до розділу 2	92
РОЗДІЛ 3 ТЕНДЕНЦІЇ ДИТЯЧОЇ МОДИ: ВІД НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ ДО МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	96
3.1 Використання етноджерел в дизайні дитячого одягу	96
3.2 Елементи масової культури та їх вплив на тенденції в дитячому одязі	103
3.3 Дитяча мода в контексті розвитку напрямку family look.....	108
3.4 Фактори зміни модних тенденцій у дитячій моді	114
Висновки до розділу 3	126
РОЗДІЛ 4 ПРОЄКТНІ ПРАКТИКИ В ДИЗАЙНІ ДИТЯЧОГО ОДЯГУ ..	129
4.1 Розвиток і сучасний стан індустрії дитячої моди у світі та в Україні	129
4.2 Принципи розробки і формування асортименту колекцій сучасного дитячого одягу.....	139

4.3. Художньо-образні особливості дитячого одягу	145
4.4 Апробація і впровадження результатів роботи	168
Висновки до розділу 4	171
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	174
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	178
ДОДАТКИ	202

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Мода є багатограним явищем, що впливає на різні аспекти суспільного життя та постійно трансформується у мінливому світі, тому активно досліджується науковцями різних галузей знань. Дитяча мода є важливим сегментом світової моди, який активно розширюється, зокрема в Україні, тому мистецтвознавчий аналіз та осмислення особливостей еволюції дитячої моди необхідні для забезпечення її подальшого становлення і розвитку. На початку XXI ст. розвиток інформаційної сфери надав новий поштовх індустрії моди: інтернет магазини, сайти та інші ресурси, на яких представлено модний дорослий і дитячий одяг різних дизайнерів і брендів сприяє миттєвому поширенню актуальних тенденцій моди у світі та надає споживачам можливості вибирати одяг незалежно від територіального розташування товару і покупця. Ситуація, що склалася, позитивно впливає на перспективу більшого залучення дітей в процес підбору їхнього гардеробу, підвищує важливість прогнозування модних тенденцій та раціонального формування асортименту виробів у колекціях дитячого одягу.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що дитяча мода потребує наукового осмислення та систематизації історичних надбань творчих дизайнерських осередків дитячої моди України, зокрема необхідно дослідити імена і творчість художників-модельєрів українських Будинків моделей та дизайнерів українських брендів дитячого одягу з метою формування необхідної інформаційної бази для подальшого використання при створенні нових моделей і колекцій модного одягу для дітей, прогнозування актуальних тенденцій дитячого костюма. Однак, не можна заперечувати вплив світової моди на розвиток дизайну одягу в Україні XX – XXI ст., що зумовлює необхідність дослідження дитячої моди в українському та світовому контекстах. Розкриття обраної теми вирішує проблему комплексного висвітлення особливостей становлення і розвитку дитячої моди в Україні XX –

XXI ст. як складової сучасного українського дизайну. Вивчення особливостей дитячої моди в Україні дозволить глибше зрозуміти загальні принципи світової моди, сприятиме розширенню знань у цій сфері.

Теоретико-методологічними засадами дослідження є праці українських і зарубіжних мистецтвознавців, присвячені:

- світовій історії дизайну та моди – Р. Андреєвої, Р. Барта, А. Гофмана, К. Блекман (С. Blackman) Д. Єрмілової, Ш. Зелінг (С. Seeling), Р. Захаржевської, М. Колосніченко, Т. Кротової, М. Мерцалової, Дж. Нанн (J. Nunn), Е. Рібейро, М. Снодграс (М. Е. Snodgrass), В. Стіл (V. Steele), Н. Чупріної, М. Фогг (M. Fogg);
- розвитку костюма та моди в Україні – Т. Кари-Васильєвої, М. Колосніченко, О. Колосніченко, О. Коровицького, Т. Кротової, І. Кузнецової, О. Лагоди, М. Мельника, Р. Михайлової, Т. В. Ніколаєвої, Н. Остапенко, К. Пашкевич, З. Тканко, О. Тканко, Н. Чупріної, Р. Шмагала, М. Яковлєва;
- діяльності дизайнерських осередків, що функціонували на території України у XX ст. – О. Корнієнко, Г. Кокоріної, Н. Король, О. Коровицького, М. Костельної, Т. В. Ніколаєвої, З. Тканко, О. Тканко, Н. Чупріної;
- дизайну виробів різного призначення – М. Колосніченко, О. Колосніченко, Л. Краснюк, Т. В. Ніколаєвої, Н. Остапенко, К. Пашкевич, Н. Супрун, О. Чепелюк;
- історії дитячого костюма та особливостям його дизайну – Т. Баранової, Г. Бескоровайної, І. Васильєвої, О. Васильєвої, Т. Козлової, Н. Король, С. Куренової, Л. Ларькіної, Л. Назарчук, Т. І. Ніколаєвої, М. Олійник, Г. Омельченко, Н. Остапенко, К. Пашкевич, І. Проданчук, Т. Струмінської;
- українському народному костюму та етнічним тенденціям в дитячій моді – Т. Кари-Васильєвої, Н. Король, М. Костельної, О. Коровицького,

Т. О. Ніколаєвої, М. Олійник, З. Тканко, роботи колективів авторів під редакцією К. Гуслистого, П. Одарченко та Г. Царинник.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до напрямів наукових досліджень кафедри ергономіки і дизайну Київського національного університету технологій та дизайну «Н/н 7/20 Культурологія, естетика, конструктивно-функціональна проблематика дизайну в контексті етнокультури, екології та систем життєзабезпечення людини» (2017–2020 рр.); «Н/н 47/20 Теоретичні основи дизайну одягу на основі тектонічного підходу» (2018–2020 рр.); окремі розділи роботи виконано у рамках науково-дослідної роботи 16.04.65 ДБ «Розробка дизайн-ергономічних рішень захисного, форменого одягу для військовослужбовців в умовах впливу різних видів небезпеки і оцінювання ризиків» (2019–2020 рр.) та договору на створення і передачу науково-технічної продукції «Розробка перспективних рішень корпоративного одягу» (договір №1029 від 29.04.2020 р.).

Мета дослідження – виконання комплексного мистецтвознавчого аналізу дитячої моди в Україні ХХ – початку ХХІ ст. для встановлення особливостей її еволюції, характерних модних тенденцій і факторів їх зміни, визначення особливостей проектної практики дизайну дитячого одягу.

Для досягнення мети поставлено та вирішено такі **завдання**:

- проаналізувати сучасний стан наукового вивчення теми, охарактеризувати джерельну базу і методологію дослідження;
- дослідити еволюції дитячої моди в Україні та світі, простежити її становлення та розвиток;
- проаналізувати моделі дитячого одягу за період ХХ – ХХІ ст. та визначити основні модні тенденції в дизайні дитячого костюма;
- визначити фактори, що впливають на зміну модних тенденцій в дитячому одязі;

- визначити принципи функціонування індустрії дитячої моди та особливості формування асортименту колекцій сучасного дитячого одягу;
- дослідити художньо-образні особливості дитячого костюма та визначити закономірності їх повторення в проєктних практиках дитячого одягу з метою прогнозування тенденцій дитячої моди.

Об’єкт дослідження – дитяча мода в Україні.

Предмет дослідження – еволюція дитячої моди в Україні, модні тенденції та проєктна практика.

Хронологічні межі дослідження – ХХ століття – початок ХХІ століття.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на розумінні дитячого одягу як художньої системи, принципи проєктування та функціонування якої тісно пов’язані із соціокультурними особливостями розвитку індустрії моди в світі загалом та в Україні зокрема. Для вирішення поставлених завдань та досягнення мети застосовано методи типологічного аналізу, порівняльно-історичного, статистичного, реконструктивного, структурно-функціонального аналізу тощо. Для дослідження обрано моделі та колекції одягу світових Будинків моди, українських Будинків моделей одягу і брендів України та світу, які суттєво вплинули на еволюцію дитячої моди.

Застосовано історичний підхід до розгляду етапів розвитку дитячої моди і дитячого костюма в хронологічній послідовності. Порівняльно-історичний метод застосовано для розгляду актуальних тенденцій та визначення домінуючих напрямів у дитячій моді, встановлення загальних та специфічних рис дитячого одягу, виявлення змін, які відбулись у художньо-образному устрої дитячого костюма. З метою визначення притаманних дитячому костюму художньо-образних особливостей використано системний підхід. Для визначення особливостей дитячого костюма й дослідження його складових було застосовано такі теоретичні методи наукового пізнання як аналіз і синтез, аналогія, формалізація, метод спостереження, методи співставлення та порівняльно-типологічного аналізу. Компаративний аналіз

використано для визначення спільних і відмінних рис дитячого і дорослого костюма, встановлення однакових композиційно-конструктивних прийомів, що застосовуються при проектуванні одягу для дітей і дорослих. Також у дисертаційній роботі використано емпіричний аналіз і проведено анкетне опитування для визначення переваг у придбанні дитячого одягу.

Наукова новизна отриманих результатів. Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у такому:

у перше:

- проведено комплексний системний аналіз еволюції дитячої моди в українському та світовому контекстах;
- визначено вплив тенденцій світової моди на художньо-образне вирішення дитячого костюма ХХ – початку ХХІ століть;
- розкрито особливості організації фешн-індустрії дитячого одягу в Україні;
- висвітлено принципи розробки і формування асортименту колекцій сучасного дитячого одягу;
- систематизовано художньо-образні особливості дитячого костюма в колекціях українських і світових дизайнерів;

набули подальшого розвитку:

- дослідження у галузі сучасного мистецтвознавства з питань розвитку дитячої моди та особливостей організації фешн-індустрії дитячого одягу;
- висвітлення творчості провідних дизайнерів дитячого костюма українських Будинків моделей одягу та брендів ХХ – початку ХХІ століть.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових досліджень у галузі сучасного мистецтвознавства з питань розвитку дитячої моди у світовому та українському контекстах.

Практичне значення дисертації полягає в узагальненні світового та українського досвіду проектних практик дитячого одягу та збагаченні вихідної

бази даних для подальших досліджень і може бути використана дизайнерами при створенні нових колекцій дитячого одягу та проектуванні актуальних моделей одягу для дітей. Висвітлені у дисертації наукові положення та матеріали можуть бути використані в наукових дослідженнях з історії та теорії дизайну; у підготовці методичних розробок і посібників з історії та теорії моди; у розробці лекцій, практичних і семінарських занять у межах навчальних курсів «Історія костюма», «Історія дитячої моди», «Історія дизайну в Україні».

Наукові результати проведених досліджень впроваджено в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну при підготовці студентів спеціальностей 022 Дизайн освітньої програми «Дизайн одягу (взуття)» та 182 Технології легкої промисловості, освітньої програми «Моделювання, конструювання та художнє оздоблення виробів легкої промисловості», при курсовому і дипломному проектуванні, при викладанні дисциплін «Художня і матеріальна культура», «Проектування художніх систем одягу», «Основи формоутворення та художнього проектування костюма», «Сучасні методи дизайн-проектування одягу». Окремі результати роботи впроваджено у виробничий процес ТОВ «Сотекс» (Київська обл., м. Переяслав) та у практичну дизайнерську діяльність при розробці творчих колекцій дитячого одягу «#маленький-дорослий» (представлено на Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські каштани», м. Київ, 2017 р.), «City Urban Jungle» (представлено у Всеукраїнському проєкті «Битва Модельєрів», м. Львів, 2019 р.); «SHIFT» (представлено на Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські каштани», м. Київ, 2020 р., Всеукраїнському конкурсі молодих дизайнерів одного образу «Сузір'я каштан», м. Київ, 2020 р., конкурсі творчих робіт «Prime Art», м. Катовиці, Польща, 2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати за темою дослідження отримані особисто здобувачем. Отримані результати теоретичних та експериментальних досліджень опубліковано у вітчизняних та

закордонних фахових виданнях. Особистий внесок здобувача у працях, які опубліковано у співавторстві, такий: постановка завдання, проведення теоретичних досліджень, узагальнення результатів, формулювання висновків у працях [33, 56]; постановка завдання, проведення теоретичних досліджень, формулювання висновків у працях [208, 207, 209]; постановка завдання, узагальнення результатів у працях [86, 210]; формування вихідних даних, проведення теоретичних досліджень у працях [72, 137]; систематизація теоретичних праць, проведення теоретичних досліджень, узагальнення результатів у праці [35]; проведення теоретичних досліджень, узагальнення результатів у працях [89, 138].

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на симпозіумі та наукових конференціях різних рівнів у період з 2017 по 2020 рр., у тому числі: III Міжнародній науково-практична конференція «Масова культура у сучасному художньо-комунікаційному просторі» (ХНТУ, м. Херсон, 18–20 квітня 2017 р.); XVI, XVIII Всеукраїнських наукових конференціях молодих вчених та студентів «Наукові розробки молоді на сучасному етапі» (КНУТД, м. Київ, 27–28 квітня 2017 р., 18–19 квітня 2019 р.); XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми геометричного моделювання» (МДПУ ім. Б. Хмельницького, м. Мелітополь, 6–9 червня 2017 р.); IV Міжнародному симпозіумі «Creativitate. Tehnologie. Marketing» (ТУМ, м. Кишинів, Молдова, 26–28 жовтня 2017 р.); Міжнародній науково-технічній конференції «Інженерія та технології: наука, освіта, виробництво» (ЛНТУ м. Луцьк, 15–16 листопада 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна наука та інноваційні технології», (ДУ ім. А. Церетелі, м. Кутаїсі, Грузія, 16 листопада 2018 р.); Науковій конференції студентів, магістрів та аспірантів «Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor» (ТУМ, м. Кишинів, Молдова, 26–29 березня 2019 р.); II Міжнародній конференції «Сучасні інноваційні та інформаційні технології у розвитку суспільства» (ВТШ в Катовіце, м. Катовіце, Польща, 1–3 квітня

2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості» (ХНУ, м. Хмельницький, 10–11 жовтня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Молодь – науці і виробництву – 2019: Інноваційні технології легкої промисловості» (ХНТУ, м. Херсон, 16–17 травня 2019 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу» (ХНТУ, м. Херсон, 11–13 вересня 2019 р.); I – II Міжнародних науково-практичних конференціях «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (КНУТД, м. Київ, 20 квітня 2018 р., 23 квітня 2020р.). Дисертація доповідалась повністю і здобула позитивну оцінку на фаховому семінарі кафедри ергономіки і дизайну КНУТД (м. Київ, 11 лютого 2021 рр.).

Публікації. За результатами досліджень опубліковано 11 праць, у тому числі 1 стаття у наукометричній базі Web of science, 1 стаття у закордонному фаховому виданні, 8 статей у фахових виданнях України та розділ колективної монографії «Modern innovative and information technologies in the development of society», 14 доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, з яких 4 – за кордоном.

Структура та обсяг дисертації. Основна частина дисертації складається зі вступу, чотирьох розділів та висновків і становить 177 сторінок. Список використаних джерел містить 249 позицій. Додатки подано на 149 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 350 сторінок.

РОЗДІЛ 1

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНОСТІ ТЕМИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Стан наукової розробленості теми

Феномен моди є предметом досліджень науковців різних галузей знань, оскільки це явище чинить значний вплив на суспільне життя. Дитяча мода є важливим сегментом світової індустрії моди, який сьогодні активно розвивається, однак у науковій літературі дана тематика висвітлена не достатньо, тому потребує більш детального вивчення.

З огляду на комплексність проблематики дисертації, роботи, що становлять методологічну основу дослідження, доцільно розділити на дві групи, пов'язані між собою. До першої групи віднесено теоретичні праці, присвячені історії зародження, розвитку і становлення моди: дослідження моди як суспільного феномену; роботи з історії костюма і моди різних історичних періодів; напрацювання з особливостей формування і поширення тенденцій моди тощо. До другого блоку належать праці, присвячені організації індустрії моди, принципам дизайну одягу, зокрема плануванню асортименту колекцій, художньо-образним особливостям одягу.

Слід наголосити на тому, що визначення поняття «мода» відрізняється залежно від аспекту, який висвітлюється науковцями – філософський, соціальний, культурний тощо. Дослідженню теорії моди, модної поведінки, презентації моди присвячено праці науковців Р. Барта [11], Ж. Бодрієра [17], А. Гофмана [39], І. Кузнецової [94], О. Лагоди [98], М. Мельника [107], Е. Рібейро [148], Н. Чупріної [183–186] тощо.

Французький філософ Р. Барт у праці «Система моды» описує моду як одяг, що є системою знаків, які існують в культурі, та пропонує загальну структуру, здатну пояснити висловлювання, що використовуються при описі модного одягу, незалежно від їх змісту [11]. Сферу моди як різні форми

споживання, притаманні сучасному і минулому, визначає Ж. Бодріяр у роботі «Система вещей» [17]. Дослідженню історії і теорії моди присвячено працю «Мода і мораль», у якій автор Е. Рібейро розглянув одяг і його взаємозв'язок з пануючими суспільними нормами, та проаналізував відношення людей до певних видів одягу [148]. У роботі «Мода и люди. Новая теория моды и модного поведения» А. Гофман дослідив взаємозв'язок моди і масової культури, розглянув структуру та окреслив цінності моди. Автор зазначає, що мода – це «одна із форм, один із механізмів соціальної регуляції і саморегуляції людської поведінки» [39, с. 9].

Теоретичному обґрунтуванню системи моди ХХ – початку ХХІ ст. як інтегрованої сфери дизайн-діяльності присвячено роботи Н. Чупріної [183–186]. У дослідженнях автора розглянуто проєктні практики, що функціонують в сучасній фешн-індустрії, визначено чинники функціонування системи моди, зокрема, особливості формування і реалізації актуальних тенденцій, та охарактеризовано процес втілення модних стандартів дизайну костюма в модні продукти.

Вплив пануючих в мистецтві стилів, течій та напрямів на художньо-стилістичні особливості української моди досліджено в роботі М. Мельника «Мода в контексті художніх практик ХХ століття», зокрема визначено, що «в художніх практиках моди образотворчі зусилля переміщуються із сфери виробництва у сферу комунікацій, привертаючи загальну увагу та викликаючи бажання споживати» [107, с. 18]. Принципи організації та функціонування практик презентації дизайну костюма встановлено у дослідженні О. Лагоди, зокрема визначено історію модного костюма як історію змін образів, які репрезентуються [98]. Автором встановлено, що в фешн-індустрії використовуються такі формати репрезентацій, як: тиражно-друковані, видовищні та віртуальні.

Мода впливає на різні аспекти на різні аспекти життя людини, у тому числі на одягу, тому праці з історії моди прирівнюють і поєднують з дослідженнями історії костюма. Особливої уваги заслуговують роботи, які

об'єднують матеріали з історії моди різних періодів авторів В. Брун і М. Тільке [19], Р. Захаржевської [54], О. Киреєвої [63], Т. Кротової [93], М. Мерцалової [108], S. Pendergast, T. Pendergast, S. Hermsen [211], які було опубліковано у кінці ХХ століття. Словник термінів та описи відносно стабільних періодів моди від Стародавнього Єгипту і до кінця ХХ ст. представлено у праці Р. Андреєвої «Енциклопедія моди» [3]. У перерахованих роботах розглянуто стилі і напрями, які панували в різні періоди, описано як змінювався костюм та трансформувалися естетичні ідеали, що сприяє більш глибокому розумінню історії розвитку костюма і моди.

Детальне дослідження історичного, народного та національного костюма від глибокої давнини до початку ХХ ст. представлено авторами В. Брун і М. Тільке в роботі «История костюма от древности до Нового времени» [19]. Автори описали функції костюма і аксесуарів різних історичних епох та представили схеми конструктивного устрою історичного і народного костюмів різних часів і народів.

Стилi та напрями в модi досліджено у працi Р. Захаржевської «История костюма: от античности до современности» [54] та у роботi М. Мерцалової «Костюм разных времён и народов» [108]. Костюм як втілення характерних рис художнього стилю, пануючого в певний період та як відображення етичних уявлень суспільства містить робота «История костюма. Европейские костюмы от античности до XX века» автора О. Киреєвої [63, с. 5]. Огляд одягу, взуття, головних уборів оздоблення тощо, за період від Стародавнього світу до 2003 р. досліджено колективом дослідників S. Pendergast, T. Pendergast, S. Hermsen у 5-томній праці «Fashion, Costume, and Culture: Clothing, Headwear, Body Decorations, and Footwear through the Ages» [211].

Класичний жіночий і чоловічий костюми, передумови їх виникнення і особливості становлення в контексті розвитку європейської і світової моди проаналізовано Т. Кротовою в дослідженні «Класичний костюм в європейській моді ХІХ – початку ХХІ століття: еволюція форм і художньо-стильових особливостей» [93]. Проаналізовано художню структуру,

композиційні рішення та засоби виразності костюма різних історичних періодів та їх відображення у класичному стилі в одязі.

Теоретико-методологічну базу дослідження також формують етнографічні нариси та праці, присвячені дослідженню української культури і моди, у тому числі українському народному костюму, авторів К. Антонович [4], В. Бабенко [6], Т. Кари-Васильєвої [60, 61], С. Маковського [120], Т. О. Ніколаєвої [127], колективів авторів під редакцією К. Гуслистого [170], П. Одарченко та Г. Царинник [171].

Окремі етнографічні розвідки різних регіонів України, у яких проводились дослідження традицій та побуту, зокрема аналіз особливостей народного одягу, виконано на початку ХХ ст.: наприклад, у праці науковця В. Бабенко «Этнографический очерк народного быта Екатеринославского Края» представлено описи одягу дітей різного віку [6]; робота С. Маковського «Народное искусство Подкарпатской Руси» містить зображення зразків вишивок дорослого та дитячого одягу [120]. Українське народне вбрання різних регіонів України ХІХ – ХХ ст. представлено у колективній праці науковців «Українське народне мистецтво. Вбрання» під редакцією К. Гуслистого, яка містить зображення поодиноких моделей дитячого одягу, що представлені на рисунках, картинах, фотографіях, та моделі дитячого одягу першої половини ХХ ст., інспіровані народними традиціями [170].

Важливий внесок науковців у еміграції в дослідження українського народного одягу, зокрема робота К. Антонович «Український одяг» [4], що присвячена костюму козацької доби та містить опис народного дитячого одягу середини ХХ ст. і праця під редакцією П. Одарченко та Г. Царинник «Український народний одяг» [171], у якій описано одяг кінця ХІХ – початку ХХ ст. та зображено зразки костюмів різних історично-географічних областей України.

Зацікавленість українським народним одягом і українською вишивкою зросла у 1990-х рр., про що свідчать роботи Т. Кари-Васильєвої [60, 61], Т. О. Ніколаєвої [127], Г. Щербій [191] тощо. У працях Т. Кари-Васильєвої

«Українська вишивка», «Українська сорочка» і більш пізніх роботах «Декоративне мистецтво України ХХ століття», «Історія української вишивки» досліджено народний одяг, особливості його формоутворення та оздоблення, розглянуто символіку вишивки та її значення в оформленні народного одягу та житла [59–62]. У 1993 р. опубліковано працю колективу авторів «Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник», серед статей якої – «Символіка народного костюма» Г. Щербія, що розкриває статево-знакову і вікову градацію костюма [191]. У роботі «Історія українського костюма» Т. О. Ніколаєвої досліджено регіональні комплекси традиційного вбрання та описано художні особливості українського костюма [127].

З початку 2000-х рр. увагу дослідників зосереджено на розвитку фешн-індустрії у ХХ – ХХІ ст. та описі діяльності Будинків моди і дизайнерських брендів. У роботах Д. Єрмілової «История домов моды» [47] та Ш. Зелінг «Мода. Век модельеров 1900–1999» [55] проаналізовано зародження високої моди, досліджено основні процеси, які відбувались у фешн-індустрії протягом ХХ ст., розглянуто діяльність відомих дизайнерів і вплив на їх творчість мистецтва, нових технологій, матеріалів тощо.

Історії моди України ХХ ст., зокрема дослідженню роботи Будинків моделей одягу, присвячено праці В. Галудзіної-Горобець [27–28], Г. Кокоріної [67], О. Корнієнко [75–77], Н. Король [78–80], О. Коровицького [165], М. Костельної [81–85], З. Тканко [164–165], О. Тканко [166], Н. Чупріної [184] тощо. Окремі аспекти системи моделювання одягу в Україні у ХХ ст. розглянуто у праці С. Журавльова та Ю. Гронова «Мода по плану: история моды и моделирования одежды в СССР, 1917–1991» [49].

Нами встановлено, що напрацювання українських художників-модельєрів дитячого одягу мають значну мистецтвознавчу цінність та потребують додаткового дослідження, оскільки Україна була другою за кількістю Будинків моделей одягу країною Союзу Радянських Соціалістичних

Республік і відіграла вагому роль як центр розвитку моди в Радянському Союзі.

Загальний аналіз історико-культурних процесів, що відбувались у мистецтві ХХ – початку ХХІ ст. виконано колективом науковців Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського в праці «Історія декоративного мистецтва України» [58].

У праці З. Тканко «Мода в Україні ХХ століття» досліджено питання історичного розвитку моди і костюма в Україні, визначено характерні образи та композиційні структури, притаманні одягу означеного періоду, описано актуальні тенденції і стилі, що панували в українській моді та вплинули на її подальший розвиток. Основну увагу в роботі зосереджено на львівській і київській школах моделювання [164]. Кокоріною Г. у статті «Мода 1940–1990: український літопис» розглянуто «основні події розвитку модної індустрії в Україні: від часів створення перших українських будинків моделей до перебудови вітчизняної промисловості зі встановленням державної незалежності» [67, с. 73].

Дослідженню осередків моди і основних моделюючих організацій в Україні середини ХХ ст. присвячено роботи М. Костельної [81–85]. Увагу в працях авторки зосереджено на етапах розвитку та діяльності провідних українських Будинків моделей одягу, проаналізовано етапи становлення київської та львівської дизайнерських шкіл. Костельною М. розглянуто специфіку організації творчого процесу в Будинках моделей одягу та досліджено особливості інтерпретації етнічних традицій представниками українських шкіл дизайну одягу, висвітлено їхній доробок.

Образна виразність та художня лаконічність народного костюма обумовлює його широке використання як творчого джерела при розробці нових моделей одягу дизайнерами українських Будинків моделей одягу і сучасних брендів. Інтерпретація в художньо-образних рішеннях і оздобленні одягу народних строїв різних регіонів України та історичних костюмів і орнаментики Трипілья, Скіфії, Київської Русі тощо, художниками-

модельєрами українських Будинків моделей одягу та вітчизняними дизайнерами розглянуто в роботах В. Галудзіної-Горобець [27, 28].

Праці багатьох науковців присвячені дослідженню архівних матеріалів про роботу легкої промисловості України, серед яких газетні статті, кінорепортажі, документальні фільми та спогади очевидців. У роботі В. Міщанина на базі матеріалів Державного архіву Закарпатської області досліджено стан промисловості Закарпаття в 1944–1950 рр. [111]. Автором О. Бажан за документами Центрального державного архіву громадських об'єднань України проаналізовано відбудову промисловості в УРСР у 1946–1950 рр. [7]. У праці Г. Костирченко [90] розглянуто особливості роботи приватних підприємств легкої промисловості на основі оприлюднених мемуарів та публікацій в офіційній пресі 1950–1960-х років. Автором О. Малярчук [105] на основі матеріалів Державного архіву Івано-Франківської області надано огляд підприємств легкої промисловості Західного регіону України, що функціонували у 1960–1980-ті роки.

Дослідження О. Корнієнко присвячено встановленню особливостей державної політики у сфері моди в Україні в 1950–1980-х рр., проаналізовано особливості функціонування українських Будинків моделей одягу, розглянуто вплив дискусій про моду в періодичних виданнях на формування її концепції [75–77]. Автором досліджено матеріали щодо особливостей перебігу та результатів закордонних відряджень художників-модельєрів і фахівців легкої промисловості в інші країни з метою сприйняття передового досвіду в сфері моди.

Чупріною Н. доведено, що «розвитку моделювання костюма в Україні та його становленню як сфери дизайн-діяльності сприяли національні культурні традиції, європейський досвід та сумлінна кропітка праця місцевих майстринь, кравців, модельєрів, творчих колективів та дослідників етнічних традицій народного мистецтва (Київський, Львівський, Харківський, Одеський Будинки моделей одягу). Пізніше пріоритетною тенденцією стала відмова від домінування зовнішніх проявів етномистецьких традицій. Фольклорні

напрями української моди спонукали дизайнерів одягу до впровадження в модному образі виразної пластики форми, декоративних обмежень, чітких пропорцій, з акцентуацією на традиційних кольорах» [184, с. 3].

Розглянуто праці науковців, присвячені моді України ХХ ст. та визначено, що увагу в роботах зосереджено на висвітленні історії розвитку українських Будинків моделей одягу та описі їх творчого доробку, однак розглядається переважно дорослий одяг. Особливої уваги заслуговують роботи науковців Н. Король, М. Костельної, М. Олійник тощо, присвячені аналізу особливостей дитячої моди в Україні.

Зв'язок між змінами в костюмі і гендерною трансформацією суспільства досліджено в роботі А. Кікоть «Костюм в українській культурі: гендерні репрезентації» [64]. У праці проаналізовано український традиційний та сучасний костюми, розглянуто символіку обрядового костюма, визначено сучасні образи міської моди в контексті елітарної та масової культури, описано одяг та костюмні символи молодіжних субкультур.

Костельною М. визначено, що суттєвий вплив на дитячу моду мали принципи дизайну костюма, орієнтовані на дорослу аудиторію, однак «на рівні крою відбувся суттєвий пошук, у межах якого було здійснено виокремлення рис органічності для розкриття специфіки силуету дітей різних вікових категорій» [84, с. 1054].

Автором Н. Король визначено, що «процеси окреслення особливостей дитячого одягу характеризувалися становою диференціацією: костюм привілейованих верств населення частково наслідував європейські модні взірці і стилістику, натомість у середовищі сільського населення дитячий одяг до ХХ ст. зберігав зразки одягу дорослих і був позначений цілковитим копіюванням форм, кроїв, колориту з огляду на регіональну специфіку» [78, с. 14]. У дослідженні розкрито особливості інтерпретації народних традицій у промисловому виготовленні дитячого одягу на підприємствах України в другій половині ХХ – початку ХХІ століть.

Зміну функцій традиційного дитячого одягу в умовах міського побуту досліджено у роботах М. Олійник, присвячених аналізу дитячої моди кінця XIX – початку XXI ст. на прикладі м. Києва [129, 130]. Автором визначено, що в означений період «почалося використання українського традиційного вбрання в побуті міської інтелігенції, яка свідомо вводила в повсякдення дітей український одяг з метою виховання в національному дусі» [129, с. 138].

Однак, для встановлення тенденцій розвитку дитячої моди в середині XX ст. більш детального аналізу потребують творчі надбання українських Будинків моделей одягу. Оскільки після здобуття Україною незалежності вітчизняні дизайнери почали більш широко інтегрувати закордонні тенденції у власну творчість, аналіз процесів становлення дитячої моди у світі є важливим компонентом для формування повноцінної картини еволюції дитячої моди в Україні.

У дослідженні О. Тканко «Мистецтво костюму в Україні кінця XX – початку XXI століття: тенденції, школи, національна специфіка» проведено аналіз стану української моди та мистецтва костюма в умовах Незалежності, зокрема визначено зв'язок української моди зі світовою практикою [166]. Автором описано художньо-естетичні особливості мистецтва моди в Україні та розглянуто окремі джерела мистецьких пошуків вітчизняних дизайнерів, зокрема природа, історико-національна спадщина, соціальна тематика та мистецтво.

До напрацювань зарубіжних дослідників останніх десятиліть, що розкривають особливості моди XX – початку XXI ст., у тому числі приділяючи увагу дитячій моді, відноситься робота Дж. Нанн [118], тритомна праця колективу дослідників під редакцією V. Steele [216–218], дослідження D. J. Cole та N Deihl [198], M. E. Snodgrass [215] тощо. У праці Дж. Нанн «История костюма 1200 – 2000» описано дорослий і дитячий костюми, притаманні кожному століттю, зокрема приділяється увага актуальним тенденціям в одязі, історичному і соціальному контекстах їх виникнення,

особливостям висвітлення у пресі та впливу на подальший розвиток костюма і моди [118].

У тритомній праці «Encyclopedia of clothing and fashion» колективу авторів під редакцією V. Steele досліджено історію одягу і систему моди, що охоплює дизайн, виробництво, маркетинг та зміну уявлення про моду [216–218]. Окремо розглянуто еволюцію дитячого одягу та відношення до нього в різні історичні періоди [216, с. 255–260].

Історію сучасної моди, яка є важливим компонентом глобалізованого світу, досліджено в роботі «The History of Modern Fashion from 1850» авторів D. J. Cole та N Deihl, зокрема, розглянуто дитячий одяг, притаманний кожному десятиліттю починаючи з 1850-х рр. і закінчуючи початком 2000-х рр. [198]. У двотомній роботі «The Greenwood encyclopedia of clothing through American history 1900 to the present» досліджено розвиток американської моди ХХ ст., окремо описано притаманні кожному періоду дитячі костюми, силуети та характерне оздоблення дитячого одягу [221]. Окремо історію одягу для дівчаток і хлопчиків проаналізовано в роботі M. E. Snodgrass «World clothing and fashion: An encyclopedia of history, culture, and social influence» [215].

Інформаційні джерела, у результаті аналізу яких є можливим прогнозування модних тенденцій для проєктування актуальних моделей одягу, визначено колективом авторів у роботі «Розробка колекцій одягу» [104]. Вплив політичних, економічних і соціокультурних змін, що відбувалися у світі в період з кінця ХІХ до початку ХХІ ст. на модні тенденції в одязі досліджено авторами D. J. Cole та N. Deihl [198].

Таким чином, проблематика дитячої моди і дитячого костюма є мало дослідженою, вона переважно розглядалась у контексті дорослої моди. Розвиток моди характеризується зміною модних тенденцій, тому особливої уваги в контексті становлення дизайну сучасного дитячого одягу заслуговує дослідження особливостей формування і поширення актуальних тенденцій в одязі.

Розвитку української моди у ХХ ст. в контексті національних культурних традицій та з урахуванням впливу ідеологічних, політичних та економічних процесів ХХ ст. присвячено дослідження Л. Дихнич «Феномен моди в соціокультурних процесах ХХ століття» [43]. Вплив соціально-культурних процесів в українському суспільстві 1920–1930-х рр. на модні тенденції в одязі проаналізовано у роботі Ю. Глушко [40].

Особливості функціонування результатів прогнозування тенденцій в індустрії моди розглянуто О. Лагодою [97]. У роботі Н. Чупріної проаналізовано актуальні тенденції, що функціонують у сучасній індустрії моди, охарактеризовано особливості формування довгострокових, короткострокових і поточних модних тенденцій та визначено причини їх виникнення, розвитку і поширення [180].

З метою прогнозування актуальних тенденцій в одязі науковцями Z. Al-Nalah, R. Stiefelhaven та K. Grauman запропоновано методику аналізу зображень модних товарів, які продавалися на інтернет-сервісі Amazon для передбачення на їх основі характеристик актуальних виробів наступних сезонів [194]. В результаті дослідження модних тенденцій і їх впливу на суспільство авторами D. Saravanan і V. Nithyaprakash встановлено, що підлітки швидше, ніж інші споживачі товарів індустрії моди, сприймають актуальні тенденції в одязі та обґрунтовано, що тривалість життя модних трендів на початку ХХІ ст. значною мірою залежить від відношенням до них молоді [213].

Етнічні тенденції в дитячій моді розглянуто науковцями Н. Король та М. Костельною. Зокрема, у роботах Н. Король досліджено проблематику інтерпретації народних традицій у дитячому одязі другої половини ХХ – початку ХХІ ст. художниками-модельєрами Будинків моделей одягу та українськими дизайнерами [78–80]. Використання народних традицій у проєктуванні сучасних моделей одягу проаналізовано З. Тканко та О. Коровицьким у праці «Модельовання костюма в Україні ХХ століття» [165]. В останні роки з'явилися дослідження, присвячені напряму *family look*, його

особливостям та можливостям використання для формування сімейних цінностей у структурі особистості дитини [23].

Проведений аналіз низки робіт із проблематики дослідження показав, що науковцями розглянуто різні аспекти формування і функціонування актуальних тенденцій моди. Однак недостатньо уваги приділено визначенню сталих тенденцій в одязі для дітей та більш детального аналізу потребує поширення актуальних тенденцій дитячої моди. Встановлено, що актуальним є дослідження еволюції дитячого одягу як окремого напрямку в індустрії моди та визначення відмінностей модних тенденцій дитячого і дорослого одягу.

Окремої уваги заслуговують праці, присвячені дослідженню моди як системи, спрямованої на задоволення попиту населення у продуктах фешн-індустрії. Дослідження структури Будинків моди та визначення специфіки функціонування брендів *haute couture*, *pret-a-porter* тощо, визначено в роботі А. Андреєвої [1]. Особливості функціонування та розвитку фешн-індустрії досліджено І. Гардабхадзе у праці «Дизайн-проекування. Сучасний одяг : науковий підхід до вирішення проблем дизайну», зокрема розроблено модель ринку сучасного одягу на основі наступних категорій брендів: дизайнерські бренди, що включають дифузні бренди, бридж-бренди, помірні та бюджетні (масові) бренди [29, с. 24]. Структуру сучасного фешн-ринку з урахуванням діяльності на ньому дизайнерських брендів різних категорій (суб'єкти індустрії моди) відносно модного одягу різних категорій і класів (об'єкти індустрії моди) досліджено Н. Чупріною в статті «Сегментація ліній модного одягу в структурі індустрії моди» [183, с. 36].

У 2008 р. дослідником А. Sen визначено, що процес проектування одягу зазвичай починається за 10 місяців до початку сезону, коли товари попереднього сезону все ще продаються, однак, брендами *fast fashion*, такі як *Zara* і *H&M* було скорочено цей термін у середньому до 4 місяців [214]. Поступово концепції *fast fashion*, що з'явилися у кінці ХХ ст., трансформували фешн-індустрію і призвели до значного скорочення терміну розробки нових

колекцій до 10–14 днів. В таких умовах зростає важливість планування асортименту колекцій одягу, що підтверджує дослідження L. J. Fox [200].

Ринок дитячого одягу як частину світової фешн-індустрії проаналізовано з метою визначення географії споживання одягу для дітей у статті [212]. Авторами досліджено особливості формування брендингової політики та розглянуто можливість опису споживання товарів для дітей як сукупний продукт сімейних відносин, соціальних мережеских ефектів, індивідуалізації та ринку.

У збірнику наукових статей «Нариси з історії українського дизайну ХХ століття» за загальною редакцією М. Яковлева колективом провідних українських мистецтвознавців за участю Т. Кари-Васильєвої, Р. Шмагала та інших, досліджено аспекти становлення дизайну, що розвивається в різних напрямках [119]. Результати мистецьких пошуків у дизайні одягу та прикладні науково-дослідні розробки викладено в колективній монографії «Дизайн одягу в полікультурному просторі» [41].

Серед значущих робіт – праці, які розкривають основоположні принципи дизайну виробів різного призначення науковців М. Колосніченко [20, 46, 68, 69, 206], О. Колосніченко [71, 74, 104, 203, 219], Т. В. Ніколаєвої [123, 124], Н. Остапенко [132, 133, 151, 219], К. Пашкевич [69, 134–136]. Проводяться дослідження з дизайну одягу для різних сфер – медичної, туристичної авторів М. Артеменко[5], А. Скрипченко [157], Н. Супрун [163], О. Чепелюк [5, 223] тощо.

В контексті нашого дослідження важливими є роботи, присвячені дизайну дитячого одягу Т. Баранової [10, 136], М. Колосніченко [206], О. Колосніченко [106], Л. Назарчук [116, 117], Т. І. Ніколаєвої [125, 126], Н. Остапенко [151], К. Пашкевич [126, 136]. Різні аспекти створення нових моделей одягу для дітей розкрито у працях Г. Бескоровайної [12, 13], Т. Козлової [66], С. Куренової [13], Л. Ларькіної [100].

Параметри, які необхідно враховувати при проектуванні моделей дитячого одягу, зокрема кліматичні умови, у яких проживає споживач, вікові

особливості тілобудови, тенденції моди та спосіб виробництва, визначено в роботі Т. Козлової, Л. Ритвинської, З. Тімашевої «Моделирование и художественное оформление женской и детской одежды» [66]. Проектування нових моделей дитячого одягу з урахуванням сучасних вимог досліджено в праці К. Пашкевич і Т. Баранової «Конструювання дитячого одягу» [136] та розглянуто в колективній монографії «Особенности ассортимента и задачи проектирования детской одежды различного назначения» [8]. Зокрема, в роботах визначено основні стилі та особливості моделювання одягу для дітей різних вікових груп, надано рекомендації з вибору асортименту і конструктивних рішень основних видів одягу з урахуванням особливостей дитячої фігури.

Аналіз сучасного асортименту дитячого зимового одягу відомих закордонних брендів та українських виробників проведено О. Дітковською, зокрема, упорядковано асортимент дитячого зимового одягу шляхом проведення аналітичного огляду ринку та визначення факторів, що впливають на якість аналогічних товарів різних виробників [44]. Розмаїття асортименту одягу, орієнтація на ринок збуту, ціна, цільова аудиторія, спрямованість колекцій, характеристика застосовуваних матеріалів та розвиток інновацій в даному напрямі, стали основними критеріями для формування аналітичного огляду. Встановлено позицію виробників на ринку України за ціновою політикою в трьох категоріях: висока, середня і низька вартість товару.

Досліджено поняття стилю в сучасному одязі для дітей різних вікових груп і проведено аналіз напрямів їх розвитку в публікації Ю. Музалевської та О. Козлової [115]. Авторами визначено, що дитячий костюм створюється шляхом поєднання речей різних стилів в один образ на основі гармонізації за колірною гамою, пропорціями та характерними рисами.

Питанням проектування шкільного форменого одягу присвячено дослідження І. Проданчук [144]. Васильєвою О. у роботі «Дизайн шкільного форменого одягу: функціональний та естетичний аспекти» визначено загальні принципи пропорціонування, що використовуються при створенні нових

моделей дитячого одягу [22]. Особливості дизайн-ергономічного проектування дитячого одягу для ролерів досліджено у роботах Г. Омельченко [131, 206]. Вимоги до дитячих суконь для бально-спортивних танців та існуючі конструктивно-технологічні рішення досліджено досліджено Н. Остапенко, А. Рубанкою та іншими у роботі [151].

Застосування прийомів морфологічної трансформації при створенні багатофункціонального дитячого одягу розглянуто в роботах Г. Бескорвайної та С. Куренової [13], К. Пашкевич і Т. Баранової [136]. У праці «Конструювання дитячого одягу» К. Пашкевич і Т. Баранової зазначається: «Трансформація в одязі використовується для продовження терміну служби (довговічності) дитячого одягу, зменшення його фізичного та морального зношування». На основі принципів трансформації удосконалено процес проектування дитячого одягу з урахуванням зміни пропорцій фігури при фізичному розвитку дитини в дослідженні Л. Назарчук [117]. Особливості конструювання і художнього моделювання та перспективи створення одягу для дітей із застосуванням методів дизайн-проектування, зокрема методів трансформації і комбінаторики, використано при розробці підходу до розробки нових форм дитячого зимового одягу І. Васильєвою [21].

Проектуванню дитячого одягу на основі теорії трансформації та методу симетрії з використанням біонічних принципів формоутворення присвячені дослідження Т. І. Ніколаєвої, К. Пашкевич (К. Процик) [125, 126]. Авторами встановлено, що звернення до природних аналогів в пошуках оптимальних ергономічних і естетичних показників якості дитячого одягу та впровадження їх провідних структурних елементів, зокрема цікавої зовнішньої форми, при проектуванні дитячого костюма дає можливість розширення меж творчого пошуку в роботі дизайнера.

Авторами А. Studzińska та I. Frydrych визначено, що використання прийомів морфологічної трансформації в дизайні дитячого одягу дає можливість забезпечити комфортний психофізіологічний стан дитини та подовжити термін експлуатації виробу [220]. Автори статті зазначають, що

світ дитячої моди враховує сучасні тенденції, приділяючи особливу увагу до його практичних аспектів, а дитячий одяг, створений з використанням зазначених прийомів, характеризується не тільки різноманітністю форм і насиченістю орнаменталізації – специфікою таких виробів є безпека використання, функціональність та суттєва роль у формуванні особистісних характеристик дитини.

У дослідженні Л. Назарчук проаналізовано фактори, що впливають на процес проектування дитячого одягу, визначено особливості конструктивно-композиційного рішення дитячого одягу різного асортименту та стильового рішення. Автором встановлено, що при розробці одягу для дітей необхідно враховувати гармонійність пропорцій, відповідність матеріалів конструкції і формі виробу, характер і вид застосовуваного оздоблення тощо [116].

Різні аспекти проектування колекцій дорослого і дитячого одягу розглянуто в дослідженнях науковців Л. Краснюк [92, 204], Т. Струмінської [161, 162], М. Яцини та В. Кетруш [193] тощо. Зокрема, використання картин як джерела натхнення при створенні колекцій одягу досліджено Л. Краснюк [204]. У роботі Т. Струмінської «Особливості проектування святкового одягу для дівчат» надано рекомендації щодо розміщення декоративних елементів на дитячих сукнях залежно від видів оздоблення [162]. Науковці М. Яцина та В. Кетруш дослідили виробництво дитячого одягу зі світловідбиваючими елементами для безпечного руху дітей у темну пору доби. Авторами розглянуто модні тенденції та асортимент світловідбиваючих елементів, розроблено моделі одягу для підлітків [193].

Застосування інформаційних технологій в індустрії моди сприяло появі наукових досліджень, в яких розглянуто інтегрований підхід між високотехнологічними та емоційними продуктами. Тенденцію розвитку інтерактивного одягу для батьків та дітей розглянуто колективом закордонних авторів у роботі [222], зокрема встановлено необхідність поєднання емоційного дизайну із високотехнологічним додатком, що забезпечує практичний підхід до реалізації інтернет одягу.

Авторами Z. Liao, S. Y. S. Leung, W. Du, Z. Guo визначено, що планування асортименту модних товарів потребує оцінки потреб споживачів та визначення стратегії формування асортименту, тобто визначення кількості різних категорій товарів. Таким чином, зазначеними вище дослідниками розглянуто проблему планування асортименту одягу в галузі роздрібної торгівлі [205]. У роботі «Ленивый маркетинг – принцип пассивных продаж» автором Т. Ждановой досліджено шляхи оптимізації асортименту товарів і визначено принципи, яких необхідно дотримуватися при розробці асортиментної стратегії [48].

Незважаючи на велику кількість робіт, присвячених даному питанню, більшість з них зосереджено на загальному аналізі процесу планування асортименту товарів або на розробці асортименту колекцій дорослого одягу для роздрібної торгівлі. Однак, основні аспекти формування раціонального асортименту колекцій дитячого одягу недостатньо вивчені.

Важливим аспектом дизайну дитячого одягу є врахування його художньо-образних особливостей, які формуються протягом тривалого періоду часу, циклічно змінюються та втілюються дизайнерами в сучасних колекціях одягу. Автором О. Лагодою досліджено художньо-образні особливості костюма та принципи їх формування в дизайні одягу кінця ХХ – початку ХХІ ст., визначено провідні тенденції художньо-образних вирішень костюма в творчості сучасних українських дизайнерів одягу [99].

У роботі «Вдосконалення форми та колориту сучасного дитячого одягу на основі європейської моди ХІХ–ХХІ століть» проведено системно-структурний аналіз варіативності форм дитячого костюма ХІХ – початку ХХІ ст. та виокремлено найбільш характерні його складові, такі як, знак-символ форми та опорна поверхня, визначено домінуючу колірну гаму та переважаючий вид оздоблення [106]. Авторами проаналізовано авангардний напрям мистецтва ХХ ст. та доведено, що застосування асоціативних методів як засобу проєктування одягу дозволяє визначити принципи створення образів

колекції в поєднанні з сучасними матеріалами та конструктивно-технологічними особливостями виготовлення гармонійних моделей виробів.

Науковцями О. Гайдашевська та А. Славінська розглянуто символіку кольору в одязі як фізіологічний фактор, який має вплив на психіку дитини та досліджено колірні переваги дітей в одязі [26]. У статті визначено, що вплив червоного, жовтого та інших яскравих кольорів на дітей відрізняється від їх впливу на дорослих, зокрема, дітей молодшого віку ці кольори не дратують, а навіть, навпаки, заспокоюють, дозволяють дитині почувати себе комфортно. З погляду фізіологічного впливу всі кольори і їхні сполучення поділено на дві основні групи, розглянуто символічне значення досліджуваних кольорів, їхній фізичний та психологічний рівні, а також асоціації що виникають у дітей з цими кольорами.

Вплив моди у дитячому одязі відчувається в основному у деталях і оздобленні, які надають виробам необхідної декоративності. Існуючий асортимент оздоблення одягу в роботі «Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу» науковці М. Колосніченко та К. Пашкевич поділяють за способом виготовлення на три групи: плоска обробка, яка виконується безпосередньо на поверхні деталей виробу, об'ємна оздоблення – забезпечує об'ємну форму виробу і окремих його деталей за рахунок зміни просторового розташування матеріалів, і додаткові аксесуари [69]. З'являються нові способи декорування виробів за рахунок розробки нових матеріалів і методів їх обробки. Застосування площинної обробки, наприклад вишивки, аплікації, обробки тасьмою і шнуром, оздоблювальних строчок, а також використання фурнітури дозволяють урізноманітнити дитячий одяг, його художньо-образні рішення, відповідно до обраного напрямку моди.

У статті Л. Перової та С. Муртазіної визначено ознаки, які впливають на проектування дитячого одягу, на основі естетичних вимог [140]. Автори аналізують художньо-образні елементи, що використовуються в даний час для виготовлення дитячих виробів та, як альтернативу, пропонують застосування декоративних деталей із полімерних матеріалів, завдяки яким можна створити

нові декоративні елементи, які нададуть дитячому одягу новизну і оригінальність.

Використання різних видів обробки в колекціях жіночого одягу світових дизайнерів за останні роки – з 2010 по 2019 рр. досліджено у роботі [160], визначено збільшення частоти використання принтів, аплікацій, перфорації, а також значне зменшення використання вишивки в останні роки в колекціях жіночого одягу світових дизайнерів. Однак, дослідження історичного досвіду використання обробки в дитячому одязі на сьогодні є більш затребуваним, а її застосування більш універсальним.

На основі систематизації досліджень з історії моди і костюма, вивчення принципів функціонування індустрії моди, аналізу модних тенденцій, можна зробити висновок, що, незважаючи на значну кількість інформації, недостатні дослідження щодо еволюції дитячої моди, особливостей актуальних тенденцій, принципів функціонування індустрії моди та закономірностей використання оздоблення дитячого одягу.

1.2 Джерельна база та методи дослідження

Джерельну базу дослідження склали теоретичні праці вітчизняних і зарубіжних авторів та практичні напрацювання фахівців з дизайну дитячого одягу. Аналіз колекцій бібліотек, музеїв, архівів дозволили зібрати й опрацювати актуальні моделі дитячого і дорослого одягу, опубліковані та матеріалізовані.

Перша група джерел – фундаментальні праці з історії костюма і моди іноземних та вітчизняних науковців різних галузей – філософії, історії, культурології, мистецтвознавства. Проаналізовано питання еволюції моди у світовому й українському контекстах та окреслено коло питань, які потребують подальшого вивчення в контексті розвитку дитячої моди.

Фундаментальні дослідження розвитку костюма і моди представлено у дисертаціях, монографіях, навчальних посібниках та наукових статтях у

фахових виданнях, зокрема, в наукових працях: Т. Кари-Васильєвої [59–62], М. Колосніченко [20, 46, 68, 69, 206], О. Колосніченко [71, 74, 104, 203, 219], Т. Кротової [93], О. Коровицького [165], О. Лагоди [97–99], М. Мельника [107], Р. Михайлової [109, 110], Т. В. Ніколаєвої [123, 124], Н. Остапенко [132, 133, 151, 219], К. Пашкевич [69, 70, 104, 134, 135], З. Тканко [164, 165], О. Тканко [166], Н. Чупріної [181–186, 219], Р. Шмагала [189], М. Яковлева [192] та інших. Різні аспекти проектування одягу викладені у дослідженнях науковців Г. Бескоровайної [12, 13], Т. Козлової [65], Л. Краснюк [92, 204], А. Скрипченко [157], Н. Супрун [163], О. Чепелюк [5, 223].

Досліджено зарубіжні праці, у яких розглядається історія моди і одягу, у тому числі дитячого: С. Blackman [196], D. J. Cole, N. Deihl [198], M. Snodgrass [215], Дж. Нанн [118], М. Фогг [173]; праці колективів науковців «Encyclopedia of clothing and fashion» [216–218], «Fashion, costume, and culture» [211], «The Greenwood Encyclopedia of Clothing through World History» [221] тощо.

Особливої уваги заслуговують дослідження діяльності українських Будинків моделей одягу (Київського, Львівського, Донецького, Харківського, Дніпропетровського, Одеського будинків моделей одягу, Республіканського будинку моделей Міністерства побутового обслуговування населення, Республіканського будинку моделей трикотажних виробів тощо) та інших дизайнерських осередків, що функціонували на території України у ХХ ст., дослідників Г. Кокоріної [67, 122], О. Корнієнко [75–77], Н. Король [78–80], М. Костельної [81–85], Т. В. Ніколаєвої [122–124], З. Тканко [164, 165], О. Тканко [166], Н. Чупріної [184, 185] тощо.

До другої групи джерел відносяться дослідження, які стосуються історії дитячого костюма та особливостей його дизайну науковців Т. Баранової [10, 136], І. Васильєвої [21], О. Васильєвої [22], Н. Король [78–80], Л. Назарчук [116, 117], Т. І. Ніколаєвої [125, 126], М. Олійник [129, 130], Г. Омельченко [131, 206], Н. Остапенко [151], К. Пашкевич [136], Т. Струмінської [161, 162].

Третя група джерел – періодичні та інші видання – популярні журнали, альбоми, листівки, фотографії та відеоматеріали, які представляли моделі дитячого одягу, котрі досліджувалися у бібліотеках України, зокрема, Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (Київ) і Науково-технічній бібліотеці Київського національного університету технологій та дизайну (Київ); архівні матеріали Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного, зокрема випуски кіножурналу «Радянська Україна» (1938–1982 рр.); періодичні видання «Ілюстрована Україна» (1913–1914 рр.), «Діло» (1880–1939 рр.), «Нова хата» (1925–1939 рр.), журнали «Краса і мода» (1970–1988 рр.), «Моделі детської одяжки» (1964–1988 рр.), «Моделі сезону» (1961–1991 рр.), комплекти листівок «Мода – дітям» (1972–1990 рр.), «Волшебный клубок» (1971–1990 рр.) тощо.

Четверта група джерел – європейські та українські спеціалізовані фешн-видання та інтернет портали «Collezioni», «ELLE», «Harper's Bazar», «International Textiles», «L'Officielle», «Vogue», «Ательє», «Індустрія моди», «Сезони моди» тощо стали особливо цінними джерелами інформації для осмислення чинників та етапів еволюції моди та її становлення як системи у XXI столітті. Інформація, отримана в результаті аналізу цієї групи джерел, дала змогу охарактеризувати актуальні тенденції сучасної моди у світовому та українському контекстах, а також дала інформацію для осмислення чинників і етапів становлення дитячої моди в Україні у XXI ст. та її розвиток в сучасних умовах.

П'ята група джерел – колекції та зразки модного одягу світових і українських дизайнерів і брендів, представлені в експозиціях музеїв України і світу та на офіційних сайтах:

- колекції провідних музеїв світу McCord Museum (Монреаль, Канада), The Metropolitan Museum of Art (Нью-Йорк, США), The Palais Galliera (Париж, Франція), The Imperial War Museums (Лондон, Велика Британія), Victoria and Albert Museum (Лондон, Велика Британія);

- зразки одягу із колекцій українських музеїв: Музей однієї вулиці (Київ), Музей костюма і стилю Victoria Museum (Київ), Музей історії моди М. Іванової (Київ) тощо;
- колекції одягу зарубіжних Будинків моди, брендів і дизайнерів: Giorgio Armani, Burberry, Pierre Cardin, Roberto Cavalli, Chanel, Dior, Gucci, Mango, Versace, Zara тощо;
- колекції та зразки модного одягу вітчизняних дизайнерів і брендів: В. Анісімова, С. Бевзи, Р. Богущької, Ж. Грицфельда, А. Іванової, Л. Пустовіт, Н. Каменської, О. Кононової, О. Караванської, І. Каравай, А. Тана тощо.

Шоста група джерел – інформація зі спеціалізованих виставок – світових, міжнародних, регіональних: BABY EXPO (Україна), Children's Fashion Fair (Україна), Kyiv Fashion (Україна), Pitti Imagine (Італія) тощо.

Значну увагу в дослідженні зосереджено на опрацюванні закордонних джерел інформації, оскільки індустрія світової моди суттєво вплинула на становлення дитячої моди в Україні ХХІ століття. Аналіз напрацювань світової та української індустрії моди дозволив узагальнити закономірності повторення художньо-образних особливостей дитячого костюма в різні періоди та визначити взаємозв'язок дитячої і дорослої моди.

Відповідно до об'єкта дослідження, було зібрано фотоархів моделей дитячого і дорослого одягу світових і вітчизняних дизайнерів, брендів, Будинків моди і Будинків моделей (додаток В). Сукупність використаних у дослідженні джерел формують достатньо повну, достовірну та репрезентативну базу матеріалів. Опрацьовані групи джерел дозволили провести дослідження розвитку і становлення дитячої моди, досягти встановленої мети та визначених завдань.

Методи дослідження. Мода, зокрема дитяча, як універсальне явище потребує комплексного, міждисциплінарного вивчення із залученням діапазону різних наук – філософії, історії і теорії культури, історії костюма і моди, етнографії, соціології, психології. Всебічне дослідження дитячої моди в

Україні ХХ – початку ХХІ ст. можливе за умови залучення широкого спектру загальнонаукових та спеціальних науково-дослідних методів (типологічного аналізу, порівняльно-історичного, статистичного, реконструктивного, структурно-функціонального тощо). Лише комплексне використання науково-дослідних методів дозволило всесторонньо висвітлити тему дисертації.

Використовуючи методи аналізу й синтезу, нами проаналізовано комплекс джерел та літератури, що забезпечило формування репрезентативної джерельної бази для об'єктивного висвітлення стану розробки теми та хронології вивчення її проблематики.

Комплексний підхід сприяв розгляду дитячої моди в контексті історичних, економічних і культурних змін, що відбувалися в суспільстві, де дитячий костюм постає елементом цілісної системи моди. Історичний підхід застосовано до розгляду етапів розвитку дитячої моди і дитячого костюма в хронологічній послідовності. Системний підхід застосовано для найбільш повного дослідження дитячого костюма як багатоаспектної цілісності з метою визначення притаманних йому художньо-образних особливостей.

Порівняльно-історичний метод застосовано для розгляду актуальних тенденцій та визначення домінуючих напрямів у дитячій моді, встановлення загальних та специфічних рис дитячого одягу, виявлення змін, які відбулись у художньо-образному устрої дитячого костюма.

Для визначення особливостей дитячого костюма й дослідження його складових було застосовано такі теоретичні методи наукового пізнання як аналіз і синтез, аналогія, формалізація, метод спостереження, метод співставлення й порівняння, порівняльно-історичний метод та метод порівняльно-типологічного аналізу.

Метод абстрагування сприяв узагальненню та виокремленню найбільш суттєвих ознак, які були необхідністю для отримання первинної візуальної інформації щодо дитячого костюма та його складових з метою їх аналізу та структурування.

Для виділення художньо-декоративних елементів дитячого костюма та з метою систематизації зібраного фактологічного матеріалу було застосовано метод порівняльно-типологічного аналізу, що надав можливість встановити тотожні або відмінні якості дитячого костюма. Також використано метод порівняння та аналогій для виявлення подібності та відмінності між характерними ознаками дитячого костюма різних років. Компаративний аналіз використано для визначення спільних і відмінних рис дитячого і дорослого костюма, встановлення однакових композиційно-конструктивних прийомів, використаних при проектуванні одягу для дітей і дорослих.

Також у дисертаційній роботі використано емпіричний аналіз і проведено анкетне опитування для визначення переваг у придбанні дитячого одягу серед батьків м. Києва.

Таким чином, проблематика дисертаційної роботи визначає доцільність застосування запропонованих підходів і методів наукового пізнання для забезпечення об'єктивного дослідження дитячої моди в Україні.

Висновки до розділу 1

1. Проведений аналіз джерел показав, що науковці розглядали дитячу моду в Україні ХХ – початку ХХІ ст. переважно фрагментарно, в контексті загального дослідження комплексу моди та у сукупності з дорослим костюмом, або висвітлювали окремі аспекти дизайну дитячого одягу. Виокремлено дві групи робіт, що стали базисом для вивчення проблеми: дослідження з історії зародження, розвитку та становлення системи моди, у тому числі роботи з історії костюма різних історичних періодів, праці, в яких розглянуто особливості формування та поширення тенденцій моди тощо; напрацювання з проєктних практик зарубіжної та української моди, зокрема, присвячені організації фешн-індустрії та принципам планування асортименту колекцій, дослідження особливостей дизайну різних видів одягу.

2. Важливу роль у визначенні передумов зародження дитячої моди відіграли фундаментальні праці з історії світової моди і костюма та дослідження української культури і моди, у тому числі українського народного одягу. Визначено, що для встановлення особливостей еволюції дитячої моди в Україні ХХ ст. більш детального аналізу потребує творчість вітчизняних Будинків моделей одягу та інших осередків моди, що працювали в цей період.

3. З'ясовано, що на інтенсивний розвиток дитячої моди в Україні вплинули досягнення світової моди, що зумовлює необхідність комплексного дослідження розвитку фешн-індустрії, зокрема появи Будинків моди та брендів дитячого одягу.

4. Встановлено, що науковцями розглянуто різні аспекти функціонування актуальних тенденцій моди, однак недостатньо досліджені модні тенденції, характерні для дитячого одягу, і фактори, які впливають на їх зміну.

5. Визначено репрезентативну базу матеріалів дослідження для забезпечення об'єктивності результатів роботи та класифіковано на шість груп

джерел: фундаментальні праці з історії костюма і моди іноземних та вітчизняних науковців різних галузей; дослідження, які стосуються історії дитячого костюма та особливостей його дизайну; періодичні та інші видання – популярні журнали, альбоми, листівки, фотографії та відеоматеріали, які представляли моделі дитячого одягу; європейські та українські спеціалізовані фешн-видання та інтернет портали; колекції та зразки модного одягу світових і українських дизайнерів і брендів; інформація зі спеціалізованих світових, міжнародних і регіональних виставок.

6. Обґрунтовано, що усестороннє висвітлення еволюції, модних тенденцій та проєктної практики дитячої моди в Україні забезпечено комплексним використанням науково-дослідних методів – типологічного аналізу, порівняльно-історичного, статистичного, структурно-функціонального методів тощо.

Основні результати цього розділу дисертації апробовано у доповідях [32, 88, 139, 201], опубліковано в статтях [35, 56, 72, 89, 137, 138, 209] і в монографії [210].

РОЗДІЛ 2

ЕВОЛЮЦІЯ ДИТЯЧОЇ МОДИ В УКРАЇНІ

2.1 Зародження дитячої моди в світовому та українському контекстах

Виникнення і розвиток дитячої моди нерозривно пов'язані з дорослою модою і її становленням, з розвитком асортименту дитячого одягу та з особливостями відношення до дітей і дитинства в різні періоди. Тому розглядати еволюцію дитячої моди необхідно комплексно, досліджуючи розвиток дитячого одягу, етапи становлення світової моди та процес виокремлення дитячої моди як окремого її сегменту.

Відомо, що дитячий одяг має давню історію, яка тісно переплітається з історією формування дорослої моди. Довгий період дитячий костюм являв собою зменшену копію чоловічого і жіночого одягу, був своєрідним відображенням історії людського суспільства. Культура, погляди на життя, рівень розвитку техніки та торговельні зв'язки між країнами мали вплив на формування костюма, який носили люди в певний проміжок часу. Наприклад, у давнину дитячий одяг, як і одяг для дорослих, мав просту форму, нескладні крої та виконував переважно захисну функцію від негативного впливу навколишнього середовища. Зазвичай це були накидки з шкур тварин або покриття для тіла, створені з різноманітних рослин. Матеріали для одягу і спосіб їх виробництва диктували форму костюма: з щільних і жорстких матеріалів створювали нескладні за конструкцією вироби, а поява пластичних і тонких тканин дала можливість створювати більш складні силуетні форми.

Зародження моди тісно пов'язане з історією розвитку костюма, однак мода як соціальне явище виникла значно пізніше. Отже, появу дитячого костюма не можна ототожнювати з появою дитячої моди. Досліджуючи дитячий костюм, встановлено, що зразки одягу, які відносяться до XVI ст. і раніше збереглися мало, однак відомо, що дитячий костюм Середньовіччя і

більш ранніх періодів майже повністю повторював дорослий, хоча іноді мав незначні особливості.

Дитячий одяг, який носили на території України, можна прослідкувати, дослідивши наукові праці мистецтвознавців, етнографів, істориків. У роботі «Український одяг. Історичні замітки», присвяченій костюму козацької доби, К. Антонович зазначає, що «дитячий український народний одяг складається з таких самих частин, що й жіночий, але він простіший, ніж у дорослих – корсетку одягають дуже рідко, частіше просто сорочечку, спідничку (не плахту), запаску і пояс, на ногах чобітки, на шії два-три разки намиста, на голові стрічечку, або маленький віночок із кількома стрічечками ззаду... Хлоп'ячий народний одяг складається з вишитої сорочки, шароварів, пояса, жупана, чобіт і шапки» [4, с. 14–15].

Однак, народний одяг формувався протягом століть, а мода визначається Т. Козловою як «нетривале панування в певному суспільному середовищі тих чи інших смаків, що виявляються в зовнішніх формах побуту, особливо в костюмі» [65, с. 17]. У світовій культурі лише в кінці Середньовіччя з'являється мода «з її нескінченним оновленням зовнішнього вигляду, що зробилося цінністю, а непостійність у зовнішності, формі одягу і прикрас стала правилом», зазначає Ж. Липовецький [102, с. 22]. Саме в кінці XIV – на початку XV ст. процес розвитку одягу набуває рис, характерних для моди: часто змінюється форма одягу, тенденції в моді стають об'єктом наслідування, костюм поступово перестає бути національним чи регіональним, а стає загальноєвропейським явищем [69, с. 22].

Отже, мода як суспільне явище сформувалася на початку XV ст., однак ще в XVII ст. вона характерна лише для вузького кола людей та суттєво обмежена соціальними, національними і регіональними кордонами. Визначено, що на картинах тогочасних художників присутні зображення дітей і дитячий одяг, однак це ще не дитяча мода, оскільки представлені переважно спадкоємці королівських родин і родин знатних вельмож, тож їх можна розглядати скоріше як представників пануючого класу, що одягнені у

відповідний суспільному положенню одяг, ніж як дітей в дитячому костюмі. Наприклад, широко відомі зображення дівчинки з картин художника Д. Веласкеса¹ – інфанти Маргарити Терези Іспанської², чії портрети надсилали майбутньому її чоловікові, щоб він міг спостерігати за тим, як росте його наречена (додаток В, рис. В.1.1).

Основним джерелом інформації про дитячий костюм XVII ст. є картини художників того часу, які показують, що в цей період немовлят сповивали, а маленьких дітей не залежно від статі одягали у лляну сорочку, потім жорсткий корсет, нижню спідницю, зверху – сукню, при цьому костюм хлопчика іноді доповнювався капелюхом, а дівчинки – чепчиком (додаток В, рис. В.1.2 – В.1.4) [118, с. 88]. Тенденція однаково одягати хлопчиків і дівчаток у ранньому віці зберігалась у XVIII ст., що можемо бачити, наприклад, на картині В. Хогарта (1697–1764) «Портрет леді Мері Грей і лорда Джорджа Грея» (1740 р.) (додаток В, рис. В.1.5).

Періодом зародження моди в сучасному її розумінні вважається XVIII ст., що пов'язано з промисловою революцією і розвитком виробництва, які в першу чергу торкнулися текстильної промисловості. Наприклад, у Великій Британії виробництво тканин збільшилось більш ніж у 50 разів за період 1785–1850 рр., а з винайденням у 1755 р. та поступовим вдосконаленням швейної машини і з відкриттям у 1840-х рр. штучних барвників, модні товари перестали бути виключно предметами розкоші та поступово стали все більш доступними масовому споживачу [187, с. 36–38]. На становлення моди вплинув розвиток преси: наприклад, у 1778 р. почали видавати журнал мод «La Galerie Des Modes» з кольоровими ілюстраціями, який набув поширення країнами Європи. «Винахід фотографії і розвиток

¹Дієго Веласкес (1599 – 1660) – іспанський художник, представник мадридської школи часів золотого століття іспанського живопису, придворний живописець короля Філіпа IV. Автор жанрових картин і портретів

²Маргарита Тереза Іспанська (1651 – 1673) – дочка короля Іспанії Філіпа IV, перша дружина імператора Леопольда I, якому до офіційної церемонії одруження регулярно надсилали портрети інфанти.

фотографічного мистецтва суттєво удосконалив інформування широкої громадськості про новинки моди і поширення модних тенденцій», зазначає Н. Чупріна [184, с. 84].

Звання центру стилю і моди отримав Париж, а однією з засновниць професії модельєра стала Роза Бертен³, яка створювала костюми для французької королеви Марії Антуанетти⁴ [173, с. 127]. Саме монарші родини і королівський двір стали осередками моди в цей період історії.

Таким чином, у XVIII ст. склалися умови зародження сучасної моди і масового споживання товарів. Однак, виготовлення одягу в цей період індивідуальне: заможні люди замовляли у модисток у Парижі останні моделі одягу, а бідні – шили собі самостійно. Період моди залежав від того часу, за який одяг таких фасонів починали носити люди середнього класу, оскільки тоді заможним людям потрібен був новий модний одяг, щоб відрізнитися від більшості.

Суттєвий вплив на дитячий одяг і дитячу моду справили філософські погляди просвітників XVIII ст., зокрема, стосовно виховання дітей та негативного впливу корсетів, які поступово призвели до еволюції поглядів на дитячий одяг. Одним із авторів новаторських ідей стосовно дитячого костюма став Ж.-Ж. Руссо, який закликав у своїй праці «Еміль, або про виховання»⁵ відмовитись від сповивання, аргументуючи це тим, що маючи можливість вільно рухатись, немовлята швидше і краще розвиватимуться. Він описав недоліки тісного дитячого костюма, який обмежував рухи і деформував тіло, наголошував на важливості рухливих ігор і фізичних вправ для зміцнення дитини, та рекомендував у дитячому одязі віддавати перевагу вільному силуету, без підкреслення талії, уникаючи темних кольорів. [153, с. 55, 138].

³ Марі-Жанна (більш відома як Роза) Бертен (1747 – 1813) – французька модистка, ввела в моду жіночу сукню *Robe Volante*.

⁴ Марія Антуанетта (1755 – 1793) – королева Франції, дружина Людовика XVI, дочка Марії Терезії і Франца I.

⁵ «Еміль, або Про виховання» – педагогічний трактат відомого французького філософа-просвітника Жан-Жака Руссо (1712 – 1778) про виховання людини. Перша публікація: 1762 р.

Провідні ідеї епохи Просвітництва в першу чергу були сприйняті стосовно одягу для немовлят – у кінці XVIII ст. на зміну тісному сповиванню стали використовувати довгі сукні для хлопчиків і дівчаток, у яких можна було вільно рухати кінцівками в положенні лежачи. Оскільки такі сукні були довжиною до стоп і довгими, їх використовували лише до віку, коли діти починали ходити. Зразки такого одягу збереглися в музеях, відповідні зображення можна побачити на картинах художників того часу (додаток В, рис. В.1.10, В.1.11, а, б). Довгі сукні і в ХХ ст. використовували як традиційний одяг для хрещення немовлят у деяких європейських країнах, а також у ХХІ ст. його продовжують використовувати: наприклад, у такому виді одягу хрестять немовлят британської королівської родини (додаток В, рис. В.1.11, в, г) [238].

На початку XVIII ст. дівчатка з дворічного, а хлопчики з трирічного віку носили корсети та широкі спідниці, що є копією дорослого одягу (додаток В, рис. В.1.7 – В.1.9). Однак, у кінці століття традиція змінилася і дівчатка, коли підростали, замість довгих суконь для немовлят, почали одягати сукні без корсету з завищеною лінією талії із м'яких тканин (наприклад, муслін) довжиною до щиколоток, часто із короткими рукавами (додаток В, рис. В.1.12, В.1.14). Такі сукні були дуже схожі на жіночий одяг у стилі ампір, що був актуальним на початку ХІХ ст., та виготовляли їх із тканин молочного, бежевого, світло-рожевого, бузкового та небесно-блакитного відтінків (додаток В, рис. В.1.15). У 1780-х рр. у дитячому одязі з'явилися довгі штани, які одягали хлопчики у віці від трьох років і до того часу, поки не починали одягати дорослий костюм – сюртук і бриджі – орієнтовно у віці 10 років (додаток В, рис. В.1.6, В.1.7). Важливим є той факт, що у чоловічій моді довгі штани стали актуальними лише в останні роки XVIII ст. [118, с. 121–122]. Таким чином, сукні з завищеною лінією талії і довгі штани для хлопчиків у кінці XVIII ст. є прикладом, коли актуальні тенденції дитячого одягу випереджали дорослу моду.

У XIX ст. одяг для дівчаток повністю повторював моделі жіночого одягу: для дітей віком від 14 до 16 років актуальними були сукні довжиною до полу, однак для менших діток довжина одягу коротша – дванадцятирічні дівчатка носили сукні, що досягали середини литки, а сукні дітей трьох-чотирьох років (хлопчиків і дівчаток) ледве прикривали коліна (додаток В, рис. В.1.16, В.1.17) [239]. Поверх сукні дівчатка одягали пальто або накидку, які часто створювались як єдиний ансамбль (додаток В, рис. В.1.19). Тенденція в зменшенні довжини дитячого одягу у XIX ст. присутня як у світовій, так і в українській моді, що спостерігаємо, наприклад, на картині вітчизняного художника М. Ткаченка (1860–1916) «Сім'я на відпочинку» (1890-ті рр.), на якій зображено дівчинку 4–5 років у сукні довжиною трохи нижче колін з тканини голубого кольору, доповненій фартушком (додаток В, рис. В.1.20).

В Україні з розвитком промисловості міський і народний (сільський) одяг розвивалися окремо. На народний одяг мода впливала значно меншою мірою. Приблизно до 70-х рр. XIX ст. народний одяг виготовляли переважно з тканин домашнього виробництва, однак, у другій половині XIX ст. з розвитком промисловості набуло поширення застосування фабричних матеріалів у народному костюмі, з'явилися дешеві фабричні вироби, які народ пристосовував до традиційних форм одягу [170, с. VIII–XXII]. Міський і народний дитячий одяг присутній на картинах українських художників К. Трутовського (1826–1893), Т. Шевченка (1814–1861), М. Пимоненка (1862–1912) тощо.

Досліджуючи особливості українського дитячого одягу кінця XIX – початку XX ст., встановлено, що новонароджених дітей селяни, як прийнято в той час, загортали лише в пелюшки, або обмотували сповивачем⁶. Коли дитина трохи підростала, її одягали в сорочку простого покрою, на голову одягали чепчик або шапочку, які майже не відрізнялися для дівчаток і для хлопчиків [6, с. 38]. Приклад такого одягу бачимо на картині Т. Шевченка «Селянська

⁶ Сповивач – довгий вузький шматок тканини для сповивання немовляти.

родина» (1843 р.), на якій зображено дитину, яка починає ходити, у сорочці, підперезаній поясом.

У праці В. Бабенко зазначається, що селяни дитину, коли вона підростала і починала ходити, одягали відповідно статі в одяг, схожий на одяг для дорослих: крім сорочки для дівчаток це сукні, для хлопчиків – штани, а старші діти одягали костюм дорослого [6, с. 39]. У комплексному дослідженні «Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник» Г. Щербій пояснює, що зміна одягу з віком пов'язана з залученням дітей до праці – лише виконуючи певні види робіт по господарству, вони починали одягати дорослий костюм [191, с. 136].

Отже, розмежування за статтю в одязі, що носили новонароджені та діти ясельного віку, з'явилося значно пізніше, ніж в одязі для дітей більш старшого віку. До початку ХХ ст. одяг для хлопчиків та дівчаток раннього періоду дитинства не відрізнявся. Автор С. R. Callahan вважає, що витoki цього аспекту дитячого одягу виникли в ХVІ ст., коли європейські чоловіки та старші хлопчики почали носити бриджі, оскільки раніше, як чоловіки, так і жінки будь-якого віку (крім немовлят, яких сповивали), носили такі види одягу як сукня, халат або туніка. Як тільки чоловіки почали носити зшивний одяг, відмінності між чоловічим і жіночим костюмом стали більш чіткими. Бриджі були одягом для чоловіків та старших хлопчиків, тоді як члени суспільства, найбільш підпорядковані чоловікам – всі особи жіночої статі і наймолодші хлопці – продовжували носити спідниці та сукні. На сучасний погляд може здатися, що маленькі хлопчики одягалися «як дівчатка», а сучасникам – хлопчики та дівчатка одягалися в речі, придатні для маленьких дітей [197].

Виникнення дитячої моди як окремого напрямку поряд з дорослою модою пов'язане з появою поняття дитинства, яке з'явилося орієнтовно в епоху Середньовіччя з розвитком міської культури та є наслідком спеціалізації в області ремесел і військової справи, котрі потребували певного періоду навчання. При цьому життя нижчих верств населення не залишало місця дитинству, оскільки діти з найменшого віку долучалися до праці та сімейних

обов'язків, як зазначає автор Е. Куруленко [96]. Можна зробити висновок, що дитячий одяг до цього періоду не відрізнявся від одягу для дорослих, оскільки відношення до дитини було як до дорослого, у якого є відповідні обов'язки, що залежать від його можливостей. Однак, у кінці XIX ст. з розвитком урбанізації та індустріалізації дитинство поширилось на всі верстви населення і стало особливим періодом у житті людини.

Відомо, що в XIX ст. активно розвивалося виробництво готового одягу, переважно чоловічого, чому сприяло винайдення перших систем крою⁷ та поширення паперових комплектів лекал, які друкували у журналах, а в другій половині XIX ст. стали доступні широкому колу бажаючих [187, с. 37]. У середині XIX ст. в Європі відкрито перші магазини з продажу готового одягу, серед асортименту виробів був представлений дитячий одяг. Особливу увагу приділяли натільній білизні: це були білі сорочки, оздоблені мереживом і стрічками, пошиті з делікатних тканин, таких як батист та маркізет, різної довжини залежно від сезону і призначення.

З'явилися виробы, характерні виключно для асортименту дитячих товарів, наприклад, у 70-х рр. XIX ст. французький майстер Піне створив нове взуття для дітей – чобітки, виготовлені з м'якої шкіри або замші, які отримали назву пінетки та прикрашалися атласом, мереживом, вишивкою. З того часу і до сьогодні пінетки присутні в асортименті виробів для дітей [168].

У кінці XIX ст. посилення уваги суспільства до актуальних тенденцій, що з'являлись у моді, підтверджується виокремленням журналів, присвячених одягу і супутнім товарам, в окремий напрям серед тиражно-друкованих видань. Автор О. Лагода зазначає: «Літературно-художні альманахи з розділами про моду були переформатовані в спеціалізовані журнали, які пропонували читачам окрім художньо оформлених модних образів, малюнків цілісних ансамблів вбрання, опис актуальних аксесуарів та доповнень, а також

⁷ Першу систему крою винайшов у 1818 році лондонський закрійник француз Мішель.

пропозиції щодо їх використання. Таким чином, журнали мод стали спеціалізованими періодичними виданнями, які тиражуються» [98, с. 181].

Отже, лише в XIX ст. у результаті комплексу соціальних перетворень суспільства, які призвели до тіснішої міжнаціональної, міжрегіональної і загалом соціальної взаємодії, та розвитку виробництва одягу, у європейському суспільстві виникла мода в соціально значимому масштабі [39, с. 40]. Взаємопроникнення різних культур призвело до необхідності національної ідентифікації особи в суспільстві, що знайшло своє вираження в костюмі, зокрема, як світової, так і української еліти.

У другій половині XIX ст. в Україні використання народного одягу в умовах сільської культури було зумовлене необхідністю самостійного його виготовлення, проте у місті традиційний український народний дитячий одяг став способом української ідентифікації в родинях, які пропагували українську культуру [129, с. 132]. Олійник М. у праці «Український одяг у системі міської культури Києва (друга половина XIX – початок XXI століття)» пише, що однією з перших фотографій, на яких зображено дитячий український одяг, є світлина 1855–1856 рр. з Ольгою Петрівною Драгомановою, майбутньою письменницею Оленою Пчілкою: «Український образ маленької дворянки презентований віночком із штучних квітів, вишитою сорочкою, імовірно, білим по білому, що характерно для Полтавщини, разками намиста, поясом-крайкою фабричного виробництва з поперечними смугами, картатою спідницею європейського трапецієподібного силуету, що слугує натяком на народну картату прямокутну плахту, та дитячими смугастими панчохами й черевиками» [130, с. 147]. В українському народному одязі сфотографовані діти Олени Пчілки – дочка Леся Українка і син Михайло Косач (додаток В, рис. В.1.21).

Розмежування в дитячому одязі для маленьких дітей розпочалось з появою матроського костюма в одязі для хлопчиків у другій половині XIX ст., що став актуальною тенденцією після публікації в пресі портрету принца

Уельського Альберта Едуарда⁸ у костюмі, створеному за мотивами форми моряків Королівського флоту Великої Британії (додаток В, рис. В.1.13) [249].

Однак, основною зміною, яка відбулася в системі моди в ХІХ ст. стала поява високої моди (*haute couture*), законодавцем якої став Чарльз Фредерік Ворт (Charles Frederick Worth)⁹, котрий у 1858 р. відкрив у Парижі власний Будинок моди House of Worth, почав поділяти колекції за сезоном, і заснував у 1868 р. Синдикат високої моди (Chambre Syndicale de la Couture Parisienne), організацію, що об'єднала Будинки моди, у яких одягалися вищі кола суспільства. «Ч. Ф. Ворт почав позначати своє ім'я на моделях (як художник підписує свої твори) – ім'я кутюр'є набуло цінності як гарантія високої якості, а потім і як знак високого соціального статусу» [47, с. 14].

У першій половині ХХ ст. виготовленням вишуканого одягу займалися відомі кутюр'є Жанна Пакен, Ельза Скіапареллі, Мадлен Віоне, мадам Гре, Поль Пуаре, Жак Дусе та інші. Кожен з кутюр'є зробив вагомий вклад у розвиток високої моди. Жанна Пакен ввела у жіночу моду накидку-кімоно, сукню з завищеною лінією талії в стилі ампір, подала ідею про жіночий спортивний одяг, створювала сукні в стилі модерн. Ельза Скіапареллі запропонувала моделі роздільних купальників, спідницю-шорти, ввела в моду принти у вигляді газетної статті, створювала незвичайні і оригінальні моделі капелюхів та першою представила колекцію в'язаних речей. Мадлен Віоне була авторкою техніки крою по косій і розробляла жіночі сукні у грецькому стилі зі складним та унікальним драпіруванням. Мадам Гре створила новий матеріал – шовкове джерсі. Жак Дусе та Поль Пуаре стали новаторами в історії жіночої моди: перший популяризував костюм для жінок, який складався з жакета та спідниці, створював розкішні вечірні сукні та вироби з хутра, а Поль Пуаре ввів у моду фактурні тканини і багато оригінальних суконь, наприклад

⁸ Принц Уельський Альберт Едуард VII (1841 – 1910) – старший син королеви Вікторії (1819 – 1901)

⁹ Чарльз Фредерік Ворт (Charles Frederick Worth) (1825 – 1895) – французький модельєр англійського походження, засновник дому моди House of Worth в 1858 році, один з перших представників високої моди.

сукню-абажур, змінив силует жіночого одягу в цілому, звільнивши жінок від корсетів. Хоча ці кутюр'є створювали лише поодинокі дитячі моделі, які не представлялися Будинками моди в окремих колекціях, їх вклад у розвиток світової моди мав вплив і на розвиток дитячої моди та дитячого одягу [33, с. 23].

Отже, передумовою формування дитячої моди стали процеси, які відбувалися в XIX ст., зокрема розвиток промислового виготовлення одягу, що розпочався з винайдення і вдосконалення швейної машини у 1840-х рр., та відкриття Ч. Ф. Воротом у 1858 р. першого Будинку високої моди і заснування ним Синдикату високої моди в 1868 р. у Франції. Започатковується регулярність зміни модних тенденцій: колекції одягу починають розділяти по сезонам, регулярно проводяться покази моделей на манекенницях.

До початку XX ст. висока мода створюються виключно для дорослих, однак у 1909 р. Будинок моди Lanvin французької кутюр'є Жанни Ланвен (Jeanne Lanvin) приєднується до Синдикату високої моди і у цьому ж році представляє першу у світі дитячу колекцію haute couture [243]. Жанну Ланвен, відому спочатку як дизайнерку головних уборів, вважають законодавицею дитячої високої моди та однією з перших, хто створював одяг для дівчаток, враховуючи особливості будови тіла та вікові характеристики дитини, використовуючи високоякісні тканини та приділяючи увагу деталям. Дитячий одяг став основним асортиментом Будинку моди Lanvin і впродовж років дизайнерка створювала ексклюзивний одяг для дітей та демонструвала колекції жіночих і дитячих суконь (додаток В, рис. В.3.1 – В.3.4) [142].

У XIX ст. увага суспільства зосереджена на розвитку і вихованні дітей, тому одяг мав бути комфортним і відповідати естетичним вимогам, для того щоб сформувати гармонійний внутрішній світ дитини. Як наслідок, з часом відбулися зміни у поглядах на те, які функції має виконувати дитячий одяг і як він повинен виглядати. Хоча діти віком до чотирьох років не залежно від статі все ще одягали сукні, однак вже без корсетів і більш вільного покрою.

Встановлено, що виокремлення дитячої моди як суспільного явища завершилося на початку ХХ ст. з появою відмінностей дитячого і дорослого одягу, розмежуванням костюмів для хлопчиків і для дівчаток, виникненням окремих модних тенденцій в одязі для дітей та представленням колекцій дитячого одягу *haute couture* Будинком моди Lanvin.

2.2 Становлення дитячої моди в Україні та світі

Розглядаючи особливості української моди початку ХХ ст., встановлено, що в ній відбуваються ті ж процеси, що й у світовій моді. Однак, особливістю є те, що в сільській місцевості народний одяг залишається основним до 1940-х рр., а в західних областях України деякі компоненти традиційного вбрання використовувалися до початку 1960-х рр., залишаючись практично незмінним у різних регіонах протягом тривалого періоду часу, як зазначається в колективній праці науковців «Історія декоративного мистецтва України» (додаток В, рис. В.2.1, В.2.2) [57, с. 93]. Проте, дитячий міський одяг зазнає змін – одяг для дівчаток на початку ХХ ст. вже більш вільного покрою, відсутні корсети. Наприклад, сукня для дівчинки на картині О. Шовкуненка (1884–1974) «Ніночка» (1926 р.) прямого силуету, довжиною вище лінії колін, із заниженою лінією талії, без рукавів (додаток В, рис. В.2.3, б). Одяг для хлопчиків також набуває більш сучасного вигляду, що можна побачити на картині Г. Світлицького (1872–1948) «Там, де над ставом гнуться лози» (1916 р.) (додаток В, рис. В.2.3, а).

На початку ХХ ст. в Україні маленьких хлопчиків і дівчаток одягають відповідно статі, що підтверджують дослідження фотографій дітей, які проживали у містах, віком від 1 до 16 років другої половини ХІХ – початку ХХ ст., проведені М. Олійник, хоча відзначаються випадки нехтування статевим розмежуванням у одязі [129, с. 137].

Визначено, що питання моди підіймаються в українському публіцистичному дискурсі з початку ХХ століття. Наприклад, у 1913 р.

український літературно-художній журнал «Ілюстрована Україна» друкує замітку «З царини моди», в якій порушується питання впровадження народної української вишивки в моду [51].

Наслідуючи західно-європейську культуру, на початку ХХ ст. починають проводити покази мод в Україні. Перший показ моделей одягу організувала «Артистична горстка» у Львові в Стрийському парку в 1917 р., пише мистецтвознавець О. Нога, та зазначає, що в 1934 р. відбулись нові покази, вже всеукраїнського рівня, за ініціативи журналу «Нова хата» та кооперативу «Українське народне мистецтво» [128]. У газеті «Діло» згадується про організацію і проведення показу українських моделей одягу в 1933 р. фіалом «Союзу Українок» у Львові та кооперативом «Труд» [141]. Також проводились покази актуальних моделей закордонного виробництва. Отже, в Україні 1930-х рр. розвивалася практика проведення показів моделей актуального одягу вітчизняного і закордонного виробництва та адаптованих моделей народного костюма.

На показах представляли моделі дитячого одягу, що характеризує розвиток дитячої моди поряд з модою жіночою і чоловічою. Наприклад, у одному з таких показів у Львові, організованому в травні 1938 р. кооперативами «Українське народне мистецтво» та «Труд» за участі інших кооперативів та фірм серед одягу у «народному стилі» згадується модель дитячого плаща, виготовленого мисткинею М. Морачевською, стилізованого за мотивами яворівської мальованки [143].

У періодичних виданнях знаходимо згадки по покази мод, що проводились у 1938 р. кооперативом «Труд» у Львові [147, с. 7]. Кооператив «Українське народне мистецтво», «Союз Українок» та журнал «Нова хата» організовували покази мод в інших містах, наприклад, у 1939 р. у містах Дрогобич, Самбір тощо [50, с. 7]. Мистецтвознавиця З. Тканко в своїй книзі «Мода в Україні ХХ століття» зазначає, що метою таких періодично планованих показів «було «українізувати» моду на противагу засиллю західноєвропейських пропозицій» [164, с. 15].

Кооператив «Українське Народне Мистецтво» був організацією, що заснована в 1922 р. і об'єднувала майстринь для популяризації виробів народного мистецтва, та, крім постійних виставок, представляла покази адаптованих моделей народного одягу на Міжнародній Виставці в Чикаго у 1933 р., а з 1935 р. влаштовувала щорічні покази у Львові [45, с. 3410]. Згодом кооператив «Українське Народне Мистецтво» став базою для Львівської фабрики художній виробів ім. Лесі Українки, яка випускала вироби, оздоблені ручною вишивкою, у тому числі дитячий одяг, до 2009 р. [231].

Розвиток моди на початку ХХ ст. в Україні підтверджується появою в 1925 р. щомісячного часопису для жінок «Нова хата», в якому публікували статті про народне мистецтво, історію одягу, моду тощо. У журналі представляли моделі різного асортименту дорослого і дитячого одягу – плащі, сукні тощо (додаток В, рис. В.2.4 – В.2.8).

Поряд з популяризацією народних традицій в одязі в періодичних виданнях початку ХХ ст. публікували статті, у яких наголошували на тому, що українки повинні створити свою національну моду і пам'ятати про «вимогу сучасного життя: практичність і міра у смаку» [150, с. 6]. У результаті аналізу публікацій у періодичних виданнях встановлено, що зверталась увага читачів на виховання смаку у дітей, зокрема, надавали рекомендації одягати дівчаток практично, виховувати охайність і слідкувати, щоб діти не надто захоплювались одягом і модою; для дівчаток рекомендували обирати моделі вільного силуету і світлих відтінків, що не обмежують рухів та добре перуться [149, с. 5].

На початку ХХ ст. актуальні тенденції дитячої моди висвітлювали у жіночих журналах, також виходили спеціалізовані видання з ескізами моделей та публікаціями про моду, стиль життя, розваги тощо, наприклад американський журнал «Children's Royal Magazine», який було згодом перейменовано в «Children's Vogue» (додаток В, рис. В.3.6, В.3.7). Популярними стали журнали, у яких публікували ескізи та комплекти лекал актуальних моделей дитячого одягу – американські журнали «Simplisity»,

«McCall's», в 1925 р. вийшов перший випуск французького журналу «Les Enfants Très Parisien», присвячений дитячій моді (додаток В, рис. В.3.8, В.3.16).

Встановлено, що на початку ХХ ст. з огляду на медичні дослідження доповнюється асортимент дитячого одягу, зокрема, з'явилися дитячі комбінезони, що мали забезпечити дітям свободу рухів. Наприклад, буклет «Принципи гігієни», опублікований урядом Квебеку (Канада) у 1923 р., закликав матерів позбутися надмірно тугого одягу, який може спровокувати припинення зросту [248]. Вперше дитячі комбінезони з'явилися в каталозі «Sears» у 1906 р. і на початку ХХ ст. і стали надзвичайно популярним дитячим одягом у всьому світі (додаток В, рис. В.3.11). Сукні для дівчаток стали більш зручними, крім моделей, відрізнених по лінії талії, набули поширення сукні вільного силуету з бейками по горловині та по лінії низу (додаток В, рис. В.3.9). Також у 1920-х рр. рожевий почали асоціювати з дівчатками, а синій – з хлопчиками (додаток В, рис. В.3.9, г). Серед асортименту одягу для дітей з'явився одяг для активного відпочинку і спорту, зокрема купальники (додаток В, рис. В.3.12).

У 1930-х рр. наукова робота, яка стосувалась розробки одягу для новонароджених та дітей ясельної вікової групи з урахуванням гігієнічних вимог, проводилась і в Україні, зокрема, у 1931 р. в Харкові Першим Всеукраїнським інститутом Охматдиту ім. Н. К. Крупської видано альбом «Дитячий одяг», у якому запропоновано моделі одягу, розроблені колективом інституту [42]. Художньому оздобленню виробів не приділялось уваги та осуджувалося захоплення модним одягом. У 1934 р. в Харкові Українським державним видавництвом легкої промисловості видано «Стандарты детской одежды в яслях», у яких зазначено, що дитячий одяг повинен бути практичним, красивим, конструюватися для кожного віку окремо, та запропоновано моделі одягу для дітей ясельного віку на основі санітарно-гігієнічних і антропометричних даних [172].

Однак, становлення моди в Україні розпочалося лише з розвитком промислового виробництва одягу. Визначено, що у перших десятиліттях ХХ ст. виготовлення одягу велося переважно кустарним способом [57, с. 5], проте у 1930-х рр. було майже ліквідовано всі дрібні виробничі об'єкти та у період між Першою та Другою світовими війнами в Україні збудовано близько 20-ти великих швейних підприємств, у тому числі фабрика ім. Ф. Смирнова-Ласточкина в Києві та фабрика ім. В. Воровського в Одесі [58, с. 100].

Знаковим для розвитку моди в Україні було відкриття Центрального універсального магазину (ЦУМ) у м. Києві 1 травня 1939 р., оскільки там, окрім продажу різноманітних товарів, проводили покази мод [234].

У 1930-ті рр. серед селян стали поширюватись елементи міського одягу, внаслідок чого їхній повсякденний костюм значною мірою втратив етнічні ознаки. Починаючи від 1930-х рр., у розвитку костюма в Україні помітні такі тенденції: «перехід на міські види вбрання, а також зміна співвідношення традиційних та нових форм одягу на користь останніх. Костюм став визначати не стільки соціальний стан і національність людини, скільки вікову градацію та професійну специфіку» [95, с. 131].

Відомо, що розвиток моди в усьому світі було призупинено в період Другої світової війни. Легка промисловість України в повоєнний час перебувала в надзвичайно важкому стані, оскільки більшість швацьких фабрик було зруйновано, обладнання виведено з ладу, і загалом значно скоротилося виробництво товарів масового споживання. Після війни увагу було зосереджено на розвитку важкої промисловості, що не сприяло становленню системи моди, а часткова модернізація легкої промисловості хоч і була поступовою, але не справила значного впливу [77, с. 86].

Друга світова війна змінила світ моди, вплинула на стилі, які панували в наступні десятиліття, і на дитячий одяг. Оскільки ресурси країн-учасниць війни перенаправлялись з усіх галузей на потреби військових, тканин і одягу не вистачало. В умовах складного економічного становища в роки Другої світової війни урядом Великої Британії було залучено провідних дизайнерів

до розробки стильного і зручного одягу, що дало початок практиці колаборацій дизайнерів і виробництва в світовій моді. Результатом співпраці уряду і дизайнерів стали моделі різних видів одягу для дорослих і дітей з простими лініями і мінімальним оздобленням, які масово виготовляли на промислових комплексах з дотриманням вимог тотальної економії та здійснюючи контроль якості виготовлених виробів (додаток В, рис. В.3.13) [246]. Адекватне співвідношення ціни і якості таких виробів вплинуло на посилення споживчих вимог до одягу в післявоєнний період та сприяло урегулюванню стандартів щодо матеріалів і виробництва.

У роки Другої світової війни для збереження сировини, скорочення виробництва і споживання цивільного одягу в деяких країнах Європи було введено нормування із застосуванням купонів, що забезпечувало більш рівномірний розподіл товарів. Наприклад, у Великій Британії в роки війни нормування передбачало придбання одягу в основному по спеціальним купонам, а серед населення поширювалась інформація щодо необхідності ретельно планувати покупки. Однією з причин введення нормування на одяг для цивільного населення було підвищення його доступності в магазинах. Незважаючи на складні умови в країні, на одяг для дітей видавалось більше купонів і їхня вартість була нижчою. Оскільки діти швидко ростуть, батькам рекомендували купувати дитячий одяг більших розмірів, щоб спочатку його можна було підшити, а потім поступово подовжувати [237]. Також проводили рекламні кампанії «Make Do and Mend» (з англ. «Зроби і полагодь») з порадами по шиттю і лагодженню дитячого одягу (додаток В, рис. В.3.17) Для того, щоб компенсувати нестачу матеріалів, видавали брошури з порадами по переробці та оновленню старих речей [196, с. 134].

В умовах дефіциту дитячого одягу подібні кампанії в пресі України проводились довгий період навіть після закінчення війни. Наприклад, у 1970-ті рр. в журналі «Краса і мода» опубліковано поради художників-модельєрів українських Будинків моделей з приводу самостійного виготовлення дитячого одягу зі старих речей та представлено ескізи моделей такого одягу з

комплектами лекал, наприклад: замітка Л. Болдиревої про те, як пошити дитячі комплекти зі старих жіночих пальт; поради по переробці старого чоловічого пальта на куртку для хлопчика та жіночої спідниці на дитячий комбінезон дає художник-модельєр В. Савинівська; ескізи моделей дитячого одягу зі старого одягу батьків пропонує О. Нефьодова [18, 121, 155, 156].

Отже, в у мовах дефіциту матеріалів і виробів приділяється увага лагодженню дитячого одягу та можливості використання дорослого одягу для подальшого самостійного виготовлення моделей для дітей. Така практика проводилась у Великій Британії у роки Другої світової війни та популяризувалась у післявоєнний період у пресі України аж до 1980-х років. Сьогодні практика використання старих речей для виготовлення одягу проводиться під гаслом дбайливого відношення до довкілля і являється актуальною тенденцією екологічного підходу в світовій моді.

Наслідком подій Другої світової війни стало складне економічне становище в багатьох країнах, зокрема обмежений асортимент готових виробів та наявність у повоєнний період переважно тканин, що використовувалися для військової форми. Як результат, у дорослу і дитячу моду входить колір хакі та характерні для військового одягу елементи (пати, хлястики, накладні кишені тощо), актуальними стали прості форми і мінімальне оздоблення, а для урізноманітнення моделей в одному виробі поєднують різні тканини і кольори. Також у дитячій моді набуває поширення стиль «унісекс» (додаток В, рис. В.3.18) [208].

Розвиток дитячої моди в Україні після Другої світової війни пов'язаний з відкриттям Будинків моделей одягу, які займалися розробкою нових моделей та оновленням асортименту виробів, співпрацювали зі швацькими підприємствами та презентували колекції одягу населенню і промисловості. Будинки моделей стали основними творчими осередками моди в Україні у ХХ столітті.

Перший український Будинок моделей розпочав свою роботу ще в роки війни – у листопаді 1944 р. відкрився Київський будинок моделей одягу,

колектив якого складався зі спеціалістів з великим практичним досвідом роботи у швацькій промисловості [81, с. 40]. Творчим колективом Київського будинку моделей створювались колекції жіночого, чоловічого і дитячого одягу. У різні роки дитячий одяг розробляли художники-модельєри Л. Болдирєва, Т. Зикова, В. Ковальська, Л. Малахівська, О. Нефедова, Л. Писемська, О. Руденко, А. Сенченко, Г. Тараканова, М. Тимко тощо.

Наступним в Україні у 1954 р. відкрито Львівський будинок моделей, який представляв нові моделі одягу з усією необхідною документацією для наступного впровадження у масове виробництво, які і всі організації такого типу [85, с. 117]. Серед колективу Львівського будинку моделей одягу дитячим одягом займались наступні художники-модельєри Н. Буряк, І. Витвицька, Н. Головіна, Н. Євтушенко, О. Залеська, Л. Кулинська, Г. Підковка, Я. Різник, О. Цимбалюк тощо.

У період 1958–1960 рр. відкрились Харківський, Одеський, Донецький, Дніпропетровський будинки моделей одягу та Республіканський будинок моделей трикотажних виробів [77, с. 95]. У 1969 р. розпочав роботу Республіканський будинок моделей Міністерства побутового обслуговування [85, с. 61]. Однак, особливої уваги заслуговує відкриття Дніпропетровського будинку моделей, оскільки саме він створювався як спеціалізований на виготовленні одягу для дітей різного віку.

Визначено, що у різні роки моделі дитячого одягу в Дніпропетровському будинку моделей розробляли художники-модельєри Л. Баранова, Л. Кліпчинова, Л. Клепчикова, Л. Кулинська, Т. Лисак, Н. Мартиненко, Н. Пилипенко, Л. Писемська, Г. Підковка, О. Симонова тощо. Творчі колективи інших Будинків моделей також представляли дитячий одяг, наприклад художники-модельєри Одеського будинку моделей І. Рижикова, М. Руденко, Є. Трибуц, Л. Харчук. У Харківському будинку моделей одягу дитячі комплекти розроблялись З. Калиненко, І. Кондратьєвою, С. Полуктовою, Т. Шкурат тощо. Дитячий одяг Республіканського будинку моделей одягу представляли Т. Бачуро, Л. Кулинська, О. Нефьодова,

С. Халатникова, В. Черних, Т. Шевель тощо. Художники-модельєри Л. Валуєва, Л. Гаєва, Г. Мітрохіна, Т. Муратова, Н. Павлова, Т. Яриш створювали дитячий одяг у Республіканському будинку моделей трикотажних виробів.

На модю в Україні ХХ ст. впливав Загальносоюзний будинок моделей одягу, котрий представляв напрями моди, перспективні моделі одягу та зразкові колекції моделей для всіх республіканських Будинків моделей, оскільки Україна в той час була у складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік. По дві колекції одягу (зимову та літню) щороку розробляв і презентував кожен республіканський Будинок моделей одягу, забезпечуючи виконання завдання щодо створення вбрання для населення республіки [58, с. 101]. Україна відігравала вагомую роль у розвитку моди в Радянському Союзі, оскільки була другою за кількістю Будинків моделей одягу серед інших республік [76, с. 19].

Створенням одягу для дітей займались також колективи фабрик та інших моделюючих організацій: наприклад, у квітні 1954 р. в кіножурналі «Радянська Україна» вийшов сюжет про роботу Чернівецької трикотажної фабрики № 2, у якому було показано роботу художньої ради підприємства: обговорення нових моделей жіночого та дитячого одягу з трикотажу (додаток В, рис. В.4.1, а) [175]. Художні ради існували у Будинках моделей, на підприємствах тощо, та були структурою, яка перевіряла та узгоджувала моделі одягу перед публікацією їх в журналі чи масовому виготовленні у промисловості.

Моделі дитячого одягу, розроблені в Будинках моделей і на підприємствах представляли на виставках різних рівнів: міжнародних, регіональних тощо (додаток В, рис. В.4.6, а). Зокрема, колектив Київської трикотажної фабрики ім. Рози Люксембург у 1958 р. отримав Гран-прі Брюссельської міжнародної виставки – Велику золоту медаль за моделі дитячого одягу, про що повідомляли в сюжеті кіножурналу «Радянська Україна» у травні 1959 р. [177].

Аналізуючи творчу діяльність українських Будинків моделей одягу науковець Н. Король визначила особливості проектування дитячого костюма середини ХХ ст.: «Провідним завданням художників-модельєрів у 50-х рр. ХХ ст. було проектування утилітарного ужиткового одягу для дітей на основі типових традиційних матеріалів, які в повоєнні роки випускала місцева текстильна промисловість. Українські модельєри лише у 60-х рр. ХХ ст. почали активно задіювати естетичне навантаження в дитячому одязі, брати до уваги вікову і психологічну специфіку дитячого вбрання» [78, с. 15].

Інтенсивний розвиток сфери моди в Україні 1950–1960 рр. супроводжувався закордонними відрядженнями художників-модельєрів та інших спеціалістів галузі до Франції, США, Італії для налагодження зв'язків та з метою вивчення актуальних тенденцій моди, особливостей роботи промисловості та впровадження їхнього досвіду у сферу легкої промисловості. Вітчизняних фахівців у першу чергу цікавили закордонні досягнення та досвід роботи у галузі високої моди [75]. У цей період відомі світові дизайнери розпочали промислове виробництво одягу невеликими партіями – розвивається напрям *pret-a-porter*, який згодом представляли на окремих тижнях моди.

Дизайнер П. Карден Будинку моди *Pierre Cardin* був першим, хто почав випускати колекції одягу *pret-a-porter* у 1959 р. [55, с. 371]. Серед творчого надбання П. Кардена – моделі одягу «унісекс» для чоловіків і жінок та колекції виробів для дітей: сукні для дівчаток переважно трапецієподібного силуету, без рукавів, оздоблені декоративними отворами, оригінальної форми вшивними декоративними деталями, бейками тощо (додаток В, рис. В.3.24, В.3.26).

Аналіз світової моди показав, що в середині ХХ ст. у різних країнах почали активно створювати бренди, які запропонували якісний одяг масового виробництва: відкрито італійський бренд *Chicco* (1958 р.), який представив одяг для дітей віком до трьох років, англійська компанія *Mothercare* (1961 р.), що пропонувала вироби для вагітних і дітей до десяти років, французькі

бренди Vonpoint (1975 р.), Catimini (1972 р.), Tartine et Chocolat (1977 р.) з моделями одягу для дітей і підлітків (додаток В, рис. В.3.23, В.3.25) [31]. Італійський бренд Chicco почав окрім одягу випускати супутні товари (іграшки, пристосування для годування, коляски), які тестували у власних лабораторіях, поступово розширюючи асортимент товарів і мережу магазинів за межі Італії. Саме під маркою Chicco з'явилося багато звичних сьогодні речей, які в ті роки стали справжніми відкриттями – комплекти з пляшки та соски, прозорі пляшки для годування, що не б'ються та інші товари [245]. Також у цей період з'явилися бренди, які запропонували модний повсякденний і спортивний одяг для дорослих і дітей, наприклад італійський бренд Benetton (1965 р.), американський Gap (1969 р.) тощо (додаток В, рис. В.3.36, В.3.37) [241].

Бренди дитячого одягу та одягу для всієї сім'ї, що розпочали свою діяльність на світовому ринку в 1950–1970-х рр., такі як Benetton, Vonpoint, Catimini, Chicco, Gap, Mothercare, Tartine et Chocolat тощо, хоч і не представляли колекції одягу на тижнях високої моди, однак вплинули на дитячу моду та її подальший розвиток. Розширення сфери дитячої моди закономірно призвело до організації окремої виставки дитячих товарів Pitti bimbo з показами високоякісного одягу для дітей, яку засновано в 1975 р. в Італії [244].

Ще одним кроком у розвитку сфери моди стало відкриття у 1967 р. в Парижі першого бутики дитячого одягу haute couture Baby Dior, у якому було представлено ексклюзивний одяг для хрещення для дітей віком до 4 років (додаток В, рис. В.3.27) [242]. З того часу лінія Baby Dior випускала дві колекції на рік і виконувала індивідуальні замовлення. Узагальнений аналіз розвитку індустрії дитячої моди у світі в ХХ ст. представлено у додатку В, таблиці В.1.

Опосередковано інтенсивний розвиток сфери моди у світі вплинув і на розвиток вітчизняної моди. Важливою подією для становлення дитячої моди стало відкриття 17 лютого 1959 р. першого в Україні універмагу «Дитячий

світ» у Києві, де було представлено широкий асортимент товарів для дітей [227]. Подальший розвиток системи моди характеризується відкриттям у 1967 р. універмагу «Україна» [229]. В універмагах окрім продажу товарів проводили покази актуальних моделей дорослого і дитячого костюма.

Наприкінці 1970-х рр. в Україні працювало 10 Будинків моделей: Київський, Львівський, Донецький, Харківський, Дніпропетровський, Одеський будинки моделей, а також Республіканський будинок моделей Міністерства побутового обслуговування населення, Республіканський будинок моделей взуття, Республіканський будинок шкіргалантерейних виробів, Республіканський будинок моделей трикотажних виробів. Також у 1977 р. організовано Український інститут асортименту виробів легкої промисловості і культури одягу (УІАлегпром), якому належало скоординувати роботу по створенню нового модного асортименту одягу. Встановлено, що, окрім розробки нових колекцій, Будинки моделей демонстрували нові зразки на підприємствах, у магазинах, учбових закладах, випускали дослідні партії актуальних моделей одягу для апробації. Основне завдання художників-модельєрів у цей період – «створювати не унікальні зразки для вибраного кола людей, а розробляти модні промислові колекції для широких верств населення» [113, с. 36].

Визначено, що в 1977 р. крім Будинків моделей робота по моделюванню здійснювалася в системі індивідуального обслуговування населення; більшість великих промислових об'єднань мали висококваліфікованих фахівців-модельєрів [190, с. 2]. Однак, в 1979 р. головний художник Українського інституту асортименту виробів легкої промисловості і культури одягу (УІАлегпром) С. Сігас в інтерв'ю кореспонденту журналу «Краса і мода» зазначив, що «на більшості підприємств повністю припинене самостійне моделювання, а натомість за кожними з них закріплена група фахівців Будинку моделей» [113]. Отже, у цей період відбулась реструктуризація існуючої системи моди, у результаті якої підприємства були позбавлені певної самостійності в розробці моделей одягу, а вся мода,

включаючи дитячу, створювалась лише в Будинках моделей одягу, які в кінці 1970-х рр. стали основними творчими осередками моди в Україні та розробляли ескізи та документацію для впровадження затверджених моделей у виробництво.

Встановлено, що в другій половині 1970-х рр. для удосконалення роботи Будинків моделей проведено часткову спеціалізацію їх за асортиментом: Дніпропетровський будинок моделей працював над створенням дитячого та підліткового одягу, Одеський – над одягом для відпочинку, Донецький – створював діловий одяг, Львівський – впроваджував народні традиції в крої і декоративному оформленні вбрання, Київський будинок моделей був провідним моделюючим центром України того часу. Будинки моделей співпрацювали з текстильними підприємствами: «Київський БМО широко використовує розробки Київського та Дарницького шовкових комбінатів, Дунаєвецької, Одеської, Татарбунарської та інших суконних фабрик. Львівський БМО працює в тісному контакті з Ровенським льонокомбінатом, Чернігівським камвольно-суконним комбінатом. Одеський БМО, працюючи над темою відпочинку, співробітничав з Житомирським льонокомбінатом, Херсонським бавовняним комбінатом. Дніпропетровський БМО укладає угоди з Дарницьким шовковим комбінатом, з Донецьким і Тернопільським бавовняними комбінатами» [113, с. 37].

У другій половині ХХ ст. активно розширювалося виробництво дитячого одягу: у 1970-х рр. в Україні діяло близько 30-ти підприємств з пошиття дитячого одягу [79, с. 204]. Визначено, що 1980-х рр. асортимент дитячого одягу широко представлено Київським виробничим швейним об'єднанням «Юність», яке у співпраці з Херсонським бавовняним комбінатом випускає сукні та комплекти для хлопчиків і дівчаток дошкільного віку, разом із Запорізьким заводом штучних шкір – моделі верхнього дитячого одягу [14, с. 2]. Одяг для дітей виготовляється на базі Одеського обласного виробничого швейного об'єднання ім. В. В. Воровського, Мукачівській

швейній фабриці, харківському підприємстві «Дитодяг» тощо (додаток В, рис. В.4.7, В.4.8) [169, с. 40].

Визначено, що дитяча мода в Україні починаючи з 1950-х рр. розвивалась також у напрямі стандартизації швейної продукції, вдосконалення антропометричної інформації для проєктування та розвитку принципів моделювання одягу. Представники України приймали участь у конгресах мод та нарадах, які щорічно проводили країни-учасниці Ради економічної взаємодопомоги¹⁰, на яких обговорювали проблеми стилю і моди, взаємозв'язок художників, що створюють тканину і одяг, взуття та аксесуари [77, с. 76].

З 1966 р. розпочалась робота по стандартизації швейної продукції в рамках Ради економічної взаємодопомоги. Для цього в 1966–1977 рр. було проведено масові антропометричні обміри, в результаті яких у 1971 р. з'явилися рекомендації по стандартизації фігур дорослого і дитячого населення країн-членів Ради економічної взаємодопомоги. На їх основі в СРСР були розроблені державні стандарти на виміри типових фігур дітей, зокрема ГОСТ 17916-72 та ГОСТ 17917-72. Подальше вдосконалення розмірної типології населення проведено на матеріалах антропометричного обстеження дітей у 1981–1984 рр. на території СРСР, результатом яких стала розробка у 1986 р. стандартів для проєктування дитячого одягу ГОСТ 17916-86, ГОСТ 17917-86 та галузевих стандартів типових фігур дітей ОСТ 17–66–88, ОСТ 17–67–88 у 1988 р.[146]. Також у 2004–2005 рр. видано державні стандарти України ДСТУ ГОСТ 25294:2005, ДСТУ ГОСТ 25295:2005, які є актуальними до сьогодні [136, с. 48].

Посилення зацікавленості до дитячої моди з'являється в 80-х роках. Так, у 1980 р. виходить брошура «Особенности моделирования и художественно-колористического оформления детской одежды в 1981–1982 годах», у якій розглядається актуальна проблема перспективного розвитку асортименту

¹⁰ Рада економічної взаємодопомоги (РЕВ) — міжурядова організація соціалістичних країн, створена для економічної інтеграції та взаємодопомоги. Існувала у 1949–1991.

дитячого одягу. Автор Н. Румянцева зазначає: «Багато самих характерних тенденцій сучасної моди знаходять своє вираження і в дитячому одязі, хоча принципи його конструювання, моделювання і художнього оформлення специфічні. Мода в одязі для дорослих і в одязі для дітей розвивається паралельно, але при створенні дитячого одягу враховуються різні фактори: фізіологія і психологія дітей, їх вік, рухливий спосіб життя, особливості формування фігури, кліматичні умови» [152, с. 4].

Саме дитячий одяг підпорядкований вимогам доцільності, зручності і функціональності. «Мода в дитячому одязі проявляється опосередковано і не має такого визначального значення, як мода в одязі для дорослих. У ній ми не спостерігаємо такої частоті і різкої зміни форм, силуетів і об'ємів. Конструкції і об'єми дитячого одягу більш стабільні і наближені до форм дитячої фігури. А вплив часу і моди відчувається, в основному, у деталях, оздобленні і технологічній обробці окремих деталей і вузлів» [152, с. 5].

Дитяча мода в Україні в середині ХХ ст. представлялась на виставках одягу і показах мод, на сторінках спеціалізованих видань про моду, шпальтах газет і журналів, у документальних кінорепортажах, які демонстрували перед показами художніх фільмів у кінотеатрах тощо. Покази актуальних моделей одягу проходили в Будинках моделей, на підприємствах, у магазинах (додаток В, рис. В.4.4, В.4.5, В.4.7). Серед спеціалізованих видань, у яких друкували перспективні моделі жіночого, чоловічого та дитячого одягу, розроблені художниками-модельєрами українських Будинків моделей – журнал «Краса і мода», створений за ініціативою В. Несміяна та його перших редакторів Н. Кіллерог і Н. Шевченко, який видавався щоквартально в 1970–1988 рр. [122]. Моделі дитячого одягу публікували в комплектах листівок «Волшебный клубок» (1971–1990 рр.), окремих виданнях «Мода» різних років тощо. Виключно дитячому одягу були присвячені комплекти листівок «Мода дітям», які виходили двічі на рік у 1972–1990 роках. Матеріали кіножурналів «Радянська Україна» та «Молодь України», започаткованих відповідно у 1938 р. та 1952 р., збірник кіносюжетів «Кінолітопис» та окремі спецвипуски

вітчизняних кіностудій містили, окрім відомостей про діяльність Будинків моделей одягу, інформацію про роботу підприємств легкої промисловості та художніх рад різного рівня.

У 1950-х рр. почали виходити репортажі з виставок та ярмарків, на яких підприємства легкої промисловості з різних областей України демонстрували свої вироби. Так, у лютому 1950 р. вийшов сюжет з виставки виробів легкої промисловості на Республіканській нараді бавовнярів [174]. У перерві учасники наради ознайомились з експонатами, виготовленими з української сировини: на стендах було представлено різноманітний асортимент виробів – трикотажна білизна та купальники для жінок і дітей, трикотажні костюми для дітей дошкільного віку, жіночі та дитячі сукні та кофти з трикотажного або тканого полотна, моделі рукавиць та рукавичок, шкарпеток тощо.

Широко транслювали в кіножурналах матеріали по роботі передових підприємств легкої промисловості. Згідно дослідження архівних кінодокументів визначено, що у 1966 р. вийшов сюжет «Дорослим та дітям», у якому розповідалось про виробничі процеси на головному підприємстві Одеського обласного виробничого швейного об'єднання ім. В. В. Воровського, одяг якого «завоював багато прихильників» [178]. Репортаж завершувався показом моделей верхнього дитячого, жіночого та чоловічого одягу різних асортиментних та вікових груп і призначення (додаток В, рис. В.4.7).

З розвитком теле- та кіноіндустрії виробництво документального кіно набуває більш широкого розповсюдження, ніж у попередні роки. У збірниках документальної кінохроніки серед сюжетів виробничої тематики випускали репортажі з показами нових моделей одягу, у тому числі і стосовно виготовлення дитячого одягу. З роками інформаційне висвітлення моди в Україні значно розширюється: наприклад, для популяризації нових моделей одягу «за перше півріччя 1978 року проведено понад 100 радіо- і телепередач, організовано 300 демонстрацій моделей, 650 виставок-продажів, знято три рекламних кінофільми» [113, с. 37].

Визначено, що колекції дитячого одягу регулярно представляли у журналі «Краса і мода», публікації з моделями одягу для дітей друкували в українських журналах, однак існували і окремі видання з актуальними тенденціями дитячої моди – комплекти листівок «Мода – дітям», що видавали у 1972–1990 рр., окремі брошури, які висвітлювали актуальні тенденції в моделюванні дитячого одягу, журнали з моделями трикотажного дитячого одягу для самостійного виготовлення тощо.

Встановлено, що серед Будинків моделей, які функціонували в середині ХХ ст. в Україні (1950–1980-ті рр.), працював спеціалізований на виготовленні одягу для дітей різного віку Дніпропетровський будинок моделей одягу, значний вклад у розвиток дитячої моди внесли творчі колективи Київського будинку моделей (провідного моделюючого центру) та Львівського будинку моделей, серед творчого напрацювання якого – оригінальні моделі дитячого одягу за народними мотивами. Також у різні роки моделі дитячого одягу представляли Харківський, Одеський та Республіканський будинки моделей одягу, Республіканський будинок моделей трикотажних виробів, що сприяло збагаченню дитячої моди.

Таким чином, в Україні ХХ ст. дитячу моду представляла мережа творчих дизайнерських осередків, зокрема Будинків моделей одягу, актуальні моделі дитячого одягу висвітлювали у пресі, на телебаченні та в кіно, проводили покази мод на підприємствах, у Будинках моделей, в універмагах тощо.

2.3 Дитяча мода в незалежній Україні

Новий етап розвитку дитячої моди розпочався з проголошення незалежності України. У 1990-х рр. промислове виробництво дитячого одягу стало актуальною проблемою, оскільки раніше налагоджені системи впровадження модних тенденцій у масове виробництво, створені у радянський період у 1970–1980-х рр. були порушені.

«Продовжуючи традиції моделювання дитячого одягу в незалежній Україні у 1990-х роках, як загалом у моделюванні одягу, так і в розвитку дитячої моди, можна простежити певний сплеск індивідуалізму, який настав щоб замінити масові модні тенденції авторською модою, та приніс значні позитивні результати для розвитку сучасної моди в Україні» [80, с. 21]. Однак, негативним наслідком змін, що відбулися в сфері моди, стало руйнування існуючої системи моделювання дитячого одягу в Україні в 1990-х рр. та втрата зв'язків дизайнерів з масовим виробництвом. Відсутність налагоджених контактів між розробниками і виробниками одягу для дітей негативно вплинуло на впровадження модних тенденцій у дитячий одяг масового виробництва на початку 2000-х років.

Таким чином, на початку 1990-х рр. індустрія дитячої моди в Україні інтенсивно розвивалась – створювались дизайнерські майстерні з невеликими колективами та великі бренди на базі існуючих підприємств з виготовлення одягу. Дитяча мода в 1990-х рр. відіграла значну роль у сфері української моди, оскільки в 1996 р., на рік раніше відкриття першого в Україні Тижня моди Ukrainian Fashion Week, організовано спеціалізовану виставку дитячих товарів і одягу Baby Expo. З 2006 р. в рамках Baby Expo проходить окрема виставка дитячої моди Children's Fashion Fair (спочатку називалась Baby Fashion), яка, зокрема, проводить конкурс ділового дитячого одягу «Діловий стиль. Школа».

У кінці 1990-х рр. було організовано вітчизняні Fashion платформи – у 1997 р. засновано Ukrainian Fashion Week, перший сезон якого відбувся у листопаді цього ж року і котрий став першим тижнем pret-a-porter у Східній Європі. Крім англійської назви Ukrainian Fashion Week до 2005 р. мав ще й другу – українську – Тиждень прет-а-порте «Сезони моди». Окрім колекцій для жінок і чоловіків на Ukrainian Fashion Week представляли колекції та окремі моделі дитячого одягу серед моделей одягу для дорослих. Сьогодні це унікальний в Україні захід, який відповідає світовим стандартам показів pret-a-porter і в рамках якого двічі на рік проходять покази колекцій одягу сезонів

весна-літо (SS) та осінь-зима (FW). У 2007 р. організатори Ukrainian Fashion Week заснували проєкт Odessa Holiday Fashion Week, який включає покази міжсезонних круїзних колекцій (cruise) українських дизайнерів і проходить в Одесі раз на рік улітку. У загальному випадку дизайнери представляють чотири колекції на рік – весна-літо (spring-summer –SS), осінь-зима (fall-winter FW), та міжсезонні pre-fall і cruise.

У 2003 р. для пошуку та підтримки талановитої молоді в рамках Ukrainian Fashion Week було започатковано проєкти New Names та Fresh Fashion, які за час свого існування забезпечили умови для формування талановитої молоді в сфері дизайну одягу. З 2014 р. Ukrainian Fashion Week об'єднав покази учасників цих проєктів, створивши в офіційній програмі окремий день, присвячений молодим дизайнерам – New Generation Day. У 2018 р. в Україні вперше пройшов International Young Designers Contest (Міжнародний конкурс молодих дизайнерів), ініціатором якого став Ukrainian Fashion Week.

З розвитком вітчизняної індустрії моди актуальні тенденції моди, у тому числі дитячої, дизайнери почали презентувати на різних тижнях моди, які організовано в Україні. Визначено, що на показах Lviv Fashion Week, котрий засновано у 2008 р., дитячий одяг складає незначну частку від загальної кількості представлених колекцій. Однак, організований у 2015 р. Odessa Fashion Week став платформою, на якій презентується значна кількість колекцій дитячого одягу. Odessa Fashion Week проводиться двічі на рік та представляє колекції pret-a-porter та pret-a-porter de-luxe майбутнього сезону відомих українських та зарубіжних дизайнерів, а також відкриває нові імена в fashion-індустрії в рамках конкурсу молодих дизайнерів New Fashion Generation.

Серед українських дизайнерів дитячого одягу – Віктор Анісімов, Світлана Бевза, Жан Гріцфельд, Наталія Каменська та Олеся Кононова, Оксана Караванська, Лариса Лобанова, Лілія Пустовіт, Андре Тан тощо. Відомим розробником дитячого одягу є бренд ТМ Пара Solo, заснований у 1999 р.

дизайнерами Лілією Кухарчук та Юрієм Бабаєвим, котрий з 2005 р. представляє колекції на українських тижнях моди Ukrainian Fashion Week, Lviv Fashion Week, Ukrainian Kid's Fashion Week тощо (додаток В, рис. В.5.3). Одна з засновниць української дитячої моди Оксана Караванська почала працювати над дитячим одягом у 2005 р., презентувавши лінію дитячого одягу OK'IDS by OKSANA KARAVANSKA.

Встановлено, що популярною практикою серед українських дизайнерів стало створення окремих колекцій шкільного форменого одягу. Наприклад, перша колекція одягу для дітей дизайнера Андре Тана – колекція шкільного форменого одягу, представлена в 2008 р. (додаток В, рис. В.5.2). Подальші напрацювання в сфері дитячої моди – відкриття дизайнером у вересні 2018 р. окремої лінії дитячого одягу ANDRE TAN KIDS (додаток В, рис. В.5.13) [233]. Шкільний формений одяг у 2014 р. презентувала дизайнерка бренду POUSTOVIT Л. Пустовіт [236].

Перші колекції дитячого одягу дизайнера В. Анісімова були створені для бренду 2x2 і представлені на Ukrainian Fashion Week у 2012–2013 рр. [228]. З 2014 р. дизайнер співпрацював з українським брендом TAGO. Результатом спільної роботи стало створення лінії одягу TAGO school by Viktor Anissimov. Отже, в українській дитячій моді існує практика колаборацій дизайнерів і брендів. Також українські дизайнери створювали колекції одягу для благодійних проєктів: наприклад, Лариса Лобанова в 2011–2014 рр. презентувала колекції дитячого одягу для соціального благодійного проєкту «Діти дітям» [32].

Встановлено, що в різні роки на Ukrainian Fashion Week у колекціях жіночого і чоловічого одягу презентували окремі моделі дитячого одягу наступні бренди: POUSTOVIT (1998 р.), ТМ Пара Solo (1999 р.), ANDRE TAN (2002 р.), KamenskaKononova (з 2014 р. – Lake Studio), TAGO (2006 р.), Iryna Dil (2012 р.), Jean Gritsfeldt (2012 р.), Polina Veller (2012 р.), T. Mosca (2014 р.) тощо.

Визначено, що результатом розвитку дитячої моди в Україні стало відкриття в 2016 р. спеціалізованого тижня дитячої моди Ukrainian Kid's Fashion Week, який щосезону стає платформою для показів колекцій одягу для дітей у таких містах як Київ, Харків, Одеса та Дніпропетровськ. Ще один професійний захід, присвячений дитячій моді – Junior Fashion Week, заснований у 2018 році.

Окрім тижнів моди дитячий одяг українських дизайнерів, брендів і торгових марок презентується на виставках промислових товарів, таких як Kyiv Fashion Kids, Children's Fashion Fair тощо. Серед брендів, які сьогодні представляють колекції дитячого одягу на промислових виставках – RITO (1991 р.), ТМ Luxik (1994 р.), Cvetkov ТМ (1996 р.), ТМ SMIL (2004 р.), ТМ Дитяча мода «САШКА» (2005 р.), TAGO (2006 р.), ТМ VIANI fashion kids (2010 р.), MISS DM (2014 р.), FOBERINI (2014 р.), Зерно (2014 р.), ТМ SMIL (2014 р.), Miracle Me (2015 р.) тощо.

Отже, на початку ХХІ ст. вітчизняна індустрія дитячої моди активно розвивається – створюються нові бренди, відомі дизайнери відкривають окремі лінії одягу для дітей. У результаті аналізу сучасної сфери моди встановлено, що українські дизайнери і бренди представляють одяг для дітей на тижнях моди в Києві, Львові, Одесі, на спеціалізованих промислових виставках тощо. Колекції дитячого одягу частіше демонструються на подіумах Odessa Fashion Week, рідше на Ukrainian Fashion Week та Lviv Fashion Week. Останні роки розвиваються окремі тижні дитячої моди, наприклад Ukrainian Kid's Fashion Week та Junior Fashion Week (додаток В, рис. В.5.3, В.5.5, В.5.6, В.5.10, В.5.11, В.5.14 – В.5.18). Крім того, українські дизайнери презентують колекції одягу для дітей на Тижнях моди в різних країнах та на міжнародних виставках, таких як Pitti Vimbo тощо [31].

Встановлено, що подібний сплеск у розвитку дитячої моди відбувався у світі в останні десятиліття ХХ століття. У цей період Будинки моди почали не лише випускати окремі колекції дитячого одягу, а й запускати лінії дитячого і молодіжного одягу окрім основного напрямку роботи. Причиною популярності

дизайнерського одягу для дітей став економічний підйом 1980-х рр. у країнах Європи і в Сполучених Штатах Америки [221, с. 306]. Визначено, що у 1980–1990-ті рр. лінії одягу для дітей почали випускати Будинки моди Kenzo, Versace, Giorgio Armani тощо. Однак, відокремлене від світової індустрії становище моди в Україні до 1990-х рр. призвело до зміщення періоду розвитку дизайнерського дитячого одягу на 2010-ті роки. Порівняльний аналіз розвитку дитячої моди в Україні та світі в ХХ ст. – на початку ХХІ ст. надано в додатку В, таблиці В.2.

Встановлено, що інтенсивний розвиток дитячої моди в ХХІ ст. відбувається не лише в Україні, він є характерним для світової моди загалом, що підтверджується відкриттям у 2000-х рр. ліній дитячого одягу Будинками моди Dolce & Gabbana, Gucci тощо. Сьогодні тенденції дитячої моди змінюються так же швидко, як і дорослої моди, вони періодично повторюються, одночасно панує декілька модних стилів.

На підставі аналізу медіа ресурсів (періодичних видань модного спрямування і офіційних сайтів) визначено, що останніми роками в фешн-індустрії дитячого одягу з'являються діти дизайнери (бренд BS: From Brother to Sister, дизайнером якого є дев'ятирічний хлопчик), крім того діти залучаються до процесу розробки колекцій та маркетингової компанії брендів (наприклад, маркетингова компанія бренда TAGO [232]).

Розвиток інтернету надав новий поштовх індустрії моди – відкриття інтернет магазинів та сайтів для багатьох дизайнерів стали доповненням до існуючих магазинів та показів, а іноді і їх заміною. Запущено інтернет-платформи, які представляють модний жіночий одяг різних дизайнерів, наприклад, Net-a-Porter (2000 р.); подібні ресурси створюються з товарами для дітей, наприклад, платформа Melijoe (2007 р.). Інформаційні технології і соціальні мережі, які надають можливість орієнтуватися в сучасних тенденціях не лише дорослим, але й маленьким модникам, сприяють тому, що діти стають активними споживачами модних продуктів. Отже, сьогодні діти

стають не лише активними споживачами модного одягу, а й учасниками процесу створення і просування нових колекцій.

В результаті аналізу розвитку дитячої моди в період Незалежності встановлено, що актуальні колекції одягу для дітей в Україні представляють на окремих Тижнях дитячої моди Ukrainian Kid's Fashion Week, Junior Fashion Week, та в рамках Тижнів моди Ukrainian Fashion Week, Odessa Fashion Week і Lviv Fashion Week, на промислових виставках Kyiv Fashion Kids, Children's Fashion Fair тощо. З'ясовано, що у загальному випадку бренди дитячого одягу представляють чотири колекції на рік – весна-літо (SS), осінь-зима (FW), та міжсезонні pre-fall і cruise та можуть випускати окремі тематичні колекції, присвячені певним подіям, державним та релігійним святкам тощо.

Визначено, що розвивають дитячу моду в Україні дизайнери В. Анісімов, С. Бевза, Ж. Гріцфельд, Н. Каменська та О. Кононова, О. Караванська, Л. Лобанова, Л. Пустовіт, А. Тан та інші. Серед брендів, які сьогодні представляють колекції дитячого одягу на промислових виставках – RITO, TM Luxik, Svetkov TM, TM SMIL, TM Дитяча мода «САШКА», TAGO, TM VIANI fashion kids, MISS DM, FOBERINI, Зерно, Miracle Me тощо.

Висновки до розділу 2

1. У результаті аналізу історичного розвитку костюма і моди визначено, що на появу в кінці XVIII ст. окремих видів одягу для дітей, які мали відмінні від дорослого костюма художньо-образні особливості, вплинули філософські погляди просвітників стосовно виховання дітей та негативного впливу корсетів. Таким чином, зародження світової дитячої моди характеризується поступовою адаптацією одягу до особливостей тілобудови та рухової активності дітей, появою окремих видів дитячого одягу, зокрема довгих суконь для немовлят, що почали використовувати замість сповивання в пелюшки.

2. Встановлено, що розмежування в одязі для маленьких дітей залежно від статі пов'язують з появою матроського костюма у другій половині XIX століття. Визначено, що взаємопроникнення різних культур стало причиною національної ідентифікації особи в суспільстві, що знайшло своє вираження, в тому числі, в дитячому костюмі світової та української еліти. Встановлено, що виокремлення дитячої моди як суспільного явища завершилося на початку XX ст. з розвитком промислового виробництва одягу, виникненням окремих модних тенденцій в одязі для дітей, та представлення Будинком моди Lanvin перших колекцій дитячого одягу haute couture.

3. Проаналізовано становлення дитячої моди в Україні і визначено, що на перших показах моди в 1930-х рр. українські мисткині представляли зразки дитячого костюма, що характеризує розвиток дитячої моди поряд з модою жіночою і чоловічою. Рекомендації щодо зовнішнього вигляду дітей, актуальні моделі дитячого одягу та особливості їх виготовлення і оздоблення публікували у пресі, зокрема у газетах і журналах «Діло» (1880–1939 рр.), «Ілюстрована Україна» (1913–1914 рр.), «Нова хата» (1925–1939 рр.) тощо. Вироби для дітей з урахуванням актуальних вимог розробляли науковці, відбувався розвиток асортименту дитячого одягу, одним із прикладів якого стала поява комбінезонів. Встановлено, що тему дитячої моди в Україні в

середині ХХ ст. висвітлювали на шпальтах газет і журналів та у документальних сюжетах кіножурналів «Радянська Україна» та «Молодь України» тощо. Серед спеціалізованих видань, які публікували актуальні моделі дитячого одягу необхідно виділити комплекти листівок «Мода дітям» (1972–1990 рр.), журнал «Краса і мода» (1970–1988 рр.), комплекти листівок «Волшебный клубок» (1971–1990 рр.), окремі видання різних років «Мода» тощо.

4. Досліджено діяльність українських Будинків моделей одягу та визначено, що в Україні в ХХ ст. існував профільний з проєктування дитячого та підліткового одягу Дніпропетровський будинок моделей, осередками дитячої моди також були Дніпропетровський, Київський і Львівський будинки моделей, у різні роки моделі одягу для дітей представляли Харківський, Одеський та Республіканський будинки моделей одягу, Республіканський будинок моделей трикотажних виробів, що сприяло збагаченню дитячої моди. Будинки моделей співпрацювали з текстильними і швацькими підприємствами, презентували колекції одягу населенню і промисловості.

5. Визначено творців дитячої моди українських Будинків моделей: художників-модельєрів Дніпропетровського будинку моделей одягу (Л. Баранова, Л. Кліпчинова, Л. Клепчикова, Л. Кулинська, Т. Лисак, Н. Мартиненко, Н. Пилипенко, Л. Писемська, Г. Підковка, О. Симонова тощо), Київського будинку моделей одягу (Л. Болдирева, Т. Зикова, В. Ковальська, Л. Малахівська, О. Нефедова, Л. Писемська, О. Руденко, А. Сенченко, Г. Тараканова, М. Тимко тощо), Львівського будинку моделей одягу (Н. Буряк, І. Витвицька, Н. Головіна, Н. Євтушенко, О. Залеська, Л. Кулинська, Г. Підковка, Я. Різник, О. Цимбалюк тощо), Одеського будинку моделей (І. Рижикова, М. Руденко, Є. Трибуц, Л. Харчук), Харківського будинку моделей одягу (З. Калиненко, І. Кондратьєва, С. Полуектова, Т. Шкурат), Республіканського будинку моделей одягу (Т. Бачуро, Л. Кулинська, О. Нефьодова, С. Халатникова, В. Черних, Т. Шевель),

Республіканського будинку моделей трикотажних виробів (Л. Валуєва, Л. Гаєва, Г. Мітрохіна, Т. Муратова, Н. Павлова, Т. Яриш).

6. Аналіз світової фешн-індустрії показав, що в середині ХХ ст. ще одним кроком у розвитку дитячої моди стало відкриття в 1967 р. в Парижі першого бутики дитячого одягу haute couture Baby Dior та поява на ринку брендів, які запропонували споживачам якісний одяг масового виробництва. Бренди дитячого одягу та одягу для всієї сім'ї, що з'явилися у 1950–1970-х рр., такі як Benetton (1965 р.), Bonpoint (1975 р.), Catimini (1972 р.), Chicco (1958 р.), Gap (1969 р.), Mothercare (1961 р.), Tartine et Chocolat (1977 р.) тощо, хоч і не представляли колекції на Тижнях високої моди, однак вплинули на дитячу моду та її подальший розвиток. Результатом розширення сфери дитячої моди стало відкриття в Італії у 1975 р. окремої виставки дитячих товарів Pitti bimbo. Подальший розвиток дитячої моди полягав у збільшенні сегменту дизайнерського дитячого одягу, зокрема, у 1980–1990-ті рр. лінії одягу для дітей почали випускати Будинки моди Kenzo, Versace, Giorgio Armani, у 2000-х рр. – Dolce & Gabbana, Gucci тощо.

7. Встановлено, що з проголошенням Незалежності сфера дитячої моди в Україні стала інтенсивно розвиватись – засновувались бренди дитячого одягу, провідні дизайнери відкривали лінії дитячого одягу, дитячу моду почали представляти на окремих Тижнях моди Ukrainian Kid's Fashion Week, Junior Fashion Week, та в рамках Тижнів моди Ukrainian Fashion Week, Odessa Fashion Week і Lviv Fashion Week, на спеціалізованих промислових виставках Kyiv Fashion Kids, Children's Fashion Fair тощо. У загальному випадку дизайнери представляють чотири колекції дитячого одягу на рік – весна-літо (SS), осінь-зима (FW), та міжсезонні pre-fall і cruise. Також можуть випускати окремі тематичні колекції, присвячені певним подіям, державним та релігійним святкам тощо. Визначено, що серед українських дизайнерів одягу, які розвивають дитячу моду – В. Анісімов, С. Бєвза, Ж. Гріцфельд, Н. Каменська та О. Кононова, О. Караванська, Л. Лобанова, Л. Пустовіт, А. Тан та інші. Відомими брендами дитячого одягу, що представляли колекції

на Тижнях моди – POUSTOVIT (1998 р.), ТМ Пара Solo (1999 р.), ANDRE TAN (2002 р.), KamenskaKononova (з 2014 р. – Lake Studio), TAGO (2006 р.), Iryna Dil (2012 р.), Jean Gritsfeldt (2012 р.), Polina Veller (2012 р.), Т. Mosca (2014 р.) тощо. Серед брендів, які сьогодні представляють колекції дитячого одягу на промислових виставках – RITO (1991 р.), ТМ Luxik (1994 р.), Svetkov ТМ (1996 р.), ТМ SMIL (2004 р.), ТМ Дитяча мода «САШКА» (2005 р.), TAGO (2006 р.), ТМ VIANI fashion kids (2010 р.), MISS DM (2014 р.), FOBERINI (2014 р.), Зерно (2014 р.), Miracle Me (2015 р.) тощо.

Основні результати цього розділу дисертації апробовано у доповідях [16, 31, 53, 87, 88, 139, 167], опубліковано в статтях [33, 86, 89, 208, 209].

РОЗДІЛ 3

ТЕНДЕНЦІЇ ДИТЯЧОЇ МОДИ: ВІД НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ ДО МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

3.1 Використання етноджерел в дизайні дитячого одягу

В умовах сьогодення тема етнодизайну є актуальною, широко використовується в проєктних практика, у тому числі дитячої моди, і є результатом використання в дизайні одягу надбань народної творчості. Звернення до етнічних джерел у дитячій моді пов'язане з образною виразністю народного костюма, широким спектром використання його художніх рішень в моделях одягу для дітей.

До етнічних тенденцій у дитячій моді зверталися дизайнери різних країн у різні роки. Етноджерелами є фольклор (народний епос, музика, лірика, драма тощо), образотворче мистецтво (малярство, скульптура), народне побутове мистецтво (народний костюм, предмети побуту, твори архітектури) тощо. У дитячому одязі звернення до витоків етносу характеризується як використанням аутентичних зразків народного одягу, так і їх трансформацією, збагаченням і втіленням в нові форми, композиційні та колористично-декоративні образи.

Етнічні тенденції в одязі з'являлися з того часу, коли в умовах посилення міжнаціональної взаємодії стало актуальним відображення в одязі регіональної приналежності людини, і використовувались у дорослому та дитячому одязі. Наприклад, використання національного одягу і його елементів у ХІХ ст. стало способом ідентифікації українців та поширення національної культури в період перебування України під впливом інших держав. Перші етнічні тенденції в дитячому одязі в нашій державі з'явилися орієнтовно саме в цей період у родинах, які пропагували українську культуру, що підтверджують дитячі фотографії Лесі Українки та її брата Михайла Косача (додаток В, рис. В.1.21).

Питання світової соціальної конкуренції постає також як причинно-наслідковий чинник звернення до етнічних джерел в моді, що, в свою чергу, вказує на бажання ідентифікувати певну націю в світовій моді. Виявлено, що актуальність етнічних тенденцій полягає у необхідності підвищення іміджу вітчизняної культури та розвитку у світовому соціокультурному просторі бренда країни за рахунок використання тематики етно в рамках брендингової політики. Трансформація та інтерпретація складових культури в дизайні одягу дають поштовх до виявлення нових соціокультурних складових надбань української культури, їх збереження та подальшого висвітлення в проєктних практиках [34, с. 24].

Проведений аналіз показав, що причинами звернення в проєктних практиках до етнічних джерел є, зокрема, їх багатогранність, різноманітність локальних особливостей народного одягу різних етнографічних регіонів України. Даний факт говорить про невичерпність народної культури, і як результат – широке використання її елементів у дизайні, зокрема, дитячого одягу.

В українській дитячій моді етнічні тенденції стали актуальними на початку ХХ століття. У цей період традиційне вбрання різних регіонів України виступало джерелом натхнення для створення дитячого костюма. Наприклад, на одному з показів мод, що проводились в Україні у 1930-х рр., було представлено дитячий плащ, опис якого опубліковано в газеті «Діло» 1938 р.: «Це стилізація калуського сердачка. Зроблено плащик з небіленого полотна, а прикрашено стеблівками переважно у червоному кольорі. Крій цілком нагадує народній модель і ззаду творить два гарні відставні дзвони, тоді як до паса він цілком прилягає. До того маленький капелюшок з природного кольору грубої соломки з піднесеними догори крисками та прибраний волічкою у колірх вишивки сердачка» [9, с. 5]. У журналі «Нова хата» в різні роки публікували моделі дитячого одягу, оздоблені в етнічному стилі, зокрема, моделі дитячого одягу за мотивами кожухів, оздоблених закарпатською вишивкою,

публікували схеми вишивок різних регіонів для самостійного виготовлення і оздоблення моделей дитячого одягу (додаток В, рис. В.2.7, В.2.8).

У середині ХХ ст. звернення художників-модельєрів до народних традицій у дитячому одязі пов'язане з відокремленістю України від світової моди та обмеженим асортиментом тканин. Актуальним стає використання художньо-образних особливостей народного одягу різних регіонів, його композиційних рішень і оздоблення. «Оскільки поставало завдання створення власної радянської моди (без сліпого копіювання західної), модельєри мали створювати оригінальні й самобутні речі. Художники розвивали народне мистецтво, зокрема активно розробляли фольклорну тему» [77, с. 99–100]. Творчі колективи українських Будинків моделей у дитячому одязі широко використовували такі елементи народного костюма, як вишивка, тасьма, мереживо тощо.

У різні періоди етнічні тенденції в дитячому одязі набували різного вираження: у моделях використовували силуетну форму чи конструктивне вирішення народного костюма, використовували в якості художньо-образної ідеї для створення оздоблення, наприклад аплікації, вишивки нитками чи бісером. Наприклад, у 1958 р. при створенні моделей дитячого одягу використовували не лише оздоблення народного одягу, а й повторювали його силуетну форму, покрій тощо. Зокрема, за типом чоловічої подільської сорочки розроблено жакет для дівчинки, а при створенні костюма для хлопчика було інтерпретовано зразки одягу гірських районів Карпат – використано характерний для цього регіону покрій та вишивку (додаток В, рис. В.4.2, В.4.3). Дитячий одяг, оформлений вишивкою за народними мотивами, представляли на виставці «Радянська Україна» в 1960 р. (додаток В, рис. В.4.6, а). Також у цьому році творчий колектив Київського будинку моделей запропонував дитячий одяг, оздоблений вибіркою та вишивкою за народними мотивами; художники-модельєри Львівського будинку моделей представили костюм для дівчинки за мотивами вбрання Закарпаття (додаток В, рис. В.4.6, б – г) [170]. Етнічні тенденції в колекціях святкового

дитячого одягу використовували художники-модельєри М. Білас, Г. Мепен, демонстрували комплекти дитячого одягу на подіумах і впроваджували їх у промисловість [79, с. 203].

Одяг для дошкільнят за народними мотивами представили в 1971 р. художники-модельєри Л. Болдирєва, Є. Нефьодова, у 1972 р – Л. Кулінська (додаток В, рис. В.4.13, В.4.16, б). Комплекти святкового дитячого одягу за мотивами українського народного костюма представляли в різні роки Л. Малахівська (1972 р., 1977 р., 1980 р.), А. Григор'єва, О. Нефьодова (1980 р.), Л. Мазур (1983 р.) тощо (додаток В, рис. В.4.19 – В.4.32). Актуальні етнічні тенденції в 1977 р. проявлялись у використанні сорочок для хлопчиків з вишивкою по переду, коміру і низу рукавів, як доповнення використовували яскраві пояси з китицями; для дівчаток було представлено сукні з вишивкою та характерною для народного одягу зборкою по низу рукавів (додаток В, рис. В.4.28).

Народні мотиви при створенні моделей дитячого одягу в 1970-х рр. широко використовував творчий колектив Львівського будинку моделей одягу, інтерпретуючи в дитячому костюмі конструктивне рішення народного одягу, вишивку і тканини, характерні для західних регіонів України. Дослідниця М. Костельна відзначає, що «великого значення у вказаний період починають надавати зразкам дитячого одягу, у яких продовжується лінія етно-інспірацій» [84, с. 1054].

Етнічні тенденції в дитячому одязі проявлялися як у використанні окремих елементів народного костюма в моделях дитячого одягу, так і у створенні ансамблів з використанням різних видів народного одягу. Наприклад, у 1980 р. у виданні «Мода – дітям» опубліковано святковий комплект для дівчинки художника-модельєра А. Григор'євої у стилі українського народного костюма, що складався із сукні, виконаної за мотивами вишитої сорочки, плахти і фартушка, доповнених корсеткою із яскравої тканини червоного кольору і поясом з китицями (додаток В, рис. В.4.29). У сукнях для дівчаток О. Нефьодової використано лише елементи

народного одягу – вишивка кокетки, рукавів тощо (додаток В, рис. В.4.31). Святковий комплект за мотивами українського народного одягу було запропоновано Л Мазур у 1983 р. – сукня, фартушок та хустинка з бавовняної тканини для дівчаток дошкільного віку з оздобленням вишивкою, мереживом та доповнена широким яскраво-червоним поясом (додаток В, рис. В.4.32).

Отже, звернення до етнічних джерел у дитячому одязі проявляється в різних напрямках:

- повторення народного костюма, максимальне відтворення його художньо-образної цілісності – копії народного одягу Будинків моделей одягу і сучасних дизайнерів;
- використання окремих елементів народного костюма, їх інтеграція в дитячий костюм – вишивана сорочка у поєднанні з різними видами одягу (зі штанами, спідницями, шортами тощо);
- інтерпретація народного костюма в дитячому одязі шляхом використання елементів оздоблення, кольорового рішення, конструктивно-декоративних елементів (вишивка, оздоблення стрічками тощо).

Таким чином, тенденція використання народних мотивів у дитячому одязі прослідковується у творчості художників-модельєрів українських Будинків моделей у різні роки. Серед творців української моди, які у своїх роботах звертались до народного костюма, популяризуючи етнічні тенденції в дитячому одязі – М. Білас, Л. Болдирева, А. Григор'єва, Л. Кулінська, Л. Мазур, Л. Малахівська, Г. Мепен, Є. Нефьодова тощо. У моделях дитячого одягу застосовувалися особливості крою і форми народного одягу, кольорове вирішення костюма, використовували прийоми оздоблення народного одягу тасьмою, аплікацією, вишивкою, хутром.

Творчим переосмисленням та трансформацією українського народного костюма в період Незалежності займалися такі видатні дизайнери як В. Анісімов, Р. Богуцька, Л. Бушинська, Л. Пустовіт, І. Каравай, О. Караванська, З. Ліхачова, О. Ворожбит, Т. Земскова, О. Громова,

Д. Дорожкіна. Етнічні джерела в дизайні одягу використовували О. Даць, О. Теліженко, О. Муха, А. Гайсе, А. Тан, В. Гресь, А. Лисиця та інші. Основними шляхами втілення творчого джерела в костюм є безпосередня трансформація, що виявляється у формі, покрої, що здебільшого спостерігається в роботах українських дизайнерів або втілення ідеї джерела при декоруванні моделей – аплікація, вишивка, набивка, батик тощо.

Особливості прояву етнічних тенденцій у дитячій святковій і повсякденній моді відрізняються. Частіше етнічні тенденції зустрічаються у святковому одязі, що підтверджує Н. Король: «... здебільшого, майстри високої моди в сучасній Україні, апелюють до інтерпретацій народних традицій в ансамблях дитячого святкового одягу, натомість, меншою мірою це торкається повсякденної дитячої моди» [80, с. 20].

Український бренд RITO в колекції 2015 р., представленій на тижнях моди Ukrainian Fashion Week продемонстрував моделі одягу, в тому числі дитячого, використавши орнамент української вишивки, інтерпретований у трикотажі (додаток В, рис. В.5.9, а). Моделі дитячого одягу в етнічному стилі представляли бренди OKSANA KARAVANSKA, RUTA (дизайнерка Л. Бушинська) тощо.

Національний український одяг як джерело натхнення в різні роки використовували в проєктних практиках закордонні дизайнери. Наприклад, «українська» колекція одягу Ж.-П. Готьє (Jean Paul Gaultier) 2006 р., у якій дизайнер стилізував вишивку, крій та елементи народного костюма різних міст та регіонів України, включала моделі напряму family look, у тому числі комплекти дитячого одягу. Поєднання моделей в колекції виконано за рахунок використання однакових тканин та виконання костюмів у одному стильовому напрямі (додаток В, рис. В.6.1).

Українські бренди ETNODIM, FOBERINI, OKSANA KARAVANSKA, RITO, RUTA, VARENYKY FASHION, ЗЕРНО щороку використовують у своїх колекціях і окремих моделях одягу етнічні тенденції в одязі, у тому числі в дитячому (додаток В, рис. В.5.19 – В.5.22).

Етнічні тенденції в одязі для дітей поширені в проєктних практиках не лише української, а й світової моди. Наприклад, у Великій Британії в другій половині XIX ст. матроський костюм став однією з перших модних тенденцій в дитячому одязі, яка з'явилася після публікації в пресі портрету принца Уельського Альберта Едуарда, що було пов'язано зі сплеском національного патріотизму та гордістю за британський флот (додаток В, рис. В.1.13). Головною рисою костюма, який складався із блузи і штанів або спідниці була морська тематика: поєднання синього і білого кольорів, іноді в смужку, оздоблені тасьмою або зображенням якорів. Блузи з V-подібною або трапецієподібною горловиною, із квадратним коміром, під яким зав'язували галстук або бант. Дівчатка також носили подібний одяг у матроському стилі, починаючи з 1880-х рр. – сукні, відрізнi по лінії талії, блузки зі спідницею у складку. Матроський костюм, який завдяки своїй зручності в кінці XIX ст. був популярним одягом для дітей від двох до десяти років усіх верств населення, є прикладом однієї з перших модних тенденцій у дитячій моді, актуальність якої зберігалася до 40-х рр. XX ст. (додаток В, рис. В.3.10).

Морські мотиви та елементи матроського костюма в дитячому одязі також характерні для дитячої моди в Україні середини XX століття. Наприклад, художниками-модельєрами Будинків моделей Л. Кулінською та Л. Писемською в 1972–1973 рр. морські мотиви використано в оздобленні дитячого костюма (додаток В, рис. В.4.21), В. Криштальновою та Т. Яриш – у моделях трикотажного одягу для дітей в 1975–1976 рр. (додаток В, рис. В.4.27, а, д). Матроський стиль є актуальною тенденцією дитячої моди і в XXI ст., зокрема, зустрічається в колекціях одягу для дітей брендів H & M і Ralph Lauren у 2020 р. (додаток В, рис. В.6.23).

Таким чином, досліджено етнічні тенденції в проєктних практиках дитячої моди та визначено основні напрями трансформації етнічних джерел в дизайні одягу для дітей.

3.2 Елементи масової культури та їх вплив на тенденції в дитячому одязі

У дитячій моді в ХХ ст. стрімкого розвитку набуває використання елементів масової культури в актуальних тенденціях, характерних для дитячого одягу. Одним із шляхів виникнення таких тенденцій в одязі для дітей є інтерпретація літературних творів, художніх фільмів, мультфільмів, телепередач, комп'ютерних ігор тощо в художньо-образному і композиційно-конструктивному рішенні моделей одягу. Такі тенденції можуть проявлятися у використанні як загального стилістичного рішення креативного продукту в одязі, так і окремих його елементів, зокрема образів героїв та зображення сцен художніх творів для декорування виробів. Герої казок, оповідань, романів, кінофільмів і мультфільмів, телепередач та комп'ютерних ігор використовують як джерело натхнення при створенні колекцій і окремих моделей дитячого одягу.

Одним із перших прикладів впливу масової культури на дитячий одяг є костюм маленького лорда Фаунтлероя, героя першого дитячого роману, автором якого була американська письменниця Френсіс Бернетт. Книга «Маленький лорд Фаунтлерой» була видана в 1886 р. і мала значний вплив на американську моду для хлопчиків у кінці ХІХ століття. Костюм, характерною рисою якого стала сорочка білого кольору з великим коміром, оздобленим мереживом, був популярним до Першої світової війни (додаток В, рис. В.1.18) [240].

Розвиток засобів масової інформації сприяв швидкому поширенню актуальних тенденцій моди та одночасно формував їх, впливаючи на споживачів, популяризуючи стиль одягу і спосіб життя. Переглядаючи мультфільми, кіно та передачі, діти намагалися копіювати одяг та манеру поведінки улюблених героїв, що, у свою чергу, формувало дитячу моду. Персонажі масової культури стали постійним джерелом натхнення для

дизайнерів у створенні нових моделей дитячих одягу та аксесуарів, при розробці рисунків тканин, аплікацій тощо.

Однією з перших компаній, яка почала використовувати зображення мультиплікаційних героїв для оздоблення різноманітних товарів, стала «The Walt Disney Company»: «Історія створення споживчих товарів Disney почалася в 1929 р. з пропозиції помістити зображення Міккі Мауса на обкладинках дитячих альбомів для малювання» [224]. Герої, створені компанією «The Walt Disney Company», стали настільки популярними, що їх образи використовували для оздоблення не лише дитячого, а й дорослого одягу (додаток В, рис. В.6.33). Наприклад, у 2020 р. бренд Guccі представив капсульну новорічну колекцію із зображенням героя Disney – Міккі Маусом, у якій були моделі чоловічого і жіночого одягу з різнобарвними принтами і вишивкою із зображенням легендарного героя (додаток В, рис. В.6.32) [230].

У 1960-х рр. вплив засобів масової інформації на одяг для дітей відігравав значну роль у світовій дитячій моді, зокрема, в книзі «The History of Modern Fashion» зазначається, що мультиплікаційні персонажі телебачення і кіно стали невичерпним джерелом натхнення для дизайнерів та постійним джерелом доходів для виробників [198, с. 302]. Вплив на дитячу моду справили не лише популярні в той час герої кіно, а й сюжети телепередач, музичні гурти тощо. Зображення героїв масової культури, таких як персонажів мультфільмів, кіно, книг і коміксів, використовували для оздоблення повсякденного і святкового одягу, їх зображення стали мотивами для принтів, аплікацій, нашивок, створюють моделі дитячого одягу у відповідних кольорових рішеннях.

У світовій моді прослідковується тенденція використання образів популярних героїв у рисунках тканин для дитячого одягу. Наприклад, сукня для дівчинки, що була представлена в каталозі Sears у 1975 р., виготовлена із тканини з принтами, створеними за мотивами творів А. Мілна, зокрема їх героя – Вінні Пуха (додаток В, рис. В.3.33).

В Україні ХХ ст. образи героїв масової культури в дитячому одязі використовували переважно в рисунках тканин і аплікаціях, рідше – в художньому вирішенні костюма. Тканини для дитячого одягу виготовляли переважно на Херсонському, Тернопільському та Донецькому бавовняних комбінатах. Близько 50 % набивних тканин, що почали випускати з 1974 р. на Тернопільському бавовняному комбінаті – для одягу дитячого асортименту. При створенні рисунків для тканини тернопільські художники-текстильники О. Морчак та О. Онохіна враховували різний вік дітей: «Для менших частіше використовували мотиви казок, іграшок, звірят, героїв мультфільмів. Рисунок виконували в простих і чітких формах, яскравих та чистих кольорах, композиції були здебільшого спрощені» [58, с. 301].

Наприкінці 1976 р. почали випускати набивні тканини для дитячого одягу на Донецькому бавовняному комбінаті. Мотиви казок у сюжетах рисунків використовували художники В. Батуріна, Г. Галухіна, Н. Азоріна тощо. Дослідниця Л. Жоголь у колективній праці «Історія декоративного мистецтва України» зазначає, що «неабиякий вплив на художників, які працювали з дитячим асортиментом, мали мультиплікаційні фільми, особливо українських мультиплікаторів – В. Дахна та О. Деряжної» [58, с. 302].

Окрім тканин, вплив відомих творів художньої літератури і героїв кіномистецтва в дитячій моді проявлявся переважно у мотивах аплікацій, якими декорували одяг для дітей. Встановлено, що оздоблення дитячого одягу аплікаціями, створеними за мотивами популярних художніх творів, набуло поширення у 1980-ті рр. в творчості колективів українських Будинків моделей одягу, зокрема художників-модельєрів З. Калиненко, Л. Кулинської, Г. Підковки, О. Цимбалюк, Т. Шкурат тощо (додаток В, рис. В.4.38 – В.4.41). Наприклад, напівкомбінезон для дівчинки художника-модельєра Львівського будинку моделей одягу О. Цимбалюк, представлений 1983 р., оздоблений аплікацією із зображенням героя казки О. Толстого Буратіно (додаток В, рис. В.4.38, а), образ Царівни-жаби використано в аплікації сукні для дівчинки Л. Кулинської в 1985 р. (додаток В, рис. В.4.41).

Однак, масова культура в середині ХХ ст. в Україні найбільш повно проявилась в дитячих карнавальних костюмах, які хоч і не виготовлялися промисловістю, але ескізи таких костюмів публікували в журналах з рекомендаціями для самостійного виготовлення. Зокрема, у 1970–1980-ті рр. художники-модельєри В. Савинівська, Г. Горелік, Л. Малахівська, А. Чекуніна тощо представляли ескізи карнавальних костюмів, переважно до новорічних свят, на шпальтах журналу «Краса і мода» (додаток В, рис. В.4.42, В.4.43) [37, 38, 103, 154, 179].

Одним з вагомих факторів у зміні модних тенденцій дорослої і дитячої моди визначено вплив відомих особистостей (акторів, співаків, зірок сцени тощо). У 1990-х рр. зображення зірок та елементів поп-культури прикрашали моделі дитячого і дорослого одягу, споживачі повторювали стиль знаменитостей, купували вироби тих же дизайнерів і брендів. На початку ХХІ ст. важливі події світового рівня привертали увагу великої кількості глядачів, а творчі ідеї дизайнерів, які створювали одяг для відомих учасників цих подій, були актуальними протягом певного часу [208]. Одними з перших знаменитостей, які суттєво впливали на дитячу моду і популяризували її на шпальтах різних видань, стали актори Ш. Темпл¹¹ та Ф. Бартолом'ю¹², популярні у 1930-х роках. Вплив масової культури на дитячу моду пов'язаний з тим, що після перегляду мультфільмів, кіно та передач, діти часто намагаються копіювати одяг та манеру поведінки улюблених героїв.

Окрім телевізійних героїв на дитячу моду, як і на дорослу, вплинули музичні стилі, зокрема, у 80-х рр. ХХ ст. під впливом рок-музики і стилю її виконавців у дитячому одязі з'явилися шкіряні куртки, вузькі штани і темні сонцезахисні окуляри. На початку ХХІ ст. музичні стилі знайшли відображення в колекціях одягу для дітей, наприклад у 2010 р. дизайнер

¹¹ Ширлі Темпл (англ. Shirley Temple, 1928 – 2014) – американська акторка, володарка «Молодіжної нагороди Академії» за 1934 р. (наймолодша людина, яка отримала «Оскар»), найвідоміша за своїми дитячими ролями у 1930-х роках.

¹² Фредді Бартолом'ю (англ. Freddie Bartholomew, 1924 – 1992) – британський актор, який виконував дитячі ролі у багатьох класичних голлівудських фільмах 1930-х років.

Роберто Каваллі брэнда Roberto Cavalli прадставіў одяг для дзіцей у стылі рок-н-рол у калекцыі «Ангелі і дияволі» (дадатак В, рыс. В.6.14) [199].

На пачатку ХХІ ст. дызайнеры у сваёй творчасці зверталіся да художняй літаратуры, зокрема, калекцыя дзіячага одягу за мотывамі казкі «Аліса ў краіні чудаў» Л. Керрала была прадставлена брэндам Baby Dior на паказі ў 2010 р. (дадатак В, рыс. В.6.3).

З выходам серій мультфільмаў (напрыклад, «Бетмен», «Людына-павук», «Король Лев», «Шрек», «Льодовікові перыяд», «Вінкс» тощо) образы іх героіў дызайнеры выкарыстоўвалі для оздоблення дзіячых футболок, суконь, іншага одягу та прадметів (рюкзаків, посуду тощо). Як джерело натхнення дызайнерамі дзіячага одягу выкарыстоўваюцца таажа героі фільмаў і камп'ютерных ігор (дадатак В, рыс. В.5.27 – В.5.29, В.6.31 – В.6.35). Переважна элементы масовай культуры выкарыстоўваюцца ў оздобленні повсякденнага одягу, рідше дызайнеры створаюцца варыяцыі коствамі героіў: напрыклад, калекцыю дзіячага одягу за мотывамі фільму «Малефісента» прадставіла ў 2014 р. дызайнер Стелла Маккартні брэнда Stella McCartney Kids у кааперацыі з кампаніяю Disney (дадатак В, рыс. В.6.30) [247].

Отже, з развіткам телебачення паширэння набулі каротакстраковыя тэндэнцыі ў дзіячій мады, пов'язані з героямі папулярных мультфільмаў, фільмаў, телеперадач, камп'ютерных ігор тощо. Праяўляліся таі тэндэнцыі переважна ў оздобленні, зокрема ў выкарыстанні зображэнь элементів масовай культуры ў аплікацыях, ў рысунках тканіны, аднак мажлівае выкарыстання кольоровоі гамаі образів героіў, паўторэння іх коствамі. Да сюжетаў художніх твораў зверталіся художнікі-мадэльеры украінських Будінків маделей, сучасні дызайнеры створаюцца тематичні калекцыі дзіячага одягу під впливам фільмаў, мультфільмаў тощо.

Тааым чынам, персанажі масовай культуры сталі постійным джерелом натхнення для дызайнераў ў створаенні калекцыі і окремих маделей дзіячага одягу. В художня-образному рашенні маделей одягу знаходять свае відображэння героі та сюжеты літаратурных твораў, художніх фільмаў,

мультфільмів, телепередач, комп'ютерних ігор тощо. Для оздоблення дитячого одягу використовують аплікації, емблеми та принти із зображеннями за мотивами популярних творів, незвичні елементи з костюмів їх героїв – кольорові поєднання, краватки, накладні кишені незвичайної форми, аксесуари тощо.

3.3 Дитяча мода в контексті розвитку напрямку family look

Однією з провідних актуальних тенденцій світової моди є напрям family look, який характеризується створенням образів членів сім'ї з використанням моделей одягу одного стилю, покрою, з однакових тканин тощо. Коли дизайнери почали навмисно проєктувати моделі дитячого одягу, подібні до дорослих, а споживачі – самостійно підбирати «сімейні» образи, виник напрям у моді family look.

Є припущення, що напрям family look з'явився в США орієнтовно в 1920-х рр. у період Великої депресії. У 1920-х рр. сім'я і сімейні цінності почали підтримуватись і популяризуватись у США, тому стали актуальними однакові моделі одягу для мами і доньки, тата і сина. Наприклад, на обкладинці журналу «Vogue» 1925 р., представлено ескізи жіночого і дитячого одягу, які відрізняються лише довжиною (додаток В, рис. В.3.7). У подібних сукнях з однаковим оздобленням сфотографовано в 1933 р. зірку американського кіно Марлен Дітріх¹³ з донькою Марією, що характеризує популярність family look серед відомих особистостей (додаток В, рис. В.3.19). Не втрачав популярності напрям у 1940-х рр., зокрема обкладинку американського журналу «Glamour» 1947 р. прикрашало фото жінки з дівчинкою в сукнях однакового кольору і подібного художньо-образного рішення (додаток В, рис. В.3.20).

¹³ Марлен Дітріх (нім. Marlene Dietrich, 1901 – 1992) – американська акторка німецького походження, співачка.

У європейських країнах 1920–1940-х рр. ця тенденція не користувалась популярністю в моді, тому широкого поширення не набула. Навпаки, оскільки однакові моделі одягу для дорослих і дітей були актуальні до кінця XIX ст., з появою дитячої моди на початку XX ст. моделі дитячого і дорослого одягу почали більше відрізнятися: використовували різні художньо-образні рішення, конструктивно-декоративні елементи, тканини, що можемо спостерігати в моделях дитячого і жіночого одягу дизайнера Ж. Ланвен (додаток В, рис. В.3.1, В.3.3). Однак, деякі ескізи моделей одягу Будинку моди Lanvin демонструють образи матері і дитини в подібних сукнях, що можна вважати проявом наряду family look у європейській моді (додаток В, рис. В.3.2).

У 1930-ті рр. з розвитком промислового виробництва, у магазинах з'явився готовий одяг високої якості для дорослих та дітей. Моделі жіночого та дитячого одягу, що пропонували в цей період, відрізнялися за покромом, силуетною формою, оздобленням. Наприклад, у 1932 р. на рекламному зображенні магазину Marks&Spencer, однієї із найстаріших британських компаній, котра заснована в 1894 р., представлено жіночий одяг середньої об'ємної форми напівприлеглого силуету з довгими рукавами, розширеною до низу спідницею, довжиною нижче середини литки. Також було представлено одяг для дівчаток відрізний по лінії талії, з об'ємними спідницями довжиною до колін, рукава короткі або відсутні: сукня рожевого кольору для дівчинки 4–5 років, з рукавом ліхтарик, без коміра, нижня частина оздоблена шарами шлярок, верхня частина виробу – аплікацією; сукня для дівчинки 8–9 років світло-зеленого кольору, без рукавів і коміра, оздоблена рюшами по горловині, проймам і низу виробу (додаток В, рис. В.3.14). Отже, у 1930-ті рр. актуальним було використання різних художньо-образних рішень у моделях дитячого і дорослого костюмів.

Зміни в європейській дитячій моді 1950-х рр. проявлялися у використанні однакових композиційно-конструктивних ознак у моделях дитячого і дорослого одягу. Зокрема, схожі моделі жіночого і дитячого одягу

зображено на рекламному зображенні бренда Marks&Spencer у журналі «Woman» у 1958 році. Серед представлених моделей у стилі «New Look» запропоновано одяг для дівчинки шкільного віку, що повторював дорослий костюм, представлений в журналі – біла блузка з коротким рукавом, відкладним коміром і застібкою на гудзики. Описані костюми (жіночий і для дівчинки) однакові, але представлені вони окремо, що є прикладом запозичення актуальних моделей жіночого одягу дитячою модою. Таким чином, у другій половині 1950-х рр. в європейській дитячій моді відроджується практика запозичення окремих елементів і навіть моделей з дорослої моди, що є більш характерним в одязі для дітей старшого віку, ніж дошкільного (додаток В, рис. В.3.15).

Напрямок family look у європейській моді з'явився в період, коли моделі дитячого і дорослого одягу цілеспрямовано почали розробляти в одному стилі і представлялися разом як загальний сімейний образ. Наприклад, Будинок моди Dior почав створювати одяг для дітей у 1957 р. з розробки дизайну суконь для доньки принцеси Монако Грейс Келлі – Кароліни. Однак, напрям family look з'явився пізніше в роботах головного дизайнера Будинку моди Dior Марка Боана – на початку 1960-х рр., коли він повторив окремі моделі жіночого одягу для маленьких дівчаток, серед яких міні-копії жакету та сукні із твідової тканини фіолетового кольору американської актриси Елізабет Тейлор для її доньки, у яких вони з'явилися у 1961 р. (додаток В, рис. В.3.21). Цей напрям одразу став актуальним і був широко представлений в журналах мод: святкові сукні, повсякденні комплекти, піжами для жінок і дітей тощо (додаток В, рис. В.3.22, В.3.31). Повторення моделей дорослого одягу в дитячій моді вже не завдавало шкоди дітям, оскільки моделі одягу враховували особливості фігури, на відміну від ситуації, коли під впливом дорослої моди використовували корсети в дитячому одязі,

Отже, напрям family look став однією з актуальних тенденцій світової моди у другій половині 1950-х – на початку 1960-х рр. і використовувався в різні роки в колекціях одягу відомих брендів. Наприклад, зразки шовкової

весільної сукні та суконь для дівчаток з колекції haute couture (1987 р.) дизайнера John Galliano, що зберігаються в музеї Victoria and Albert Museum (Лондон, Велика Британія), створені в одному стилі, з використанням асиметричного крою (додаток В, рис. В.3.28).

У дитячій моді України напрям family look з'явився в кінці 1970-х рр. з появою моделей дитячого і дорослого одягу подібного художньо-образного рішення, які представляли разом як приклад сімейної моди. Наприклад, актуальні сарафани з джинсових тканин розробила в 1978 р. художник-модельєр Л. Сторожинська; у весняному номері 1980 р. журналу «Краса і мода» представлено моделі плащів для жінки і дівчинки художника-модельєра Т. Шевель (додаток В, рис. В.4.35). Зображення моделей дитячого і дорослого одягу подібного художньо-образного рішення на одній світлинці є проявом напрямку family look в Україні.

Прослідковується звернення творчих колективів українських Будинків моделей до вдалих художньо-образних рішень дорослого костюму при створенні дитячих моделей одягу, однак їх не доцільно відносити до напрямку family look, оскільки вироби представляли окремо, іноді в різні роки (додаток В, рис. В.4.16 – В.4.18, В.4.23, В.4.36).

Актуальність одягу напрямку family look зросла в останні роки ХХ ст. завдяки багатьом факторам, серед яких активна участь мам з дітьми в світському житті, поширення сімейних фото відомих особистостей, як наслідок – зацікавлення дизайнерів і брендів у створенні колекцій одягу в даному напрямі та становлення його як модного тренду. Серед прихильників стилю family look – співачка Мадонна, яка одягала дочку Лурдес у копії виробів, які носила сама. Family look передбачає створення колекції одягу, використовуючи один із засобів або їх комбінації – єдиний стиль для моделей дитячого і дорослого одягу, однакові силуети, покрої, матеріали, кольорова гама, оздоблення, аксесуари тощо.

Моделі одягу напрямку family look створювали такі бренди, як Chanel, Dolce & Gabbana, Jean Paul Gaultier, Lanvin, Roberto Cavalli тощо (додаток В,

рис. В.6.2). Наприклад, «українська» колекція одягу Jean Paul Gaultier 2006 р. включала моделі напряму family look: поєднання моделей у колекції виконане за рахунок використання однакових тканин та виконання костюмів у одному стилі (додаток В, рис. В.6.1).

Серед українських брендів, які представляли в різні роки моделі одягу напряму family look – Larisa LOBANOVA, ANISIMOV, RITO, T. MOSCA, VOVK, ANDRE TAN, BEVZA тощо. Колекції одягу бренда Larisa LOBANOVA, представлені в 2011 і 2014 рр. на Тижнях моди Odessa Holiday Fashion Week в Одесі містили моделі одягу напряму family look, поєднані одним стильовим рішенням, деякі костюми дитячого і дорослого одягу було виконано з однакових тканин (додаток В, рис. В.5.5). Український бренд ANISIMOV презентував переважно копії дорослих костюмів на Тижнях моди Ukrainian Fashion Week у 2013–2014 рр. (додаток В, рис. В.5.6). Моделі одягу бренда RITO з колекції 2015 р. є прикладом використання однакового оздоблення у виробках різного конструктивного устрою (додаток В, рис. В.5.9, а). У колекціях бренда Т. Mosca, представлених на Тижнях моди Ukrainian Fashion Week моделі одягу в 2015–2019 рр. поєднувались у єдиний сімейний образ за допомогою використання однакових тканин для моделей дитячого і дорослого одягу різного конструктивного устрою, створення моделей у єдиному стилі, повторенні моделей дорослого костюма в дитячому одязі (додаток В, рис. В.5.11). Моделі напряму family look представляли: бренд TAGO by Olga NAVROTSKA в 2016 р., бренд BEVZA в 2019 р. (додаток В, рис. В.5.10, В.5.12). У 2018–2020 рр. колекції family look представив бренд ANDRE TAN, використавши різні способи поєднання моделей у сімейний образ (додаток В, рис. В.5.13).

Отже, напрям family look, що з'явився в 1920-х рр. в США, прослідковується в творчості дизайнерів ХХ – ХХІ ст., однак найбільша популярність цього напряму спостерігається в останні роки, оскільки в той час, як підлітки прагнуть відрізнятись, виражати себе, діти більш молодшого віку часто хочуть бути такими, як дорослі, одягатися як батьки, бути схожими

на них. Family look став показником того, що стосунки між батьками і дітьми стали більш довірливі і близькі. Спочатку вироби напряму family look сприймали в якості святкового вбрання, а з часом почали використовувати в повсякденному житті. Члени сім'ї можуть самостійно підбирати речі в одному стилі (етностиль, класичний, рок стиль тощо), або дизайнери проєктують моделі одягу з використанням однакових художньо-образних рішень чи з однакових тканин.

З метою визначення особливостей напряму family look проаналізовано колекції одягу різних дизайнерів ХХ – ХХІ ст., встановлено характеристики напряму на основі аналізу представлених у колекціях дизайнерів образів та визначено основні відмінності і подібності дитячого і дорослого костюма. Аналіз спільних художньо-образних засобів дорослого і дитячого костюмів напряму family look надано в додатку В, таблиці В.8.

Нами встановлено, що одяг family look може бути повністю однаковим або виконаним в одному стилі. Також характерним є дизайн моделей одягу із застосуванням подібного оздоблення, створення моделей одягу в одному кольорі для всієї сім'ї, але при цьому тканина і фасон можуть бути різними, чи використовують однакові тканини різного кольорового рішення тощо. Сьогодні створення дизайнерами дитячого одягу, що є копією дорослого, також є проявом напряму family look, оскільки одяг створюється з урахуванням психофізіологічних характеристик дитини. Найпростіший варіант – використання в костюмах членів сім'ї аналогічних аксесуарів і доповнень, наприклад, сумочки, капелюшки, шарфи тощо. Отже, у моделях жіночого і дитячого одягу можуть бути однакові конструктивне рішення, силуети, тканини, колірна гама, принти, оздоблення, конструктивно-декоративні елементи тощо.

Відмінності в дорослому і дитячому костюмі напряму family look проявляються в різній довжині – найчастіше моделі дитячого одягу помірної довжини, тоді як моделі жіночого одягу можуть бути довжиною від міні до максі. Для виготовлення дитячого одягу використовують тканини з високим

вмістом натуральних волокон, модні тканини з синтетичних волокон рідше стають актуальними в дитячій моді порівняно з дорослою, не використовують декор коштовним камінням і надто відверті образи, що можуть бути присутні в жіночій моді.

Таким чином, нами виявлено особливості проєктної практики дитячої моди в контексті розвитку напряму *family look*, які полягають у використанні в художньо-образному рішенні дитячого і дорослого костюма однакових або подібних принтів, тканин, кольорової гами, конструктивного рішення, силуетів, оздоблення, конструктивно-декоративних елементів тощо.

3.4 Фактори зміни модних тенденцій у дитячій моді

Сучасна індустрія моди характеризується швидкою зміною модних тенденцій та збільшенням сегменту одягу для дітей. Соціально-економічні події, нові відкриття та інноваційні ідеї осмислюються дизайнерами і перетворюються в модні тенденції перспективних колекцій високої моди. Актуальні силуети, пропорції, тканини, кольорові рішення в одязі представляють провідні світові дизайнери на тижнях моди в Парижі, Мілані, Нью-Йорку тощо. Для забезпечення сталого розвитку дитячої моди необхідний аналіз особливостей формування і зміни тенденцій в дитячому одязі.

У пункті 3.1 нами визначено, що для української дитячої моди етнічний напрям є тенденцією, яка актуальна вже довгий період часу і в ХХ – на початку ХХІ ст. являється невичерпним джерелом натхнення для багатьох поколінь дизайнерів. Характерним для дитячої моди є використання елементів масової культури в дизайні одягу, його художньо-образному рішенні. Також провідною тенденцією світової дитячої моди останніх десятиліть визначено напрям *family look*, який характеризується представленням образу сім'ї шляхом стилістичного поєднання костюмів її членів. Однак багатоплановість

сучасних тенденцій і швидкість їх зміни потребують більш детального їх розгляду з метою подальшого прогнозування.

Одним із факторів зміни модних тенденцій стала еволюція у поглядах на дітей як особистостей, у відношенні до них, до їх внутрішнього світу. Дизайнери почали звертати увагу на відчуття дитини, як наслідок у 1930-х рр. модним функціональним елементом в одязі стала застібка-блискавка, оскільки вона дозволила дітям самостійно одягатися і пропагувалася як спосіб підвищити їх впевненість у собі [195]. Згодом застібки-блискавки в тон та контрастного кольору стали також використовувати у якості декоративних елементів, чому сприяли колекції жіночого одягу Ельзи Скіапареллі 1930-х рр. [218, с. 145].

Під впливом технічного прогресу, соціальних і політичних змін та культурного розвитку суспільства змінювались модні тенденції; костюм, у тому числі дитячий, набував певного художньо-образного вирішення: змінювались об'ємна форма, конструкція, оздоблення, матеріали для дитячого одягу. Значні зміни в моді відбулися під впливом подій Першої та Другої світових воєн – складне економічне становище, зокрема дефіцит тканин, та той факт, що жінки все частіше повинні були працювати і самостійно піклуватися про речі своїх дітей, вимагали більш практичних і зручних моделей жіночого і дитячого одягу. Це позначилось на конструктивних рішеннях і матеріалах, які в той час використовували: натуральні тканини почали замінювати штучними, наприклад, замість шовку використовувати нейлон, з'явився верхній одяг із трикотажу, з якого раніше виготовляли лише спідню білизну; розробляли моделі простого крою, як для дорослих, так і для дітей.

У ХХ ст. змінився підхід світової спільноти до дитинства, дітей, до оцінки їх самопочуття і самореалізації. В оцінці благополуччя дітей стали включати суб'єктивну оцінку самих дітей, що характеризує розвиток суспільної думки. Це пов'язано зі зміною ролі дитини у суспільстві: вона стала активним учасником в житті родини і отримала можливість самостійно обирати предмети гардеробу. Хоча при створенні модного дитячого одягу на

початку ХХ ст. дизайнери орієнтовані швидше на батьків, ніж на те, що одяг вибиратимуть самі діти, однак розвиток культури поступово дає дівчаткам і хлопчикам все більше свободи у формуванні власного образу. Наприклад, на етикетках дитячого одягу торгової марки Garanimals (заснованої в 1972 р.), було намальовано різні тварини і вибираючи моделі із зображенням однакових тварин на етикетках дитина могла підібрати собі одяг, який поєднувався один з одним [211, с. 859]. Є думка, що сучасні діти з кожним поколінням стають розумнішими та розвиненішими від своїх попередників, що впливає на їхнє сприйняття світу і одягу зокрема. Навіть модні Будинки, відчуваючи інноваційний вплив на сучасне життя, намагаються інтегрувати це в сучасний дитячий одяг [56, с. 185].

На початку ХХ ст. актуальні тенденції в одязі змінювалися повільно, визначалися можливостями виробництва та диктувались провідними Будинками моди. Однак, з розвитком промисловості, з ходом науково-технічного прогресу збільшилися можливості для виготовлення одягу, а розвиток інформаційно-комунікаційних технологій став причиною швидкої зміни модних тенденцій, оскільки стало можливим їх ефективне поширення.

У актуальних тенденціях дитячої моди знайшли своє відображення досягнення науки і техніки. Наприклад, у 1860-х рр. в моді, у тому числі в дитячій, з'явився одяг пурпурного кольору після винайдення в 1856 р. штучного барвника цього відтінку (додаток В, рис. В.1.16, б, в). Під впливом успіхів у освоєнні космосу Будинки моди Pierre Cardin у 1966 р. створив першу колекцію дитячого одягу, що виражала естетику космічної ери – було представлено сукні для дівчаток розширеного силуету з декоративним оздобленням у вигляді овальних отворів, що одягалися на светр-гольф (додаток В, рис. В.3.26) [198, с. 301]. Актуальність космічної тематики в дитячому одязі проявлялася в аплікаціях, рисунках та іншому оздобленні дитячого костюма.

Наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. відбулися зміни в європейській моді, що були пов'язані зі створенням нових тканин і форм одягу, зокрема

широкому використанню трикотажу. Набули поширення речі, виготовлені гачком або спицями, чи на спеціальному обладнанні для в'язання – трикотажні вироби, такі як джемperi, пуловери, светри. «Популяризація спорту й активного відпочинку стала поштовхом до спрощення одягових форм, зокрема практичності спідниць, до появи штанів, різноманітних в'язаних шарфів, шапок, вовняних рукавиць, що сприяло розповсюдженню трикотажу» [58, с.105].

Моделі трикотажного дитячого одягу для самостійного виготовлення публікували на сторінках журналів і шпальтах газет з початку ХХ ст., наприклад у виданні «Nowe Mody», що видавався у Львові, у 1912 р. опубліковано моделі дитячого і підліткового жакетів для в'язання спицями, на сторінках журналу «Нова хата» в 1927 р. представлено моделі одягу для дітей ясельного віку – сукня для дівчинки і комбінезон для хлопчика з поясненнями щодо особливостей їх в'язання (додаток В, рис. В.2.9) [58, с.114]. У 1920–1930-х рр. в Україні розвивалася трикотажна фабрична промисловість, водночас автентичні трикотажні вироби стали невід'ємною складовою модного одягу.

У воєнний і повоєнний період були популярними трикотажні вироби ручної в'язки для немовлят і дітей завдяки їх практичності, оскільки розтягувалися і могли підходити підростаючій дитині протягом тривалого періоду часу. Також з'явилися моделі одягу з трикотажу промислового виготовлення, наприклад дитяча сукня 1946 р. Чернівецького трикотажного тресту (додаток В, рис. В.2.10).

Активну участь у створенні трикотажних моделей одягу брали художники-модельєри Республіканського будинку моделей трикотажних виробів Л. Валуєва, Г. Мітрохіна, Т. Муратова, Н. Павлова, Т. Яриш (додаток В, рис. В.4.27, В.4.44, в), зокрема вони розробляли моделі одягу та схеми їх в'язання, які друкували в журналах, буклетах та на шпальтах газет, що давало можливість самостійно виготовити актуальні моделі одягу для дітей. Випускали окремі комплекти листівок «Волшебный клубок» з трикотажними моделями дитячого одягу. Для дітей пропонували трикотажні сукні, костюми,

які можна було вив'язати самостійно спицями або крючком за наданими схемами (додаток В, рис. В.4.20) [24]. У кінці 1980-х рр. у комплектах листівок запропоновано моделі дитячого одягу з більш складними схемами, що були передбачені для виготовлення на побутових машинах (додаток В, рис. В.4.50) [25].

Серед сучасних українських брендів, які пропонують трикотажні моделі дитячого одягу – бренд RITO (додаток В, рис. В.5.9). Провідні виробники одягу для дітей – трикотажна фабрика «Роза», що випускає одяг для дому та відпочинку з 1922 р., трикотажна фабрика «Киянка», заснована в 1960 р., яка спеціалізується на верхніх трикотажних виробках тощо (додаток В, рис. В.5.24).

Тенденції дитячої моди, як і моди для дорослих, значною мірою залежали від текстильної промисловості, зокрема, удосконалення виробництва штучного хутра сприяло появі на початку 1950-х рр. пальт зимових для дітей з цього текстильного матеріалу. Наприклад, у грудні 1955 р. в кіножурналі «Радянська Україна» вийшов сюжет про Харківську хутряну фабрику, яка спеціалізувалась на виготовленні дитячого та жіночого зимового верхнього одягу зі штучного хутра [176]. Репортаж закінчував показ моделей шуб різних фасонів для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, доповнені муфтами: вироби довжиною до колін оздоблені візерунком зі штучного хутра контрастних кольорів, горловини моделей оброблені капюшоном або широким відкладним коміром (додаток В, рис. В.4.1, б). Штучне хутро широко використовувалось у моделях верхнього зимового одягу для дітей, в оздобленні моделей дитячих пальт, курток тощо (додаток В, рис. В.4.34).

З розвитком текстильної промисловості пов'язані інші тенденції дитячої моди, наприклад, розповсюдженість моделей одягу з картатим рисунком пов'язана з широким асортиментом необхідних тканин. В Україні з 1955 р. Херсонський бавовняний комбінат (ХБК) випускав тканини переважно у два-три кольори, смугасті та в клітинку, для сорочок, суконь, дитячого одягу і

постільної білизни. «Багато цікавих розробок було створено для дитячого асортименту. М. Сорокіна, М. Шнайдер-Сенюк, працюючи над ним, вдало розробляли колорит, масштаб рисунка, своєрідні композиції. Художники ХБК постійно контактували з будинками моделей, які працювали над дитячим одягом. Масштаб і композицію рисунків для тканин вони підпорядковували формі й конструкції дитячого одягу» [58, с. 296].

Особливою популярністю в 1980-ті рр. в дитячому одязі користувалися тканини з картатим рисунком, які були запозичені з дорослої моди кінця 1970-х рр. і зберігали популярність у дорослій і дитячій моді до середини 1980-х років. У 1982 р. була актуальною дрібна клітинка в одязі для дітей дошкільного віку (додаток В, рис. В.4.45, а). У 1983–1986 рр. актуальними стали тканини в клітинку різного рапорту, які використовували для виготовлення суконь, розкльошених спідниць в складку і зборку, часто викроєних під кутом тощо (додаток В, рис. В.4.45 – В.4.47). Особливою популярністю тканини з картатим рисунком користувались у художників-модельєрів Львівського будинку моделей одягу.

У 1970-х рр. у дитячій моді набули поширення вироби з плащових тканин під назвою «болонья», яку почали виготовляти в Радянському Союзі в 1960-х роках. В моделях одягу для дітей поєднували гладкофарбовану і набивну «болонью», тканину різного кольору; з «болоньї» виготовляли накидки та утеплені комбінезони з різноманітними декоративними деталями в області ліктів і колін тощо (додаток В, рис. В.4.37).

Винайдення технології нанесення стразів на клейовій основі, створення пристосування для швейної машини, яке дозволило пришивати пайєтки, механізму для набивання намистин – все це стало основою для модних тенденцій в різні роки та використання в повсякденному одязі видів оздоблення, що спочатку були характерні переважно для святкового костюма, внаслідок спрощення їх виготовлення.

Додаткового висвітлення потребує вплив дорослої моди на дитячу, оскільки він був суттєвим та визначальним довгий період часу і є характерним

до сьогодні. Наприклад, у 1960-х рр. кардинальне, лаконічне міні, що панувало у дорослому одязі, наклало відбиток на дитячий одяг. Тенденції міні в світовій моді на сторінках журналів виражала топ-модель Твіггі (Леслі Лоусон) з характерним образом: коротка яскрава сукня з круглим білим комірцем, білі гольфи і взуття на плоскій підошві (додаток В, рис. В.3.29). Відповідно актуальних тенденцій дорослої моди крій дитячого одягу також став простішим, довжина – коротшою, зокрема це стосувалося як одягу для дівчаток, які носили короткі спідниці і сукні, так і одягу для хлопчиків, яким пропонували укорочені пальта.

Мода на мінімалізм в країнах Європи та Америки спалахнула так яскраво, що проникла і в Україну, спочатку в кінці 1960-х рр. в дорослу моду, а в 1970-х рр. з'явилася в дитячому одязі. У 1971 р. одяг для дівчаток став дуже коротким (додаток В, рис. В.4.15), тенденції міні в сукнях і пальтах для дівчаток та пальтах для хлопчиків дошкільного і молодшого шкільного віку зберігались в 1972–1974 р. (додаток В, рис. В.4.16 – В.4.27). Лише в 1977 р. тенденція міні поступово втратила свої позиції в дитячому одязі: з'явилися більш довгі пальта для хлопчиків – довжиною трохи вище колін (додаток В, рис. В.4.34, б), а в 1979 р. таку довжину запропонували в моделях одягу для дівчаток (додаток В, рис. В.4.33). Лише на початку 1980-х рр. в моді з'явилися нові тенденції – актуальними стали сукні для дівчаток довжиною до середини литок, в дитячу моду з дорослої вводять моделі одягу з таким видом оздоблення, як зашипи, сорочкові коміри тощо (додаток В, рис. В.4.44, а, б).

Дитяча мода в Україні в середині ХХ ст. була значною мірою залежна від тенденцій, офіційно прийнятих у Радянському Союзі, змінювалась значно рідше, ніж доросла, менше висвітлювалась у пресі. Головний художній керівник Київського будинку моделей Т. Забанова так описує тенденції моди на весну 1971 р.: «... відбулося чітке розмежування одягу для “дорослих” і молоді та підлітків. Одяг відрізняється тепер кроєм, формою, кольором, довжиною виробів і, навіть, самими прийомами моделювання» [52, с. 1]. Однак модним тенденціям для дітей більш молодшого віку майже не

приділяли уваги у пресі. Головний фахівець ВІАлегпрому І. Андрєєва, описуючи тенденції моди на 1974 р., також описує тенденції в молодіжній моді, не виділяючи окремо дитячу моду: «Молодіжний одяг складається в основному з окремих предметів, але таких, які легко можна поєднати в комплекти» [2, с. 1, 8–9]. Актуальні тенденції у дитячому одязі в цей період переважно запозичувалися з дорослої і молодіжної моди.

У другій половині 1970-х рр. посилювався вплив дорослої моди на дитячу, що позначилося на асортименті виробів, їх художньо-образному рішенні, довжині. Наприклад, у тенденціях моди на 1973 р. зазначали актуальність штанів, розширених до низу [158, с. 5]. Моделі розширених до низу чоловічих і жіночих штанів було представлено в номерах журналу «Краса і мода» 1973 р. і 1974 р. (додаток В, рис. В.4.24, а, б), однак у дитячому одязі подібні штани кльош з'явилися лише в 1976 р., спочатку в моделях для хлопчиків, наступного сезону – для дівчаток (додаток В, рис. В.4.24, в; В.4.27, а, г). У світовій моді розширені до низу штани представлені в дорослій і дитячій моді на початку 1970-х рр. та з'являються у тенденціях дитячого одягу в сезоні FW 2019/20 (додаток В, рис. В.3.32, В.5.15, б).

Запозичення актуальних тенденцій дорослої моди спостерігається у використанні подібних художньо-образних рішень, оздоблення, конструктивно-декоративних елементів. Наприклад, за мотивами народного одягу творчим колективом Київського будинку моделей одягу виконано сукню жіночу художника-модельєра Н. Калашникової, у якій прослідковуються гуцульські мотиви, що була представлена в осінньому номері 1971 р. журналу «Краса і мода». Подібні покрій та оздоблення використано художником-модельєром Л. Кулінською при створенні сукні для дівчинки, яку представлено у весняному номері 1972 р. журналу «Краса і мода» (додаток В, рис. В.4.16).

У дорослому одязі та одязі для дітей поширене використання схожих конструктивно-декоративних елементів та оздоблення, наприклад однакової форми комірів, кишень, клапанів, пат, їх розміщення тощо (додаток В,

рис. В.4.18). Наприклад, в моделях пальта жіночого зі знімною пелериною художника-модельєра Т. Гапона та пальта для дівчинки з пелериною Г. Тараканової, що були представлені в осінньому номері 1972 р. журналу «Краса і мода»: використано подібні стояче-відкладні коміри з заокругленими кінцями, заокруглені накладні кишені і клапани, подібна металева фурнітура (додаток В, рис. В.4.17).

Зустрічаємо подібні композиційно-конструктивні рішення в костюмах для хлопчиків і чоловіків. Наприклад, у зимовому номері журналу «Краса і мода» 1973–1974 рр. художником-модельєром Є. Кухаренко представлено костюм чоловічий з гладкофарбованих штанів і картатої куртки спортивного стилю з кокеткою і накладними кишенями, викроєними під кутом та костюм для хлопчика О. Лушакової з аналогічним поєднанням тканин і комбінацією деталей, викроєних під кутом (додаток В, рис. В.4.23). Таким чином, костюм для хлопчика не є копією дорослого костюма, оскільки використано інше оздоблення горловини, відсутні кокетки, однак використано подібні композиційно-конструктивні рішення.

Силуетна форма та конструктивне рішення пальта чоловічого, що було актуальним весною 1978 р. зустрічається в моделі пальта для хлопчика – двобортна застібка, рукав покрою реглан, погони і пати на рукавах (додаток В, рис. В.4.36). Відрізняється лише конфігурація коміра і оформлення кишень.

Отже, характерним для дитячої моди є повторення модних тенденцій дорослої моди та використання подібних художньо-образних рішень. Різноманітні прояви впливу дитячої і дорослої моди можна прослідкувати на прикладі колекцій одягу різних дизайнерів і брендів, зокрема у результаті аналізу актуальних тенденцій ХХ – початку ХХІ ст. встановлено, що при створенні колекцій дорослого і дитячого одягу дизайнери використовували різноманітні художньо-образні засоби: різні або подібні художньо-композиційні рішення дитячого і дорослого костюма, створювали моделі одягу однакових силуетних форм тощо (додаток В, рис. В.6.11, В.6.12, а, г).

Тенденції дитячої моди також впливали на дорослий одяг, хоч і в меншій мірі: наприклад, напрями преппі та коледж були характерними спочатку для дитячої моди, а згодом стали актуальними в дорослій моді. Напрямом преппі є прикладом модної тенденції, що сформувалась на основі відношення дітей до життя, оскільки він зародився в 1950-х рр. в США серед дітей, що старанно навчалися в школі і мали на меті вступати в університет. Характеризується напрям як акуратний, зручний і невимушений, тож елементи цього стилю дуже швидко були запозичені дорослою модою [211, с. 862]. Напрямом преппі став знову актуальним 1990-х рр., коли відомі дизайнери і бренди, такі як Tommy Hilfiger, Marc Jacobs тощо, почали його використовувати у своїх колекціях. У цей період більш поширеною назвою напрямку стає «коледж».

Важливим фактором у зміні актуальних тенденцій моди, у тому числі дитячій, стало те, що до середини ХХ ст. актуальні тенденції в одязі диктували переважно французькі Будинки високої моди, однак у 1943 р. пройшов Тиждень преси в Нью-Йорку, який став основою для формування світової індустрії моди і родоначальником Тижнів моди, серед яких на сьогодні є чотири головних, котрі проходять у Нью-Йорку, Парижі, Лондоні та Мілані [225]. Таким чином, на світові тенденції моди почали суттєво впливати не лише французькі Будинки моди, а й інші світові дизайнери і бренди.

У другій половині ХХ ст. виникли молодіжні субкультури і вулична мода, яка стала джерелом натхнення для нового покоління дизайнерів, розпочався новий етап в індустрії моди, коли актуальні тенденції в одязі почали запозичуватись дизайнерами з вулиці, а не лише диктуватись світовими Будинками моди. Стиль «унісекс», характерний для дорослої моди сімдесятих, швидко перейшов і в дитячий одяг.

У 1990-х рр. світова мода стала більш доступною і в Україні, з'явилися магазини закордонних брендів, тому актуальні тенденції в одязі стали явищем міжнародним, не прив'язаним до певної країни. В цей період дизайнер Takada Kenzo ввів у моду яскраві рослинні мотиви, колекції дитячого одягу Giorgio Armani в 1990-х рр. пропагували тенденції гендерної рівності та зменшення

відмінностей між одягом для дівчаток і хлопчиків тощо. Українські дизайнери почали інтерпретувати здобутки світової дитячої моди у власній творчості, створюючи актуальні моделі одягу з урахуванням останніх тенденцій.

На початку ХХІ ст. дитяча мода інтенсивно розвивалась, діти одягали красиве, функціональне, яскраве і різноманітне вбрання, виготовлене з натуральних та синтетичних матеріалів. Поширеними в цей період стали різні стилі, особливо це виражалось у підлітковій моді: стиль треш, у якому поєднували непоєднуване; хіпстер-стиль, асортимент якого складали здебільшого джинси, футболки і светри з високим коміром-стійкою («водолазки»); кавай – японський стиль, у ньому поєднували довгу туніку і вузькі штани. Значного поширення в цей період отримав рок-стиль завдяки популярності рок-артистів: наслідуючи їх образ, серед модних тенденцій в одязі, у тому числі дитячому, були шкіряні куртки з косою лінією борту, рвані джинси, сорочки темних відтінків та масивні металеві аксесуари.

Останні роки на модні тенденції в одязі вплинуло занепокоєння суспільства станом навколишнього середовища, що призвело до поширення екологічного напрямку в дизайні одягу, у тому числі дитячого. Наприклад, у 2019 р. дизайнери бренду Marks & Spencer запропонували моделі дитячих купальних костюмів з переробленого пластику (додаток В, рис. В.6.36).

Різнманітність актуальних тенденцій, що одночасно присутні в моді, розмиває лінії між дитячим та дорослим одягом і одночасно у міру прогресу впродовж десятиліть відбувається все більше сегментування ринку дитячого одягу за віком, тож сьогодні вироби кожної вікової категорії мають свої характерні модні тенденції.

Таким чином, можна виділити наступні фактори, які суттєво впливали на дитячу моду і актуальні тенденції в одязі для дітей:

- глобальні явища, зокрема історичні події та соціально-політичні процеси, що відбувались у суспільстві;

- культурний розвиток суспільства, що проявився у зміні відношення до дитинства і до дітей, їх внутрішнього світу, до оцінки їх самопочуття;
- науково-технічний прогрес, зокрема створення нових матеріалів, розробка технологій виготовлення та оздоблення виробів;
- модні тенденції, що панували в дорослій моді.

Досліджено взаємовплив дитячої та дорослої моди та встановлено, що для дитячого одягу характерним є запозичення актуальних тенденцій жіночого і чоловічого одягу, однак відомі випадки зворотного впливу – дитячої моди на дорослу та використання вдалих тенденцій дитячої моди в одязі для дорослих. Окрім інтерпретації модних тенденцій жіночого і чоловічого одягу в дитячій моді існує практика використання вдалих композиційних рішень або окремих елементів костюма в нових моделях одягу.

Встановлено, що сьогодні дитяча мода – це окремий напрям у моді, самостійна і незалежна ланка фешн-індустрії. Однак, дитяча мода переважно прогнозується на основі тенденцій моди для дорослих, дитячі модні тренди наслідують тенденції в одязі для дорослих, але в дещо видозміненому вигляді. Встановлено, що переважна кількість актуальних напрямів у одязі для дорослих повторюється дитячою модою, однак частина тенденцій притаманна виключно дитячому одязу. Отже, прогнозування моди для дітей відбувається відповідно до загальних тенденцій у суспільстві з урахуванням специфіки асортименту дитячого одягу.

Висновки до розділу 3

1. В результаті аналізу дитячої моди XX – початку XXI ст. встановлено основні тенденції в дитячому одязі: етнічні тенденції, використання елементів масової культури в дизайні дитячого одягу, напрям family look тощо. Визначено, що найбільш сталою і давньою тенденцією дитячої моди в Україні є звернення до етнічних джерел в одязі; з поширенням дитячої художньої літератури з'явилася тенденція використання елементів масової культури при створенні актуальних моделей дитячого одягу, яка є характерною переважно для дитячої моди; останні десятиліття розповсюдився напрям family look – створення моделей одягу для дорослих і дітей із застосуванням однакових або подібних художньо-образних рішень з метою формування образу сім'ї.

2. Встановлено, що етнічні тенденції в дизайні дитячого одягу проявляються в повторенні народного костюма і максимальному відтворенні його художньо-образної цілісності, або використанні окремих елементів народного одягу та їх вписуванні в дитячий костюм, чи інтерпретації народного костюма в дитячому одязі шляхом використання елементів оздоблення, кольорового рішення, конструктивно-декоративних елементів тощо. У середині XIX ст. етнічний напрям в одязі, у тому числі дитячому, використовувався для вираження національної самоідентифікації української еліти, у XX ст. народний костюм слугував джерелом натхнення при створенні дитячого одягу для українських мисткинь та художників-модельєрів українських Будинків моделей одягу, зокрема Дніпропетровського, Київського, Львівського будинків моделей одягу (М. Білас, Л. Болдирєва, А. Григор'єва, Л. Кулінська, Л. Мазур, Л. Малахівська, Г. Мепен, Є. Нефьодова тощо). До народних традицій у дитячому одязі звертаються у своїй творчості сучасні українські дизайнери і бренди при створенні окремих моделей і колекцій дитячого одягу (ETNODIM, FOBERINI, OKSANA KARAVANSKA, RITO, RUTA, VARENYKY FASHION, ЗЕРНО тощо).

3. Досліджено вплив елементів масової культури (образи героїв книг, мультфільмів, кіно, комп'ютерних ігор тощо) на тенденції в дитячому одязі та встановлено, що поширеним є: використання в моделях одягу для дітей зображень улюблених героїв і сюжетів у аплікаціях, принтах та іншому оздобленні; у розробці нових моделей одягу з використанням стилістики художнього твору; у використанні образів масової культури та її елементів як творчого джерела при створенні колекцій одягу. Визначено, що образи героїв масової культури в дитячому одязі другої половини ХХ ст. в Україні використовувались переважно в рисунках тканин (наприклад, художниками-текстильниками Н. Азоріною, В. Батуріною, Г. Галухіною, О. Морчак, О. Онохіною), рідше – в художньому вирішенні костюма (дитячі карнавальні костюми художників-модельєрів В. Савинівської, Г. Горелік, Л. Малахівської, А. Чекуніної тощо) та в оздобленні (художники-модельєри З. Калиненко, Л. Кулинська, Г. Підковка, О. Цимбалюк, Т. Шкурат тощо). Різні елементи масової культури використовували як творче джерело при створенні колекцій дитячого одягу дизайнери брендів Baby Dior, Stella McCartney Kids, Roberto Cavalli тощо.

4. Досліджено актуальну тенденцію *family look* та встановлено характеристики цього напрямку, визначено основні відмінності і подібності дитячого і дорослого костюма напрямку *family look*: у моделях дорослого і дитячого одягу можуть бути однакові тканини, кольорова гама, принти, конструктивне рішення, силуети, оздоблення, конструктивно-декоративні елементи тощо; відмінності в дорослому і дитячому костюмі напрямку *family look* проявляються в різній довжині виробів, в моделях одягу для дітей дизайнери переважно не використовують надто відверті образи і декор коштовним камінням, та обирають тканини з більш високим вмістом натуральних волокон. Визначено, що моделі одягу напрямку *family look* створювали такі бренди, як Chanel, Dolce & Gabbana, Jean Paul Gaultier, Lanvin, Roberto Cavalli тощо. Серед українських брендів, які представляли в різні роки

моделі одягу напряму family look – Larisa LOBANOVA, ANISIMOV, RITO, T.MOSCA, VOVK, ANDRE TAN, BEVZA тощо.

5. Встановлено, що на зміну тенденцій в дитячому одязі впливають глобальні явища, зокрема історичні події та соціально-політичні процеси. Показано, що значний вплив на дитячу моду спричинив культурний розвиток суспільства, що проявився у еволюції відношення до дитинства і до дітей, їх внутрішнього світу, до оцінки їх самопочуття. Визначено, що тенденції дитячої моди, як і моди для дорослих, змінювалися під впливом досягнень науково-технічного прогресу, зокрема появи нових матеріалів, технологій виготовлення та оздоблення виробів: поява штучного хутра, плащових тканин під назвою «болонья», поширення трикотажу тощо.

6. Доведено, що переважно модні тенденції в дитячій моді запозичували з дорослої, наприклад, довжина міні в одязі, розширені до низу штани кльош тощо. Проявлялися актуальні тенденції жіночого і чоловічого костюма в дитячому одязі у використанні подібних художньо-образних рішень, оздоблення, конструктивно-декоративних елементів. Показано, що тенденції дитячої моди також впливали на дорослий одяг, хоч і в меншій мірі, зокрема напрями претпі та коледж були характерними спочатку для дитячої моди, а згодом стали актуальними в дорослій моді.

Основні результати цього розділу дисертації апробовано у доповідях [16, 30, 32, 34, 167, 202], опубліковано в статтях [33, 56, 86, 208].

РОЗДІЛ 4

ПРОЄКТНІ ПРАКТИКИ В ДИЗАЙНІ ДИТЯЧОГО ОДЯГУ

4.1 Розвиток і сучасний стан індустрії дитячої моди у світі та в Україні

Сучасний стан дитячої моди в Україні і світі обумовлений процесами, які відбувались в індустрії моди в кінці ХХ – на початку ХХІ століть. Економічний підйом 1980-х рр. у країнах Європи і в Сполучених Штатах Америки став причиною популярності дизайнерського одягу для дітей в останні десятиліття ХХ ст. [221, с. 306]. У цей період Будинки моди почали, окрім основного напрямку роботи, випускати колекції виробів для дітей та запускати лінії дитячого і молодіжного одягу. Поступове розширення частки дитячого одягу на світовому ринку призвело до розподілу модного одягу на різні класи залежно від особливостей їх виготовлення (відсотку використання ручної праці та автоматизації виробництва), відповідності актуальним тенденціям моди та обсягів виробництва нових моделей одягу. Для класифікації модного дитячого одягу нами проаналізовано творчість світових і українських брендів дитячого одягу, які представляли дитячі колекції на початку ХХІ століття. Необхідність дослідження дитячої моди в Україні в контексті розвитку світової моди пов'язане з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та необхідністю адаптації світового досвіду для просування колекцій українського дитячого одягу на міжнародному конкурентному полі фешн-індустрії.

Окремим сегментом фешн-індустрії дитячого одягу є лінії Будинків моди, оскільки вони виражають актуальні тенденції, які потім реалізуються в колекціях одягу нижчої цінової категорії. Так, бренд дитячого одягу Baby Dior Будинку моди Dior було засновано у 1957 р. і в перші роки свого існування діяльність бренду була направлена на створення ексклюзивних костюмів для дітей віком до 4 років. Асортимент колекцій складали вироби для хрещення та

сукні з органзи, мусліну і шовкової тафти, у якості оздоблення використовували вишивку шовком. З 1996 р. під керівництвом дизайнера Джона Гальяно бренд активно представляв лінії жіночого і дитячого одягу Christian Dior Couture. На початку XXI ст. і до сьогодні бренд Baby Dior представляє кілька колекцій дитячого одягу на рік – обов'язково весняно-літню і осінньо-зимову, іноді – окремі капсульні колекції. Для виробів Будинку моди Dior 2010–2017 рр. характерним є використання тканин яскравих кольорів і оригінальні конструктивні рішення, зокрема, сукні для дівчаток довжиною переважно до колін або вище, виготовлені переважно з атласу, шифону тощо (додаток В, рис. В.6.3 – В.6.6). У 2018–2020 рр. кольорова гама дитячого одягу стала більш стриманою, тканини переважно пастельних відтінків, представлено окрему колекцію виробів у спортивному стилі (додаток В, рис. В.6.7).

Будинок високої моди Chanel у різні роки представляв дитячі образи в колекціях haute couture і pret-a-porter різних сезонів, переважно в пастельній кольоровій гамі, повторюючи моделі дорослого одягу, або використовуючи однакові з дорослими моделями художньо-образні рішення (додаток В, рис. В.6.2). Наприклад, у 2011 р. було представлено образи для чоловіка і хлопчика, які складались з піджака світлого кольору, прямого силуету, з чорною окантовкою і прорізними кишнями в поєднанні з джинсовою сорочкою і штанами (додаток В, рис. В.6.2, а). Дизайнери Будинку моди Chanel створюють вироби для дітей переважно за індивідуальним замовленням, окремі колекції дитячого одягу останні роки не представляють.

Будинки моди, які не входили до Синдикату високої моди, але при цьому представляли колекції одягу для дітей pret-a-porter, також вплинули на тенденції моди в одязі для дітей. Відкриття ліній дитячого одягу Будинками моди припадає на 1980–1990-ті рр., наприклад, Будинок моди Giorgio Armani відкрив лінію дитячого одягу Armani Junior орієнтовно на початку 1980 р., Будинок моди Kenzo – лінію Kenzo Jungle у 1986 році. Лінія одягу для дітей Young Versace відкрита у 1993 р. і представлена моделями для хлопчиків і

дівчаток віком від 0 до 12 років. Окрім дитячого одягу італійський Будинок моди Versace випускає жіночий і чоловічий одяг, взуття, сумки, прикраси тощо. Характерними ознаками бренда є знаменитий логотип з головою медузи, барокові принти золотого кольору і грецькі орнаменти. Колекція дитячого одягу Young Versace 2011 р. повторювала яскравий стиль бренда в тканинах, принтах, оздобленні. Для моделей дитячого одягу характерні шлярки, рюші, яскраві античні принти, грецькі мотиви, тканини світлих відтінків. Серед асортименту одягу для дівчат – спідниці, джинси, спортивні костюми, сукні і футболки, для хлопчиків – джинси і сорочки із зображеннями логотипу бренда (додаток В, рис. В.6.16).

У 2001 р. лінію дитячого одягу і взуття Dolce & Gabbana Junior відкривають дизайнери Доменіко Дольче і Стефано Габбана, використавши для першої колекції морську тематику (додаток В, рис. В.6.8, б). Колекція FW 2004/05 складалась з моделей одягу різних стилів, переважна більшість виробів – речі з натуральних матеріалів для повсякденного використання, об'єднані гаслом «Back to School» і рекомендованих для носіння у школі (додаток В, рис. В.6.8, а). Для хлопчиків дизайнери запропонували класичні піджаки з відкладним коміром з лацканами та штани з джинсової тканини, для дівчаток – сукні зі зборками та джемperi. Одяг колекцій 2010–2011 рр. характеризувався використанням кількох стилів – біло-синьо-червоні комплекти на морську тематику для дітей різного віку, для наймолодших – вироби з трикотажу світлих відтінків з логотипом D&G, для підлітків – одяг у стилі кантрі (додаток В, рис. В.6.8, в). У колекції SS 2011 бренда Dolce & Gabbana запропоновано моделі з квітковими та тваринними принтами – сарафани і сукні розширеного силуету, джинсові шорти тощо. На показі SS 2013 у колекції «Vambino» представлені моделі були точною копією дорослих виробів, проте з урахуванням особливостей дитячої фігури (додаток В, рис. В.6.8, в). Основним оздобленням даної колекції стали морські, фольклорні, італійські мотиви у принтах з різноманітною тематикою, моделі одягу з вишивкою, аплікаціями, паєтками і стразами тощо. Для моделей

дитячого одягу бренда Dolce & Gabbana характерним є використання тканин з великими квітковими і тваринними принтами (додаток В, рис. В.6.9, В.6.10).

Нью-йоркський дизайнер Марк Джейкобс із 2005 р. використовував мотиви зі своїх дорослих колекцій у моделях дитячого одягу лінії Little Marc Jacobs. Сьогодні дитячий одяг Будинку моди Marc Jacobs прикрашено принтами із зображеннями героїв мультфільмів і коміксів, контрастними написами і нашивками: для хлопчиків пропонують футболки або комбінезони з принтами, а для дівчаток – різноманітні моделі суконь, спідниць тощо.

Будинок моди Gucci лінію дитячого одягу відкрив у 2011 р., у якій представив вироби для дітей віком від 2 до 8 років. У колекції поєднано моделі одягу кількох стилів: спортивний, романтичний, мілітарі тощо; у якості символів бренда було обрано стилізовані зображення працелюбної бджоли і благородного тигра, якими оздоблено моделі дитячого одягу практично в кожній колекції. Сьогодні одяг для дітей Gucci випускається в кількох лініях: для новонароджених, дітей дошкільного і шкільного віку; асортимент колекцій складають комбінезони, сукні, куртки, костюми тощо, виготовлені з високоякісних матеріалів (додаток В, рис. В.6.19).

Дитячий одяг Calvin Klein Kids американського Будинку моди Calvin Klein повторює стиль дорослих колекцій і пропонує комфортний повсякденний одяг для різних вікових груп дітей. Колірна гама виробів стримана, у колекціях здебільшого використані класичні кольори – чорний, білий, сірий і синій, а у якості оздоблення часто використовується зображення логотипу бренда.

Бренди дитячого одягу та одягу для всієї сім'ї, такі як Benetton, Vopoint, Burberry, Catimini, Chicco, Gap, Marks & Spencer, Mango, Mexx, Mothercare, Tartine et Chocolat, Zara тощо, створюють колекції одягу великими серіями та належать до нижчої цінової категорії, ніж одяг Будинків моди, однак також впливають на тенденції дитячої моди, оскільки представляють категорію актуальних виробів за більш доступною ціною. Наприклад, Burberry – класичний британський бренд дитячого одягу, який створює колекції в

основному з тканин фірмового рисунку – клітинки, у поєднанні бежевого, білого, чорного і червоного кольорів. Catimini – французький бренд одягу для дітей різного віку (новонароджених, дошкільнят, школярів тощо), який здобув популярність завдяки широкому асортименту виробів: сукні, туніки, спідниці, джемperi, штани, куртки тощо. Одяг бренду виготовляється з якісних матеріалів, багато речей доповнені різноманітним оздобленням – квіткові або анімалістичні принти, матроські смужки, сукні зі шлярками тощо. Практичні і елегантні моделі бренду Catimini створюються спеціально для дітей з урахуванням їхніх потреб та актуальних тенденцій моди.

На початку 1980-х рр. бренд Zara створив поняття швидкої моди, використовуючи нову модель процесу розробки і реалізації модного одягу завдяки розвитку нових технологій. Набув поширення одяг класу mass-market, до якого належать вироби таких брендів, як H & M (Hennes & Mauritz), Gap, Mango тощо, які випускають одяг для всієї сім'ї. Наприклад, іспанський бренд Zara має лінію одягу для дітей Zara kids, яка пропонує широкий асортимент виробів з натуральних тканин (футболки з різноманітними принтами, куртки, сукні, блузки тощо) та різноманітні аксесуари для дітей: сумки, рюкзаки, капелюхи, шарфи, окуляри і взуття, прикраси (додаток В, рис. В.6.24 – В.6.26).

У 2013 р. запустив лінію дитячого одягу іспанський бренд Mango, заснований у 1984 році. Вироби даного бренду переважно повсякденного призначення – джинси, шорти, футболки, джемperi тощо. У 2021 р. брендом розроблено колекцію одягу «Brothers & Sisters», у якій представлено святкові і повсякденні моделі одягу подібного композиційно-конструктивного рішення з однакових тканин для різних вікових груп дітей (додаток В, рис. В.6.24).

Широкий асортимент одягу для дітей представлено лініями Gap Baby і Gap Kids американського бренду Gap. Дитячий одяг цього бренду різноманітний і поєднує в собі якість і помірні ціни.

Активно презентували на початку ХХІ ст. лінії дитячого одягу і окремі колекції українські дизайнери В. Анісімов, С. Бевза, О. Краванська, А. Тан тощо. Колекції дитячого одягу і окремі моделі представлялись дизайнерами на

Тижнях моди, промислових виставках та окремих локаціях. Наприклад, дизайнерка О. Караванська в колекції одягу сезону FW 2007/08 серед дорослих образів представила моделі одягу для дітей із тканин в смужку, клітинку та однотонних бежевих, сірих кольорів тощо (додаток В, рис. В.5.1).

У колекціях дитячого одягу 2012–2013 рр. дизайнер В. Анісімов розробив костюми для дівчаток і хлопчиків, теплі пальта з накладними кишенями і аплікаціями, комбінезони на гудзиках, сукні довжиною максі для дівчаток. Колірна гама колекцій – поєднання чорного, білого, жовтого кольорів, використано тканини в чорно-білу смужку, у клітинку (додаток В, рис. В.5.6, а, б). З 2014 р. В. Анісімов співпрацює з українським брендом TAGO – лінія одягу TAGO school by VIKTOR ANISIMOV включала кардигани, жилети, сорочки, жакети, гольфи, штани, джемпера, спідниці, сарафани, сукні, кофти, блузки тощо. Окрім моделей одягу з тканин класичного чорного кольору представлено картаті сукні і спідниці в складку (додаток В, рис. В.5.7).

У 2013 р. бренд KAMENSKAKONONOVA демонструє колекцію одягу «ko.ka.ko», яка являє собою своєрідну інтерпретацію образів дорослої лінії бренда: вільний крій, розширені до низу спідниці, відрізні по лінії талії сукні, доповнені поясами, асиметричні силуети, виконані із тканин у смужку, горох та однотонних (додаток В, рис. В.5.4).

У 2014 р. дизайнерка бренда POUSTOVIT Л. Пустовіт представила дизайн шкільного форменого одягу: основний комплект одягу для хлопчиків складається з піджака, сорочки і штанів, а для дівчаток – жакет, блузка і спідниця. Комбінація кольорів у комплектах відрізняється для різних вікових груп дітей: базовий сірий колір колекції в поєднанні з жовтим – для учнів молодших класів, з бузковим – для старшокласників. Доповнені образи контрастними краватками і різнобарвними жилетами (додаток В, рис. В.5.8) [236].

Дизайнер А. Тан у 2008 р. створив колекцію шкільного форменого одягу, у якій запропонував для дівчаток об'ємні спідниці з широкою кокеткою,

та використав у моделях комбінацію тканин у клітинку та однотонних червоного і чорного кольорів (додаток В, рис. В.5.2). Окрему лінію одягу ANDRE TAN KIDS дизайнером відкрито в 2018 р. і представлено кілька напрямів – комфортні моделі дитячого одягу для гри і відпочинку, лінія святкових суконь тощо. У 2019 р. лінію одягу доповнено окремою капсулою «Family look» з подібними моделями одягу для мам і дочок, та колекцією шкільного форменого одягу (додаток В, рис. В.5.13).

У 2019 р. лінію дитячого одягу запусив бренд BEVZA, представивши міні версії моделей одягу для дорослих і зосередивши увагу на екологічній складовій – моделі дитячого одягу виконанні із залишків тканин інших колекцій. Сукні, блузки, жакети та плащі для дівчаток прямого та розширеного силуетів виконані переважно в світлих відтінках: білому, бежевому, блакитному тощо (додаток В, рис. В.5.12) [235].

Узагальнюючи інформацію про модний одяг, який представлено на ринку фешн-індустрії, прийнято виділяти наступні класи: haute couture, pret-a-porter, bridge, mass-market, budget (додаток В, рис. В.5.31) [183, с. 36]. Така класифікація використовується для опису модного одягу загалом, однак потребує уточнення для дитячого одягу, представленого в Україні.

Одяг класу haute couture – це вироби, створені Будинками моди, які є офіційними членами Синдикату високої моди (Chambre Syndicale de la Couture Parisienne). В Україні «цей клас модного одягу представлений одиничними дизайн-продуктами виключно світових Будинків моди та дизайнерських брендів» [184, с. 122]. До цього класу виробів належать ексклюзивні моделі дитячого одягу, представлені на тижнях високої моди або виконані за індивідуальними замовленнями переважно з використанням ручної праці Будинками високої моди Chanel, Dior, Lanvin тощо.

Дитячий одяг класу pret-a-porter випускають невеликими серіями з високоякісних матеріалів, виробництво переважно автоматизоване, частина операцій виконується вручну, що надає виробам унікальності. Відомі Будинки моди та дизайнерські бренди випускають окремі лінії дитячого одягу класу

pret-a-porter, наприклад, Dolce & Gabbana Kids, Emporio Armani Kids, Fendi Kids, Gucci Kids, Kenzo Kids, Oscar de la Renta Childrenswear, Roberto Cavalli Junior, Stella MacCartney Kids, Young Versace тощо Серед українських брендів, які представляли колекції дитячого одягу класу pret-a-porter – ANDRE TAN KIDS, ANISIMOV, BEVZA, KAMENSKAKONONOVA, OKSANA KARAVANSKA, POUSTOVIT, TAGO тощо. Крім того, окремі колекції та моделі дитячого одягу класу pret-a-porter в рамках власних брендів чи у колаборації з іншими брендами створювали українські дизайнери В. Анісімов, С. Бевза, Ж. Гріцфельд, А. Іванова, О. Караванська, Н. Каменська та О. Кононова, А. Тан, Л. Пустовіт тощо.

До класу bridge відносять одяг «других ліній» Будинків моди, до яких належать лінії дитячого одягу глобальних брендів, тому цей клас у дитячій моді представлений мало, оскільки являє собою клас pret-a-porter.

До класу mass-market відноситься одяг масового виробництва, який виготовляється з мінімальним використанням ручних операцій, відповідає останнім тенденціям моди та має доступну цінову політику. До брендів цього класу відносять Mothercare, Chicco, Benetton, Catimini, Tartine et Chocolat, Vonpoint, Gap, H & M, Next, Zara тощо (додаток В, рис. В.6.23 – В.6.29). Серед українських брендів – Cvetkov TM, MISS DM, TM VIANI fashion kids, TM Luxik, Miracle Me, RITO, FOBERINI, Зерно, TM Дитяча мода «САШКА», TM SMIL тощо (додаток В, рис. В.5.15 – В.5.23). Наприклад, у 2018 р. бренд MISS DM представив колекцію повсякденного і святкового одягу, поєднавши в моделях однотонні тканини та тканини з квітковими принтами, у клітинку. Асортимент одягу – сукні, блузки, шорти, штани, плащі тощо (додаток В, рис.В.5.15, а).

Одяг класу budget випускають бренди без імені або фабричні бренди, наприклад українські виробники Bembi (Бембі), Габбі, Одягайко, ROZA, Фламінго тощо (додаток В, рис. В.5.24 – В.5.26). Одяг класу budget представлено переважно в магазинах та на ринках.

Отже, модний дитячий одяг, який представлено на українському ринку фешн-індустрії, доцільніше розділити на наступні класи: haute couture, pret-a-porter, mass-market та budget (додаток В, табл. В.5).

Визначено діапазон цін, характерний для кожного класу одягу та розподілено бренди на три цінові категорії: висока, середня, демократична. Результати аналізу представлено в таблицях В.6 та В.7.

Проаналізувавши колекції дитячого одягу Будинків моди Dior, Dolce & Gabbana, Gucci, Versace тощо, можна зробити висновок, що їхні вироби значно дорожчі порівняно з одягом інших модних брендів, які мають таку ж якість та відповідають споживчим вимогам. Дитячий одяг класу haute couture характеризується високою вартістю та унікальністю, створюється для особливих та урочистих подій, високу ціну також мають моделі дитячого одягу з колекцій pret-a-porter, які пропонують відомі Будинки моди та українські бренди. Отже, одяг класів haute couture і pret-a-porter належить до високої цінової категорії, оскільки дитячий одяг перелічених брендів відповідає високим вимогам якості та має високу ціну.

Бренди дитячого одягу Burberry, Calvin Klein, Catimini, Marc Jacobs, Mexx тощо, які належать до класів pret-a-porter і mass-market, використовують матеріали нижчої цінової категорії, більш прості конструктивні рішення, моделі колекцій призначені переважно для повсякденного використання, тому вартість виробів значно нижча і одяг можна віднести до середньої цінової категорії. До цієї категорії також відносять українські модні бренди дитячого одягу, такі як Svetkov TM, MISS DM, TM VIANI fashion kids, Miracle Me, TM Дитяча мода «САШКА», TM SMIL тощо, які виготовляють якісний одяг для дітей. Дизайн дитячого одягу в колекціях українських та світових брендів є подібним за такими показниками як тканини, форма та покрій одягу, принти і оздоблення. Отже, до середньої цінової категорії відносяться вироби класів pret-a-porter і mass-market, які представляють моделі дитячого одягу за доступною ціною.

Марки дитячого одягу Zara, Marks & Spencer, Benneton, Mango, Gap є брендами класу mass-market та пропонують фабричні вироби, які випускають великими партіями, використовують якісні матеріали та при створенні колекцій враховують модні тенденції. Ціни на вироби порівняно низькі, що дозволяє їх віднести до демократичної цінової категорії, як і одяг класу budget українських виробників Vembi (Бембі), Габбі, ROZA, Фламінго тощо.

На початку XXI ст. набули поширення колаборації між дизайнерами і брендами різних рівнів, зокрема тимчасові – для створення окремої колекції, та постійні. Наприклад, у 2001 р. Будинком моди Lanvin було представлено дитячу колекцію, створену під керівництвом дизайнера Альбера Ельбаза. Пізніше Будинком моди підписано довгостроковий контракт з італійською компанією Simonetta, результатом якого стала нова лінія дитячого одягу – Lanvin Enfants. У ній представлено одяг, взуття та аксесуари для хлопчиків і дівчаток від 3 місяців і до 14 років. Відомі колаборації українських дизайнерів і брендів, наприклад співпраця бренду TAGO з дизайнерами В. Анісімовим, Л. Пустовіт, з брендами NAVRO, FROLOV, Vareniky Fashion; колекції одягу для бренду 2X2 дизайнера В. Анісімова тощо. Отже, колаборації дизайнерів і брендів стали характерним явщем для світової та української фешн-індустрії.

Аналіз індустрії моди початку XXI ст. показав, що в результаті процесів, які відбувались у світовій моді в другій половині XX ст., основними суб'єктами індустрії дитячої моди стали бренди, котрі представляють актуальні тенденції моди. Індустрія дитячого одягу представлена брендами різних класів (haute couture, pret-a-porter, mass market, budget тощо), які створюють одяг однієї або кількох цінових категорій. Особливості дитячого сегменту української індустрії моди – відсутність брендів класу haute couture.

4.2 Принципи розробки і формування асортименту колекцій сучасного дитячого одягу

Останні роки в Україні збільшується кількість брендів, які займаються розробкою одягу для дітей, що можна спостерігати, зокрема, на показах мод і промислових виставках. Для забезпечення конкурентоспроможності на фешн-ринку дитячий одяг має бути не тільки модним, а й зручним та якісним, тому при створенні нових моделей одягу важливими є не тільки естетичні, а й ергономічні та експлуатаційні вимоги, обов'язковим є врахування емоційного сприйняття кольору, форми та дизайну одягу в цілому дитиною.

Відомо, що система моделей одягу, що має загальну ідею (авторську концепцію) щодо застосовуваних матеріалів, кольорів, базових форм, стильових рішень тощо, являє собою колекцію. Головною ознакою колекції є її цілісність, яка забезпечується єдністю стилю, образів, творчого методу, колірної гами, структури матеріалів тощо, іншою важливою ознакою колекції є її динаміка – розвиток центральної ідеї. Колекції формуються з урахуванням асортименту виробів, сезону, віку, конкретного призначення тощо, та поділяють на перспективні, промислові, авторські та спеціального призначення [104, с. 16].

Перспективні колекції втілюють модні тенденції майбутнього сезону, при їх розробці враховують прогнози моди та економічної ситуації, умови життя споживачів одягу, дані про їхні колірні переваги тощо. До перспективних належать колекції модних брендів Dior, Dolce & Gabbana, Versace тощо, при виготовленні яких використовують унікальні та дорогі матеріали, ручну роботу. Промислові колекції призначені для масового виробництва, вони менш актуальні в порівнянні з перспективними, модні тенденції втілюються переважно в матеріалах і колірній гамі. Авторські колекції висловлюють творчу концепцію дизайнера, а колекції спеціального призначення проєктують для певних випадків – наприклад, колекції

форменого або шкільного одягу. Дитячі колекції можуть проєктуватись як спільно з колекціями для дорослих, так і окремо.

У пункті 4.1 нами встановлено, що в сучасній індустрії моди сегмент дитячого одягу *haute couture* є незначним та представляється Будинками високої моди. Найбільший вплив на модні тенденції в дитячому одязі має одяг класу *pret-a-porter*. Тому актуальним є дослідження особливостей формування асортименту колекцій дитячого одягу на основі аналізу колекцій класу *pret-a-porter*.

Фешн-індустрія характеризується коротким життєвим циклом продукту, нестабільним і непередбачуваним попитом, величезною різноманітністю продукції. Розвиток інформаційних технологій дав можливість споживачеві відслідковувати останні тенденції у світі моди і вибирати найкращі вироби серед запропонованих. Останніми роками стрімко скорочується час на дизайн-проєктування колекцій одягу від концепції до реалізації готових виробів, тому етап формування асортименту одягу набуває важливого значення при створенні колекцій *pret-a-porter*, оскільки визначає домінуючі групи виробів та їх кількісне співвідношення в загальній структурі моделей колекції.

Сучасна індустрія моди пропонує величезну кількість товарів, різноманітних за своїми властивостями, формою та конструктивним рішенням. Важливим компонентом успіху бренда є збалансований асортимент одягу, вдалі конструкторські рішення та оригінальний дизайн виробів. Невдале планування асортименту, як правило, призводить надмірної кількості непопулярних виробів та втрати можливостей продажу, спричиненої недоліком актуальних моделей [205].

Оскільки розробка колекцій одягу здійснюється на два-три сезони вперед, слід відзначити суттєву роль етапу дизайн-проєктування в створенні оптимальної асортиментної структури. У зв'язку з цим перед фешн-індустрією постає питання своєчасного реагування на швидку зміну модних тенденцій і раціонального планування асортименту колекцій одягу, особливо класу *pret-a-porter*.

Відомо, що одяг класу *pret-a-porter* – це вироби, які розробляються відомими Будинками мод і менш відомими дизайнерами та брендами з урахуванням модних тенденцій, адаптовані для масового виробництва і реалізації в моно- і мультибрендових магазинах. Одяг *pret-a-porter* розрахований на більш масового споживача, виготовляється в стандартизованих розміро-зростах та приносить основний дохід Будинку моди, у той час, як лінія *haute couture* підтримує його репутацію. Визначення принципів формування асортименту одягу, що відповідає напряму моди, сучасним тенденціям у матеріалах і оздобленні виробів, вимогам споживачів і виробництва забезпечить українські бренди інформацією, важливою для розробки колекцій сучасного одягу.

У результаті аналізу різноманітних інформаційних джерел, зокрема показів моди, офіційних сайтів дизайнерів та брендів одягу, визначено, що кількість колекцій дитячого одягу, які розробляють протягом року, залежить від специфіки роботи дизайнера. Це може бути розробка колекцій виключно для власного бренду або співпраця з брендами класу *mass-market*. У загальному випадку для брендів дитячого одягу це чотири колекції на рік – весна-літо (SS) та осінь-зима (FW), міжсезонні *pre-fall* та *cruise*. Більшість дизайнерів додатково розробляють колекції шкільного форменого одягу до початку нового навчального року та інших урочистостей, святковий одяг до випускного балу і тематичні колекції, присвячені святкуванню Нового року, Різдва та іншим подіям.

Характерною особливістю формування асортименту колекцій є циклічність і безперервність процесу [188, с. 288]. Безперервність обумовлена постійною зміною сезонів, напрямів та тенденцій моди і найголовніше – зміною смаків споживачів, що відбувається під впливом розвитку культури споживання і нових тенденцій. Циклічність обумовлюється постійним маркетинговим аналізом та моніторингом напрямів моди, що мають тенденцію повторюватися по спіралі, а також розробкою нових моделей для відповідності існуючого та виникаючого попиту.

Бренди притримуються різних стратегій при формуванні асортименту одягу, наприклад, успішні та відомі бренди створюють для цього спеціальні експериментальні лабораторії та залучають спеціалістів з продажу для аналізу актуальності окремих моделей у колекціях, а молоді дизайнери та бренди іноді запозичують схеми формування асортименту в колекціях більш розвинутих брендів. Сьогодні не існує чіткого алгоритму проектування асортименту колекції одягу, однак, аналіз потенційних споживачів і тенденцій моди є основою для формування концепції колекції і розробки асортиментних матриць. Процес дизайн-проектування передбачає аналіз виробів з попередніх колекцій з метою створення нових моделей одягу або вдосконалення існуючих.

Співвідношення асортиментних рядів у колекціях одягу залежить від багатьох факторів, зокрема, від концепції бренда, його цілей та позиціонування в фешн-індустрії. Аналіз кількісного складу колекцій одягу показав, що для представлення на показі 40 образів, кожен з яких складається з двох-трьох моделей, загальна кількість виробів зазвичай становитиме більше ста одиниць. Розробка такої кількості моделей потребує значних інтелектуальних і матеріальних ресурсів, однак, можна визначити певні стратегічні ходи, які використовують дизайнери для урізноманітнення колекцій і заощадження витрат.

Поширення сучасних методів організації продажу одягу призвело до появи специфічних вимог не лише до окремих моделей, а й до колекцій одягу в цілому. На основі аналізу вимог, що висуваються до колекцій, як до цілісних структур, при формуванні асортименту магазинів, автором І. Корягіним зроблено висновок про те, що найбільш повно комплекс вимог може бути реалізований при проектуванні багатоасортиментних колекцій одягу за принципом капсули. Композиційні властивості таких колекції дозволяють комбінувати моделі одягу різних видів один з одним, утворюючи цілісні композиційні рішення [91].

Розробка моделей одягу не як одиничних виробів, а як частини капсульного гардеробу дозволяє споживачам використовувати кожен виріб у різних поєднаннях з іншими елементами капсули. Керування асортиментом одягу також можливе за допомогою капсули, що значно полегшує цей процес [188, с. 291]. Відомі дизайнери та бренди поділяють колекції на кілька блоків або груп залежно від сегментування споживачів за уподобаннями. У кожному сегменті відбувається розподіл за капсулами. Одяг у капсулах об'єднується за ідеєю або за принципом компонування моделей між собою.

У результаті дослідження колекцій *pret-a-porter* світових дизайнерів статистичними методами визначено категорії асортиментних рядів колекції: сезонний, несезонний одяг, трендовий, тематичний та базовий. Виявлено, що їх розподіл у колекціях залежить від сезону та типу споживачів, на яких орієнтується бренд. Встановлено, що співвідношення видів одягу в колекціях не є постійною величиною і залежить від багатьох факторів, однак базові предмети одягу складають близько 50% від асортименту дитячих колекцій не залежно від сезону. Отже, при розробці дитячих колекцій залежно від обраної маркетингової стратегії в асортимент одягу включають як базові речі, які споживачі купують протягом кожного сезону, так і яскраві контрастні моделі, що дають можливість завершити композицію образів та зробити акцент на даній колекції. Формування колекції проводять відповідно до цільової групи споживачів, сегментуючи їх за групами, що також виконують по відношенню до асортименту колекції.

Проаналізовано асортимент моделей одягу Будинків моди Dior, Dolce & Gabbana, Versace тощо за період з 2015 по 2020 рр. та виокремлено базову групу, що є характерною для більшості брендів. Основу базового асортименту одягу для дівчаток складали блузка, сукня, жакет, спідниця, штани, але враховуючи розмаїття одягу та специфіку окремих брендів, базова капсула могла включати джинси. Окрему групу складали трикотажні вироби, які багатьма брендами пропонувалися у великій кількості. Навколо базових предметів одягу було сформовано основні комплекти та ансамблі колекції,

розмаїття досягалося варіацією таких моделей у кількох стильових напрямках. Цей прийом допомагає збільшити кількість виробів, скорочуючи час на дизайн-проектування, та задовольнити максимальну кількість споживачів [35, с. 26].

Наприклад, при аналізі колекції сезону SS 2017 бренда Dolce & Gabbana для дівчаток та хлопчиків нами було визначено, що вона складається з 65 образів для дівчаток та 53 образів для хлопчиків. Визначено, що в колекціях для дівчаток 40% займають сукні, 14% блузки, 12% футболки, 11% спідниці, а всі інші вироби складають менше 10% кожна. Колекція для хлопчиків містить 11 видів одягу, 28% з яких складають футболки, 13% шорти, по 10% – штани та піджаки, всі інші види одягу представлені менше ніж 10% (додаток В, рис. В.6.13). Одяг створено відповідно до останніх модних тенденцій з яскравими принтами та модними конструктивно-декоративними елементами: рюшами, воланами, накладними кишнями тощо [56, с. 188].

У колекціях дитячого одягу Будинки моди пропонували як елегантні вбрання для особливих випадків, так і повсякденні образи, виконані з використанням різної тематики, зокрема, в колекціях одягу для дітей початку ХХІ ст. використовувались поєднання об'ємних форм та модних силуетів, конструктивних ліній та членувань у межах асортименту одягу окремого бренду. Встановлено, що дитячі колекції розвивалися у тому ж напрямі, що і дорослі, але мали відмінності в конструктивно-декоративних елементах, силуетних формах тощо.

У межах дослідження виконано аналіз закономірностей формування колекції дитячого одягу різних класів (pret-a-porter, mass-market тощо) світових і українських брендів у 2000-2020-х рр., проведено аналогію між дитячим одягом певного сезону та дорослими моделями і встановлено подібність між ними. Визначено, що версії чоловічих та жіночих образів у колекціях одягу для дітей використовувались різними брендами, іноді виділяючи подібні моделі дорослого і дитячого одягу в окремі капсули, наприклад «Mini me» брендів Dolce & Gabbana та H & M, «Family look» бренду

ANDRE TAN KIDS, чи схожі моделі для дітей різних вікових груп, як у капсулі «Brothers & Sisters» бренда Mango. Визначено, що вплив модних тенденцій у дитячому одязі відчувається в основному в конструктивно-декоративних елементах, тканинах і кольорах.

Розглянуто асортимент матеріалів, які використовувались для виготовлення дитячого одягу брендів Dior, Dolce & Gabbana, Versace тощо, відзначено відмінності в гігієнічних властивостях та подібність у зовнішньому вигляді тканин порівняно з моделями одягу для дорослих. Використання тканин з високим вмістом натуральних волокон є характерним у моделях одягу для новонароджених, однак у виробках для дітей шкільного віку можливе незначне ігнорування гігієнічних вимог для задоволення естетичних потреб споживачів.

Таким чином, виконано аналіз принципів формування асортименту виробів у колекціях дитячого одягу та надано рекомендації щодо підбору моделей і поєднання різних видів одягу в колекціях. Визначено, що найбільш доцільним є капсульне проектування колекцій, яке забезпечує реалізацію комплексу вимог при створенні колекцій одягу та дозволяє споживачам комбінувати моделі різних видів одягу один з одним.

4.3. Художньо-образні особливості дитячого одягу

Дизайн-проектування актуальних моделей дитячого одягу передбачає використання надбань дизайнерів попередніх періодів, зокрема інтерпретацію характерних художньо-образних особливостей дитячого костюма ХХ – початку ХХІ століття. Визначення закономірностей повторення художньо-образних особливостей дитячого костюма в творчості провідних дизайнерів і брендів дозволить прогнозувати модні тенденції в дитячій моді.

У пункті 4.1 нами встановлено, що на формування дитячої моди в Україні вплинули Будинки моди, Будинки моделей одягу, вітчизняні та закордонні дизайнери і бренди, тому в дослідженні нами проаналізовано

характерні художньо-образні особливості дитячого костюма України і світу ХХ – початку ХХІ ст., особливості їх зміни і повторення.

На початку ХХ ст. для дівчаток були актуальні сукні вільного та розширеного силуетів переважно білого та бежевого кольору з м'яких тканин, таких як муслін і вуаль, довжиною до гомілки. Поверх сукні чи блузки дівчатка носили джемпер або сарафан, прикрашені вишивкою; для захисту від забруднень часто поверх повсякденних суконь одягали фартухи, які залишались у моді для дітей до кінця 1930-х років.

Початок ХХ ст. став періодом розвитку дитячої моди *haute couture*, коли для дівчаток були актуальні розкішно оздоблені сукні і прості сукні-туніки з мінімальним використанням аплікацій та інших декоративних елементів. Дизайнер провідного Будинку моди Lanvin Жанна Ланвен створювала моделі дитячого одягу *haute couture* з більш вільним силуетом, ніж одяг для дорослих, використовуючи як декоративне оздоблення мереживо, аплікації, вишивку, кольорове пір'я, пайєтки тощо. У моделях дитячого одягу Ж. Ланвен також використовувала драпіровки, складки, шлярки та аплікації з різних матеріалів, для оздоблення – мушлі, штучні перли, намистини, бісер різної форми і кольору: круглий і витягнутий у формі трубочок, який слугував для оздоблення контурів вишитих фігур тощо. Рослинні та анімалістичні мотиви були основними для вишивки і аплікацій на напівпрозорих тканинах світлого кольору: квіти з гофрованих стрічок, райські птахи, вставки з простим геометричним або квітковим орнаментом (додаток В, рис. В.3.4). Часто оздоблення виробів Будинку моди Lanvin виготовлялося з тієї ж тканини, що і сама сукня, у якості матеріалів використовували шовк, тафту, органзу та мереживо.

У процесі роботи над моделями дитячого одягу Ж. Ланвен поєднувала кілька видів тканин в одному виробі, використовувала різноманітні матеріали для декорування моделей жіночого і дитячого одягу, застосовувала для оздоблення вишивку нитками, бісером, стразами і стрічками, створювала нові техніки, однією з яких є розпис на шовкових тканинах, поєднувала

різноманітні матеріали в оздобленні, наприклад мереживо накладала на шовк, створюючи ефект об'ємної і пишної форми [142]. Внесок Ж. Ланвен у розвиток дитячої високої моди полягає також у розроблених спеціально для дітей моделей різноманітних головних уборів.

У другій половині 1920-х рр. кольорова гама дитячого вбрання стала більш насиченою, з'явилися моделі легендарного кольору – відтінку нічного неба (*bleu nuit*), а також інших відтінків синього, рожевого, жовтого кольорів. Згодом кутюр'є почали використовувати тканини з набивним рисунком, наприклад, у колекціях Ж. Ланвен були представлені сукні для маленьких дівчаток з принтами квіткових мотивів. Загалом, протягом 1910–1930-х рр. змінювались кольори, тканини, ширина і довжина спідниці чи сукні, про що свідчать ілюстрації з модного журналу «*Gazette du bon ton*», у якому публікували останні розробки в сфері моди (додаток В, рис. В.3.5).

У 1920–1930-х рр. одяг дівчаток наслідував жіночу моду: протягом року актуальними були короткі сукні прямого силуету з заниженою талією; взимку – светри та спідниці в складку, пальта прямого крою, іноді з хутряною обробкою, берети або фетрові капелюхи з середнього розміру полями і репсовою стрічкою; влітку – капелюхи із соломки, оздоблені квітами або набивним шовком, короткі білі шкарпетки і туфлі зі шнурівкою або з ремінцем. Доповненням до костюма дівчаток різного віку були білі, коричневі або чорні панчохи, волосся прикрашали бантами з тафти або муаровими стрічками, старші діти доповнювали сукні поясом. Невід'ємною складовою повсякденного дитячого гардеробу в 1920-ті рр. став трикотажний одяг, наприклад хлопчики замість піджака одягали пуловер або кардиган із сорочкою і краваткою, з'явилися класичні поєднання речей з трикотажу – «двійки» (джерпер – кардиган або жилет) та «трійки» (джерпер – спідниця – кардиган).

У другій половині 1930-х рр. економічна ситуація в Україні поступово нормалізувалась, що дало поштовх розвитку легкої промисловості – за ескізами радянських модельєрів великі швейні підприємства стали відшивати

зручний, якісний дитячий одяг. Прямий силует з широким плечовим поясом, актуальний у жіночому одязі 1940-х рр., був присутній і в одязі дівчаток-підлітків. Блузки для дівчаток з тонких тканин часто прикрашали великим бантом спереду.

Значні зміни в моді відбулися під впливом подій Першої та Другої світових воєн – складне економічне становище, зокрема дефіцит тканини, позначились на конструктивних рішеннях і матеріалах, які в той час використовували: натуральні тканини почали замінювати штучними, наприклад, замість шовку використовували нейлон, з'явився верхній одяг із трикотажу, з якого раніше виготовляли лише натільну білизну; розробляли моделі простого крою, як для дорослих, так і для дітей.

Мода 1940-х рр. стала більш простою та практичною: характерними були напівприлеглі та вільні силуети, велика об'ємна форма; у кольоровій гамі стали переважати темні, приглушені відтінки: синій, коричневий, чорний, сірий, хакі тощо. Одяг для жінок та чоловіків був класичного стилю, з мінімальним оздобленням та чіткими конструктивними лініями, з'явилися сукні спортивного стилю на гудзиках, з відкладним коміром та невеликою кокеткою. Спідниці та сукні шили прямі, часто поєднуючи різні тканини і кольори в одному виробі з метою економії матеріалів та задля урізноманітнення простого крою. У моду увійшли зручні комбінезони, котрі нагадували офіцерську форму, та сарафани, під які одягали блузку або джемпер. Для моделей одягу характерними були розширений плечовий пояс, накладні кишені, коміри стояк та відкладний, хлястики та пати – елементи військового стилю, що були присутні в дорослому і дитячому костюмі. В США у 1940-х рр. формується характерний фольклорними мотивами стиль: тканини в клітинку, бавовняні сукні і спідниці, блузки з воланами, ковбойські чоботи, штани з джинсових тканин, аксесуари з індійськими елементами тощо.

Будинки моди призупинили свою діяльність на початку Другої світової війни, однак після її закінчення почали відновлювати свою роботу: дизайнери повернули в жіночу моду романтичний стиль, тканини ніжних пастельних

відтінків і широко почали застосовувати різноманітне оздоблення. Актуальними в дитячому одязі стали розширені спідниці і об'ємні блузки, сукні з воланами, складками, поясами та гудзиками в тон до основного матеріалу, набули поширення яскраві кольори, з'явився одяг з тканин у горох та смужку. Такий контраст з костюмом 1940-х рр. підтверджує те, що дитяча мода реагувала на соціальні події, які відбувалися у світі, та інтерпретувала їх у художньо-образних особливостях костюма [33].

У післявоєнний період у дорослому одязі розповсюдження набули джинси, комбінезони з нагрудником та бретелями, шорти довжиною до колін, різноманітні сорочки, светри, куртки на застібках-блискавках та блейзери. Нові види одягу також збагатили асортимент дитячого одягу, оскільки виявилися зручними для хлопчиків і дівчаток різного віку (додаток В, рис. В.3.18) [118, с.310]. Діти, одягнені подібно дорослим, більше не страждали від цього, як попередні покоління. Однак, не всі тенденції дорослої моди повторювались у дитячому костюмі, наприклад, актуальні в післявоєнний період жіночі сукні з довгими спідницями «New Look» виявилися непрактичними для дітей, тому не набули широкого поширення в дитячій моді.

Після Другої світової війни в Україні актуальні моделі дитячого одягу стали представлятись у виданні «Журнал мод», перший випуск якого вийшов у 1945 році. Наприклад, для дівчаток модельєри пропонували сукні в народному стилі, сарафани простого крою, прилеглі сукні довжиною до колін для дівчаток-підлітків і короткі трапецієподібні сукні для дітей дошкільного віку. Для хлопчиків актуальними для всіх сезонів були шорти з сорочкою: у холодну пору року комплект сорочка–шорти–колготки був традиційним одягом у дитячому садочку. Дитячий верхній одяг того часу – шуба або пальто – короткі, розширені до низу для дітей дошкільного і шкільного віку та прилеглі, довжиною до колін для підлітків. Святкові сукні для дівчаток оздоблювали шлярками та воланами з шовку, тафти або мусліну, були

довжиною до щиколотки, пізніше – до гомілки або колін, поверх них часто носили оксамитові накидки з шовковою підкладкою.

У Європі на початку ХХ ст. збільшувалася кількість шкіл-інтернатів для дівчаток, що сприяло поширенню шкільного форменого одягу, різного в різних школах, однак зі спільними особливостями: сукня-сарафан зі складками від вузької кокетки, з квадратним вирізом горловини, темно-синього, темно-зеленого або коричневого кольору. Сукню-сарафан одягали поверх блузки білого або світлого кольору, часто з краваткою. На вулиці носили костюми або блейзери з фетровими капелюхами або панамами.

В Україні шкільний формений одяг запровадили у 1949 р.: для дівчаток – коричневі вовняні напівприлеглого силуету сукні та фартух, як доповнення – білі мереживні манжети та комір (відкладний або стійка). Фартухи були на вузьких бретелях, іноді оздоблені вишивкою, мереживними шлярками тощо. Шкільний формений одяг для хлопчиків складався зі штанів, гімнастерки, ремня і кепки. Для занять спортом, який почали популяризувати у 1950-х рр., актуальним був спортивний одяг, що складався з білої футболки і чорних шортів.

Оскільки в будні дні зовнішній вигляд учнів суворо регламентувався, шкільні неформальні заходи, наприклад, новорічні «вогники», на яких не було потреби надягати форму, перетворювалися в покази мод. Для таких подій художники-модельєри Будинків моделей розробляли окремі ескізи тематичних колекцій, які представляли на шпальтах журналів [37, 38, 103, 154, 179]. Для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку актуальними були костюми сніжинок, або тваринок – білочок, лисичок тощо, для старших дітей пропонувались образи, створені за мотивами казок (додаток В, рис. В.4.42, В.4.43).

У 1950-ті рр. в жіночій моді був актуальним романтичний стиль, дитяча мода наслідувала дорослу в цей період, хоча залишалась більш консервативною, і набагато менше схильною до змін. Увагу приділяли якості і складу тканин для дитячого одягу, перевагу надавали тонким вовняним,

бавовняним тканинам, зокрема ситцю тощо. Однак, досягнення в технології виготовлення волокон і тканин також мали вплив на дитячу моду: наприклад, нові матеріали із синтетичних волокон, такі як поліестер (1949 р.), спандекс (1959 р.), фліс (1979 р.) тощо, почали використовувати в дитячому одязі через їх зручність і легкість у догляді. Нові технології фарбування і заключної обробки тканин зменшили вицвітання та зношування їх під час експлуатації.

Популярними в 1960-ті рр. під впливом успіхів у освоєнні космосу стали комбінезони для дівчаток і хлопчиків на застібку-блискавку, які нагадували костюми астронавтів, сорочки та піжами, прикрашені аплікаціями та рисунками у вигляді ракет, зірок, інших космічних мотивів.

Актуальним оздобленням дитячого одягу *haute couture* 1960-х рр. була вишивка: наприклад, у 1967 р. у першому офіційному бутику дитячого одягу, відкритому Будинком моди Dior у Парижі, було представлено ексклюзивні моделі одягу для хрещення з елементами шовкового шиття, оригінальні сукні з органзи, мусліну і шовкової тафти (додаток В, рис. В.3.27) [242]. З того часу лінія Baby Dior випускала дві колекції на рік і виконувала індивідуальні замовлення; серед моделей, що представлялись дизайнерами Будинку моди Dior – сукні, фланелеві комбінезони, сюртуки, матроски тощо. Моделі одягу для дівчаток оздоблювали вишивкою, воланами, рюшами, драпіровками; одяг для хлопчиків – стояче-відкладним коміром з лацканами, кишенями в рамку з листочками або клапанами, доповнювали краватками і гудзиками в тон до основної тканини тощо.

Ручна вишивка шовком, бісером та стразами використовувалась дизайнерами для створення святкових моделей, а розповсюдження вишивки для оздоблення повсякденного одягу пов'язане з появою автоматизованих вишивальних машин, що надало можливість створювати складні візерунки з меншими витратами.

У 1970-х рр. зростає роль дитячої моди в світовій індустрії, дитячому одягу приділяється значна увага, розвиток сегменту одягу для дітей збільшується в Україні і в світі. На художньо-образні особливості актуального

одягу для дітей 1970-х рр., окрім колекцій одягу Будинків моди, вплинули колекції брендів Mothercare, Benetton, Catimini, Tartine et Chocolat, Bonpoint тощо. Наприклад, бренд Tartine et Chocolat пропонував одяг для дітей віком до 10 років із тканин пастельних кольорів, оздоблений накладними кишенями, ручною вишивкою та невеликими гудзиками тощо. Дитяча мода стала більш різноманітною і розвивалася в різних стильових напрямках: класичний, романтичний, етно-стиль, спортивний, мілітарі, диско, хіпі тощо. Стиль «унісекс», характерний для дорослої моди 1970-х рр., швидко перейшов і в одяг для дітей.

Дитячий одяг світових брендів 1970-х рр. яскравий і барвистий, у костюмах актуальними були поєднання оранжевого і синього, золотого і зеленого кольорів. Багато тенденцій запозичено в дитячий одягу того періоду з моди для дорослих, наприклад, штани кльош, міні-спідниці та сорочки з «загостреними» кінчиками комірів носили дорослі і діти (додаток В, рис. В.3.32). На початку 1970-х рр. актуальними стали різноманітні комплекти одягу, елементи яких можна було комбінувати між собою, наприклад, костюми, які склалися з жилета та штанів кльош і доповнювалися різними светрами яскравих кольорів чи пуловерами з оригінальними рисунками. В середині десятиліття модними стали джинсові костюми та комбінезони, а наприкінці – однотонні штани кльош у поєднанні з в'язаним жилетом або сорочкою для хлопчиків та із блузками, оздобленими коміром-бантом або шлярками для дівчаток.

У 1970 р. в Україні актуальні моделі дитячого одягу прямого і трапецієподібного силуету, оздобленні стрічками, кантами, мереживом, декоративними гудзиками та аплікаціями, різноманітними кишенями; горловина плечових виробів овальної форми або оформлена відкладним чи плосколежачим коміром із заокругленими кінчиками. Моделі одягу для дівчаток молодшого шкільного віку довжиною значно вище колін, відрізнi по лінії талії; актуальні святкові шовкові сукні, оздоблені мереживом (додаток В, рис. В.4.11). Улітку 1970 р. популярним оздобленням дитячого одягу були

складки, плісировки, аплікації (додаток В, рис. В.4.10, В.4.12). Творчий колектив Львівського будинку моделей одягу запропонував моделі одягу для дівчаток відрізнi по лінії талії, наприклад, художник-модельєр Н. Стапецька – сукню з плісированою спідницею і довгими рукавами та стояче-відкладним коміром із заокругленими кінчиками, Л. Морозова-Вітвицька використала для оздоблення класани із заокругленими кінчиками (додаток В, рис. В.4.9 – В.4.11). Пальта для дівчаток однотонного кольору, довжиною значно вище лінії колін, оздоблення – тасьма по відльоту коміра і низу рукавів, декоративні петлі тощо (додаток В, рис. В.4.14).

У дитячій моді 1970-х рр. актуальною була морська тематика, яка використовувалась художниками-модельєрами Київського і Львівського будинків моделей одягу, Республіканського будинку моделей трикотажних виробів тощо при розробці комплектів для дітей різних вікових груп. Наприклад, художники-модельєри Л. Кулінська та Л. Писемська в 1972–1973 рр. запропонували моделі дитячого одягу, оздоблені аплікаціями у вигляді якоря; В. Криштальова в 1975 р. розробила трикотажні дитячі костюми з поєднанням деталей в смужку і однотонних білого і синього кольорів тощо (додаток В, рис. В.4.21, В.4.27, а).

У дорослому і дитячому одязі в 1972 р. актуальні накладні кишені із заокругленими кутами, планки, манжети по низу рукавів тощо. Для оздоблення використовують аплікації, нашивки і мереживо, яке стає більш різноманітним, модним стає використання пат і хлястиків в дорослому і дитячому одязі (додаток В, рис. В.4.18).

У 1975 р. горизонтальні членування в сукнях для дівчаток стали розмішувати на рівні лінії грудей, актуальними стали прямі і фігурні лінії кокетки. Окрім вшивного покрою рукава, в дитячому одязі почали використовувати конструкції з рукавом реглан, в асортименті демісезонного одягу з'явилися вироби з капюшоном. Для оздоблення моделей дитячого одягу використовували мереживо, тасьму, аплікацію, вишивку, поєднання тканин (додаток В, рис. В.4.25).

У літньому дитячому одязі 1976 р. актуальними стали рукава ліхтарик, шлярки по низу виробів та рукавів, тканини з дрібними і середнього розміру квітковими принтами, що прослідковується, наприклад, у костюмах художника-модельєра Київського будинку моделей одягу Л. Малахівської (додаток В, рис. В.4.26). Основним оздобленням залишилося мереживо, тасьма, кант, набуває поширення горловина прямокутної форми.

Костюми з вельветових тканин для дітей пропонувалися серед моделей жіночого і чоловічого одягу в окремій збірці Київського Будинку моделей одягу, яка вийшла в 1979 році. У моделях одягу для дівчаток художників-модельєрів Л. Малахівської та І. Цвіль використано оздоблення кантом та присутні елементи трансформації для регулювання прилягання виробів – напівпояси в жилеті для хлопчика дошкільного віку та регулювання ширини спідниці по лінії талії для дівчинки старшого шкільного віку [112]. У актуальних моделях дитячого одягу, представлених художниками Дніпропетровського і Республіканського будинків моделей у 1979 р., широко використовувались лінії членування різної конфігурації (округлі, діагональні та прямі кокетки, фігурні подрізи та вставки), оздоблювальні строчки і канти, збільшилась величина відльоту комірів, розширилась кількість варіантів кишень і клапанів, художнє оформлення тканин стало більш яскравим, поширення набувають сюжетні аплікації.

У світовій дитячій моді 1980-х рр. особливе місце серед асортименту одягу для хлопчиків займали футболки, светри та джемperi з яскравим малюнком, найчастіше із зображенням персонажів коміксів чи мультфільмів. Сорочки з жилетами у смужку або клітинку та вельветові штани, доповнені підтяжками залишалися класичним поєднанням і були притаманні гардеробу для хлопчиків молодшого шкільного віку і підлітків. Для дівчаток дошкільного та молодшого шкільного віку були актуальні комбінезони, а для більш старшого віку – спідниці плісе та в'язані светри, шорти, які часто поєднували з блузками та кофтами із яскравими принтами. Наприкінці 1980-

х рр. були актуальні яскраві легінси, об'ємні джинсові куртки та штани з манжетами.

На початку 1980-х рр. в Україні одяг для дівчаток став довшим – до коліна, іноді до середини литки, актуальні вироби зі стояче-відкладні коміри, характерні для чоловічих сорочок, комбінація однотонних і картатих тканин у виробках комплектів та в одній моделі (додаток В, рис. В.4.44, В.4.45).

Автор Н. Румянцева зазначала, що в тенденціях на 1981–1982 рр. трохи зменшився об'єм дитячого одягу, характерною особливістю одягу для дівчаток став невеликий ліф у поєднанні з широкою нижньою частиною, на противагу трапецієподібному та прямому силуетам, що переважали на початку 70-х років. Актуальною стала довжина нижче коліна, покрої рукава в дитячому одязі проєктувалися різні – вшивні, суцільнокрійні, реглан; конфігурація горловини – овальна, округла, каре, човником, оформлення горловини – комір стояк, стояче-відкладний з заокругленими кінцями, з'явилися подвійні коміри, у яких верхня деталь частіше за все була білого кольору [152, с. 5].

У 1982 р. стали актуальними тканини в дрібну клітинку, силуети залишалися незмінними, зустрічалися моделі одягу із завищеною лінією талії, у якості оздоблення використовувались канти контрастного кольору, стрічки, мереживо, аплікації тощо. Наприклад, дитяча сукня художника-модельєра Львівського будинку моделей одягу Г. Підковки прямого силуету, відрізна по лінії талії, нижня частина виробу зі зборкою, по низу виробу пришиті шлярки і мереживо, рукава-ліхтарики також оздоблені по низу мереживом, горловина оброблена кантом (додаток В, рис. В.4.45, а). Мереживо – одне із найбільш поширених видів оздоблення святкового дитячого одягу в ХХ ст., а з появою синтетичних волокон у складі мережива воно стало більш еластичним, міцнішим, що вплинуло на використання його в оздобленні повсякденного одягу (додаток В, рис. В.3.34). Прикладом популярності мережива є поява десятирічної Анджеліни Джолі на врученні премії «Оскар» у 1986 р. в сукні з мережива (додаток В, рис. В.3.35).

Поєднання білого, червоного та синього кольорів у дитячому одязі стало актуальним у 1983–1986 рр., зустрічається в кольоровій гамі картатих тканин і у виробках комплектів одягу. Актуальні розкльошені спідниці в складку і зборку, часто викроєні під кутом, в моделях і комплектах поєднували картаті та однотонного кольору тканини: сарафани в клітинку з однотонними блузками, комплекти з однотонного кольору жакетами, жилетами, сукні з однотонної та картатої тканин. Для оздоблення використовували великі аплікації, білі коміри, бантики, рюші, шлярки тощо (додаток В, рис. В.4.45 – В.4.47).

Художники-модельєри Будинків моделей пропонували споживачам ансамблі, які дозволяли змінювати окремі предмети в залежності від ситуації та пори року, завдяки чому значно підвищилась загальна привабливість комплектів одягу, їх практичність та функціональність. Автори журналу «Краса і мода» зазначали, що «практичність – це насамперед зручність догляду за одягом, а функціональність – це продуманість форми і деталей, завдяки яким хлопчик чи дівчинка зможе самостійно, без допомоги, вдягатися чи, навпаки, роздягатись» [145, с. 39].

Серед асортименту одягу для дівчаток з'явилися шорти та спідниці-штани, які доповнювали блузками різних стилів та конструктивних рішень, жилетами, жакетами та куртками тощо (додаток В, рис. В.4.46, б; В.4.47, б). Помітним стало взаємопроникнення стилів, наприклад, багатоярусні спідниці за мотивами народного костюма, оздоблені мереживом, доповнювались блузками в романтичному стилі з бантами і шлярками та жилетами різноманітного покрою (додаток В, рис. В.4.46, в). В одязі для дівчаток і хлопчиків застосовувалися подібні силуетні форми та використовувалися схожі за оформленням матеріали.

Моделі дитячого одягу художників-модельєрів Львівського будинку моделей одягу Н. Буряк та Л. Кулинської, представлені в 1975–1986 рр., дають можливість визначити, що в означений період була актуальною подовжена плечова лінія, асиметричні членування, використання застібки-блискавки у

якості функціонального елемента і задля оздоблення виробу, поєднання в костюмі білого з іншими кольорами тощо (додаток В, рис. В.4.47, а, б). Подовжена плечова лінія у виробих великої об'ємної форми характерні для дитячих курток і пальто у 1985–1988 рр. (додаток В, рис. В.4.48). У другій половині 1980-х рр. в дитячому одязі набувають поширення комплекти зі спідниці або сарафана з жакетом із набивних тканин, доповнених однотонною блузкою (додаток В, рис. В.4.49, а, б).

З метою дослідження історичних особливостей використання оздоблення українськими дизайнерами в 1970–1990 рр. було проаналізовано моделі дитячого одягу, розроблені в Київському, Львівському, Харківському, Дніпропетровському та Одеському будинках моделей одягу. На основі аналізу визначено види оздоблення, які найбільш часто зустрічаються: комбінування різних матеріалів в одній моделі, аплікації, ручна і машинна вишивка, використання тасьми, шлярок, мережива, кантів, шнурів, бейок, різноманітної фурнітури. Порівняно рідше у моделях дитячого одягу використовували для декорування виробів оздоблювальні строчки, тасьма та знімні деталі – коміри, краватки, банти, пояси [30, с.335].

Аналіз показав, що аплікаціями оздоблювали моделі одягу для дітей переважно ясельної і дошкільної вікових груп, рідше – для дітей молодшого шкільного віку, найчастіше використовуючи оздоблення із зображенням квітів, фруктів, тварин, транспорту тощо. Однак, на початку 1980-х рр. набуло популярності декорування аплікаціями моделей одягу для дорослих, зокрема, класичних моделей жіночого одягу аплікаціями з геометричними і рослинними орнаментами [114, с. 26]. Як наслідок, Будинки моделей стали пропонувати вироби з подібним видом оздоблення для дітей старшого шкільного віку та підлітків.

Визначено, що в другій половині ХХ ст. стрімко зріс ринок товарів, дитячий одяг став окремим напрямом в індустрії моди. Хоча багато актуальних тенденцій перейшло з моди для дорослих, вироби для дітей почали відрізнятися від чоловічого та жіночого одягу, найбільше вплив моди

проявився у деталях і оздобленні [136, с. 141]. Основою дитячого гардеробу стали речі, підібрані за кольором і формою таким чином, що їх можна комбінувати і поєднувати в різні комплекти. Зросла роль одягу в естетичному вихованні дітей, формуванні доброго смаку, акуратності та стилю. Порівняння художньо-образних особливостей дитячого одягу дизайнерських осередків України 1970–1990 рр. надано в додатку В, таблиці В.3.

З початку 1990-х рр. дитяча мода в Україні зазнала значних змін унаслідок відкриття кордонів і асиміляції вітчизняної і світової індустрії моди. Інформаційна доступність актуальних тенденцій світової моди вплинула на вітчизняну проєктну практику дитячого одягу, внаслідок чого українські дизайнери почали створювати конкурентоспроможні колекції одягу для дітей.

На початку 1990-х рр. бренд Baby Dior представив колекцію дитячого одягу з рослинними мотивами: для моделей використано тканини із зображенням квітів троянд та конвалій на білому фоні, вироби оздобленні зображенням логотипу бренда та вишивкою рослин тощо. Під впливом колекцій дитячого одягу Будинків моди Dior, Kenzo, Versace в 1990-ті рр. актуальними стали: одяг яскравих кольорів, рослинні мотиви в оздобленні, вишиті логотипи тощо. У моді для дітей відобразились тенденції гендерної рівності, відмінності між одягом для дівчаток і хлопчиків стали незначними, що прослідковується в колекціях дитячого одягу Giorgio Armani.

У 1999 р. дизайнер Джон Гальяно (John Galliano) запропонував моделі курток та штанів в авангардному стилі з джинсових тканин та з камуфляжними принтами для дітей віком до 12 років. У дитячу моду увійшли вельветові піджаки, великі накладні кишені, відкладні коміри, манжети на гудзиках, оздоблювальні строчки тощо.

Проаналізувавши модні журнали «Simplicity», «McCall's», «Home Journal» кінця ХХ ст., встановлено, що популярністю, окрім мережива, ручної і машинної вишивки, користувалися такі види оздоблення дитячого одягу, як волани, шлярки, рюші, помпони, буфи, жабо, кокільє, банти тощо. Однак, найбільш універсальною можна вважати аплікацію, оскільки її широко

застосовували в оздобленні одягу і для дівчаток, і для хлопчиків різних вікових груп, а сьогодні це найбільш популярне оздоблення одягу для новонароджених [167, с. 153].

Проведений аналіз показав, що в період з 2000 по 2010 рр. для дітей були актуальними моделі одягу з камуфляжними принтами, рисунком у горошок або в клітинку. Дитячий одяг колекцій сезонів SS і FW різних років досліджуваного періоду мав середню об'ємну форму, переважали темні кольори, у якості оздоблення в одязі для дівчаток використовували стрічки, рюші, банти. Спідниці та сукні були багатошарові, довжиною до лінії колін, виготовлені з вельвету, оксамиту та джинсових тканин. Одяг для хлопчиків повторював чоловічу моду: актуальним було поєднання класичного піджака з англійським коміром, прорізними або накладними кишенями з клапанами із рельєфної вельветової тканини та джинсів або штанів темних кольорів з білими лампасами. Також були представлені шкіряні куртки темних кольорів із відкладним коміром, з кокеткою та прорізними кишенями. У колекціях одягу для дітей дизайнери поєднували куртки з джинсами синього кольору і великою кількістю накладних кишень та джемперами з невеликими аплікаціями або принтами у вигляді логотипу бренда.

Починаючи з 2000-х рр. одяг для дітей не сильно відрізнявся від дорослої моди: схожі м'які лінії, колірні поєднання, нечіткі рисунки принтів тощо. Перевага віддавалася кольорам натуральних відтінків – пісочним, кремовим, бежевим і рожевим, а також світлим відтінкам сірого.

У 2010-х рр. провідні дизайнери Будинків моди Dolce & Gabbana, Gucci, Kenzo, Versace тощо, створювали одяг для хлопчиків і дівчаток меншої об'ємної форми порівняно з минулими роками, актуальним стало поєднання стилів, яскравих кольорів, багатошаровість (додаток В, рис. В.6.18). Дизайнери Будинку моди Dior у колекції сезону SS 2011 пропонували сукні для дівчаток, оздоблені воланами, шльярками, бантами та вишивкою бісером; у колекції сезону FW 2012/13 – моделі з оксамиту, кашеміру, трикотажу, мережива, оздоблені хутром, бантами та стрічками (додаток В, рис. В.6.4).

Будинок моди Versace на показі SS 2012 представив колекцію одягу нової лінії Young Versace для дітей віком до 12 років у класичному стилі з елементами авангарду і характерними для нього яскравими кольорами та принтами. Для дівчаток дизайнерами бренда запропоновано вільні та напівприлеглого силуету сукні із завищеною лінією талії, костюми, прикрашені принтами за мотивами казки «Аліса в країні чудес» та зображеннями логотипу бренда. В костюмах для хлопчиків поєднувались класичні штани з куртками бомбер і футболками чорно-жовтих кольорів. У наступному сезоні бренд Versace представив колекцію дитячого одягу із рослинними принтами: костюми для хлопчиків класичного і спортивного стилів склалися з піджака або трикотажної куртки та штанів або шортів, а костюми для дівчаток включали жакет і спідницю. Моделі одягу було виконано в яскравій кольоровій гамі, хоча зустрічались темні кольори; для оздоблення суконь та костюмів використано стрази різного розміру.

На показі SS 2013 Будинок моди Dolce & Gabbana у Парижі представив свою колекцію одягу для дітей «Bambino», моделі якої були точною копією одягу для дорослих, проте з урахуванням особливостей будови і пропорцій дитячої фігури. Основним оздобленням даної колекції стали принти різноманітної тематики, зокрема, переважали квіткові і морські мотиви.

Колекція одягу ko.ka.ko дизайнерів Н. Каменської та О. Кононової українського бренда KAMENSKAKONONOVA, яку було представлено в 2013 р., також стала своєрідною варіацією дорослої лінії бренда. Художньо-образні особливості колекції – силуети прямий і трапеція, відрізнi по лінії талії сукні, овальної форми горловини, оброблені кантом та плосколежачі коміри, оздоблені мереживом, асиметрична лінія низу виробів, тканини в смужку та горошок тощо (додаток В, рис. В.5.4) [226].

Колекції з подібними моделями одягу для дорослих і дітей напряду family look представив український бренд ANISIMOV на тижнях моди UFW сезонів SS 2014, FW 2014/15, використавши у якості оздоблення квіткові

принти на білому та чорному фоні, застібки-блискавки тощо (додаток В, рис. В.5.6, в, г).

Отже, на початку ХХІ ст. тенденції моди швидко змінювали одна одну і періодично повторювались, одночасно панувало кілька модних стилів. Актуальними стали моделі одягу з тваринними мотивами та з джинсових тканин, які з'являлися на показах Будинків моди Gucci, Versace тощо (додаток В, рис. В.6.16, В.6.19). Модним стало поєднання джинсів та класичного піджака з рельєфної вельветової тканини або шкіряної куртки темного кольору з відкладним коміром, кокеткою та прорізними кишнями. В асортименті дитячого одягу з'явилися штани з великою кількістю накладних кишень та джемperi з різними аплікаціями і принтами із зображенням логотипу бренда [33]. Характеристику художньо-образних особливостей дитячого костюма в колекціях Будинків високої моди 2010–2015 рр. представлено у додатку В, на рисунку В.6.20.

Основною тенденцією в дитячій моді 2015–2020-х рр. стало використання художньо-образних особливостей дорослого костюма в одязі для дітей, на відміну від використання виробів із зображенням мультиплікаційних героїв, актуальних у попередні роки. Головна увага в дитячому одязі була зосереджена на тканинах, що забезпечують гарні гігієнічні властивості одягу: тонкі льняні, бавовняні, шовкові тканини, велюр, вельвет тощо (додаток В, рис. В.6.21). Актуальними стали пастельні і кольори природних відтінків (кремовий, пісочний, відтінки гірчичного і лимонного, персиковий, блідо-блакитний, оливковий тощо), які зустрічалися, наприклад, у дитячій колекції Chloe, на відміну від надмірно яскравих кольорних рішень в колекціях дитячого одягу попередніх сезонів [56, с. 187].

Одним з головних трендів сезону SS 2017 стало використання бахром, шкіряних деталей, печворку та мережива, що можна спостерігати, наприклад, у моделях одягу лінії Mini Miss бренда Missoni, у якій запропоновано одяг для дівчаток, що є адаптованою версією жіночих костюмів. У колекціях дитячого одягу таких брендів, як Monnalisa, Massimo Dutti, Gucci, використовували

асиметричний крій, волани, рюші, банти, аплікації, вишивка, пір'я і металева фурнітура тощо. Графічні орнаменти, зображення тварин, клітинка, смужка, природні мотиви в тканинах – модні тенденції сезону SS 2017, які спостерігалися в дорослій і дитячій моді. Зі смугастих тканин виготовлено моделі одягу колекцій бренда Jean Paul Gaultier; стилізовані зображення рибок, морозива, кактусів і американських ковбоїв, геральдичної символіки тощо використано при виготовленні виробів дитячої колекції бренда Dolce & Gabbana Kids; анімалістичні зображення присутні в моделях дитячого одягу брендів Mothercare та Roberto Cavalli.

В колекціях дитячого одягу 2017–2020 рр. представлено моделі одягу для дівчаток різних відтінків рожевого кольору, у принтах використано стилізовані зображення людей, одяг оздоблений аплікаціями, воланами, бантами тощо (додаток В, рис. В.6.22).

Основними кольорами колекції дитячого одягу FW 2018/19 українського бренда ANDRE TAN KIDS стали відтінки сірого кольору, синього, рожевого, бордо кольорів тощо. Особливе місце в колекції займає капсула, до якої увійшли сукні для дівчаток, оздоблені вишивкою, камінням, пір'ям тощо.

У дитячій моді 2019 р. переважала яскрава кольорова гама, серед поширених кольорів – червоний, білий, блакитний та їхні відтінки, також актуальним було золотистого кольору оздоблення, різноманітні принти та 3D-аплікації. Дизайнери пропонували для дітей моделі одягу прямого і розширеного силуетів, середньої та малої об'ємної форми з оздобленням складками, рюшами, воланами, плісе тощо. Широко представлені моделі дитячого одягу з джинсових тканин у колекціях брендів Armani, Versace, Lanvin тощо (додаток В, рис. В.6.15 – 6.17).

Перша колекція дитячого одягу бренда BEVZA, яка вийшла в квітні 2019 р., поєднала актуальний напрям family look та екологічні підходи у моді: дизайнерка представила зменшені версії дорослих костюмів, створені із залишків тканин попередніх колекцій одягу: сорочки зі стояче-відкладними комірами, плащі з капюшонами і відлітними кокетками, розширені до низу

сукні без рукавів з горизонтальними та вертикальними членуваннями тощо. Моделі одягу виконано із тканин переважно світлих відтінків: білого, пісочного, карамельного, блакитного, рожевого тощо (додаток В, рис. В.5.12) [235].

У результаті аналізу колекції дитячого одягу світових Будинків моди сезону FW 2019/20 встановлено, що актуальними були тканини з рослинними, тваринними та геометричними мотивами яскравих кольорів, серед яких переважав золотий. Дизайнери пропонували моделі одягу з натуральних бавовняних і вовняних, джинсових та атласних тканин, трикотажу, шифону тощо. Асортимент колекцій одягу для хлопчиків складала різноманітні куртки, піджаки, бомбери, джемperi, сорочки, штани та джинси; для дівчаток представлено пальта, куртки, спідниці, сукні, блузки, футболки тощо. Асортимент колекції одягу Будинку моди Dior сезону FW 2019/20 складався з суконь, спідниць та пальт виготовлених із однакових тканин, що забезпечило формування цілісного образу. Також Будинками моди пропонувалися сукні напівприлеглого та розширеного силуетів, часто із завищеною лінією талії з поясом, спідниці в складку або зі зборками, моделі одягу, оздоблені вишивкою, аплікаціями, іноді рюшами, шлярками. Для хлопчиків актуальними були куртки з набивної або жакардової тканин з капюшоном і без, піджаки з шалевим або піджачним коміром, оздоблені зображенням логотипу бренда, штани і сорочки з однотонних тканин та з різними принтами. Художньо-композиційні елементи актуальних моделей дитячого одягу колекцій Будинків моди сезону FW 2019/20 представлено у додатку В, на рисунку В.6.12.

Серед моделей дитячого одягу колекції українського бренда Agin Apparel сезону FW 2019/20 представлено сукні, спідниці та штани в пастельній кольоровій гамі, з рослинними та тваринними принтами; верхній одяг із тканин відтінків від бежевого до червоного тощо (додаток В, рис. В.5.16).

В результаті аналізу колекцій дитячого одягу українських брендів початку XXI ст. визначено, що вітчизняні дизайнери широко використовували

комбінування різних матеріалів в одній моделі та оздоблення аплікацією, порівняно рідше – вишивкою, мереживом, тасьмою, кантом тощо. Розвиток технологій обробки оздоблювальних матеріалів призвів до поширення певних видів оздоблення, наприклад, сьогодні актуальним є декорування бісером, стразами і пайєтками; в багатьох моделях дитячого одягу застосовують різноманітні принти, що є наслідком розвитку цифрових технологій друку [30, с. 336]. Аналіз художньо-образних особливостей дитячого одягу українських дизайнерів у 2000–2020 рр. представлено в додатку В, таблиці В.4.

Отже, в колекціях одягу 2000–2020 рр. дизайнери в Україні та світі широко використовували різні види оздоблення при створенні нових моделей дитячого одягу, що урізноманітнює зовнішній вигляд виробів та дозволяє поліпшити естетичні показники при збереженні конструктивного рішення. Також застосування оздоблення дозволяє підкреслити індивідуальність дитини, тому все частіше дизайнери вдаються до всіляких технік даного виду художньої виразності.

Встановлено, що Будинки моди на початку ХХІ ст. часто запозичували для дитячих моделей вдалі рішення з попередніх колекцій одягу для дорослих, як, наприклад, у колекціях брендів Dolce & Gabbana, Versace та інших у 2015–2020 рр. (додаток В, рис. В.6.11, В.6.12, а, г). Практику використання подібних художньо-образних рішень, оздоблення, конструктивно-декоративних елементів у моделях дитячого і дорослого одягу застосовували художники-модельєри українських Будинків моделей (додаток В, рис. В.4.16 – В.4.18, В.4.23, В.4.36)

Проведений аналіз показав, що дитяча мода циклічна. Дитячий одяг зазвичай не складний за конструктивним рішенням, тому розмаїття досягалося за рахунок підбору тканин, кольорів, оздоблення тощо, і саме ці елементи періодично повторювались у дитячій моді. У результаті порівняння моделей дитячого одягу, представлених у колекціях Будинків моди, встановлено, що на початку ХХ ст. переважала велика об'ємна форма виробів, а з 1960-х рр. і до теперішнього часу – середня, іноді мала форма виробів завдяки використанню

тканин із вмістом еластанових волокон та трикотажних полотен. Дитячий одяг виготовляли з різних тканини, переважно натурального сировинного складу – вовна, бавовна тощо. Колірне рішення виробів змінювалось від стриманих пастельних кольорів у 1920-х рр. до яскравих принтів у моделях дитячого одягу 1990-х рр. та в колекціях останніх сезонів.

Оздоблення моделей одягу для хлопчиків переважно відрізнялося варіантами комірів, кишень, пат і хлястиків, застосовували різні аплікації та принти. У моделях одягу для дівчаток дизайнери використовували оздоблення рюшами, воланами, шльокками, складками, плісе, бантами, аплікаціями, вишивкою нитками, пайєтками, бісером. Наприклад, оздоблення, що широко застосовувалося дизайнеркою Ж. Ланвен, інтерпретували у сукнях для дівчаток Будинку моди Dior у 2010–2011 роках. У 1940–1970-х рр. та на початку 2000-х рр. дизайнери представляли вироби зі смугастих та картатих тканин; дрібні квіткові мотиви були актуальними в 1980-х роках і в колекціях Будинків моди у 2010 р.; рослинні принти зустрічались у моделях дитячого одягу в 1990-х рр. і знову з'явилися у колекціях дитячого одягу Будинку моди Versace в 2013 р. та в сукнях і сорочках Будинку моди Dior у 2014 році. Актуальні тенденції 2020 р. повертають у моду клітинку та смужку, рослинні та тваринні мотиви.

Отже, в результаті аналізу основних тенденцій дитячої моди початку XXI ст. встановлено художньо-образні особливості одягу для дітей у колекціях сучасних дизайнерів та визначено, що найбільш характерною композиційною особливістю дитячого костюма є принти, тому сформовано закономірності їх використання у колекціях одягу для дітей упродовж останніх 20 років. Узагальнений аналіз основних художньо-декоративних елементів дитячого костюма XX – початку XXI ст. представлено у додатку В, на рисунку В.6.37.

Аналіз колекцій дитячого одягу світових і вітчизняних брендів останніх років підтвердив припущення, що об'ємна форма та силует одягу для дітей менше змінюється під впливом актуальних тенденцій, а вплив моди

відчувається в основному у деталях і оздобленні. Визначено, що дитяча мода наслідує дорослу, однак художньо-образні особливості дитячого і дорослого костюма можуть бути різними, подібними або однаковими (додаток В, табл. В.9).

Нами визначено особливості композиційно-конструктивного устрою одягу для дітей молодшого шкільного віку, зокрема встановлено, що сучасний одяг проєктують середньої об'ємної форми, яка забезпечує вільність рухів та подовжує термін експлуатації виробу. Основні силуети для хлопчиків цього віку – прямий і напівприлеглий, для дівчаток – прямий та розширений від лінії талії або грудей. Визначено, що удосконалення конструктивного устрою моделей та використання трикотажних полотен і матеріалів із вмістом еластанових волокон призводить до поширення напівприлеглого, а іноді і прилеглого силуетів одягу для дітей.

Для хлопчиків актуальними є пальто напівприлеглого, сорочки – прямого силуетів, а куртки проєктують з пришивними поясами, таким чином наближуючи силует до напівприлеглого. Сукні і сарафани для дівчаток часто проєктують із завищеною лінією талії та розширеними до низу, що пов'язано з особливостями будови тіла дівчаток цього віку, зокрема, недостатньо вираженою талією. Моделі одягу можуть бути суцільнокрійними або відрізними по лінії талії або суцільнокрійними спереду і відрізними на спинці. Блузки конструюють прямого та напівприлеглого силуетів, забезпечуючи прилягання виточками, еластичною тасьмою, кулісками тощо. Класичні моделі блузок довжиною до лінії стегон, вироби спортивного стилю – нижче лінії стегон. Сукні та спідниці проєктують різної довжини, однак рівень нижче середини литки використовують переважно для моделей святкового одягу. У дизайні одягу для дітей молодшого шкільного віку застосовують різноманітні покрої рукава, такі як вшивний (найчастіше), реглан, суцільнокрійний та комбінований різної довжини, вертикальні та горизонтальні, рідше – діагональні і фантазійні рельєфи [15, с. 150].

Особливості будови тіла дітей молодшого шкільного віку впливають на вибір оздоблення горловини, конструктивного устрою комірів. У сорочках для хлопчиків, блузках та сукнях для дівчаток застосовують коміри на невисокому стояку та плосколежачі, однак, куртки часто проєктують з відносно високим стояком для захисту від вітру в холодну пору року. Верхній одяг осінньо-зимового і весняно-літнього сезонів пропонують з класичної форми капюшоном або шоломоподібним із застібкою на гудзики або кнопки, оздоблюють штучним чи натуральним хутром, вставками із тканини контрастного кольору.

У дитячому одязі часто використовують накладні і прорізнi кишені, які можуть додатково оздоблювати, відлітні кокетки різної форми, пати та хлястики, пояси, куліски тощо. Актуальними видами оздоблення дитячого одягу для молодшого шкільного віку є аплікації, вишивка, тасьма, шлярки, рюші, мереживо, канти, шнури та різноманітна фурнітура. Яскравими акцентами костюма можуть бути принти, нашивки, зображення логотипів брендів, також пайетки, стрази, бісер та намистини, що раніше використовувались лише в святковому одязі, а сьогодні широко застосовують для декорування повсякденних моделей дитячого одягу. Актуальним є оздоблення двосторонніми пайетками, що перевертаються, таким чином змінюючи рисунок, оскільки вони прикрашають одяг і задовольняють потребу дитини в творчості. Дизайнерами проєктується одяг, який дитина може власноруч розмалювати спеціальними фломастерами, оздоблювати стразами тощо.

Фешн-індустрія пропонує багатофункціональний дитячий одяг з елементами, які можна трансформувати, що забезпечує функціональність моделей одягу для дітей, продовження терміну їх використання, зменшення морального зношування виробів. Деталлями, що трансформуються, можуть бути коміри, капюшони, пелерини, пояси, кокетки, які відстібаються. Останнім часом популярністю користуються моделі одягу для дітей, у яких можуть відстібатися не лише капюшон, а також рукава, іноді – нижня частина

виробу, що дозволяє, наприклад, трансформувати плащ у куртку або жилет. Проектується двобічний одяг та моделі з можливістю зміни ступеня прилягання виробу на окремих ділянках та корегування довжини окремих деталей за допомогою кулісок, стягуючих шнурів, поясів, хлястиків, пат, манжет по низу штанів та рукавів тощо.

Отже, в результаті аналізу моделей дитячого одягу українських та світових дизайнерів і брендів XX – XXI ст. представлено узагальнений аналіз основних художньо-образних особливостей дитячого костюма XX – початку XXI ст. та визначено закономірності їх використання і повторення в проєктних практиках. Встановлено, що дитяча мода наслідувала дорослу, однак художньо-образні особливості дитячого і дорослого костюма в певний період часу могли бути різними, подібними або однаковими. Доведено, що об'ємна форма та силует одягу для дітей менше змінювались під впливом сучасних тенденцій, а вплив моди проявлявся в основному у деталях і оздобленні. Розроблено загальні рекомендації щодо прогнозування кольорових рішень нових моделей та надано пропозиції щодо художньо-образного рішення дитячого костюма з метою застосування в проєктній практиці дизайну одягу для дітей.

4.4 Апробація і впровадження результатів роботи

У межах дослідження проведено анкетне опитування серед близько 300 батьків міста Києва, котрі мають дітей віком від 4 до 7 років на тему: «Пріоритети при покупці дитячого одягу» і зроблено такі висновки. Більшість батьків при покупці дитячого одягу звертають увагу не на вартість виробу та бренд, а на якість його виготовлення. Половина з опитаних вважає, що дитина, яка вдягнена як дорослий, виглядає актуально та сучасно на відміну від звичайних «дитячих» образів. Переважна більшість батьків купує одяг для своїх дітей у торговельних мережах приблизно раз на місяць. Майже 80% батьків при покупці одягу для своєї дитини ретельно слідкують за сировинним

складом тканини, з якої виготовлено виріб. Не дивлячись на модні тенденції, батьки в першу чергу схиляються до комфортності одягу, у який буде вдягнена їхня дитина. Результати анкетного опитування подано у додатку В, на рисунку В.7.1.

Матеріали дисертаційної роботи, зокрема рекомендації щодо прогнозування кольорових рішень нових моделей, пропозиції щодо художньо-образного рішення дитячого костюма та результати анкетного опитування, використано у проєктній практиці – підготовці авторських колекцій одягу «#маленький-дорослий», «SHIFT», «Boho» та «City Urban Jungle», які представлено на конкурсах різних рівнів (додаток В, рис. В.8.1 – В.8.7).

На підставі проведених досліджень розроблено колекцію одягу для дівчаток та жінок напряму family look під назвою «#маленький-дорослий», яку було представлено на Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські каштани» (м. Київ, 2017 р.). Жіночі та дитячі комплекти одягу схожі між собою за використаними тканинами, асортиментом виробів, силуетом, конструктивним рішенням та оздобленням. Моделі одягу об'єднано в капсули з урахуванням призначення на основі проведених досліджень щодо прогнозування асортименту колекцій дитячого одягу та виготовлено з натуральних тканин пастельних відтінків (додаток В, рис. В.8.1).

Розроблено колекцію моделей сценічних костюмів для дітей молодшої шкільної групи «SHIFT», яку було представлено на Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські каштани» (м. Київ, 2020 р.), Всеукраїнському конкурсі молодих дизайнерів одного образу «Сузір'я каштан» (м. Київ, 2020 р.), конкурсі творчих робіт «Prime Art» (м. Катовиці, Польща, 2020 р.) (додаток В, рис. В.8.2, В.8.3).

Моделі колекції повсякденного одягу в спортивному стилі для дітей старшого шкільного віку «City Urban Jungle» створено з використанням методів трансформації, деконструкції та проєктування безрозмірного одягу. Моделі дитячого одягу оздоблено світло-рефлекторними стрічками, еластичними резинками, репсовими стрічками та пластиковою фурнітурою.

Колекцію представлено у Всеукраїнському проєкті «Битва Модельєрів» (м. Львів, 2019 р.) (додаток В, рис. В.8.6, В.8.7).

Апробацію і впровадження результатів дослідження виконано у виробничих умовах ТОВ «Сотект» (м. Переяслав). Апробація показала, що запропоновані рекомендації і пропозиції щодо прогнозування кольорових рішень нових моделей одягу дозволяють підвищити естетичну якість продукції, сприяють розширенню асортименту одягу та скороченню часу на розробку нових моделей одягу. Достовірність отриманих результатів підтверджена актом впровадження результатів дисертаційної роботи (додаток А).

Результати дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі кафедри ергономіки і дизайну та кафедри художнього моделювання костюма Київського національного університету технологій та дизайну при курсовому проєктуванні, при проведенні лекційних, практичних та лабораторних занять з дисциплін «Художня і матеріальна культура», «Проектування художніх систем одягу», «Основи формоутворення та художнього проєктування костюма», «Сучасні методи дизайн-проєктування одягу» для студентів спеціальностей 022 Дизайн освітньої програми «Дизайн одягу (взуття)» та 182 Технології легкої промисловості, освітньої програми «Моделювання, конструювання та художнє оздоблення виробів легкої промисловості».

Отже, основні результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну, у виробничий процес ТОВ «Сотект» (Київська обл., м. Переяслав) та використано при розробці творчих колекцій дитячого одягу.

Висновки до розділу 4

1. Проаналізовано стан індустрії моди та встановлено, що в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Будинки моди та бренди почали, окрім основного напрямку роботи, запускати окремі лінії одягу для дітей, з'явилися бренди, що спеціалізувались виключно на дитячому одязі та на одязі для всієї сім'ї. Встановлено, що поступове розширення сегменту дитячого одягу в світовій фешн-індустрії призвело до розподілу модного одягу на різні класи залежно від особливостей їх виготовлення, відповідності актуальним тенденціям моди та обсягів виробництва виробів. Визначено, що модний дитячий одяг, який представлено на ринку фешн-індустрії, доцільно розділити на наступні класи: *haute couture*, *pret-a-porter*, *mass-market* та *budget*.

2. Встановлено, що в сучасній індустрії моди сегмент дитячого одягу *haute couture* є незначним та представляється Будинками високої моди Chanel, Dior, Lanvin тощо. Особливості дитячого сегменту української індустрії моди – відсутність брендів класу *haute couture*. Найбільший вплив на модні тенденції в дитячому одязі має одяг класу *pret-a-porter*, який випускають світові Будинки моди та дизайнерські бренди Dolce & Gabbana Kids, Emporio Armani Kids, Fendi Kids, Gucci Kids, Kenzo Kids, Young Versace тощо. Серед українських брендів, які представляли колекції дитячого одягу класу *pret-a-porter* – ANDRE TAN KIDS, ANISIMOV, KAMENSKAKONONOVA, OKSANA KARAVANSKA, POUSTOVIT, TAGO тощо. До класу *mass-market* нами віднесено одяг масового виробництва, представлений світовими брендами Mothercare, Chicco, Benetton, Catimini, Vonpoint, Gap, H&M, Next, Zara тощо, і українськими брендами Svetkov TM, MISS DM, TM Luxik, Miracle Me, RITO, FOBERINI, Зерно, TM SMIL тощо. Охарактеризовано клас *budget* як одяг, який випускають бренди без імені або фабричні бренди, зокрема, українські виробники Bembi (Бембі), Габбі, Одягайко, ROZA, Фламініго тощо.

3. Визначено, що бренди створюють одяг одного або кількох класів, тому в результаті аналізу діапазону цін, які є характерними для кожного

бренда, виокремлено три цінові категорії брендів: висока, середня, демократична. Класифіковано колекції дитячого одягу на основні (spring-summer, fall-winter, pre-fall, cruise) та додаткові (тематичні) колекції. Більшість дизайнерів додатково розробляють колекції шкільного форменого одягу до початку нового навчального року та інших урочистостей, святковий одяг до випускного балу і тематичні колекції, присвячені святкуванню Нового року, Різдва та іншим подіям.

4. Досліджено принципи розробки асортименту колекцій одягу та виявлено, що найбільш доцільним є капсульне проектування колекцій, у тому числі дитячого одягу, що дає можливість збільшити асортимент одягу за рахунок виготовлення моделей в кількох варіантах кольорів і фактур тканин залежно від загальної кількості виробів та модних тенденцій. Процес формування асортименту колекцій дорослого і дитячого одягу схожий та передбачає врахування сезону, напрямку моди, циклічності моди, вимог фешн-індустрії в цілому та вимог споживачів зокрема, що дає можливість визначення оптимального числа моделей різного асортименту в колекціях одягу різних класів. Встановлено, що співвідношення видів одягу в колекціях залежить від багатьох факторів, однак базові предмети одягу складають близько 50% від асортименту дитячих колекцій не залежно від сезону.

5. Систематизовано моделі дитячого одягу українських Будинків моделей одягу, дизайнерів та брендів, представлено узагальнений аналіз основних художньо-образних особливостей дитячого костюма XX – початку XXI ст. та визначено закономірності їх використання і повторення. Встановлено, що дитяча мода циклічна, одяг для дітей зазвичай не складний за конструктивним рішенням, тому розмаїття досягалося за рахунок підбору тканин, кольорів, оздоблення тощо, і саме ці елементи періодично повторювались у дитячій моді. У результаті порівняння моделей дитячого одягу показано, що на початку XX ст. переважала велика об'ємна форма виробів, а з 1960-х рр. і до теперішнього часу – середня, іноді мала форма виробів завдяки використанню тканин із вмістом еластанових волокон та

трикотажних полотен. Колірне рішення виробів змінювалось від стриманих пастельних кольорів у 1920-х рр. до яскравих принтів у моделях одягу 1990-х рр. та в колекціях останніх сезонів. Встановлено, що дитяча мода наслідувала дорослу, однак художньо-образні особливості дитячого і дорослого костюма в певний період часу могли бути різними, подібними або однаковими. Доведено, що об'ємна форма та силует одягу для дітей менше змінювались під впливом сучасних тенденцій, а вплив моди проявлявся в основному у деталях і оздобленні.

б. Розроблено загальні рекомендації щодо прогнозування кольорових рішень нових моделей та надано пропозиції щодо художньо-образного рішення дитячого костюма з метою застосування в проєктній практиці дизайну одягу для дітей. Основні результати дослідження впроваджено в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну, у виробничий процес ТОВ «Сотекс» (Київська обл., м. Переяслав) та використано при розробці творчих колекцій дитячого одягу «#маленький-дорослий» (представлено на Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські каштани», м. Київ, 2017 р.), «City Urban Jungle» (представлено у Всеукраїнському проєкті «Битва Модельєрів», м. Львів, 2019 р.); «SHIFT» (представлено на Міжнародному конкурсі молодих дизайнерів «Печерські каштани», м. Київ, 2020 р., Всеукраїнському конкурсі молодих дизайнерів одного образу «Сузір'я каштан», м. Київ, 2020 р., конкурсі творчих робіт «Prime Art», м. Катовиці, Польща, 2020 р.).

Основні результати цього розділу дисертації апробовано у доповідях [15, 30, 31, 36, 53, 73, 159, 167, 201], опубліковано в статтях [33, 35, 56, 72, 86, 137, 138, 207] і в монографії [210].

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено аналіз еволюції дитячої моди, визначено основні тенденції в дитячому одязі та встановлено проєктні практики, що функціонували в світовій та українській фешн-індустрії.

1. Проведений аналіз джерел показав, що науковці розглядали дитячу моду в Україні ХХ – початку ХХІ ст. переважно фрагментарно, в контексті загального дослідження комплексу моди у сукупності з дорослим костюмом, або висвітлювали окремі аспекти дизайну дитячого одягу. Обґрунтовано, що для визначення особливостей еволюції дитячої моди в Україні детального аналізу потребує творчість колективів вітчизняних Будинків моделей одягу та інших осередків української моди, що працювали над створенням дитячого одягу. Значний вплив світової моди на розвиток сегменту дитячого одягу в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст. зумовлює необхідність дослідження становлення світової фешн-індустрії, зокрема появи Будинків моди та брендів дитячого одягу. Усестороннє висвітлення дитячої моди в Україні забезпечено репрезентативною базою матеріалів дослідження та комплексним використанням науково-дослідних методів.

2. Досліджено еволюцію дитячої моди у світі та обґрунтовано, що усвідомлення негативного впливу невідповідного дитячій фігурі модного костюма сприяло зміні дизайну одягу для дітей та виокремленню дитячої моди як самостійного суспільного явища. Визначено, що дитяча мода остаточно сформувалась лише на початку ХХ ст. з удосконаленням промислового виробництва одягу, поширенням окремих модних тенденцій в одязі для дітей, та показами Будинком моди Lanvin перших колекцій дитячого одягу haute couture. Дослідження світової фешн-індустрії показало, що важливим кроком у розвитку дитячої моди стало відкриття в 1967 р. в Парижі першого бутика дитячого одягу haute couture Baby Dior та заснування в 1950–1970-х рр. брендів дитячого одягу та одягу для всієї сім'ї. Результатом розширення сегменту дитячої моди стала організація в Італії окремої виставки дитячих

товарів Pitti Vimbo та відкриття 1980–1990-ті рр. ліній одягу для дітей світовими Будинками моди.

3. Досліджено еволюцію дитячої моди в Україні та виокремлено наступні етапи: поява теми дитячого одягу в публікаціях популярно-розважального та наукового характеру, моделей одягу для дітей на перших показах у 1930-х рр.; відкриття Будинків моделей одягу, зокрема спеціалізованого на виготовленні одягу для дітей різного віку Дніпропетровського будинку моделей одягу в середині ХХ століття. Встановлено, що осередками дитячої моди в Україні також були Київський, Львівський, Харківський, Одеський, Республіканський будинки моделей одягу та Республіканський будинок моделей трикотажних виробів. Новий етап розвитку дитячої моди в Україні розпочався в 1990-х рр. з появою дизайнерських брендів одягу для дітей та заснуванням промислових виставок і тижнів моди. Узагальнено інформацію про художників-модельєрів, котрі займалися розробкою дизайну дитячого одягу у складі творчих колективів українських Будинків моделей одягу, досліджено їхню творчість та проектні практики розробки колекцій дитячого костюма.

4. Проаналізовано дитячу моду ХХ – початку ХХІ ст. та виділено основні тенденції в дитячому одязі: етнічні тенденції, використання елементів масової культури в дизайні дитячого одягу, напрям *family look*. Класифіковано напрями використання етнічних джерел в дитячому одязі: повторення народного костюма шляхом відтворення його художньо-образної цілісності; поєднання традиційних елементів народного костюма з сучасними видами одягу; інтерпретація в дитячому одязі оздоблення, кольорового рішення, конструктивно-декоративних елементів тощо. Узагальнено способи вираження образів масової культури в дитячому одязі: в художньо-образному рішенні костюма, тканини або оздоблення. Визначено основні ознаки напрямку *family look*, які полягають у використанні в художньо-образному рішенні дитячого і дорослого костюма однакових або подібних принтів, тканин,

кольорової гама, конструктивного рішення, силуетів, оздоблення, конструктивно-декоративних елементів.

5. Систематизовано фактори, які впливали на тенденції в дитячому одязі: глобальні явища (історичні події, соціально-політичні процеси тощо), культурний розвиток суспільства (еволюція відношенні до дитинства і до дітей, їх внутрішнього світу, до оцінки їх самопочуття), науково-технічний прогрес (створення нових матеріалів, розробка технологій виготовлення та оздоблення виробів тощо), модні тенденції в дорослій моді. Досліджено творчість художників-модельєрів дитячого одягу українських Будинків моделей одягу та дизайнерів одягу для дітей ХХ – початку ХХІ століть. В результаті порівняння моделей чоловічого, жіночого та дитячого одягу встановлено, що взаємовплив дорослої та дитячої моди проявлявся у використанні подібних художньо-образних рішень, оздобленні, конструктивно-декоративних елементах тощо.

6. Досліджено індустрію моди початку ХХІ ст. та встановлено, що в результаті процесів, які відбувались у світовій моді в другій половині ХХ ст., основними суб'єктами індустрії дитячої моди є бренди, які спеціалізуються на дизайн-проекуванні одягу для всієї сім'ї або виключно на дитячому одязі. Проведено аналіз брендів дитячого одягу, систематизовано їх за принципами проектування, виробництва та відповідності актуальним тенденціям моди на класи *haute couture*, *pret-a-porter*, *mass-market* та *budget*. Встановлено, що в сучасній індустрії моди сегмент дитячого одягу *haute couture* є незначним та представляється лише Будинками високої моди, а найбільший вплив на модні тенденції в дитячому одязі має одяг класу *pret-a-porter*. Класифіковано колекції дитячого одягу на основні (*spring-summer*, *fall-winter*, *pre-fall*, *cruise*) та додаткові (тематичні) колекції. Досліджено принципи розробки асортименту колекцій одягу та виявлено, що найбільш доцільним є капсульне проектування колекцій, у тому числі дитячого одягу, що дає можливість збільшити асортимент одягу за рахунок виготовлення моделей в кількох варіантах

кольорів і фактур тканин залежно від загальної кількості виробів та модних тенденцій.

7. Систематизовано моделі дитячого одягу українських Будинків моделей одягу, дизайнерів та брендів, представлено узагальнений аналіз основних художньо-образних особливостей дитячого костюма ХХ – початку ХХІ ст. та визначено закономірності їх використання і повторення. Доведено, що об'ємна форма та силует одягу для дітей менше змінювались під впливом актуальних тенденцій, а вплив моди проявлявся в основному у деталях, оздобленні і саме ці елементи періодично повторювались у дитячій моді. Визначено закономірності використання оздоблення в дитячому одязі, зокрема принтів. Обґрунтовано, що дитяча мода наслідує дорослу, однак художньо-образні особливості дитячого і дорослого костюма в певний період часу можуть бути різними, подібними або однаковими. Розроблено загальні рекомендації щодо прогнозування кольорових рішень нових моделей та надано пропозиції щодо художньо-образного рішення дитячого костюма з метою застосування в проєктній практиці дизайну одягу для дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева А. Н. Концепция портфеля дизайнерских брендов в фэшн бизнесе: постановка проблемы. Вестник Санкт-Петербургского университета. Менеджмен. 2003. Вып 2 (№16). С. 28–54.
2. Андреева І. Мода 1974. *Краса і мода*. Зима 1973/74. С.1, 8–9.
3. Андреева Р. П. Энциклопедия моды. Санкт-Петербург : Литера, 1997. 416 с.
4. Антонович К. М. Український одяг = The Ukrainian Costume : іст. замітки : практичні поради, рисунки, взори : одяги козацької доби. 3-тє вид. Торонто : Накладом «Жіноч. світу», 1976. 40 с.
5. Артеменко М. П., Чепелюк О. В., Колосніченко М. В. Типологія костюма для рекреаційно-туристичної сфери. *Art and design*. 2020. №1. С. 41–56.
6. Бабенко В. А. Этнографический очерк народного быта Екатеринославского Края. Екатеринослав : Тип. Губерн. Земства, 1905. 144 с.
7. Бажан О. Г. Особливості відбудовчого періоду в Українській РСР у другій половині 40-х – на початку 50-х років ХХ ст. *Наукові записки НАУКМА. Серія Історичні науки*. 2005. Т. 41. С. 20-28.
8. Баландина Е. А., Рашева О. А., Ревякина О. В., Фот Ж. А., Шалмина И. И. Особенности ассортимента и задачи проектирования детской одежды различного назначения: монография. Омск: ОГИС, 2015. 188 с.
9. Балачки про моду. *Діло*. №108 від 20.05.1938. С. 5.
10. Баранова Т. М. Удосконалення антропометричної інформаційної бази для проектування плечового дитячого одягу дівчат: автореф.дис. ... канд.техн.наук: 05.19.04.Київ : КНУТД, 2007. 22 с.
11. Барт Р. Система моды. Статьи по семиотике культуры. Москва : Издательство им. Сабашниковых, 2003. 512 с.

12. Бескорвайная Г.П. Научные основы проектирования гармоничной и композиционно-целостной одежды : автореф. дис. ... докт. техн. Наук. Москва, 2004. 45 с.
13. Бескорвайная Г.П., Куренова С.В. Проектирование детской одежды : учеб. пособ.. Москва : Мастерство, 2002. 96 с.
14. Більше товарів хороших і різних. *Краса і мода*. Літо 1982. С. 2.
15. Богданова В. Є., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Аналіз особливостей дизайн-проектування сучасного одягу для дітей молодшого шкільного віку: композиційно-конструктивний устрій. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р. Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 149–150.
16. Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Принципи розробки колекцій сучасного дитячого одягу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 27–28 квітня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 135–136.
17. Бодрийяр Ж. Система вещей. Москва : Рудомино, 2001. 218 с.
18. Болдирева Л. Якщо трохи вмієте шити. Зі старого – нове. *Краса і мода*. Осінь 1971. С. 15.
19. Брун В., Тильке М. История костюма от древности до Нового времени. Москва : ЭКСМО, 1996. 462 с.
20. Васильева И., Колосниченко М., Васильева Е. Определение потребительских требований к форменной одежде для детей младшей школьной группы. *Creativitate. Tehnologie. Marketing* : зб. статей IV Міжнар. симпозіуму. Кишинів : Технічний університет Молдови, 2017. Vol. 3. С.214–219.

21. Васильєва І. В. Розробка підходу до створення нових форм дитячого зимового одягу методами дизайн-проектування. *Теорія та практика дизайну. Технічна естетика*. №8. 2015. С. 26–33.
22. Васильєва О.С. Дизайн шкільного форменого одягу: функціональний та естетичний аспекти. *Art and design*. 2019. №1. С. 59–68.
23. Внукова О. М., Бердичевська Ю. А., Юрко Х. Ю. Роль стилю "family look" у розвитку особистості дитини на основі сімейних цінностей. *Індустрія моди. Fashion Industry*. 2019. № 3. С. 28–33.
24. Волшебный клубок. Выпуск 2. Киев : Реклама, 1972. 15 л. в обкл.
25. Волшебный клубок. Выпуск 34. Киев : Реклама, 1989. 15 откp. в обкл.
26. Гайдашевська О. Б., Славінська А. Л. Сприйняття психологічного аспекту кольору в проектуванні дитячого одягу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. №3. С. 69–72.
27. Галудзіна-Горобець В. І. Історизм у дизайні одягу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: генеза, динаміка, стильові особливості : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.07. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : КНУКіМ, 2019. 19 с.
28. Галудзіна-Горобець В. І. Історизм у пошукових стратегіях українських Будинків моделей одягу та доробку вітчизняних дизайнерів другої половини ХХ ст. . *Art and design*. 2018. №4. С. 40–51.
29. Гардабхадзе І. А. Дизайн-проектування. Сучасний одяг : науковий підхід до вирішення проблем дизайну : навч. посіб.. Київ : Видавництво «Издательский дом Винниченко», 2013. 276 с.
30. Герасименко Е., Лю Цзянсинь, Пашкевич К. Отделка как средство художественной выразительности детской одежды. *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor – The Technical Scientific Conference of Undergraduate, Master and PhD Students* : матеріали наукової конференції, м. Кишинів, Молдова, 26–29 березня 2019 р. Кишинів: Tehnica – UTM, 2019. Ч. 1. С. 335–336.

31. Герасименко О. Д., Костогриз Ю. О., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Особливості розвитку індустрії дитячої моди ХХ – початку ХХІ століття. *Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів, 10–11 жовтня 2019 р. Хмельницький : ХНУ, 2019. С. 144–145.
32. Герасименко О., Мусієнко В. Аналіз розвитку сегменту дитячого одягу в українській фешн-індустрії. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20 квітня 2018 р. Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 330–332.
33. Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л., Омельченко Г. В., Загрійчук Б. П., Колосніченко М. В. Художньо-композиційні особливості дитячого костюму у колекціях високої моди ХХ – початку ХХІ століття. *Art and design*. 2019. №4. С. 21–33.
34. Герасименко О. Д., Фролов І. В., Колосніченко О. В., Пашкевич К. Л. Використання етнічних мотивів в стилістиці сучасного одягу. *Масова культура у сучасному художньо-комунікаційному просторі* : матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції, 18–20 квітня 2017 р. Херсон : ХНТУ, 2017. С. 24–27.
35. Герасименко О. Д., Фролов І. В., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Принципи формування асортименту колекцій одягу ready-to-wear. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2017. Вип. 4. С. 24–28.
36. Герасименко О. Д., Цзянсинь Лю, Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л. Сегментація українських споживачів модного одягу. *Інженерія та технології: наука, освіта, виробництво* : тези доповідей Міжнародної науково-технічної конференції, 15–16 листопада 2018 р. Луцьк : Інф.-вид. відділ Луцького НТУ, 2018. С. 41–43.
37. Горелік Г. Веселий карнавал. *Краса і мода*. Зима 1973/74. С. 32–33.
38. Горелік Г. Дитячий карнавал. *Краса і мода*. Зима 1972/73. С. 28–29.

39. Гофман А.Б. Мода и люди. Новая теория моды и модного поведения. Москва : Наука, 1994. 160 с.
40. Глушко Ю. С. Основні тенденції розвитку моди радянської України 20–30-х рр. ХХ ст. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2016. №45 (1). С. 207–211.
41. Дизайн одягу в полікультурному просторі: монографія / М. В. Колосніченко, К. Л. Пашкевич, Т. Ф. Кротова та ін. Київ : КНУТД, 2020. 268 с.
42. Дитячий одяг. Альбом. / К. С. Вайнштейн, З.С. Гальперовіч, К. Д. Дземборська, Р. Ю. Кольнер. Рис. О.А. Арндта [Харків], Медвидав. 1931. 52 с. : іл.
43. Дихнич Л.П. Феномен моди в соціокультурних процесах ХХ століття : автореф. дис... канд. іст. наук: 17.00.01. Київ : КНУКіМ, 2002. 20 с.
44. Дітковська О. А. Аналітичний огляд ринку дитячого зимового одягу відомих брендів. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Технічні науки*. 2019. № 5. С. 92–98.
45. Енциклопедія українознавства : словникова частина / голов. ред. В. Кубійович; Наукове товариство ім. Шевченка. Paris : Молоде життя, 1955. Т. 9 : Тимошенко-Хмельницький Богдан / голов. ред. В. Кубійович. 1980. с. 3205–3600.
46. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу : навч. посібник / М. В. Колосніченко та ін. Київ : ПП «НВЦ «Профі», 2014. 386 с.
47. Ермилова Д. Ю. История домов моды : учеб. пособие для вузов. Москва : Издательский центр "Академия", 2003. 288 с.
48. Жданова Т.С. Ленивый маркетинг – принцип пассивных продаж. Москва : Дашков и Ко, 2009. 96 с.
49. Журавлев С. В., Гронов Ю. Мода по плану: история моды и моделирования одежды в СССР, 1917—1991. Москва : ИРИ РАН, 2013. 496 с.

50. З нашої хроніки. Покази української моди в краю. *Діло*. №148 від 01.07.1939. с. 7.
51. З царини моди. *Ілюстрована Україна : літературно-художній журнал для українських родин*. 1914. №4. С.12–13.
52. Забанова Т. Весна і мода. *Краса і мода*. Весна 1971. С.1.
53. Загрійчук Б. П., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Художньо-образні особливості дитячого костюма початку ХХІ століття. *Молодь – науці і виробництву – 2019: Інноваційні технології легкої промисловості : матеріали міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 16–17 травня 2019 р. Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2019. С. 152–154.*
54. Захаржевская Р. В. История костюма : от античности до современности. Москва : РИПОЛ класик, 2005. 288 с.
55. Зелинг Ш. Мода. Век модельеров 1900–1999. Koln : Konemann, 2000. 656 с.
56. Ісаєв О. А., Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Ткачук О. Д. Прогнозування асортименту сучасних колекцій дитячого одягу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. № 4 (112). С. 182–192.
57. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. Т. 4. Народне мистецтво та художні промисли ХХ ст. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2011. 363 с.
58. Історія декоративного мистецтва України : У 5 т. Т. 5. Мистецтво ХХ – початку ХІХ століття. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. 546 с.
59. Кара-Васильєва Т. В. Історія української вишивки : книга-альбом. Київ : Мистецтво, 2008. 464 с.
60. Кара-Васильєва Т. В. Українська вишивка : альбом. Київ : Мистецтво, 1993. 263 с.
61. Кара-Васильєва Т. В. Українська сорочка: альбом. Київ : Томіріс, 1994. 32 с.

62. Кара-Васильєва Т. В., Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». Київ : Либідь, 2005. 280 с. : іл.
63. Киреева Е.В. История костюма. Европейские костюмы от античности до ХХ века. Москва : Издательство «Просвещение», 1970. 166 с.
64. Кікоть А. А. Костюм в українській культурі: гендерні репрезентації: дис... д-ра культурології: 26.00.04. Харків : ХДАК, 2010. 420 с.
65. Козлова Т. В. Основы теории проектирования костюма. Москва : Легпромбытиздат, 1988. 352 с.
66. Козлова Т. В., Рыввинская Л. Б., Тимашева З. Н. Моделирование и художественное оформление женской и детской одежды. Москва : Легпромбытиздат, 1990. 318 с.
67. Кокоріна Г. В. Мода 1940–1990: український літопис. *Вісник ХДАДМ «Історія мистецтв»*. № 5. 2017. С. 73–79.
68. Колосніченко М. В. Розвиток наукових основ створення термозахисного спеціального одягу : Автореф. дис. ... д-ра техн. наук : 05.19.04. Київ : КНУТД, 2004. 37 с.
69. Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу : навч. посіб.. 2-ге вид. Київ : Профі, 2018. 237 с.
70. Колосніченко М. В., Щербань В. Ю., Процик К. Л. Комп'ютерне проектування одягу : навч. посіб.. Київ : Освіта України, 2010. 236 с.
71. Колосніченко О. В. Теоретичні основи художньо-композиційного формоутворення одягу спеціального призначення : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.07. Київ : КНУТД, 2019. 471 с.
72. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми моделювання*. 2017. № 9. С. 69–74.
73. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми геометричного моделювання* : матеріали ХІХ

- Міжнародної науково-практичної конференції, 6–9 червня 2017 р. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2017. С. 18–19.
74. Колосніченко О. В., Пашкевич К. Л., Лозко Ю. Я. Художньо-образні особливості спецодягу в дизайні ХХ століття. *Art and design*. 2019. №1. С.87–104.
75. Корнієнко О. В пошуках радянської моди: закордонні відрядження до країн–«законодавиць моди» у 1950-1960-х рр. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки»*. 2016. №22, с. 49–56.
76. Корнієнко О. В. Структура й особливості функціонування індустрії моди в УРСР у II половині ХХ ст.. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2018. Т. 29 (68), № 3, с. 18–23.
77. Корнієнко О. В. Феномен моди: державна політика та повсякденне життя в Українській РСР (1956–1985 рр.) : дис... канд. іст. наук: 17.00.01. Інститут історії України НАНУ. Київ, 2020. 384 с.
78. Король Н. Я. Народні традиції в моделюванні дитячого одягу в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.06. Львів : ЛНАМ, 2016. 20 с.
79. Король Н. Народні традиції в моделюванні дитячого одягу: історичний досвід українських дизайнерів. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2015. Вип. 26. С. 198–209.
80. Король Н. Я. Народні традиції у промисловому виробництві дитячого одягу в Україні. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2015. №1. С. 19–23.
81. Костельна М. В. Діяльність українських будинків моделей одягу в 60-80-Х рр. ХХ ст.: концепції розвитку модних тенденцій. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2013. Вип. 24. С. 37–48.

82. Костельна М. В. Етнорегіональні особливості у колекціях українських будинків моделей 1960-х рр. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*. 2013. Вип. 29. С. 67–73.
83. Костельна М. В. Локальна специфіка відображення етномотивів у колекціях дизайнерів українських Будинків моделей 1970-х років. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2013. Вип. 19 (1). С. 66–69.
84. Костельна М. Творчий пошук у дизайні костюмів представників Львівського будинку моделей 1950—1970-х рр.: конструктивні та декоративні особливості. *Народознавчі зошити. Серія мистецтвознавча*. № 5 (119). 2014. С. 1051-1055.
85. Костельна М. В. Творчість дизайнерів українських будинків моделей середини ХХ – початку ХХІ ст.: етнічний напрям : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.07. Київ: КНУКіМ, 2016. 212 с.
86. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Висвітлення творчості художників-модельєрів чоловічого одягу 70–80-х років ХХ ст. у модних періодичних виданнях України. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. 2019. № 13. С. 157–163.
87. Костогриз Ю., Герасименко О., Пашкевич К. Творчість будинків моделей 1960-х років в архівній документальній хроніці. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2020 р. Київ: КНУТД, 2020. Том 1. С. 278–281.
88. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Художники-модельєри чоловічого одягу в Україні в 1970–80-х роках. *Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 11–13 вересня 2019 р. Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2019. С. 70–72.

89. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Шмагало Р. Т., Пашкевич К. Л. Покази моделей одягу швейних підприємств України в 1940–1960-ті роки. *Art and design*. 2020. №3. С. 66–77.
90. Костырченко Г. В. Тайная политика Хрущёва: Власть, интеллигенция, еврейский вопрос. Москва: Международные отношения, 2012. 528 с.
91. Корягин И. С. Разработка технологии проектирования промышленных коллекций одежды : автореф. дис. ... канд. техн. наук. Москва, 2010. 23 с.
92. Краснюк Л. В., Троян О. М., Туржанська К. М., Глушко Ю. С. Дизайн-проекування авторської колекції одягу в романтичному стилі. *Art and design*. 2019. №3. С. 77–88.
93. Кротова Т. Ф. Класичний костюм в європейській моді ХІХ – початку ХХІ століття: еволюція форм і художньо-стильових особливостей : монографія. Львів : ЛігаПрес, 2014. 308 с.
94. Кузнецова І. О. Образотворче мистецтво як джерело системи моди. *Art and design*. 2019. № 2. С. 104–110.
95. Культура і побут населення України : навч. посіб.. / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін.. Київ : Либідь, 1993. 288 с.
96. Куруленко Э.А. Историческая эволюция детства. Социокультурный аспект. *Социология. Вестник СамГУ*. 1998. № 1. С. 21–35.
97. Лагода О. М. З питань прогнозування в дизайні та моді. *Теорія та практика дизайну*. 2012. № 1, с. 82–87.
98. Лагода О. М. Репрезентативні практики дизайну костюма в контексті еволюції художньо-проектної культури : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.07. Київ : КНУТД, 2020. 593 с.
99. Лагода О. М. Художньо-образні особливості костюма в дизайні одягу кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.07. Харків : ХДАДМ, 2007. 275 с.
100. Ларькина Л. В. Разработка технологии проектирования детской одежды с учетом психофизического развития ребенка : автореферат дис. ...

- кандидата технических наук : 05.19.04. Москва : Рос. заоч. ин-т текстильной и легкой промышленности, 2001. 16 с.
101. Латышева М. А. Проектирование детской одежды на индивидуальный образ. *Бюллетень науки и практики*. 2019. Т. 5. №5. С. 254–264.
 102. Липовецкий Ж. Империя эфемерного. Мода и ее судьба в современном обществе. Москва : Новое литературное обозрение, 2012. 336 с.
 103. Малахівська Л. Біля ялинки. *Краса і мода*. Зима 1976/77. С. 28–30.
 104. Малинська А. М., Пашкевич К. Л., Смирнова М. Р., Колосніченко О. В. Розробка колекцій одягу: навч. посіб.. Київ : ПП НВЦ Профі, 2014. 140 с.
 105. Малярчук О. М. Легка та харчова індустрія, місцева промисловість західного регіону УРСР в часи «розвинутого соціалістичного суспільства». *Грані*. 2016. № 2 (130). С. 75–80.
 106. Мельник В. В., Колосніченко О. В., Кудрявцева Н. І., Смаженко В. С. Вдосконалення форми та колориту сучасного дитячого одягу на основі європейської моди ХІХ–ХХІ століть. *Легка промисловість*. 2017. №3. С. 36–40.
 107. Мельник М.Т. Мода в контексті художніх практик ХХ ст.: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ : КНУКіМ, 2008. 19 с.
 108. Мерцалова М. Н. Костюм разных времён и народов : Т. 3-4 : В 4 т. Москва : Академия моды, Санкт Петербург :Чарт Пилот, 2001. 576 с.
 109. Михайлова Р. Д. Про зміст та співвідношення понять «образ» та «імідж». *Вісник КНУКіМ*. 2016. Вип.35. С. 206–217.
 110. Михайлова Р. Д. Стиль одягу та його роль у формуванні іміджу. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2018. Вип.19. КНУКіМ. С.98–110.
 111. Міщанин В. Промисловий розвиток Закарпаття 1944–1950 рр. : перехід на соціалістичну економіку. *Русин*. 2012. № 4 (30). С. 109–130.
 112. Мода-79. Выпуск 12. Киев: Реклама, 1978. 30 с.
 113. Мода і виробництво. *Краса і мода*. Літо 1979. С. 36–37.

114. Мода – молодим. *Краса і мода*. Осінь 1983. С. 26.
115. Музалевская Ю. Е., Козлова Е. В. Понятие «стиль» в вестиментарной моде. Особенности употребления различных стилей в современном детском костюме. *Технико-технологические проблемы сервиса*. 2012. №3 (21). С. 68–75.
116. Назарчук Л. В. Дослідження факторів, які впливають на проектування дитячого одягу. *Вісник КНУТД*. 2007. №4 (36). С. 74–78.
117. Назарчук Л. В. Удосконалення процесу проектування плечового дитячого одягу на основі принципів трансформації : автореф. дис. ... канд. техн. наук: 05.18.19. Київ : КНУТД, 2011. 24 с.
118. Нанн Дж. История костюма 1200 – 2000. Москва : Астрель: АСТ, 2003. 343 с.
119. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : 3б. статей / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України ; за заг. ред. М. І. Яковлева. Київ : Фенікс, 2012. 256 с.
120. Народное искусство Подкарпатской Руси / пояснит. текст С. К. Маковского. Прага : Изательство Пламя, 1925. 158 с.
121. Нефьодова О. Якщо трохи вмієте шити. *Краса і мода*. Зима 1980/81. С. 12–13, 16.
122. Ніколаєва Т. В., Кокоріна Г. В. Творча біографія дизайнера Володимира Несміяна: між пам'яттю та свободою. *Art and Design*. 2018. №3. С. 132–144.
123. Ніколаєва Т. В., Ніколаєва Т. І., Баранова А. І. Комплексне дизайн-проектування : навч. посіб.. Київ : КНУТД, 2018. 256 с.
124. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма : навч. посіб.. Київ : Арістей, 2011. 340 с.
125. Ніколаєва Т. І. Удосконалення методу художнього конструювання дитячого одягу на основі біонічних принципів формоутворення : дис. ... канд. техн. наук : 05.18.19. Київ : КНУТД, 2013. 232 с.

126. Ніколаєва Т. І., Процик К. Л., Назарчук Л. В. Розробка моделей дитячого одягу на основі принципів біоніки і трансформації. *Вісник КНУТД*. 2011. №2. С. 178–184.
127. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма. Київ : Либідь, 1996. 176 с.
128. Нога О. Перші покази моделей одягу. *Галицька брама. Олена Кульчицька*. 2007. № 9–10. С. 40.
129. Олійник М. Традиційний дитячий одяг українців в умовах міської культури в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття (на прикладі Києва). *Матеріали до української етнології : щорічник. Зб. наук. пр.*. 2015. Вип. 14 (17). С. 129–140.
130. Олійник М. Український одяг у системі міської культури Києва (друга половина ХІХ – початок ХХІ століття): монографія. Київ : НАН України, ІМФЕ, 2017. 312 с.
131. Омельченко Г. В. Удосконалення дизайн-ергономічного проектування дитячого одягу для ролерів : дис. ... канд. техн. наук : 05.18.19. Київ : КНУТД, 2017. 259 с.
132. Остапенко Н. В. Розвиток наукових основ дизайн-проектування захисного одягу з використанням принципів трансформації : автореф. дис. ... д-ра техн. наук : 05.18.19. Київ : КНУТД, 2017. 44 с.
133. Остапенко Н. В., Верба С. В., Луцкер Т. В., Антонюженко А. Ю., Авраменко Т. В. Дизайн-розробка колекції жіночого одягу з використанням авторських принтів. *Art and Design*. 2018. № 1 (01). С. 114–124.
134. Пашкевич К. Л. Проектування тектонічних форм одягу з урахуванням властивостей тканин : монографія. Київ : НВЦ Профі, 2015. 364 с.
135. Пашкевич К. Л. Теоретичні основи дизайну одягу на засадах тектонічного підходу : автореф. дис. ... д-ра техн. наук : 05.01.03. Київ : КНУБА, 2017. 44 с.
136. Пашкевич К. Л., Баранова Т. М. Конструювання дитячого одягу : навч. посіб.. Київ : Профі, 2012. 320 с.

137. Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В., Фролов І. В., Герасименко О. Д., Скрипченко А. Г. Дизайн-проекування систем одягу на засадах тектонічного підходу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. № 3 (110). С. 249–256.
138. Пашкевич К. Л., Колосніченко О. В., Лавренко М. А., Герасименко О. Д., Єжова О. В. Удосконалення параметрів електронних манекенів для сервісних додатків при візуалізації одягу. *Технічна естетика і дизайн : міжвідомчий науково-технічний збірник*. 2019. Вип. 15. С. 97–108.
139. Пашкевич К. Л., Костогрыз Ю. А., Герасименко Е. Д., Лю Цзянсинь. Мужская мода XXI века: основные тенденции и направления. *Современная наука и инновационные технологии : материалы Международной научно-практической конференции*, г. Кутаиси, Грузия, 16 ноября 2018 г. Кутаиси : Государственный университет Акакия Церетели, 2018. С. 176–178.
140. Перова Л. Н., Муртазина С. А. Применение декоративных элементов из полимерных материалов для изготовления детской одежды. *Вестник технологического университета*. 2015. №18. С. 139–141.
141. Перша українська «Ревія моди» у Львові. *Діло*. №152 від 15.06.1933. С. 3.
142. Пикон Ж. Жанна Ланвен. Москва : Этерна. 2018. С. 544.
143. Показ української моди. *Діло*. №99 від 10.05.1938. С. 8.
144. Проданчук І. В. Удосконалення процесу проектування комплекту форменого одягу учнів молодшої шкільної групи: Автореф. дис. ... канд. техн. наук: 05.18.19. Київ : КНУТД, 2010. 24с.
145. Радісне дитинство. *Краса і мода*. Літо 1981. С. 38–40.
146. Размерная типология населения с основами анатомии и морфологии / Т. Н. Дунаевская, Е. Б. Коблякова, Г. С. Ивлева, Р. В. Ивлева; Под ред. Е. Б. Кобляковой. Москва : Мастерство; Издательский центр «Академия», 2001. 288 с.
147. Ревія моди. *Діло*. №16 від 25.01.1938. С. 7.

148. Рибейро Э. Мода и мораль. Москва : Новое литературное обозрение, 2012. 264 с.
149. Рита. Балачки про моду. Для нашої донечки. *Діло*. №121 від 04.06.1937. С. 5.
150. Рита. Не мода, а міра у смаку. *Діло*. №74 від 31.03.1939. С. 6.
151. Рубанка А. І., Сінянська Є. В., Рубанка М. М., Остапенко Н. В. Особливості дизайн-проекування дитячих суконь для бально-спортивних танців. *Art and Design*. 2018. № 2 (02). С. 74–81.
152. Румянцева Н. В. Особенности моделирования и художественно-колористического оформления детской одежды в 1981-1982 годах. Киев : Изд-во «Знание» УССР, 1980. 20 с.
153. Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В 2-х т. Том 1. Эмиль, или О воспитании. Москва : Педагогика, 1981. 656 с.
154. Савинівська В. Веселий карнавал. *Краса і мода*. Зима 1970/71. С. 22–23.
155. Савинівська В. Друге життя одягу. *Краса і мода*. Весна 1971. С. 12.
156. Савинівська В. Якщо трохи вмієте шити. *Краса і мода*. Весна 1973. С. 13.
157. Скрипченко А. Г. Разработка комфортной одежды для пациентов с ограниченной двигательной возможностью. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Технічні науки*. 2017. № 5 (114). С. 159–165.
158. Соловійова О. Мода 1973. *Краса і мода*. Весна 1973. С. 5.
159. Ставицька В. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайн-проекування одягу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 27–28 квітня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 115–116.
160. Станко А. Ю., Луцевська О. М. Дослідження сучасних видів оздоблення з метою створення авторської колекції жіночого одягу.

Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості. 2018. С. 129.

161. Струмінська Т. В., Гриценко О. С. Особливості проектування творчих колекцій дитячого одягу методом екстраполяції фешен-стилю. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті.* 2018. Вип. 6. С. 91–96.
162. Струмінська Т. В., Пашковська Т. А., Кабанець К. В. Особливості проектування святкового одягу для дівчат. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2018. № 6. Т. 2 (267). С. 80–83.
163. Супрун Н. П. Основні аспекти розробки сучасного шпитального одягу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Технічні науки.* 2017. № 4 (112). С. 124–129.
164. Тканко З. *Мода в Україні ХХ століття : монографія.* Львів: АРТОС, 2015. 236 с.
165. Тканко З., Коровицький О. *Моделювання костюма в Україні ХХ століття : навч. посіб..* Львів : Брати Сиротинські, 2000. 96 с.
166. Тканко О. Д. *Мистецтво костюму в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття: тенденції, школи, національна специфіка: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.06.* Львів : ЛНАМ, 2008. 207 с.
167. Трушина Т. К., Алексеєнко В. О.; Герасименко О. Д. Аналіз оздоблення дитячого одягу в колекціях дизайнерів другої половини ХХ ст.. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі : тези доповідей ХVІІІ Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р.* Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 153–154.
168. *Туфли детские («пинетки») из кожи коричневого цвета. 1900-е годы. Государственный музей истории Санкт-Петербурга.* URL: <https://www.spbmuseum.ru/funds/494/49292/>.
169. У відповідь на побажання. *Краса і мода.* Осінь 1984. С. 40.

170. Українське народне мистецтво. Вбрання = Украинское народное искусство. Одежда / під заг. ред. К. Г. Гуслистого. Київ: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. 321 с.
171. Український народний одяг = Ukrainian Folk Costume / П. Одарченко, Г. Царинник. Toronto; Philadelphia: Світ. Федерація Укр. Жіночих Орг., Коміс. нар. мистецтва, 1992. 311 с.
172. Федотова Е. Н., Машинко М. Г. Стандарты детской одежды в яслях. Харьков : Укр.гос.изд-во легкой промышленности, 1934. 112 с.
173. Фогг М. Мода. Всемирная история. Москва : ООО «Магма», 2015. 576 с.
174. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, 1950 р., Арх. № 693.
175. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, 1954 р., Арх. № 1026.
176. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, 1955 р., Арх. № 1171.
177. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, 1959 р., Арх. № 1907.
178. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, 1966 р., Арх. № 3575.
179. Чекуніна А. Веселий карнавал. *Краса і мода*. Зима 1980/81. С. 44–45.
180. Чуприна Н.В. Анализ распространения модных тенденций в современной индустрии моды. *XXXII Международная научно-практическая конференция. Сборник научных трудов*. Новосибирск (Россия). 2014. С. 202–208.
181. Чуприна Н. В. Прогнозування формоутворення як етап художнього проектування костюма : монографія. Київ : КНУТД, 2010. 180 с.
182. Чуприна Н.В. Розробка художньо-технологічних принципів проектування колекції сучасного жіночого костюма на основі українського народного одягу: автореф. дис... канд. техн. наук: 05.19.04. Київ : КНУТД, 2001. 23 с.
183. Чуприна Н. В. Сегментація ліній модного одягу в структурі індустрії моди. *Вісник ХДАДМ*. 2014. № 1. С. 33–38.
184. Чуприна Н. В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український

- контексти) : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.07. Київ : КНУТД, 2019. 610 с.
185. Чупріна Н. В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти) : монографія. Київ : КНУТД, 2019. 476 с.
186. Чупріна Н. В., Струмінська Т. В. Сучасні технології дизайн-діяльності : навч. посіб.. Київ : КНУТД, 2017. 416 с.
187. Шинкарук М., Евсеєва Т., Лесняк О. Мода и модельеры. Москва : Мир энциклопедий Аванта+, Астрель, 2011. 183 с.
188. Шкуропацкая В. К., Фалько Л. Ю., Клочко И. Л. Концепция совершенствования ассортиментной политики предприятий по производству одежды на основе принципа кастомизации. Успехи современного естествознания. 2015. № 1–2. С. 287–291.
189. Шмагало Р. Т. Експериментальні мистецькі школи ХХ ст.: Олександр Архипенко, Енді Варгол. Мистецтвознавство: зб. наук. пр. 2007. Вип. 1. С. 31–38.
190. Шульга О. Всенародна за своїм призначенням. *Краса і мода*. Зима 1977/78. С. 2–3, 31, 43.
191. Щербій Г. Символіка народного костюма. *Українська минувшина : ілюстрований етнографічний довідник*. Київ : Либідь, 1993. С. 133–138.
192. Яковлєв М. І. Композиція + геометрія. Київ : Каравела, 2007. 240 с.
193. Яцына М., Кетруш В. Разработка детской одежды со светоотражающими элементами. Технический Университет Молдовы. С. 453–456.
194. Al-Halah Z., Stiefelhagen R., Grauman K. Fashion forward: Forecasting visual style in fashion. *Proceedings of the IEEE International Conference on Computer Vision*, 2017. Pp. 388–397.
195. Bellis M. The History of the Zipper. *ThoughtCo*. URL: <https://www.thoughtco.com/history-of-the-zipper-4066245>.
196. Blackman C. 100 Years of Fashion Illustration. London: Laurence King Publishing, 2007. 384 p.

197. Callahan C. R. Children's Clothing. *The Berg Companion to Fashion*. / Ed. V. Steele. Oxford: Bloomsbury Academic, 2010. Pp. 145–149.
198. Cole D. J., Deihl N. The History of Modern Fashion from 1850. London: Laurence King Publishing, 2015. 480 p.
199. Connie A. Roberto Cavalli Angels & Devils. *Life in Italy*. URL: <https://www.lifeinitaly.com/fashion/roberto-cavalli-angels-devils>.
200. Fox L. J. An integrated view of assortment management process: the next frontier for leading retailers. *Chain Store Age Executive*. 1995. Vol. 71, Issue 11. Pp. 62–68.
201. Frolov I., Kolosnichenko E., Pashkevich K., Vinnichuk M., Gerasimenko E. Development of conception of three-dimensional design of clothes. *Creativity. Technology. Marketing* : book of abstracts the IV-th International symposium, 26–28 october 2017. Chişinău : Technical University of Moldova, 2017. P. 42–43.
202. Gerasymenko O., Kass B., Kolosnichenko O., Pashkevich K., Veklich A. Use of folk costume features in the design of fashion clothes. *Valorificarea patrimoniului etnocultural în cercetare și educație : conferința științifică internațională = Valorization of ethnocultural heritage in research and education* : book of abstracts the International scientific conference, ediția a 5-a, 24 noiembrie 2020, Chişinău, Republica Moldova. Chisinau : Institutul Patrimoniului Cultural, 2020. P. 82.
203. Kolosnichenko O. V., Baranova A. I., Prykhodko-Kononenko I. O. Design of concordant forms of modern clothes on the basis of proportional correlations of sacred geometry. *Vlakna a Textil*. 2017. № 3, Vol. 24, September. Pp. 10–14.
204. Krasniuk L., Troyan O. Designing the author's collection of women's clothing with the use of painting as the source of inspiration. *Vlakna a textile*. №3 (27). 2020. Pp. 97–102.
205. Liao Z., Leung S. Y. S., Du W., Guo Z. A Me-based rough approximation approach for multi-period and multi-product fashion assortment planning

- problem with substitution. *Expert Systems with Applications*. 2017. Vol. 84. Pp. 127–142.
206. Omelchenko G. V., Kolosnichenko M. V., Donchenko S. V., Pashkevich K. L. The process of designing the children`s clothes for trainings on roller-skates. *Vlakna a Textil*. 2016. №4. Vol. 23. Pp. 21–26.
207. Pashkevych K., Lavrenko M., Gerasymenko O. Analysis of modern computer technologies used for virtual fitting of clothes. *Journal of engineering science*. 2019. Vol. XXVI (2). P. 66–75. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3249190>.
208. Pashkevich K., Vasilyeva O., Gerasymenko O., Galchinska O. Factors of changing fashion trends in children's clothing design. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2020. Volume 8, No. 2. P. 36–40.
209. Pashkevich K., Yezhova O., Gerasymenko O. Use of information and communication technologies for organizing self-education of personality in the field of clothes design. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Vol. 76, № 2. P. 58–69. <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.2800>.
210. Pashkevych K., Yezova O., Kolosnichenko O., Gerasymenko O., Protsyk B. Modern information technologies in designing fashion industry products. *Modern innovative and information technologies in the development of society: monograph* / ed. by Ekkert M., Nestorenko O., Szynek M. at al. Katowice School of Technology, 2019. C. 39–47.
211. Pendergast S., Pendergast T., Hermsen S. Fashion, costume, and culture : clothing, headwear, body decorations, and footwear through the ages. Vol. 5 : Modern World Part II: 1946 – 2003. Farmington Hills : Thomson Gale, 2004. 1022 p.
212. Sanghani P., Priti M., Gadhav. R., Raghavan R. Analyzing the customer preferences with respect to indian and international kids` wear brands. *ELK Asia Pacific Journal of Marketing and Retail Management*. 2014. Vol. 5. № 2. Pp. 1–30.

213. Saravanan D., Nithyaprakash V. Fashion trends and its impact on society. *International Conference on Apparels and Fashion*, Talminadu, India. April 2016. Vol. 30.
214. Sen A. The US fashion industry: A supply chain review. *International Journal of Production Economics*. 2008. Vol. 114. Pp. 571–593.
215. Snodgrass M. E. World clothing and fashion: An encyclopedia of history, culture, and social influence. New York: Routledge, 2015. 832 p.
216. Steele V. Encyclopedia of clothing and fashion. Vol. 1 : Academic Dress to Eyeglasses. Farmington Hills : Thompson Gale, 2005. 434 p.
217. Steele V. Encyclopedia of clothing and fashion. Vol. 2 : Fads to Nylon. Farmington Hills : Thompson Gale, 2005. 462 p.
218. Steele V. Encyclopedia of clothing and fashion. Vol. 3 : Occult Dress to Zoran, Index. Farmington Hills : Thompson Gale, 2005. 566 p.
219. Struminska T. V., Prasol S. I., Kolosnichenko E. V., Chuprina N. V., Ostapenko N. V. Designing of special clothing based on experimental researches of material properties. *Vlakna a textil*. 2019. № 4, Vol. 26. Pp. 84–95.
220. Studzińska A., Frydrych I. Transformable Clothing in Children's Fashion. *Fibres & Textiles in Eastern Europe*. 2020. 28. 2 (140). C. 90–95.
221. The Greenwood encyclopedia of clothing through American history 1900 to the present. Vol. 2. / Ann T. Kellogg, ed. London : Greenwood Press, 2008. 444 p.
222. Wang W. Z., Nagai Y., Fang Y., Qiao C. X., Chen Y. P.. Design optimization for interactive parent-child clothing: integration of iot technology entities and emotional virtual bodies. In *DS92, Proceedings of the DESIGN 2018 15th International Design Conference*, Dubrovnik, Croatia, 21–24 May 2018; The Design Society: Glasgow, UK. 2018. C. 2347–2356.
223. Yakymchuk D., Yakymchuk O., Chepeliuk O., Myrhorodska N., Koshevko J., Orlenko O., Nosova I. Study of cutting presses in designing a women's costume for hospitality industry. Study of cutting presses in designing a

- women's costume for hospitality industry. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2017. Vol. 5, No. 1 (89). Pp. 26–36.
224. Бренд Disney. *Eurosport*. URL: <http://eurosport.dn.ua/2019/12/23/brend-disney>.
225. Велика четвірка: коротка історія Тижня моди в Нью-Йорку. *Vogue.ua*. URL: <https://vogue.ua/ua/article/fashion/brend/kratkaya-istoriya-nedeli-mody-v-nyu-yorke.html>.
226. Детская коллекция KamenskaKononova. *Elle*. URL: <https://elle.ua/moda/novosty/detskaya-kollekciya-kamenskakononova/>.
227. Дивовижна команда професіоналів та 60 років досвіду. *Дитячий світ*. URL: <http://www.ds.com.ua/>.
228. Иваничева А. Модный must-have: ANISIMOV for 2X2. *BESTIN.UA*. URL: <http://bestin.ua/fashion/fashion-ua/modnyj-must-have-anisimov-for-2x2/>.
229. Історія. *Універмаг Україна*. URL: <http://ukraina.ua/informacziya/istoriya.html>
230. Капсульная коллекция Gucci в честь Года Мыши. *Disney*. URL: <https://fashion.disney.ru/collections/kapsulnaya-kollektsiya-gucci-v-chest-goda-myshi>.
231. Львівська фабрика художній виробів ім. Лесі Українки. *Енциклопедія Сучасної України*. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=59605.
232. Первый магазин детской одежды TAGO. *VOGUE*. URL: <https://vogue.ua/article/fashion/brend/pervyy-magazindetskoj-odezhdy-tago.html>.
233. Про компанію. *ANDRE TAN*. URL: <https://andretan.ua/ru/about-company>.
234. Савина Е. ЦУМ – этапы становления самого популярного столичного магазина. *Kiev-future*. URL: <https://kyiv-future.com.ua/ru/czum-etapy-stanovleniya-samogo-populyarnogo-stolichnogo-magazina/>.
235. Светлана Бевза выпустила детскую капсульную коллекцию. *Harpersbazaar*. URL: <https://harpersbazaar.com.ua/fashion/news/svetlana-bevza-vipustila-detskuyu-kapsulu/>.

236. Школьная форма от POUSTOVIT. *ELLE*. URL: <https://elle.ua/moda/novosty/shkolnaya-forma-ot-poustovit/>.
237. 8 Facts About Clothes Rationing in Britain During the Second World War. *Imperial War Museums*. URL: <https://www.iwm.org.uk/history/8-facts-about-clothes-rationing-in-britain-during-the-second-world-war>
238. Fashioning a Reign. The Royal Christening Gown (replica) 2004. *Royal Collection Trust*. URL: <https://www.rct.uk/collection/themes/exhibitions/fashioning-a-reign/buckingham-palace/the-royal-christening-gown-replica>
239. Franklin H. 1840-1849. *The Fashion History Timeline*. URL: <https://fashionhistory.fitnyc.edu/1840-1849/>.
240. Franklin H. 1890–1899. *The Fashion History Timeline*. URL: <https://fashionhistory.fitnyc.edu/1890-1899/>.
241. Group History. Benetton Group. URL: <http://www.benettongroup.com/the-group/profile/group-history/>.
242. Happy Birthday, BABY DIOR! *DIORMAG*. URL: https://www.dior.com/diormag/en_gb/article/happy-birthday-baby-dior
243. History. *Lanvin*. URL: <https://www.lanvin.com/gb/history>
244. History. *Pitti Immagine*. URL: <http://www.pittimmagine.com/en/corporate/about.html>.
245. History and Values. *Chicco*. URL: <https://www.chicco.com/en/history-and-values.html>
246. How Clothes Rationing Affected Fashion in the Second World War. *Imperial War Museums*. URL: <https://www.iwm.org.uk/history/how-clothes-rationing-affected-fashion-in-the-second-world-war>
247. Kilcooley-O'Halloran S. Stella's Disney Designs. *Vogue*. URL: <https://www.vogue.co.uk/gallery/stella-mccartney-maleficent-disney-kids-collection-interview>.

248. Romper. *McCord Museum*. URL: <http://collections.musee-mccord.qc.ca/scripts/viewobject.php?Lang=1§ion=196&accessnumber=M965.134.18.1-2&imageID=303072&pageMulti=1>
249. Sailor suit. *McCord Museum*. URL: <http://collections.musee-mccord.qc.ca/en/collection/artifacts/M966.159.26.1-6>

ДОДАТКИ ДОДАТОК А

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової та інноваційної
діяльності Київського національного
університету технологій та дизайну

проф. Л. М. Ганущак-Єфіменко

« 10 » грудня 2020 року

АКТ

про впровадження результатів дисертаційної роботи Герасименко Олени Дмитрівни в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну

Комісія у складі завідувача кафедри ергономіки і дизайну д.т.н., доц. Остапенко Н.В., завідувача кафедри художнього моделювання костюму к.т.н., проф. Ніколаєвої Т.В., професора кафедри ергономіки і дизайну д.т.н., проф. Пашкевич К.Л., доцента кафедри ергономіки і дизайну к.т.н., доц. Винничук М.С. встановила, що результати дисертаційної роботи Герасименко Олени Дмитрівни на тему «Дитяча мода в Україні ХХ – початку ХХІ століть: еволюція, тенденції, проектна практика» впроваджено в освітній процес кафедри ергономіки і дизайну та кафедри художнього моделювання костюму.

Результати дисертаційної роботи використовуються при курсовому і дипломному проектуванні, при проведенні лекційних, практичних та лабораторних занять з дисциплін «Художня і матеріальна культура», «Проектування художніх систем одягу», «Основи формоутворення та художнього проектування костюма», «Сучасні методи дизайн-проектування одягу» для студентів спеціальностей 022 – Дизайн та 182 – Технології легкої промисловості, освітньої програми «Моделювання, конструювання та художнє оздоблення виробів легкої промисловості».

Голова комісії:

д.т.н., доц. Остапенко Н.В.

Члени комісії:

к.т.н., проф. Ніколаєва Т.В.

д.т.н., проф. Пашкевич К.Л.

к.т.н., доц. Винничук М.С.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
 Директор ТОВ «Сотекс»
 Севертока В. В.

Севертока

«20» січня 2021 року

АКТ

про впровадження результатів дисертаційної роботи Герасименко Олени Дмитрівни на тему «Дитяча мода в Україні ХХ – початку ХХІ століть: еволюція, тенденції, проєктна практика

Науково-технічна комісія у складі представника ТОВ «Сотекс» директора Севертоки В. В. та представників Київського національного університету технологій та дизайну д. т. н., проф. Пашкевич К. Л., доц. Васильєвої І. В., асп. Герасименко О. Д. склали цей акт у тому, що на підприємстві проведена перевірка результатів дисертаційної роботи Герасименко О. Д., виконаної під керівництвом професора кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Пашкевич К. Л..

Результати дисертаційної роботи Герасименко О. Д. передані у вигляді:

- коротких теоретичних відомостей та загальних рекомендацій по прогнозуванню кольорових рішень нових моделей одягу з табличним та ілюстративно-текстовим матеріалом;
- пропозицій щодо стилістики та художнього рішення гармонійних моделей одягу.

В результаті апробації встановлено, що запропоновані рекомендації і пропозиції по прогнозуванню кольорових рішень нових моделей одягу дозволяють підвищити естетичну якість продукції, сприяють розширенню асортименту та зниженню витрат на підготовку виробництва до впровадження нових моделей одягу. Комісія відзначає, що пропозиції щодо стилістики та художнього рішення виробів впроваджено в процес проєктування нових моделей одягу.

Голова комісії:

Севертока

Севертока В. В.

Члени комісії:

Пашкевич

Пашкевич К. Л.

Васильєва

Васильєва І. В.

Герасименко

Герасименко О. Д.

ДОДАТОК Б
СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ.
АПРОБАЦІЯ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В., Фролов І. В., Герасименко О. Д., Скрипченко А. Г. Дизайн-проекування систем одягу на засадах тектонічного підходу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. № 3 (110). С. 249–256.
<https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/6802>.
2. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми моделювання*. 2017. № 9. С. 69–74.
<https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/8658>.
3. Ісаєв О. А., Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Ткачук О. Д. Прогнозування асортименту сучасних колекцій дитячого одягу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. № 4 (112). С. 182–192.
<https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/7313>.
4. Герасименко О. Д., Фролов І. В., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Принципи формування асортименту колекцій одягу ready-to-wear. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2017. Вип. 4. С. 24–28.
<https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/9480>.
5. Пашкевич К. Л., Колосніченко О. В., Лавренко М. А., Герасименко О. Д., Єжова О. В. Удосконалення параметрів електронних манекенів для сервісних додатків при візуалізації одягу. *Технічна естетика і дизайн : міжвідомчий науково-технічний збірник*. 2019. Вип. 15. С. 97–108. DOI:
<https://doi.org/10.32347/2221-9293.2019.15.97-108>.
6. Pashkevych K., Yezova O., Kolosnichenko O., Gerasymenko O., Protsyk V. Modern information technologies in designing fashion industry products. *Modern innovative and information technologies in the development of society:*

- monograph* / ed. by Ekkert M., Nestorenko O., Szynek M. at al. Katowice School of Technology, 2019. С. 39–47. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/13318>.
7. Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л., Омельченко Г.В., Загрійчук Б. П., Колосніченко М. В. Художньо-композиційні особливості дитячого костюму у колекціях високої моди ХХ – початку ХХІ століття. *Art and design*. 2019. №4. С. 21–33. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.4.2>.
 8. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Висвітлення творчості художників-модельєрів чоловічого одягу 70–80-х років ХХ ст. у модних періодичних виданнях України. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. 2019. № 13. С. 157–163.
 9. Pashkevich K., Yezhova O., Gerasymenko O. Use of information and communication technologies for organizing self-education of personality in the field of clothes design. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Vol. 76, № 2. P. 58–69. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.2800> (Web of science).
 10. Pashkevich K., Vasilyeva O., Gerasymenko O., Galchinska O. Factors of changing fashion trends in children's clothing design. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2020. Volume 8, No. 2. P. 36–40. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/16412>. (Словаччина).
 11. Костогриз Ю.О., Герасименко О.Д., Шмагало Р.Т., Пашкевич К. Л. Покази моделей одягу швейних підприємств України в 1940–1960-ті роки. *Art and design*. 2020. №3. С. 66–77. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.3.5>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Ставицька В. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайн-проекування одягу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 27–28 квітня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології

- виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 115–116.
2. Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Принципи розробки колекцій сучасного дитячого одягу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 27–28 квітня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 135–136.
 3. Герасименко О. Д., Фролов І. В., Колосніченко О. В., Пашкевич К. Л. Використання етнічних мотивів в стилістиці сучасного одягу. *Масова культура у сучасному художньо-комунікаційному просторі* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 18–20 квітня 2017 р. Херсон : ХНТУ, 2017. С. 24–27.
 4. Колосніченко О. В., Винничук М. С., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Удосконалення сучасних композиційно-проектних технологій дизайну одягу. *Сучасні проблеми геометричного моделювання* : матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції, 6–9 червня 2017 р. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2017. С. 18–19.
 5. Frolov I., Kolosnichenko E., Pashkevich K., Vinnichuk M., Gerasimenko E. Development of conception of three-dimensional design of clothes. *Creativity. Technology. Marketing* : book of abstracts the IV-th International symposium, 26–28 october 2017. Chişinău : Technical University of Moldova, 2017. P. 42–43.
 6. Герасименко О., Мусієнко В. Аналіз розвитку сегменту дитячого одягу в українській фешн-індустрії. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20 квітня 2018 р. Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 330–332.
 7. Герасименко О. Д., Цзянсинь Лю, Колосніченко М. В., Пашкевич К. Л. Сегментація українських споживачів модного одягу. *Інженерія та технології: наука, освіта, виробництво* : тези доповідей Міжнародної

- науково-технічної конференції, 15–16 листопада 2018 р. Луцьк : Інф.-вид. відділ Луцького НТУ, 2018. С. 41–43.
8. Пашкевич К. Л., Костогрыз Ю. А., Герасименко Е. Д., Лю Цзянсинь. Мужская мода XXI века: основные тенденции и направления. *Современная наука и инновационные технологии* : материалы Международной научно-практической конференции, г. Кутаиси, Грузия, 16 ноября 2018 г. Кутаиси : Государственный университет Акакия Церетели, 2018. С. 176–178.
9. Герасименко Е., Лю Цзянсинь, Пашкевич К. Отделка как средство художественной выразительности детской одежды. *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor – The Technical Scientific Conference of Undergraduate, Master and PhD Students* : матеріали наукової конференції, м. Кишинів, Молдова, 26–29 березня 2019 р. Кишинів: Tehnica – UTM, 2019. Ч. 1. С. 335–336.
10. Загрійчук Б. П., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Художньо-образні особливості дитячого костюма початку XXI століття. *Молодь – науці і виробництву – 2019: Інноваційні технології легкої промисловості* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 16–17 травня 2019 р. Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2019. С. 152–154.
11. Трушина Т. К., Алексєєнко В. О.; Герасименко О. Д. Аналіз оздоблення дитячого одягу в колекціях дизайнерів другої половини XX ст.. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р. Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 153–154.
12. Богданова В. Є., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д. Аналіз особливостей дизайн-проекування сучасного одягу для дітей молодшого шкільного віку: композиційно-конструктивний устрій. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р. Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 :

Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 149–150.

13. Костогриз Ю. О., Герасименко О. Д., Пашкевич К. Л. Художники-модельєри чоловічого одягу в Україні в 1970–80-х роках. *Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 11–13 вересня 2019 р. Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2019. С. 70–72.
14. Герасименко О. Д., Костогриз Ю. О., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Особливості розвитку індустрії дитячої моди ХХ – початку ХХІ століття. *Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів, 10–11 жовтня 2019 р. Хмельницький : ХНУ, 2019. С. 144–145.
15. Костогриз Ю., Герасименко О., Пашкевич К. Творчість будинків моделей 1960-х років в архівній документальній хроніці. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2020 р. Київ: КНУТД, 2020. Том 1. С. 278–281.
16. Gerasymenko O., Kass B., Kolosnichenko O., Pashkevich K., Veklich A. Use of folk costume features in the design of fashion clothes. *Valorificarea patrimoniului etnocultural în cercetare și educație* : conferința științifică internațională = *Valorization of ethnocultural heritage in research and education* : book of abstracts the International scientific conference, ediția a 5-a, 24 noiembrie 2020, Chișinău, Republica Moldova. Chisinau : Institutul Patrimoniului Cultural, 2020. P. 82.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Pashkevych K., Lavrenko M., Gerasymenko O. Analysis of modern computer technologies used for virtual fitting of clothes. *Journal of engineering science*. 2019. Vol. XXVI (2). P. 66–75. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3249190>. (Молдова).

ДОДАТОК В

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА. ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

Список ілюстрацій до додатку В

В.1. Витоки дитячої моди

Рис. В.1.1. Портрет інфанти Маргарити Терези Іспанської у сукні з корсетом і криноліном. Художник Д. Веласкес. 1656 р.

Рис. В.1.2. Хлопчик у сукні з корсетом і криноліном. Картина «Маленький хлопчик з ключкою і м'ячем». Художник J. A. van Ravesteyn. 1626 р.

Рис. В.1.3. Сповите немовля. Картина «Портрет сповитого немовляти Козімо III де Медічі». Художник Ю. Сустерманс. 1642 р.

Рис. В.1.4. Зразок білизни для хрещення сповитого немовляти, виготовлена орієнтовно в 1650 – 1700 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.5. Картина «Портрет леді Мері Грей і лорда Джорджа Грея». Художник В. Хогарт. 1740 р.

Рис. В.1.6. Картина «Діти з маленькою собачкою і корзиною фруктів». Художник S. Cessari (1703–1783). XVIII ст.

Рис. В.1.7. Картина «Полковник Чарльз Інграм зі своїми дітьми». Художник Ф. Мерсьє. 1741 р.

Рис. В.1.8. Картина «Портрет Анни Шарлоти Доротеї фон Медем з дочками Вільгельміною і Пауліною». Художник F. N. Varisien. 1780-ті рр.

Рис. В.1.9. Зразок шовкової дитячої сукні, яку одягали з корсетом. 1760 р.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.10. Груповий портрет «Сім'я Бейлі». Художник T. Gainsborough. 1784 р.

Рис. В.1.11. Зразки довгих суконь для немовлят: а) сукня, виготовлена в 1810–1815 рр.; б) сукня, виготовлена в 1850 р.; в) сукня для хрещення, виготовлена в 1921 р.; г) сукня для хрещення дітей британської королівської сім'ї, виготовлена в 2004 р., що є копією оригінальної сукні для хрещення,

виготовленої в 1841 р.. а, б, в) музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія; г) музей Royal Collection Trust, Велика Британія [238].

Рис. В.1.12. Фрагмент картини «The Sackville Children». Художник John Norrner. 1796 р.

Рис. В.1.13. Картина «Портрет Альберта Едуарда, принца Уельського». Художник Ф. К. Вінтерхальтер. 1846 р.

Рис. В.1.14. Зразки суконь з завищеною лінією талією довжиною до щиколотки, виготовлені в 1800 – 1820 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.15. Зразки одягу для дівчаток в стилі ампір початку ХІХ ст., Велика Британія: а) сукня і жакет спенсер, виготовлені у 1817 р.. Музей Los Angeles County Museum of Art, США; б) сукня, виготовлена орієнтовно у 1820–1830 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.16. Зразки суконь для дівчаток 4-5 років довжиною нижче колін, виготовлених в 1855–1885 рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.17. Одяг для хлопчиків віком до трьох років, виготовлені в 1860-х роках: а) сукня для хлопчика. Музей Los Angeles County Museum of Art, США; б) сукня і піджак для хлопчика, виготовлені в 1860-х рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.18. Зразки одягу для хлопчиків у стилі лорда Фаунтлероя, виготовлені в: а) 1885 р.. Музей The Metropolitan Museum of Art, США; б) 1890 р.. Музей Philadelphia Museum of Art, США.

Рис. В.1.19. Зразки верхнього одягу для дівчинки. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія: а) сукня і накидка, виготовлені в 1862 р.; б) пальто, виготовлене в 1879 р.

Рис. В.1.20. Дівчинка в сукні голубого кольору з фартушком. Фрагмент картини «Сім'я на відпочинку». Художник М. Ткаченко. 1890-ті рр.

Рис. В.1.21. Фотопортрети Лесі Українки: а) у народному костюмі. 1878–1879 рр.; б) у вишиваній сорочці та міському костюмі з братом Михайлом. 1880–1881 рр.

В.2. Дитяча мода в Україні початку ХХ століття

Рис. В.2.1. Фотографія групи селян, поч. ХХ ст. [170, іл.90].

Рис. В.2.2. Фотографія групи селян, поч. ХХ ст. [170, іл. 91].

Рис. В.2.3. Дитячий одяг на картинах українських художників: а) фрагмент картини «Там, де над ставом гнуться лози». Художник Г. Світлицький. 1916 р.; б) картина «Ніночка». Художник О. Шовкуненко. 1926 р.

Рис. В.2.4. Моделі дитячого одягу з вишивкою. Журнал «Нова хата». 1927 р. №11.

Рис. В.2.5. Ескізи моделей дитячого одягу. Журнал «Нова хата». 1927 р. № 11.

Рис. В.2.6. Ескізи моделей дитячого одягу. Журнал «Нова хата». 1928 р. № 7/8.

Рис. В.2.7. Фотографії моделей дитячого одягу. Журнал «Нова хата». 1938 р. № 15/16.

Рис. В.2.8. Ескізи моделей дитячого одягу, оздобленого вишивкою. Журнал «Нова хата». 1939 р. № 11/12.

Рис. В.2.9. Зразки моделей дитячого трикотажного одягу. Поч. ХХ ст. [58, с.114].

Рис. В.2.10. Зразок дитячої бавовняної сукні. Чернівецький трикотажний трест. 1946 р. [58, с. 114].

В.3. Світова дитяча мода ХХ століття

Рис. В.3.1. Ескізи моделей дитячого і жіночого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. 1922 р.

Рис. В.3.2. Ескізи моделей дитячого і жіночого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. 1922 р.

Рис. В.3.3. Фрагменти фото моделей дитячого і жіночого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. 1910 р.

Рис. В.3.4. Зразки моделей дитячого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. Поч. ХХ ст: а) шифонова сукня з вишивкою ланцюговим стібком та аплікацією квітів троянди. 1923 р.. Музей Palais Galliera, Франція; б) сукня з оздобленням у вигляді троянд з блакитної органзи та чорного мережива. 1925 р.. Музей Palais Galliera, Франція; в) бавовняна сукня з шовковими вставками. 1930 р.. Музей The Metropolitan Museum of Art, США; г) стьобана куртка з шовку оздоблена бантом. 1931р.. Музей The Metropolitan Museum of Art, США.

Рис. В.3.5. Ескізи жіночого і дитячого одягу. Ілюстрації з журналу «Gazette du bon». Поч. ХХ ст.

Рис. В.3.6. Ескізи дитячого одягу. Обкладинка журналу «Children's Royal Magazine». Winter 1921–1922 р.

Рис. В.3.7. Обкладинка журналу «VOGUE». Липень 1925 р.

Рис. В.3.8. Ескізи дитячого одягу. Обкладинка та сторінка журналу «Les Enfants Très Parisiens». 1925 р.

Рис. В.3.9. Зразки суконь дитячих. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія: а) 1910-ті рр.; б) 1914–1920 рр.; в) 1923 р.; г) 1930-ті рр.

Рис. В.3.10. Зразки дитячих костюмів у матроському стилі. Кін. ХІХ – поч. ХХ ст.. Музей McCord Museum, Канада: а, б) матроські костюми для хлопчиків, виготовлені у 1890 р. і в 1933 р.; в) сукня для дівчинки у матроському стилі, виготовлена орієнтовно у 1920–1940 рр.

Рис. В.3.11. Зразок дитячого комбінезону, виготовленого орієнтовно в 1930 р.. Музей McCord Museum, Канада.

Рис. В.3.12. Зразок дитячого купальника, виготовленого орієнтовно в 1940 р.. Музей Los Angeles County Museum of Art, США.

Рис. В.3.13. Зразки моделей одягу, виготовлених за програмою Utility. Друга світова війна. Музей Imperial War Museum, Велика Британія: а) пальто дитячі; б) пальто чоловіче; в) пальто жіноче.

Рис. В.3.14. Реклама магазину Marks & Spencer в журналі. 1932 р.

Рис. В.3.15. Реклама магазину Marks & Spencer. Журнал «Woman». 1958 р.

Рис. В.3.16. Ескізи дитячих суконь. 1950-х рр.. США: а) журнал «Simplicity»; б) журнал «McCall's».

Рис. В.3.17. Плакат «Reinforce Children's Clothes» (з англ. «Зміцнення дитячого одягу»). Друга світова війна. Музей Imperial War Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.18. Моделі напівкомбінезонів для дівчаток. 1950-ті рр.

Рис. В.3.19. Фрагмент фото німецько-американської акторки і співачки Марлен Дітріх з донькою Марією в подібних сукнях. 1933 р.

Рис. В.3.20. Фото моделей жіночої і дитячої суконь. Обкладинка журналу «Glamour». 1947 р.

Рис. В.3.21. Фрагмент фото англо-американської акторки Елізабет Тейлор з донькою в костюмах Будинку моди Dior. 1961 р.

Рис. В.3.22. Моделі жіночого і дитячого одягу. Журнал «Modes de Paris». №649. 1961 р.

Рис. В.3.23. Зразок сукні для дівчинки. Бренд Marks&Spencer. Поч. 1950-х рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.24. Зразок сукні для дівчинки. Дизайнер Pierre Cardin. 1960-ті рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.25. Зразки пальт для дівчинки. 1955–1961 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.26. Фото моделей дитячого одягу. Дизайнер Pierre Cardin. 1966 р.

Рис. В.3.27. Діти принцеси Монако Грейс Келлі в оксамитових костюмах для хрещення Dior на відкритті першого бутіка Baby Dior. 1967 р. [242].

Рис. В.3.28. Зразки шовкової весільної сукні та суконь для дівчаток. Дизайнер John Galliano. Колекція Haute couture 1987 р.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.29. Фотографія британської топ-моделі Твіггі (Леслі Лоусон). 1960-ті рр.

Рис. В.3.30. Фрагменти фото моделей жіночого і дитячого одягу. Каталог Sears. Spring Summer 1966 р.

Рис. В.3.31. Фото комплектів жіночого і дитячого одягу напряму family look. Каталог Sears. Fall Winter 1971 р.

Рис. В.3.32. Фото комплектів дорослого і дитячого одягу. Каталог Sears. Fall Winter 1971 р.

Рис. В.3.33. Фото моделей суконь для дівчаток. Каталог Sears. Fall Winter 1975 р.

Рис. В.3.34. Моделі суконь для дівчаток. Каталог Sears. Spring Summer 1980 р.

Рис. В.3.35. Фотографія актриси А. Джолі на врученні премії «Оскар». 1986 р.

Рис. В.3.36. Реклама одягу бренду Benetton. 1982 р.

Рис. В.3.37. Реклама дитячого одягу бренду Benetton, а) 1978 р.; б) 1985 р.

Таблиця В.1. Розвиток дитячої моди у світі в ХХ столітті.

Таблиця В.2. Порівняльний аналіз розвитку дитячої моди у світі та в Україні.

В.4. Дитячий одяг в творчості українських художників-модельєрів

Рис. В.4.1. Покази моделей дитячого одягу на підприємствах України. Кадри з випусків кіножурналу «Радянська Україна»: а) Чернівецька трикотажна фабрика № 2. 1954 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1954 р., Арх. № 1026; б) Харківська хутряна фабрика. 1955р. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1955 р., Арх. № 1171.

Рис. В.4.2. Хлопчачий одяг за типом одягу гірських районів Карпат. Львів. 1958 р. [170, іл. 247].

Рис. В.4.3. Жакет для дівчинки за народними мотивами. Київський будинок моделей одягу. 1958 р. [170, іл. 232].

Рис. В.4.4. Фотографії з показів моделей дитячого одягу у Київському будинку моделей одягу. 1958 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного.: а) Од. обл. О-85752; б) Од. обл. 226847.

Рис. В.4.5. Покази моделей дитячого одягу у Будинках моделей одягу. Кадри з випусків кіножурналу «Радянська Україна»: а) кадр з показу у Львівському будинку моделей одягу. Кіножурнал «Радянська Україна». 1958 р. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1958 р., Арх. № 1665; б) кадр з показу у

Харківському будинку моделей одягу. Кіножурнал «Радянська Україна». 1959 р. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1959 р., Арх. № 2819.

Рис. В.4.6. Моделі дитячого одягу, оздоблені вишивкою і вибіркою за народними мотивами. 1960 р.: а) виставка «Радянська Україна» [170, іл. 242]; б, в) Київський будинок моделей одягу [170, іл. 227, 231]; г) Львівський будинок моделей одягу [170, іл. 233].

Рис. В.4.7. Показ моделей одягу для дітей та дорослих у демонстраційному залі швейного об'єднання ім. В. В. Воровського. 1966 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1966 р., Арх. № 3575.

Рис. В.4.8. Фотографія з примірки моделі дитячого одягу. Мукачівська швейна фабрика. 1975 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. Од. обл. 2-128953.

Рис. В.4.9. Модель сукні для дівчинки, Л. Морозова-Вітвицька, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. В.4.10. Модель сукні для дівчинки, Н. Стапецька, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. Ф.4.11. Модель сукні для дівчинки, Н. Баранова, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. В.4.12. Комплекти одягу для дітей. Художник-модельєр Л. Морозова-Вітвицька, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. В.4.13. Моделі одягу для дівчаток, Київський будинок моделей одягу. Художники-модельєри Л. Болдирєва, Є. Нефьодова. Журнал «Краса і мода». Літо 1971 р.

Рис. В.4.14. Моделі пальт для дівчаток: а) художники-модельєри Г. Тараканова, А. Сенченко. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1970 р.; б) художник-модельєр В. Марчевська. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1971 р.

Рис. В.4.15. Моделі суконь для дівчаток, Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1971 р.: а, в) художник-модельєр Л. Болдирєва; б) художник-модельєр Є. Нефьодова.

Рис. В.4.16. Моделі жіночого та дитячого одягу. Журнал «Краса і мода»: а) художник-модельєр Н. Калашникова. Осінь 1971 р.; б) художник-модельєр Л. Кулінська. Весна 1972 р.

Рис. В.4.17. Моделі жіночого та дитячого одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1972 р.: а) художник-модельєр Г. Тараканова; б) художник-модельєр Т. Гапон.

Рис. В.4.18. Моделі жіночого та дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода»: а) художник-модельєр Н. Веселовська. Літо 1972 р. б) художник-модельєр Л. Заліська. Весна 1972 р.; в) художник-модельєр М. Панова. Весна 1972 р.

Рис. В.4.19. Моделі одягу для дітей дошкільного віку за народними мотивами. Художник-модельєр Л. Малахівська, Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1972 р.

Рис. В.4.20. Комплект трикотажного дитячого одягу. Художник-модельєр Р. Раскутіна. 1972 р. [24].

Рис. В.4.21. Моделі дитячого одягу: а) художник-модельєр Л. Кулінська. Журнал «Краса і мода». Весна 1972 р.; б) художник-модельєр Л. Писемська. Журнал «Краса і мода». Літо 1973 р.

Рис. В.4.22. Моделі дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр Л. Малахівська. Журнал «Краса і мода». Зима 1972/73 р; б) художник-модельєр Л. Малахівська. Журнал «Краса і мода». Осінь 1973 р.; в) художник-модельєр О. Лушакова. Журнал «Краса і мода». Зима 1973/74 р.

Рис. В.4.23. Моделі чоловічого і дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Зима 1973/74 р.: а) художник-модельєр Є. Кухаренко; б) художник-модельєр О. Лушакова.

Рис. В.4.24. Моделі дорослого і дитячого одягу. а) художники-модельєри Г. Мепен, В. Похил. Журнал «Краса і мода». Осінь 1973 р.; б) художники-

- модельєри М. Сошкін, Г. Шкарупило. Журнал «Краса і мода». Осінь 1974 р.;
- в) художник-модельєр Т. Зикова. Журнал «Краса і мода». Літо 1976 р.
- Рис. В.4.25. Моделі дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1974 р. а) художник-модельєр Т. Зикова; б, в) художник-модельєр Л. Малахівська.
- Рис. В.4.26. Моделі суконь для дівчаток. Художник-модельєр Л. Малахівська. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1976 р.
- Рис. В.4.27. Комплекти трикотажного одягу для дітей. Республіканський будинок моделей трикотажних виробів: а, б) художник-модельєр В. Криштальова. Журнал «Краса і мода». Зима 1975/76 р.; в, д) художники-модельєри Л. Валуєва, Т. Муратова. Журнал «Краса і мода». Зима 1976/77 р.; д) художник-модельєр Т. Яриш. Журнал «Краса і мода». Зима 1976/77 р.
- Рис. В.4.28. Моделі дитячого одягу. Художник-модельєр Л. Малахівська. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 10. 1977 р.
- Рис. В.4.29. Комплект для дівчинки. Художник-модельєр А. Григор'єва. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 16. 1980 р.
- Рис. В.4.30. Модель сукні для дівчинки. Художник-модельєр Л. Малахівська, Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1980 р.
- Рис. В.4.31. Моделі одягу для дівчаток. Художник-модельєр О. Нефьодова. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 17. 1980 р.
- Рис. В.4.32. Комплект для дівчинки. Художник-модельєр Л. Мазур. Львівський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 23. 1983 р.
- Рис. В.4.33. Моделі дитячого одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1979 р.: а) художник-модельєр Т. Лисак, Дніпропетровський будинок моделей одягу; б) художник-модельєр Т. Бачуро, Республіканський будинок моделей одягу.
- Рис. В.4.34. Моделі дитячого одягу: а) художник-модельєр Л. Голощапова. Журнал «Краса і мода». Зима 1973/74; б) художник-модельєр М. Тимко; в, г) художник-модельєр Г. Тараканова. Журнал «Краса і мода». Зима 1977/78 р.

Рис. В.4.35. Моделі жіночого і дитячого одягу: а) художник-модельєр Л. Сторожинська. 1978 р. Журнал «Краса і мода». Весна 1978 р.; б) художник-модельєр Т. Шевель. Республіканський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1980 р.

Рис. В.4.36. Моделі дорослого і дитячого одягу: а) художник-модельєр Є. Кухаренко. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1978 р.; б, в) художники-модельєри Т. Шевель, С. Халатникова. Республіканський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1981 р.

Рис. В.4.37. Моделі дитячого одягу з тканини «болонья»: а) художник-модельєр А. Казачок. Журнал «Краса і мода». Осінь 1974; б) художник-модельєр С. Ластик. Журнал «Краса і мода». Весна 1978 р.; в) художник-модельєр Н. Барановська. Журнал «Краса і мода». Весна 1979 р.; г) художник-модельєр С. Семенко. Журнал «Краса і мода». Зима 1980/81 р.

Рис. В.4.38. Моделі дитячого одягу. Львівський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр О. Цимбалюк. Комплект листівок «Мода – дітям». 1983 р.; б) художник-модельєр Г. Підкова. Журнал «Краса і мода». Осінь 1983 р.

Рис. В.4.39. Моделі дитячого одягу. Львівський будинок моделей одягу. Художник-модельєр Л. Кулинська. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 23. 1983 р.

Рис. В.4.40. Моделі дитячого одягу. Харківський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 22. 1983 р.: а) художник-модельєр З. Калиненко, б) художник-модельєр Т. Шкурат.

Рис. В.4.41. Моделі дитячого одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». 26 вип. 1985 р. Львівський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр Л. Кулинська, б) художник-модельєр Г. Підковка.

Рис. В.4.42. Моделі карнавальних костюмів для дітей. Київський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр В. Савинівська. 1970 р. [154, с. 22–23];

б) художник-модельєр Г. Горелік. 1972 р. [38, с. 28–29]; в) художник-модельєр Г. Горелік. 1973 р. [37, с. 32–33].

Рис. В.4.43. Моделі карнавальних костюмів для дітей: а) художник-модельєр Л. Малахівська. 1976 р. [103, с. 28–30]; б) художник-модельєр А. Чекуніна. 1980 р. [179, с. 44–45].

Рис. В.4.44. Моделі суконь для дівчаток: а) художник-модельєр Л. Кулинська. Львівський будинок моделей одягу; б) художник-модельєр Є. Резник. Львівський будинок моделей одягу; в) художник-модельєр Г. Мітрохіна. Республіканський будинок моделей трикотажних виробів. Журнал «Краса і мода». Зима 1980/81 р.

Рис. В.4.45. Моделі одягу для дівчаток. Художник-модельєр Г. Підковка. Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода»: а) Літо 1982 р.; б, в) Осінь 1983 р.

Рис. В.4.46. Моделі суконь для дівчаток. Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода»: а) художник-модельєр Я. Різник, І. Вітвицька. Зима 1983/84 р.; б) художник-модельєр Г. Підковка. Весна 1984 р. ; в) художник-модельєр Л. Кулинська. Весна 1984 р.

Рис. В.4.47. Моделі одягу для дівчаток. Львівський будинок моделей одягу.: а) художник-модельєр Н. Буряк. Журнал «Краса і мода». Осінь 1985 р.; б) художник-модельєр Л. Кулинська. Журнал «Краса і мода». Літо 1986 р.; в) художник-модельєр Л. Кулинська,. Журнал «Краса і мода». Осінь 1986 р.

Рис. В.4.48. Моделі дитячого одягу. а) художник-модельєр О. Стадник. Львівський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 27. 1985 р.; б) Республіканський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». 1987/88 р.; в) художник-модельєр Л. Клепчинова. Дніпропетровський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 32. 1988 р.

Рис. В.4.49. Моделі одягу для дівчаток. Художник-модельєр Л. Кулинська. Львівський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям»: а) Вип. 33. 1988 р.; б) Вип. 35. 1989 р.; в) Вип. 36. 1990 р.

Рис. В.4.50. Моделі трикотажного дитячого одягу. Художник-модельєр А. Загребяєва. 1989 р. Комплект листівок «Волшебный клубок» [25].

Таблиця В.3. Художньо-образні особливості дитячого одягу 1970–1990 років

В.5. Дитяча мода в незалежній Україні

Рис. В.5.1. Моделі дитячого одягу. Бренд O`KIDS by OKSANA KARAVANSKA. FW 2007/08.

Рис. В.5.2. Моделі шкільного форменого одягу. Бренд ANDRE TAN. 2008 р.

Рис. В.5.3. Моделі дитячого одягу. Бренд ТМ Para Solo. Тиждень моди Lviv Fashion Week, FW 2013/14.

Рис. В.5.4. Моделі дитячого одягу. Капсульна колекція ko.ka.ko. Бренд KAMENSKAKONONOVA. 2013 р.

Рис. В.5.5. Моделі дитячого одягу. Бренд Larisa LOBANOVA. Тижні моди Odessa Holiday Fashion Week: а) 2011 р.; б) 2012 р.; в) 2013 р.; г) 2014 р.

Рис. В.5.6. Моделі дитячого одягу. Бренд ANISIMOV. Тижні моди Ukrainian Fashion Week: а) SS 2013; б) FW 2013/14.; в) SS 2014; г) FW 2014/15.

Рис. В.5.7. Моделі шкільного форменого одягу. Колекція одягу TAGO school by VIKTOR ANISIMOV Колаборація брендів TAGO та ANISIMOV. 2014 р.

Рис. В.5.8. Моделі шкільного форменого одягу. Бренд POUSTOVIT. 2014 р.

Рис. В.5.9. Моделі трикотажного жіночого і дитячого одягу. Бренд RITO: а) SS 2015; б) колекція «Совушки», 2016 р.

Рис. В.5.10. Моделі жіночих і дитячих суконь. Колекція одягу TAGO by Olga NAVROTSKA. Колаборація брендів TAGO та дизайнера Olga NAVROTSKA. Тиждень моди Ukrainian Fashion Week. SS 2016

Рис. В.5.11. Моделі жіночого і дитячого одягу. Бренд T.Mosca. Тиждень моди Ukrainian Fashion Week: а) FW 2015/16; б) FW 2016/17; в) SS 2017; г) FW 2018/19.

Рис. В.5.12. Моделі жіночого і дитячого одягу. Бренд BEVZA. 2019 р.

Рис. В.5.13. Моделі одягу. Бренд Andre Tan: а) 2019 р.; б, в) 2020 р.

Рис. В.5.14. Моделі дитячого одягу українських брендів. Тиждень моди Odessa Fashion Week Cruise. 2018 р.

Рис. В.5.15. Моделі дитячого одягу. Бренд MISS DM. Тижні моди Odessa Fashion Week: а) SS 2018; б) FW 2019/20.

Рис. В.5.16. Моделі дитячого одягу. Бренд Arin Apparel. Тижні моди Junior Fashion Week. FW 2019/20.

Рис. В.5.17. Моделі дитячого одягу. Бренд The Cats. Тиждень моди Odessa Fashion Week. FW 2019/20.

Рис. В.5.18. Моделі дитячого одягу. Бренд Miracle Me. FW 2020/21.

Рис. В.5.19. Моделі дитячого одягу українського. Бренд FOBERINI. 2020 р.

Рис. В.5.20. Моделі жіночого та дитячого одягу. Бренд VARENYKY FASHION. 2021 р.

Рис. В.5.21. Моделі дитячого одягу. Бренд ЗЕРНО. 2021 р.

Рис. В.5.22. Моделі дитячого одягу. Бренд ETNODIM. 2021 р.

Рис. В.5.23. Моделі дитячого одягу. Бренд ТМ SMIL. 2021 р.

Рис. В.5.24. Моделі дитячого одягу. Трикотажна фабрика «Роза». 2021 р.

Рис. В.5.25. Моделі дитячого одягу. Бренд Gabbi, 2020 р.

Рис. В.5.26. Моделі дитячого одягу. Бренд Vembi: а) 2019 р.; б) 2020 р.

Рис. В.5.27. Моделі дитячого одягу, оздоблені зображеннями за мотивами мультфільмів. Бренд Barbarris. 2020 р.

Рис. В.5.28. Моделі дитячого одягу, оздоблені зображеннями за мотивами мультфільму «Фіксики». Бренд Zironka. 2020 р.

Рис. В.5.29. Моделі дитячого одягу, оздоблені зображеннями за мотивами мультфільму «Таємне життя домашніх тварин». Бренд ЛАДАН. 2020 р.

Таблиця В.4. Художньо-образні особливості дитячого одягу українських дизайнерів 2000–2020 років.

Рис. В.5.30. Порівняння використання оздоблення в дитячому одязі, створеному в Україні Будинками моделей в 1970-1990-х рр. та дизайнерами в 2000-2020-х рр.

Рис. В.5.31. Класифікація брендів одягу на ринку фешн-індустрії.

Таблиця В.5. Ознаки колекції дитячого одягу різних класів.

Таблиця В.6. Розподіл світових брендів дитячого одягу за цінovими категоріями.

Таблиця В.7. Розподіл українських брендів дитячого одягу за цінovими категоріями.

В.6. Світова дитяча мода в ХХІ столітті

Рис. В.6.1. Моделі одягу «української» колекції. Бренд Jean Paul Gaultier. 2006 р.

Рис. В.6.2. Моделі дитячого і дорослого одягу. Будинок моди Chanel: а) SS 2011; б) SS 2014; в) Resort 2017; г) FW 2017-18.

Рис. В.6.3. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior. Колекція «Alice in Wonderland», FW 2010/11.

Рис. В.6.4. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2011; б) FW 2011/12.

Рис. В.6.5. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2012; б) SS 2014; в) FW 2014/15.

Рис. В.6.6. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2016; б) FW 2016/17; в) SS 2017.

Рис. В.6.7. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2018; б) FW 2018/19; в) FW2019/20.

Рис. В.6.8. Моделі дитячого одягу. Бренд Dolce & Gabbana: а) FW 2004/04; б) SS 2001; в) SS 2010; г) колекція «Bambino», SS 2013; д) FW 2013/14.

Рис. В.6.9. Моделі дитячого одягу. Бренд Dolce & Gabbana: а) SS 2014; б) FW 2014/15; в) SS 2015.

Рис. В.6.10. Моделі дитячого одягу. Бренд Dolce & Gabbana: а) SS 2017; б) SS 2018; в) FW2019/20.

Рис. В.6.11. Використання однакових художньо-композиційних рішень в дитячому і дорослому костюмі. Бренд Dolce & Gabbana: а) SS 2015; б) SS 2017; в) FW 2020/21.

Рис. В.6.12. Художньо-композиційні елементи дитячого костюма в колекціях Будинків моди. FW 2019/20: а) Dolce & Gabbana – квіткові мотиви; б) Dior – аплікації з ініціалами бренда; в) Gucci – анімалістичні принти; г) Versace – античні орнаменти.

Рис. В.6.13. Розподіл асортименту виробів в колекціях дитячого одягу (на прикладі бренду Dolce & Gabbana, SS 2017).

Таблиця В.8. Аналіз спільних художньо-образних засобів дорослого і дитячого костюма напряму family look.

Рис. В.6.14. Моделі дитячого одягу. Бренд Roberto Cavalli. Колекція «Angels & Devils». FW 2010/11.

Рис. В.6.15. Моделі дитячого одягу. Бренд Armani. FW 2018/19.

Рис. В.6.16. Моделі дитячого одягу. Бренд Young Versace: а) FW 2012/13; б) SS 2019.

Рис. В.6.17. Моделі дитячого одягу. Бренд Lanvin Enfants. SS 2019.

Рис. В.6.18. Моделі дитячого одягу. Бренд Kenzo Kids. FW 2010/11.

Рис. В.6.19. Моделі дитячого одягу. Бренд Gucci Kids: а) FW 2010/11; б) FW 2019/20; в) SS 2020.

Рис. В.6.20. Характеристика художньо-образних особливостей дитячого костюма в колекціях Будинків високої моди 2010–2015 рр.

Рис. В.6.21. Характеристика художньо-образних особливостей дитячого костюма в колекціях Будинків високої моди 2015–2020 рр.

Рис. В.6.22. Моделі дитячого одягу: а) бренд Stella McCartney Kids. FW 2017; б) бренд Fendi. FW 2019/20; в) бренд Fendi. SS 2020.

Рис. В.6.23. Моделі суконь для дівчаток у матроському стилі в колекціях сучасних брендів: а, б, в) H & Kids. 2020 р.; г) Ralph Lauren. 2020 р.; д, е) Balmain. 2020 р.

Рис. В.6.24. Моделі дитячого одягу. Бренд Mango. Колекція «Brothers & Sisters». 2021 р.

Рис. В.6.25. Моделі дитячого одягу. Бренд Zara Kids: а) 2014 р.; б) 2020 р.

Рис. В.6.26. Моделі дитячого одягу. Бренд H&M Kids. 2020 р.

Рис. В.6.27. Моделі дитячого одягу. Бренд Benetton. 2020 р.

Рис. В.6.28. Моделі дитячого одягу. Бренд Mothercare. 2020 р.

Рис. В.6.29. Моделі дитячого одягу. Бренд Chicco. 2021 р.

Рис. В.6.30. Моделі дитячого одягу колекції «Малефісента». Бренд Stella McCartney Kids. 2014 р.

Рис. В.6.31. Моделі дитячого одягу за мотивами фільмів «Гаррі Поттер». Бренд H & M. 2020 р.

Рис. В.6.32. Хустка з капсульної колекції. Бренд Gucci. 2020 р.

Рис. В.6.33. Моделі дитячого одягу. Бренд Monnalisa .2020 р

Рис. В.6.34. Моделі дитячого одягу. Бренд CALUBY. 2020 р.

Рис. В.6.35. Моделі дитячого одягу. Бренд Next. 2020 р.

Рис. В.6.36. Дитячі купальні костюми з переробленого пластику. Бренд Marks & Spencer. 2019 р.

Таблиця В.9. Художньо-образні засоби дитячого і дорослого костюма ХХ – ХХІ століть.

Рис. В.6.37. Художньо-декоративні елементи дитячого костюма ХХ – початку ХХІ століть.

В.7. Результати анкетного опитування

Рис. В.7.1. Результати анкетного опитування батьків м. Києва на тему «Пріоритети при покупці дитячого одягу».

В.8. Творчі колекції дитячого одягу

Рис. В.8.1. Моделі дитячого і дорослого одягу колекції «#маленький-дорослий». Автори – студенти кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Т. Богомазюк, О. Ісаєв, керівники – К. Пашкевич, О. Герасименко.

Рис. В.8.2. Ескізи дитячого одягу колекції «SHIFT». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Г. Бойко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.3. Моделі дитячого одягу колекції «SHIFT». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Г. Бойко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.4. Ескізи і моделі дитячого одягу колекції «Boho». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД О. Гриценко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.5. Моделі дитячого одягу колекції «Boho». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД О. Гриценко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.6. Ескізи одягу для дітей старшого шкільного віку, колекції «City Urban Jungle». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Т. Макалістер, керівники – К. Пашкевич, О. Герасименко, А. Векліч.

Рис. В.8.7. Моделі одягу для дітей старшого шкільного віку, колекції «City Urban Jungle». Конкурс “Битва Модельєрів”.

Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Т. Макалістер, керівники – К. Пашкевич, О. Герасименко, А. Векліч.

В.1. Витоки дитячої моди

Рис. В.1.1. Портрет інфанти Маргарити Терези Іспанської у сукні з корсетом і криноліном. Художник Д. Веласкес. 1656 р.

Рис. В.1.2. Хлопчик у сукні з корсетом і криноліном. Картина «Маленький хлопчик з ключкою і м'ячем». Художник J. A. van Ravesteijn. 1626 р.

Рис. В.1.3. Сповите немовля. Картина «Портрет сповитого немовляти Козімо III де Медічі». Художник Ю. Сустерманс. 1642 р.

Рис. В.1.4. Зразок білизни для хрещення сповитого немовляти, виготовлена орієнтовно в 1650 – 1700 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.5. Картина «Портрет леді Мері Грей і лорда Джорджа Грея». Художник В. Хогарт. 1740 р.

Рис. В.1.6. Картина «Діти з маленькою собачкою і корзиною фруктів». Художник S. Сессаріні (1703–1783). XVIII ст.

Рис. В.1.7. Картина «Полковник Чарльз Інграм зі своїми дітьми». Художник Ф. Мерсьє. 1741 р.

Рис. В.1.8. Картина «Портрет Анни Шарлоти Доротеї фон Медем з дочками Вільгельміною і Пауліною». Художник Ф. Н. Барієн. 1780-ті рр.

Рис. В.1.9. Зразок шовкової дитячої сукні, яку одягали з корсетом. 1760 р..
Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.10. Груповий портрет «Сім'я Бейлі». Художник Т. Gainsborough. 1784 р.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.1.11. Зразки довгих суконь для немовлят: а) сукня, виготовлена в 1810–1815 рр.; б) сукня, виготовлена в 1850 р.; в) сукня для хрещення, виготовлена в 1921 р.; г) сукня для хрещення дітей британської королівської сім'ї, виготовлена в 2004 р., що є копією оригінальної сукні для хрещення, виготовленої в 1841 р.. а, б, в) музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія; г) музей Royal Collection Trust, Велика Британія [238].

Рис. В.1.12. Фрагмент картины «The Sackville Children». Художник John Hoppner. 1796 р.

Рис. В.1.13. Картина «Портрет Альберта Едуарда, принца Уельського». Художник Ф. К. Винтерхальтер. 1846 р.

Рис. В.1.14. Зразки суконь з завищеною лінією талією довжиною до щиколотки, виготовлені в 1800 – 1820 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.1.15. Зразки одягу для дівчаток в стилі ампір початку ХІХ ст., Велика Британія:
 а) сукня і жакет спенсер, виготовлені у 1817 р.. Музей Los Angeles County Museum of Art, США;
 б) сукня, виготовлена орієнтовно у 1820 – 1830 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.1.16. Зразки суконь для дівчаток 4-5 років довжиною нижче колін, виготовлених в 1855 – 1885 рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

а)

б)

Рис. В.1.17. Одяг для хлопчиків віком до трьох років, виготовлені в 1860-х роках: а) сукня для хлопчика. Музей Los Angeles County Museum of Art, США; б) сукня і піджак для хлопчика, виготовлені в 1860-х рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

а)

б)

Рис. В.1.18. Зразки одягу для хлопчиків у стилі лорда Фаунтлероя, виготовлені в:
а) 1885 р.. Музей The Metropolitan Museum of Art, США;
б) 1890 р.. Музей Philadelphia Museum of Art, США.

а)

б)

Рис. В.1.19. Зразки верхнього одягу для дівчинки. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія: а) сукня і накидка, виготовлені в 1862 р.; б) пальто, виготовлене в 1879 р.

Рис. В.1.20. Дівчинка в сукні голубого кольору з фартушком. Фрагмент картини «Сім'я на відпочинку». Художник М. Ткаченко. 1890-ті рр.

а)

б)

Рис. В.1.21. Фотопортрети Лесі Українки: а) у народному костюмі. 1878–1879 рр.; б) у вишиваній сорочці та міському костюмі з братом Михайлом. 1880–1881 рр..

В.2. Дитяча мода в Україні початку ХХ століття

Рис. В.2.1. Фотографія групи селян. Поч. ХХ ст. [170, іл.90].

Рис. В.2.2. Фотографія групи селян. Поч. ХХ ст. [170, іл. 91].

а)

б)

Рис. В.2.3. Дитячий одяг на картинах українських художників: а) фрагмент картини «Там, де над ставом гнуться лози». Художник Г. Світлицький. 1916 р.; б) картина «Ніночка». Художник О. Шовкуненко. 1926 р.

ч. 803. Спортовий плащик для смотрика з англійського матеріалу.

ч. 804. Оксамітна суконка для дівчинки від 8—15 літ з випущеними фалдами, прибрана білою каміелькою і ковнірцем.

ч. 805. Убранко для хлопчика 2-4 літнього з легкої вовни укладане в фалди; пасок з кольорової шкіри.

ч. 806. Оксамітний плащик для дівчинки з разляновими рукавами, прибраний футерком, з відповідною шапочкою.

ч. 807. Плащик для смотрика з попельятої матерії.

ч. 808. Братчик і сестричка однаково вбрані.

ч. 810. Плащик для дівчинки прибраний ковнірем і маншетами з бронзового футра.

ч. 811. Спортове убрання для хлопчика, з англійської матерії прибране стебном.

ч. 812. Убранко для малого хлопчика з'ясної фаянелі, збіране на раменах в дрібні закладочки.

ч. 813. Убранко для хлопчика зі споднями до припинання. Блюза зі суконця, сподні і ковнірць з оксаміту.

КУПУЙТЕ З ПЕРШОГО ДЖЕРЕЛА! ПАНЧОХИ, СКАРПИТИ, РУКАВИЦІ

ТА ВСЯКІ ТРИКОТАРСЬКІ ВИРОБИ ПРОДАЄ НАЙДЕШЕВІШЕ

СПЕЦІАЛЬНИЙ МАГАЗИН ТРИКОТАРСЬКИХ ВИРОБІВ.

ОЛЬКА

ЛЬВІВ
РИНОК 35.

(біля Народн. Торговлі).

Рис. В.2.4. Моделі дитячого одягу з вишивкою. Журнал «Нова хата». 1927 р. №11.

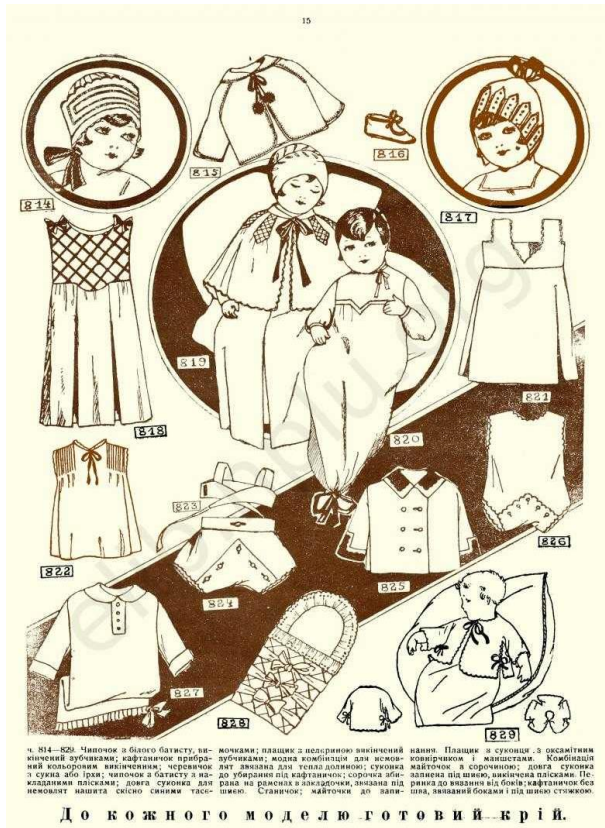

Рис. В.2.5. Ескізи моделей дитячого одягу. Журнал «Нова хата». 1927 р. № 11.

Рис. В.2.6. Ескізи моделей дитячого одягу. Журнал «Нова хата». 1928 р. № 7/8.

Рис. В.2.7. Фотографії моделей дитячого одягу. Журнал «Нова хата». 1938 р. № 15/16.

Рис. В.2.8. Ескізи моделей дитячого одягу, оздобленого вишивкою. Журнал «Нова хата». 1939 р. № 11/12.

12

Рис. В.2.9. Зразки моделей дитячого трикотажного одягу. Поч. ХХ ст. [58, с.114].

14

Рис. В.2.10. Зразок дитячої бавовняної сукні. Чернівецький трикотажний трест. 1946 р. [58, с. 114].

В.3. Світова дитяча мода XX століття

Рис. В.3.1. Ескізи моделей дитячого і жіночого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. 1922 р.

Рис. В.3.2. Ескізи моделей дитячого і жіночого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. 1922 р.

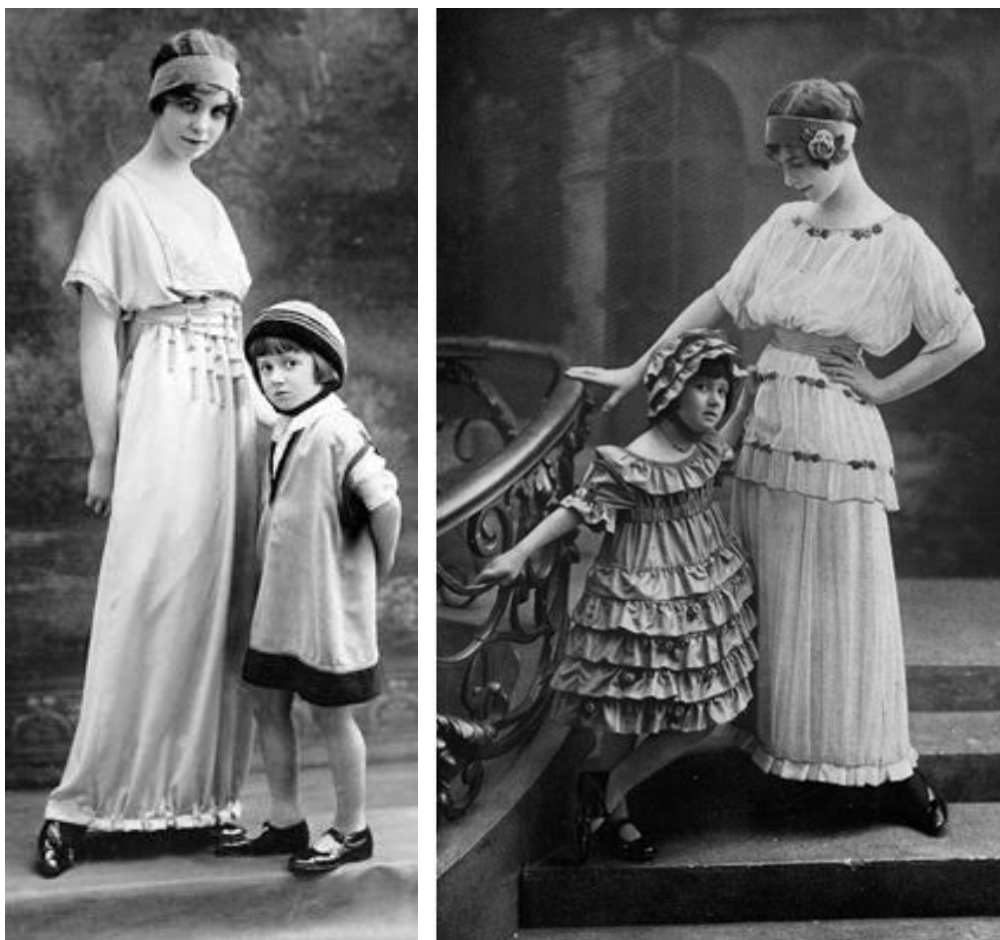

Рис. В.3.3. Фрагменти фото моделей дитячого і жіночого одягу.
Дизайнер Jeanne Lanvin. 1910 р.

Рис. В.3.4. Зразки моделей дитячого одягу. Дизайнер Jeanne Lanvin. Поч. XX ст:
 а) шифонова сукня з вишивкою ланцюговим стібком та аплікацією квітів троянди. 1923 р..
 Музей Palais Galliera, Франція; б) сукня з оздобленням у вигляді троянд з блакитної
 органзи та чорного мережива. 1925 р.. Музей Palais Galliera, Франція; в) бавовняна сукня з
 шовковими вставками. 1930 р.. Музей The Metropolitan Museum of Art, США; г) стьобана
 куртка з шовку оздоблена бантом. 1931р.. Музей The Metropolitan Museum of Art, США.

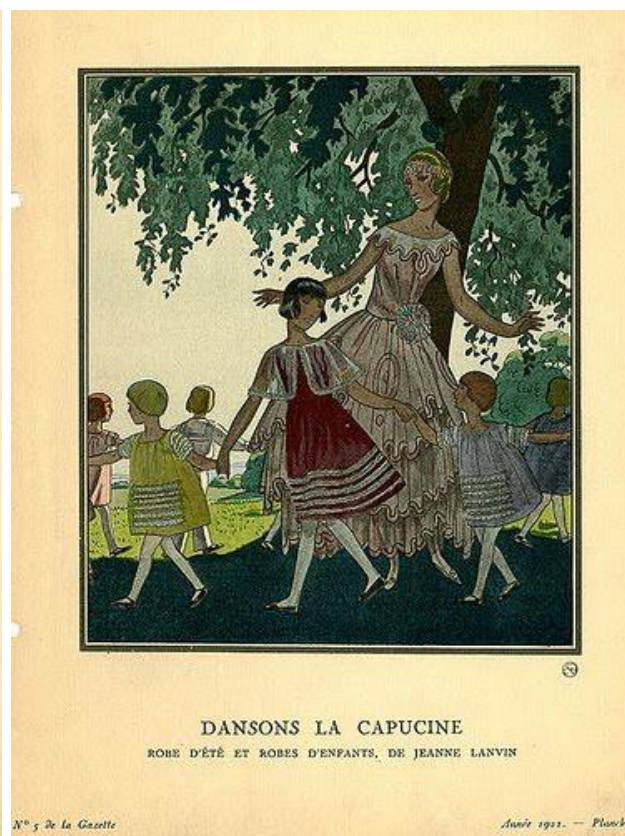

Рис. В.3.5. Ескізи жіночого і дитячого одягу. Ілюстрації з журналу «Gazette du bon». Поч. XX ст.

Рис. В.3.6. Ескізи дитячого одягу. Обкладинка журналу «Children's Royal Magazine». Winter 1921–1922 р.

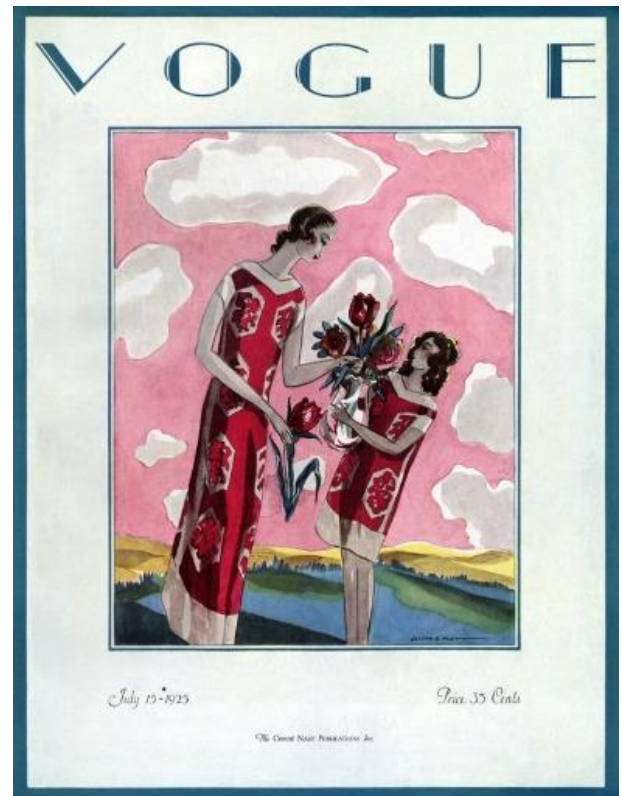

Рис. В.3.7. Обкладинка журналу «VOGUE». Липень 1925 р.

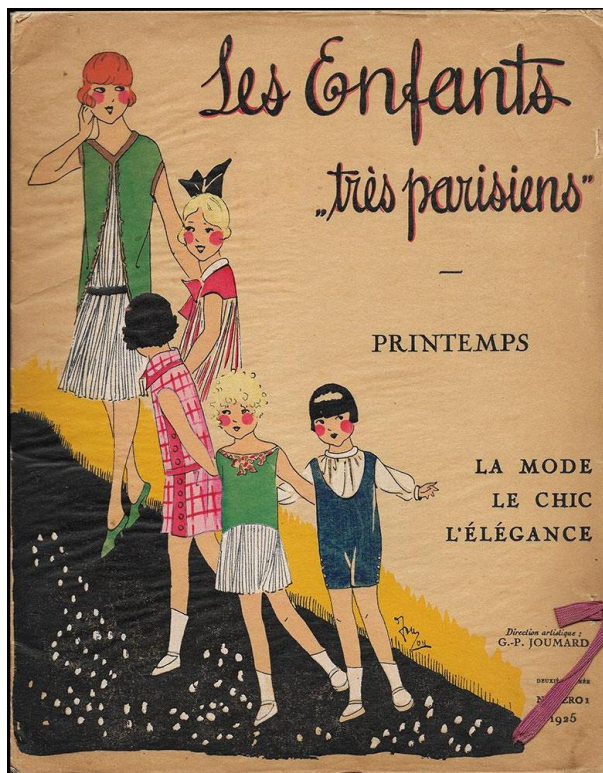
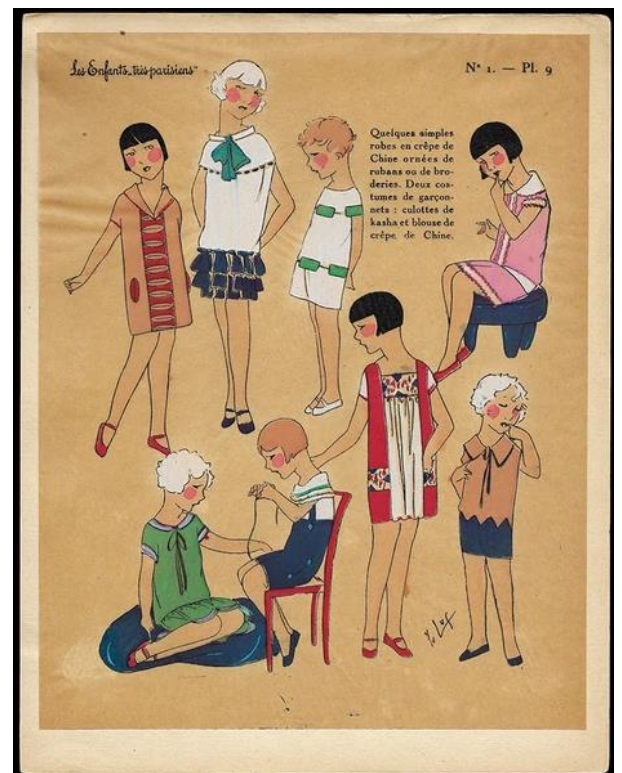

Рис. В.3.8. Ескізи дитячого одягу. Обкладинка та сторінка журналу «Les Enfants Très Parisiens». 1925 р.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.3.9. Зразки суконь дитячих. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія:
а) 1910-ті рр.; б) 1914–1920 рр.; в) 1923 р.; г) 1930-ті рр.

а)

б)

в)

Рис. В.3.10. Зразки дитячих костюмів у матроському стилі. Кін. XIX – поч. XX ст.. Музей McCord Museum, Канада: а, б) матроські костюми для хлопчиків, виготовлені у 1890 р. і в 1933 р.; в) сукня для дівчинки у матроському стилі, виготовлена орієнтовно у 1920–1940 рр.

Рис. В.3.11. Зразок дитячого комбінезону, виготовленого орієнтовно в 1930 р..
Музей McCord Museum, Канада.

Рис. В.3.12. Зразок дитячого купальника, виготовленого орієнтовно в 1940 р..
Музей Los Angeles County Museum of Art, США.

а)

б)

в)

Рис. В.3.13. Зразки моделей одягу, виготовлених за програмою Utility. Друга світова війна. Музей Imperial War Museum, Велика Британія: а) пальто дитячі; б) пальто чоловіче; в) пальто жіноче.

42 THE MARKS & SPENCER MAGAZINE CHRISTMAS, 1932

MARKS and SPENCER

<p>ART. SUEDE CREPE BLOUSE 5167/136, 4/11d. Ivory, Beige, Pink, Lemon.</p> <p>NINE-GORE TAILORED SKIRT 5355/17, 4/11d. Lido, Navy, Brown, Green, Black.</p>	<p>ART. SILK TAFFETA FRILLED PARTY FROCK 7042/109, 4/11d. and 21 in. Race, Sky, Apple, Ivory, Embdy, 15 Soft Pastel Shades.</p> <p>ART. SILK TAFFETA FLARED SKIRT PARTY FROCK 7087/3, 4/11d. 21 in. and 24 in. Pink, Sky, Lemon, Trimm'd Self Ribbon Ruching.</p>	<p>ALL-WOOL JUMPER 5165/93, 4/11d. Brown/Sand, Navy/Red, Lido/Sand, Brown/Lemon, Green/Lemon.</p> <p>NINE-GORE TAILORED CLOTH SKIRT Self Colours, 5355/4, 4/11d. Lido, Navy, Brown, Green, Black.</p>	<p>ALL-WOOL STOCKINETTE DRESS 5028/95, 4/11d. Length 48 in. Brown, Red, Blue, Piped contrast colour.</p>
---	---	---	--

ALL GARMENTS ILLUSTRATED ABOVE ARE BRITISH MADE THROUGHOUT.

Рис. В.3.14. Реклама магазину Marks & Spenser в журналі. 1932 р.

MARKS & SPENCER

S. Michael

DRESSES, BLOUSES & SKIRTS pictured here are examples of the beautiful variety of ever-changing ranges that await you at MARKS & SPENCER. You will find something new every time you visit your favourite MARKS & SPENCER—new cloths, new prints, new styles—drawn by our designers from the fashion centres of the world.

S. Michael BLOUSES in a great variety of styles and gay colours, prints and embroidery. COTTONS 16/11 to 25/-. NYL-DE-CHINE with beautiful embroideries 25/- and 27/6.

S. Michael SKIRTS in the new fashion lengths. COTTONS in many lovely designs 29/11 and SAILCLOTH in colours that glow 25/11 & 35/-.

PERMANENTLY PLEATED in miracle fibres—TERYLENE AND WORSTED in many new pleatings 55/-, TRICEL BLENDS 29/11 & 40/-.

See the full range of *S. Michael* fashions & children's

Рис. В.3.15. Реклама магазину Marks & Spenser. Журнал «Woman». 1958 р.

Child size 4

Simplicity Printed Pattern 40c

a)

McCall's PRINTED PATTERN

5681 SIZE 5 CHILD'S DRESS 50c

THE McCALL COMPANY, INC. IN CANADA, 60c.

b)

Рис. В.3.16. Ескізи дитячих суконь. 1950-х рр.. США: а) журнал «Simplicity»; б) журнал «McCall's».

Рис. В.3.17. Плакат «Reinforce Children's Clothes» (з англ. «Зміцнення дитячого одягу»). Друга світова війна. Музей Imperial War Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.18. Моделі напівкомбінезонів для дівчаток. 1950-ті рр.

Рис. В.3.19. Фрагмент фото німецько-американської акторки і співачки Марлен Дітріх з донькою Марією в подібних сукнях. 1933 р.

Рис. В.3.20. Фото моделей жіночої і дитячої суконь. Обкладинка журналу «Glamour». 1947 р.

Рис. В.3.21. Фрагмент фото англо-американської акторки Елізабет Тейлор з донькою в костюмах Будинку моди Dior. 1961 р.

Рис. В.3.22. Моделі жіночого і дитячого одягу. Журнал «Modes de Paris». №649. 1961 р.

Рис. В.3.23. Зразок сукні для дівчинки. Бренд Marks&Spencer. Поч. 1950-х рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.24. Зразок сукні для дівчинки. Дизайнер Pierre Cardin. 1960-ті рр. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія.

Рис. В.3.25. Зразки пальт для дівчинки. 1955–1961 рр.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика Британія

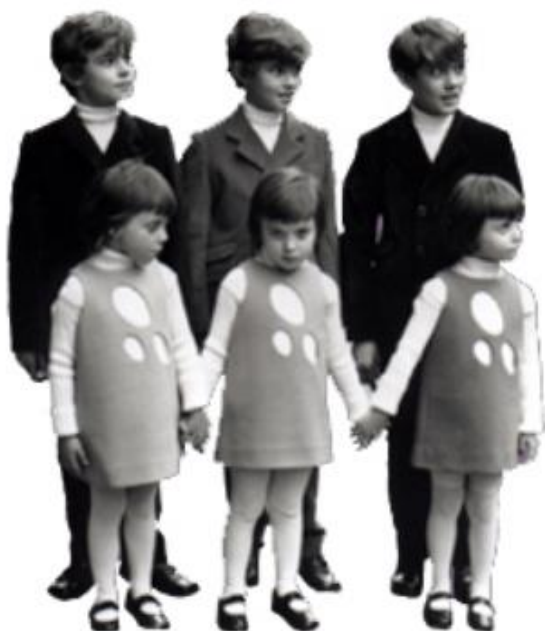

Рис. В.3.26. Фото моделей дитячого одягу.
Дизайнер Pierre Cardin. 1966 р.

Рис. В.3.27. Діти принцеси Монако
Грейс Келлі в оксамитових костюмах
для хрещення Dior на відкритті першого
бутика Baby Dior. 1967 р. [242].

Рис. В.3.28. Зразки шовкової весільної сукні та суконь для дівчаток. Дизайнер John
Galliano. Колекція Haute couture 1987 р.. Музей Victoria and Albert Museum, Велика
Британія.

Рис. В.3.29. Фотографія британської топ-моделі Твіггі (Леслі Лоусон). 1960-ті рр.

Рис. В.3.30. Фрагменти фото моделей жіночого і дитячого одягу. Каталог Sears. Spring Summer 1966 р.

Рис. В.3.31. Фото комплектів жіночого і дитячого одягу напряму family look. Каталог Sears. Fall Winter 1971 р.

Рис. В.3.32. Фото комплектів дорослого і дитячого одягу. Каталог Sears. Fall Winter 1971 р.

Рис. В.3.33. Фото моделей суконь для дівчаток. Каталог Sears. Fall Winter 1975 р.

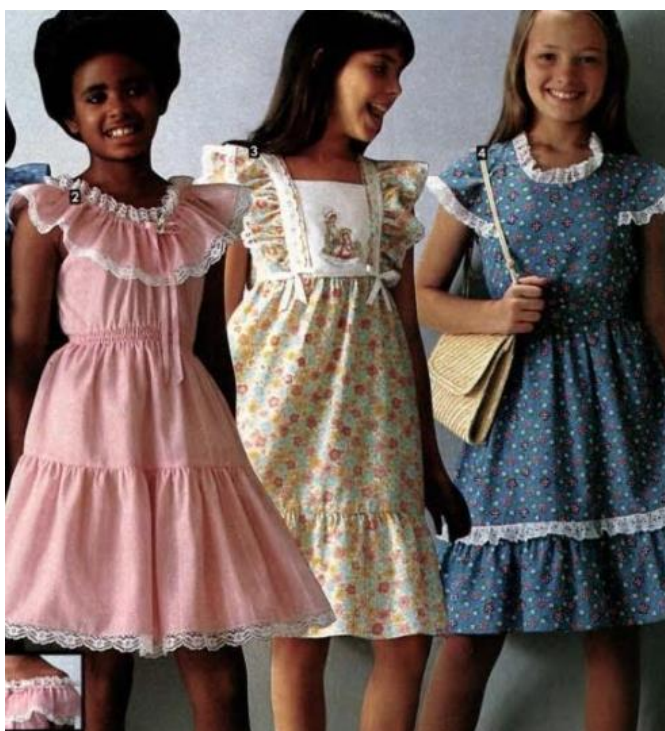

Рис. В.3.34. Моделі суконь для дівчаток.
Каталог Sears. Spring Summer 1980 р.

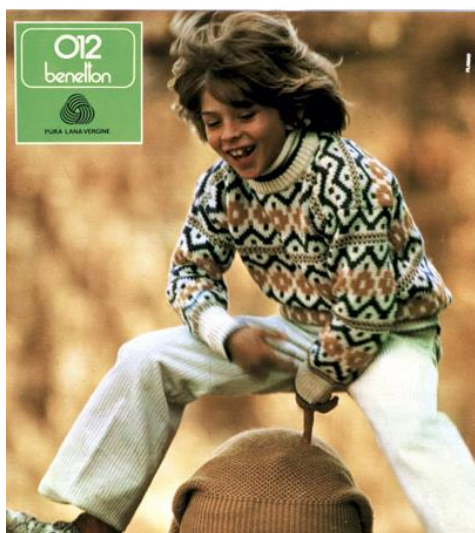

Рис. В.3.35. Фотографія
актриси А. Джолі на врученні
премії «Оскар». 1986 р.

Tutti i colori del mondo.

Рис. В.3.36. Реклама одягу бренду Benetton. 1982 р.

а)

б)

Рис. В.3.37. Реклама дитячого одягу бренду Benetton, а) 1978 р.; б) 1985 р.

Таблиця В.1

Розвиток дитячої моди у світі в ХХ столітті

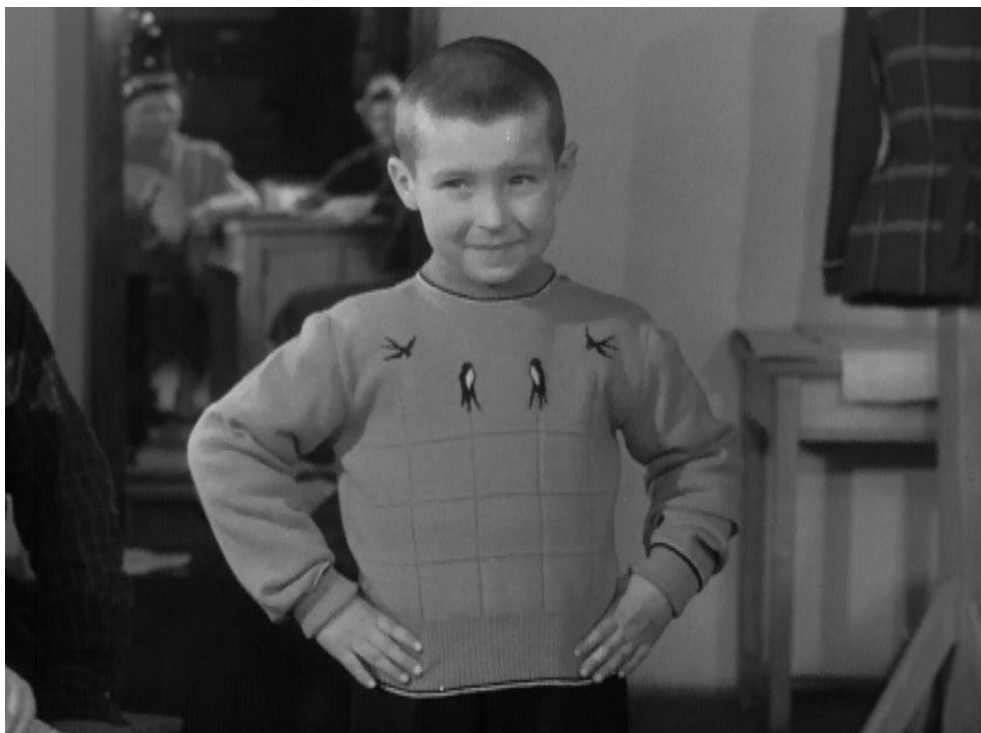
1908 р.	1930-ті р.	1940-ві рр.	1950-1960 рр.	1967 р.	1960-1970 рр.	1975 р.	1980-2000 рр.
Відкриття Будинку моди Lanvin, початок високої моди для дітей, Франція	Відкриття магазинів одягу прет-а-порте, Велика Британія	Припинення розвитку індустрії моди, умови жорсткої економії.	Відкриття спеціалізованих магазинів дитячого одягу: Chicco (1958 р.) Mothercare (1961 р.) тощо	Відкриття першого бутіку дитячого одягу Baby Dior	Відкриття брендами окремих ліній дитячого одягу: Benetton (1965 р.) Gap (1969 р.) тощо	Відкриття спеціалізованої виставки дитячої моди Pitti Bimbo	Масове відкриття ліній дитячого одягу Будинками моди: Kenzo (1983 р.), Dolce & Gabbana (2001 р.) тощо

Порівняльний аналіз розвитку дитячої моди у світі та в Україні
в ХХ столітті – на початку ХХІ століття

Світова мода	Українська мода
1	2
1858 р. Відкриття Будинку моди Ч. Ф. Вортом 1909 р. Будинок моди Lanvin стає членом Синдикату високої моди, перші покази колекцій дитячого одягу haute couture, Франція	1930-ті рр. Перші покази мод у Львові, серед моделей одягу – виробу для дітей 1939 р – відкриття ЦУМ в Києві
1930-ті рр. Відкриття магазинів одягу pret-a-porter, Велика Британія	1935 р. Відкриття Всесоюзного будинку моделей одягу у Москві 1944 р. Відкриття Київського будинку моделей одягу
1940-ві рр. Промислове виробництво одягу за програмою Utiliti, Велика Британія	1950 р. Початок співпраці країн у рамках Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ)
1960–1970-ті рр. Відкриття спеціалізованих магазинів дитячого одягу: Chicco (1958 р.), Motherscare (1961 р.) тощо	1954 р. Відкриття Львівського будинку моделей одягу 1959 р. Відкриття спеціалізованого універмагу «Дитячий світ»
1967 р. Відкриття першого бутіку дитячого одягу Baby Dior	1958-1960 рр. Відкриття Одеського, Харківського, Донецького та Дніпропетровського будинків моделей одягу
1975 р. Відкриття спеціалізованої виставки дитячої моди Pitti Vimbo	1958 р., 1960 р. Участь творчих осередків дитячої моди у виставках різного рівня (Брюсельська міжнародна виставка у 1958 р., виставка «Радянська Україна» у 1960 р.)

продовження таблиці В.2

1	2
1970–1980-ті рр. Відкриття брендами Venetton, Gap, Zara тощо, окремих ліній дитячого одягу.	1977 р. Відкриття Українського інституту асортименту виробів легкої промисловості і культури одягу
1990-2000-ні рр. Масове відкриття ліній дитячого одягу Будинками моди: Kenzo (1983 р.), Versace (1993 р.), Dolce & Gabbana (2001 р.) тощо	1996 р. Заснування спеціалізованих виставок Baby Expo та Children’s Fashion Fair. 1997 р. Заснування Ukrainian Fashion Week (до 2005 р. мав назву Тиждень прет-а-порте «Сезони моди»)
2000 р. Відкриття інтернет-магазинів бендового чоловічого і жіночого одягу (Net-a-Porter) 2007 р. Відкриття інтернет-магазинів бендового дитячого одягу (Melijoe)	2015–2018 рр. Відкриття Тижнів моди (Odessa Fashion Week у 2015 р., Ukrainian Kid's Fashion Week у 2016 р., Junior Fashion Week у 2018 р. тощо)

В.4. Дитячий одяг в творчості українських художників-модельєрів

а)

б)

Рис. В.4.1. Покази моделей дитячого одягу на підприємствах України. Кадри з випусків кіножурналу «Радянська Україна»: а) Чернівецька трикотажна фабрика № 2. 1954 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1954 р., Арх. № 1026; б) Харківська хутряна фабрика. 1955р. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1955 р., Арх. № 1171.

Рис. В.4.2. Хлопчачий одяг за типом одягу гірських районів Карпат. Львів. 1958 р. [170, іл. 247].

Рис. В.4.3. Жакет для дівчинки за народними мотивами. Київський будинок моделей одягу. 1958 р. [170, іл. 232].

а)

б)

Рис. В.4.4. Фотографії з показів моделей дитячого одягу у Київському будинку моделей одягу. 1958 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного.: а) Од. обл. О-85752; б) Од. обл. 226847.

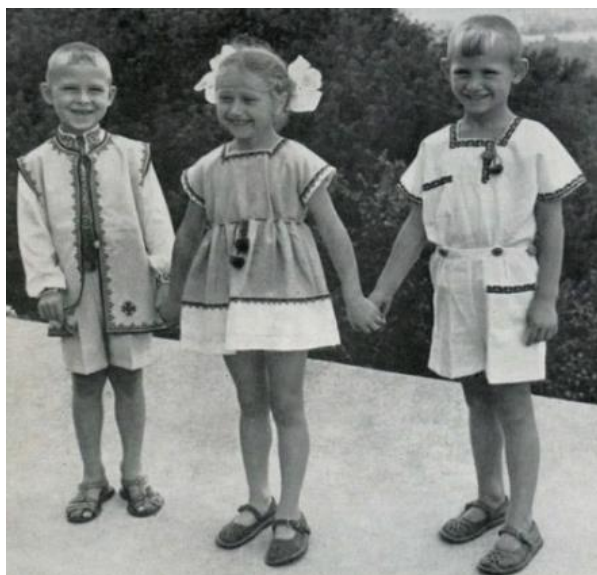

а)

б)

Рис. В.4.5. Покази моделей дитячого одягу у Будинках моделей одягу. Кадри з випусків кіножурналу «Радянська Україна»: а) кадр з показу у Львівському будинку моделей одягу. Кіножурнал «Радянська Україна». 1958 р. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1958 р., Арх. № 1665; б) кадр з показу у Харківському будинку моделей одягу. Кіножурнал «Радянська Україна». 1959 р. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1959 р., Арх. № 2819.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.4.6. Моделі дитячого одягу, оздоблені вишивкою і вибійкою за народними мотивами. 1960 р.: а) виставка «Радянська Україна» [170, іл. 242]; б, в) Київський будинок моделей одягу [170, іл. 227, 231]; г) Львівський будинок моделей одягу [170, іл. 233].

Рис. В.4.7. Показ моделей одягу для дітей та дорослих у демонстраційному залі швейного об'єднання ім. В. В. Воровського. 1966 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. 1966 р., Арх. № 3575.

Рис. В.4.8. Фотографія з примірки моделі дитячого одягу. Мукачівська швейна фабрика. 1975 р.. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. Од. обл. 2-128953.

Рис. В.4.9. Модель сукні для дівчинки, Л. Морозова-Вітвицька, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. В.4.10. Модель сукні для дівчинки, Н. Стапецька, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. Ф.4.11. Модель сукні для дівчинки, Н. Баранова, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. В.4.12. Комплекти одягу для дітей. Художник-модельєр Л. Морозова-Вітвицька, Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1970 р.

Рис. В.4.13. Моделі одягу для дівчаток, Київський будинок моделей одягу. Художники-модельєри Л. Болдирева, Є. Нефьодова. Журнал «Краса і мода». Літо 1971 р.

а)

б)

Рис. В.4.14. Моделі пальт для дівчаток: а) художники-модельєри Г. Тараканова, А. Сенченко. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1970 р.; б) художник-модельєр В. Марчевська. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1971 р.

а)

б)

в)

Рис. В.4.15. Моделі суконь для дівчаток, Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1971 р.: а, в) художник-модельєр Л. Болдирева; б) художник-модельєр Є. Нефьодова.

а)

б)

Рис. В.4.16. Моделі жіночого та дитячого одягу. Журнал «Краса і мода»:
а) художник-модельєр Н. Калашникова. Осінь 1971 р.; б) художник-модельєр
Л. Кулінська. Весна 1972 р.;

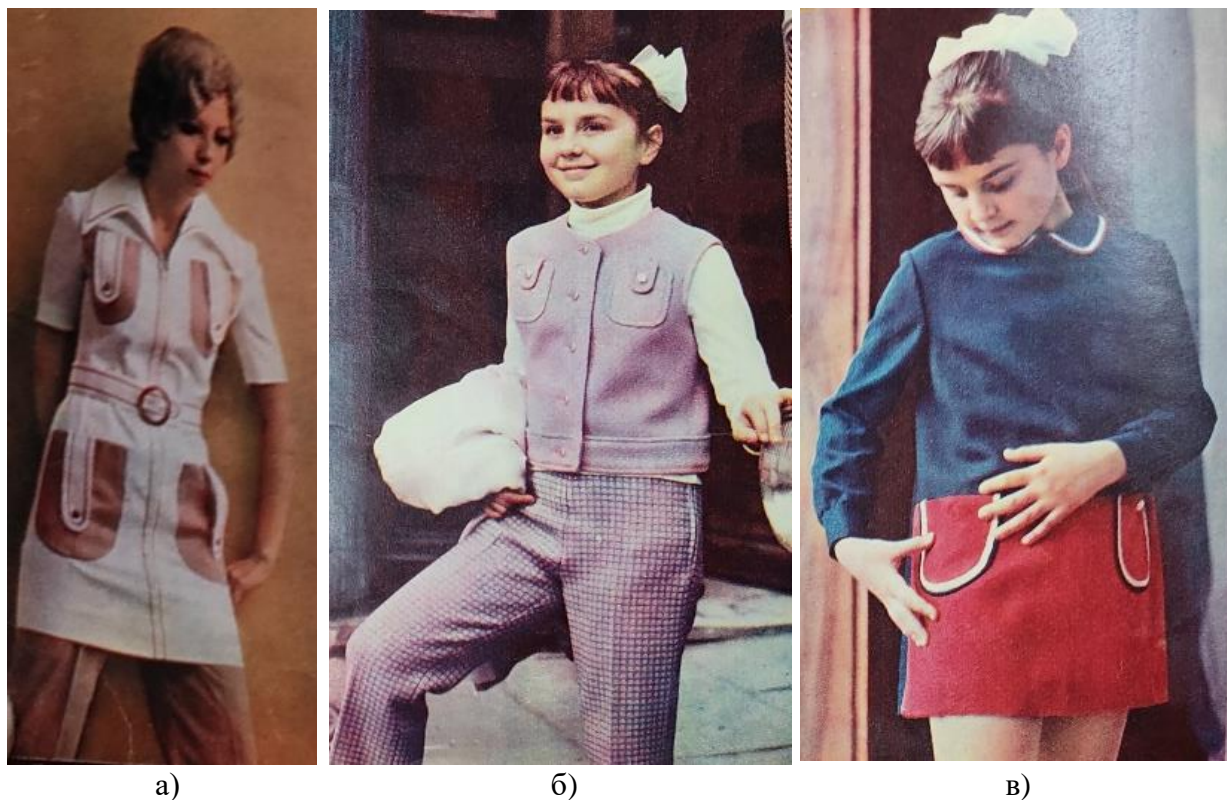

а)

б)

Рис. В.4.17. Моделі жіночого та дитячого одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1972 р.:
а) художник-модельєр Г. Тараканова; б) художник-модельєр Т. Гапон.

а)

б)

в)

Рис. В.4.18. Моделі жіночого та дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу.

Журнал «Краса і мода»; а) художник-модельєр Н. Веселовська. Літо 1972 р.

б) художник-модельєр Л. Заліська. Весна 1972 р.; в) художник-модельєр М. Панова.

Весна 1972 р.

Рис. В.4.19. Моделі одягу для дітей дошкільного віку за народними мотивами. Художник-модельєр Л. Малахівська, Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода».

Осінь 1972 р.

Рис. В.4.20. Комплект трикотажного дитячого одягу. Художник-модельєр Р. Раскутіна. 1972 р. [24].

а)

б)

Рис. В.4.21. Моделі дитячого одягу: а) художник-модельєр Л. Кулінська. Журнал «Краса і мода». Весна 1972 р.; б) художник-модельєр Л. Писемська. Журнал «Краса і мода». Літо 1973 р.

а)

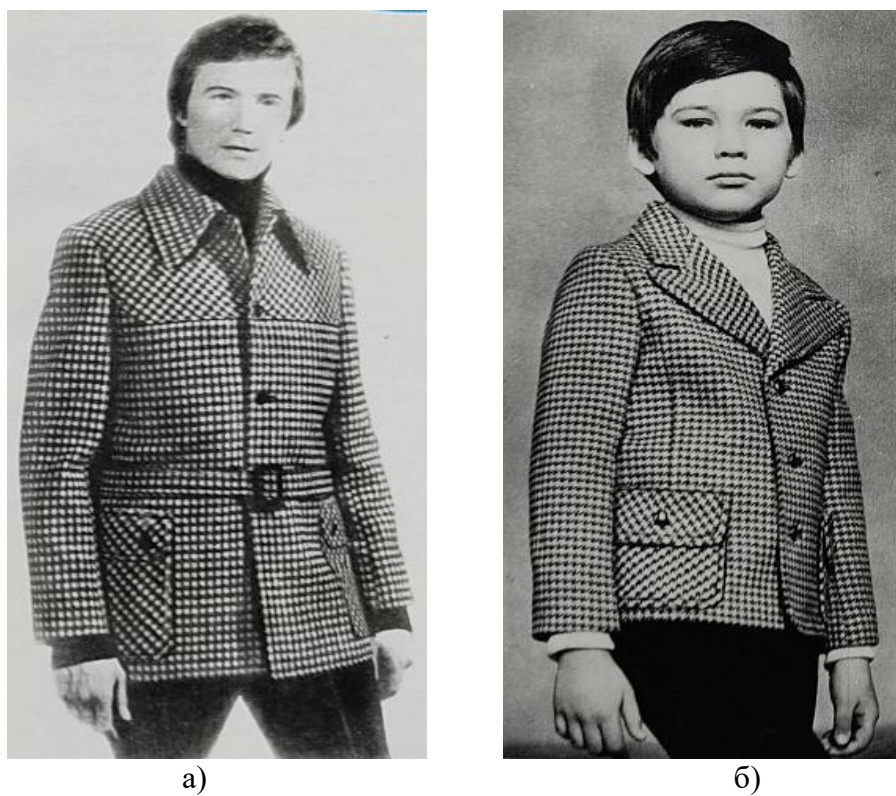

б)

в)

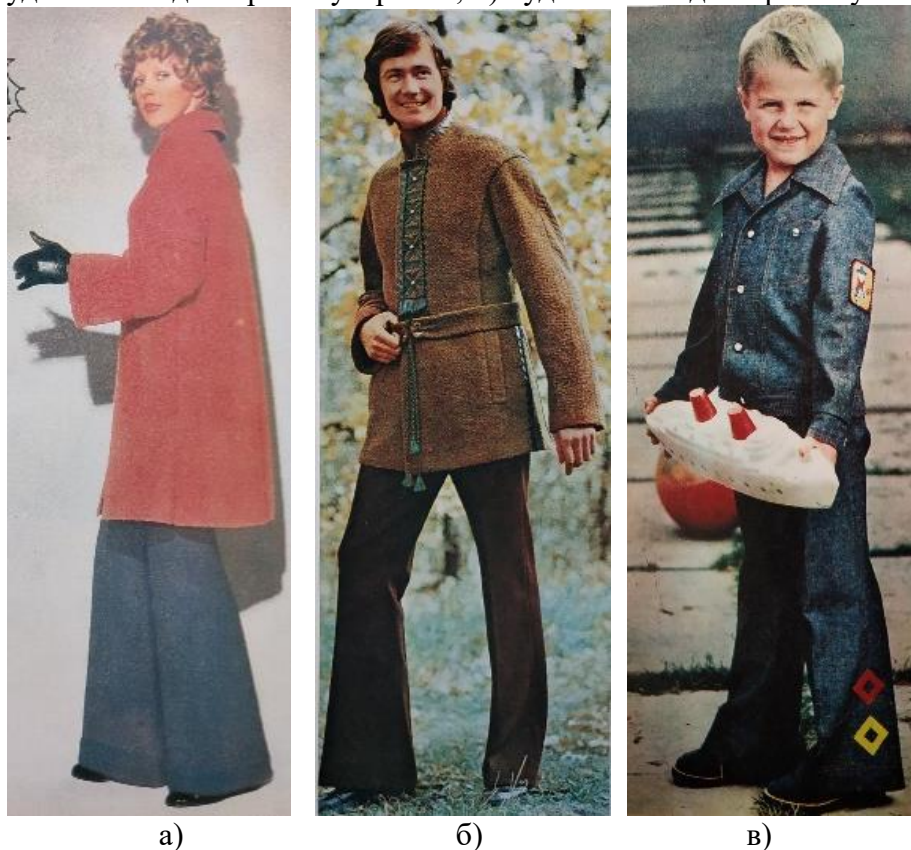
Рис. В.4.22. Моделі дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр Л. Малахівська. Журнал «Краса і мода». Зима 1972/73 р.; б) художник-модельєр Л. Малахівська. Журнал «Краса і мода». Осінь 1973 р.; в) художник-модельєр О. Лушакова. Журнал «Краса і мода». Зима 1973/74 р.

а)

б)

Рис. В.4.23. Моделі чоловічого і дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Зима 1973/74 р.: а) художник-модельєр Є. Кухаренко; б) художник-модельєр О. Лушакова.

а)

б)

в)

Рис. В.4.24. Моделі дорослого і дитячого одягу. а) художники-модельєри Г. Мепен, В. Похил. Журнал «Краса і мода». Осінь 1973 р.; б) художники-модельєри М. Сошкін, Г. Шкарупило. Журнал «Краса і мода». Осінь 1974 р.; в) художник-модельєр Т. Зикова. Журнал «Краса і мода». Літо 1976 р.

а) б) в)
Рис. В.4.25. Моделі дитячого одягу. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1974 р. а) художник-модельєр Т. Зикова; б, в) художник-модельєр Л. Малахівська.

Рис. В.4.26. Моделі суконь для дівчаток. Художник-модельєр Л. Малахівська. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Літо 1976 р.

а)

б)

в)

г)

д)

Рис. В.4.27. Комплекты трикотажного одягу для дітей. Республіканський будинок моделей трикотажних виробів: а, б) художник-модельєр В. Криштальова. Журнал «Краса і мода». Зима 1975/76 р.; в, д) художники-модельєри Л. Валуєва, Т. Муратова. Журнал «Краса і мода». Зима 1976/77 р.; д) художник-модельєр Т. Яриш. Журнал «Краса і мода». Зима 1976/77 р.

Рис. В.4.28. Моделі дитячого одягу. Художник-модельєр Л. Малахівська. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 10. 1977 р.

Рис. В.4.29. Комплект для дівчинки. Художник-модельєр А. Григор'єва. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 16. 1980 р.

Рис. В.4.30. Модель сукні для дівчинки. Художник-модельєр Л. Малахівська, Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1980 р.

Рис. В.4.31. Моделі одягу для дівчаток.
Художник-модельєр О. Нефьодова.
Комплект листівок «Мода – дітям».
Вип. 17. 1980 р.

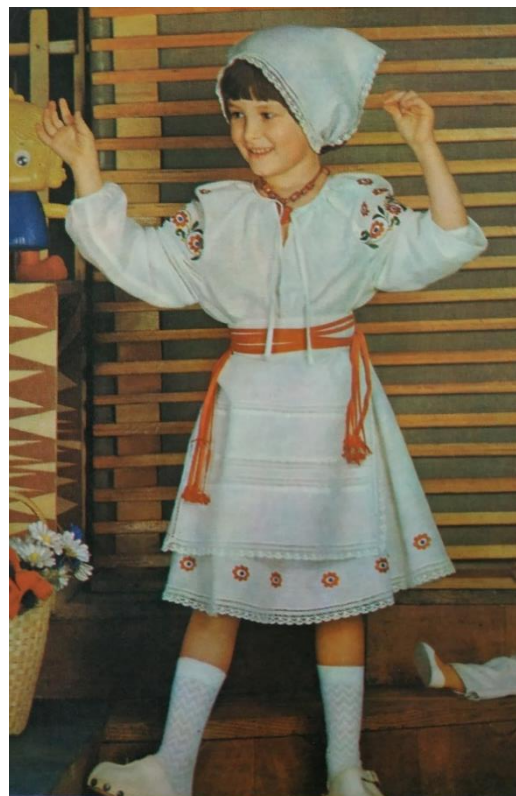

Рис. В.4.32. Комплект для дівчинки.
Художник-модельєр Л. Мазур. Львівський
будинок моделей одягу. Комплект
листівок «Мода – дітям». Вип. 23. 1983 р.

а)

б)

Рис. В.4.33. Моделі дитячого одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1979 р.: а) художник-модельєр Т. Лисак, Дніпропетровський будинок моделей одягу; б) художник-модельєр Т. Бачуро, Республіканський будинок моделей одягу.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.4.34. Моделі дитячого одягу: а) художник-модельєр Л. Голошапова. Журнал «Краса і мода». Зима 1973/74; б) художник-модельєр М. Тимко; в, г) художник-модельєр Г. Тараканова. Журнал «Краса і мода». Зима 1977/78 р.

а)

б)

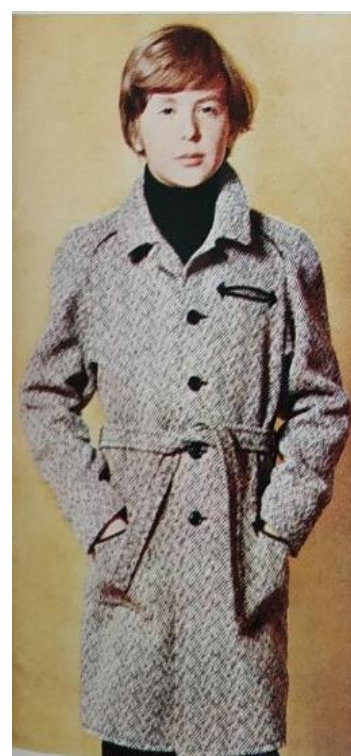
Рис. В.4.35. Моделі жіночого і дитячого одягу: а) художник-модельєр Л. Сторожинська. 1978 р. Журнал «Краса і мода». Весна 1978 р.; б) художник-модельєр Т. Шевель. Республіканський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1980 р.

а)

б)

в)

Рис. В.4.36. Моделі дорослого і дитячого одягу: а) художник-модельєр Є. Кухаренко. Київський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Весна 1978 р.; б, в) художники-модельєри Т. Шевель, С. Халатникова. Республіканський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». Осінь 1981 р.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.4.37. Моделі дитячого одягу з тканини «болонья»: а) художник-модельєр А. Казачок. Журнал «Краса і мода». Осінь 1974; б) художник-модельєр С. Ластик. Журнал «Краса і мода». Весна 1978 р.; в) художник-модельєр Н. Барановська. Журнал «Краса і мода». Весна 1979 р.; г) художник-модельєр С. Семенко. Журнал «Краса і мода». Зима 1980/81 р.

а)

б)

Рис. В.4.38. Моделі дитячого одягу. Львівський будинок моделей одягу:
 а) художник-модельєр О. Цимбалюк. Комплект листівок «Мода – дітям». 1983 р.;
 б) художник-модельєр Г. Підкова. Журнал «Краса і мода». Осінь 1983 р.

Рис. В.4.39. Моделі дитячого одягу. Львівський будинок моделей одягу. Художник-модельєр Л. Кулинська. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 23. 1983 р.

Рис. В.4.40. Моделі дитячого одягу. Харківський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 22. 1983 р.: а) художник-модельєр З. Калиненко., б) художник-модельєр Т. Шкурат.

Рис. В.4.41. Моделі дитячого одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». 26 вип. 1985 р. Львівський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр Л. Кулинська, б) художник-модельєр Г. Підковка.

а)

б)

в)

Рис. В.4.42. Моделі карнавальних костюмів для дітей. Київський будинок моделей одягу: а) художник-модельєр В. Савинівська. 1970 р. [154, с. 22–23]; б) художник-модельєр Г. Горелік. 1972 р. [38, с. 28–29]; в) художник-модельєр Г. Горелік. 1973 р. [37, с. 32–33].

а)

б)

Рис. В.4.43. Моделі карнавальних костюмів для дітей: а) художник-модельєр Л. Малахівська. 1976 р. [103, с. 28–30]; б) художник-модельєр А. Чекуніна. 1980 р. [179, с. 44–45].

а)

б)

в)

Рис. В.4.44. Моделі суконь для дівчаток: а) художник-модельєр Л. Кулинська. Львівський будинок моделей одягу; б) художник-модельєр Є. Резник. Львівський будинок моделей одягу; в) художник-модельєр Г. Мітрохіна. Республіканський будинок моделей трикотажних виробів. Журнал «Краса і мода». Зима 1980/81 р.

а)

б)

в)

Рис. В.4.45. Моделі одягу для дівчаток. Художник-модельєр Г. Підковка. Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода»: а) Літо 1982 р.; б, в) Осінь 1983 р.

а)

б)

в)

Рис. В.4.46. Моделі суконь для дівчаток. Львівський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода»: а) художник-модельєр Я. Різник, І. Вітвицька. Зима 1983/84 р.; б) художник-модельєр Г. Підковка. Весна 1984 р.; в) художник-модельєр Л. Кулинська. Весна 1984 р.

а)

б)

в)

Рис. В.4.47. Моделі одягу для дівчаток. Львівський будинок моделей одягу.: а) художник-модельєр Н. Буряк. Журнал «Краса і мода». Осінь 1985 р.; б) художник-модельєр Л. Кулинська. Журнал «Краса і мода». Літо 1986 р.; в) художник-модельєр Л. Кулинська, Журнал «Краса і мода». Осінь 1986 р.

Рис. В.4.48. Моделі дитячого одягу. а) художник-модельєр О. Стадник. Львівський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 27. 1985 р.; б) Республіканський будинок моделей одягу. Журнал «Краса і мода». 1987/88 р.; в) художник-модельєр Л. Клепчинова. Дніпропетровський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям». Вип. 32. 1988 р.

Рис. В.4.49. Моделі одягу для дівчаток. Художник-модельєр Л. Кулинська. Львівський будинок моделей одягу. Комплект листівок «Мода – дітям»: а) Вип. 33. 1988 р.; б) Вип. 35. 1989 р.; в) Вип. 36. 1990 р.

Рис. В.4.50. Моделі трикотажного дитячого одягу. Художник-модельєр А. Загребасва.
1989 р. Комплект листівок «Волшебный клубок» [25].

Таблиця В.3

Художньо-образні особливості дитячого одягу 1970–1990 років

Назва ознаки	1970–1974 рр.	1975–1979 рр.	1980–1985 рр.	1985–1990 рр.
1	2	3	4	5
Асортимент	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани
Стиль	Класичний, спортивний	Класичний, спортивний	Класичний, спортивний	Класичний, спортивний
Вид матеріалу	Шовк, льон, бавовна, вовна	Шовк, льон, бавовна, вовна	Шовк, льон, бавовна, вовна	Шовк, льон, бавовна, вовна
Колір	Світлі відтінки, яскраві кольори	Світлі відтінки, яскраві кольори	Світлі відтінки, яскраві кольори	Світлі відтінки, яскраві кольори
Рисунок тканини	Однотонна, дрібна клітинка	Однотонна, дрібний рисунок	Однотонна, дрібний рисунок, смужка та клітинка	Однотонна, клітинка
Об'ємність форми	Середня	Середня	Середня	Середня
Силует	Прямий, трапеція	Прямий, трапеція	Прямий, трапеція	Прямий

продовження таблиці В.3

1	2	3	4	5
Вид покрою рукава	Вшивний різної довжини; без рукава	Вшивний різної довжини; без рукава	Вшивний різної довжини; без рукава; подовжена плечова лінія	Вшивний різної довжини; без рукава; подовжена плечова лінія
Лінії членування	Горизонтальні, вертикальні	Горизонтальні, вертикальні	Горизонтальні, вертикальні	Горизонтальні, вертикальні, фігурні, асиметричні
Формоутворюючі елементи	Виточки, складки, зборки, рельєфи	Виточки, складки, зборки, рельєфи	Складки, зборки, рельєфи, кокетки	Рельєфи, кокетки
Оформлення горловини	Овальна, V-подібна, комір	Овальна, V-подібна, комір	Овальна, V-подібна, комір	Овальна, суцільно-кроєний комір
				
Оздоблення	Зборки, мереживо, канти, стрічки, декоративні гудзики, нашивки, аплікації	Зборки, мереживо, канти, стрічки, декоративні гудзики, нашивки, аплікації	Зборки, мереживо, канти, стрічки, декоративні гудзики, нашивки, аплікації	Канти, стрічки, декоративні гудзики, сюжетні нашивки, аплікації

В.5. Дитяча мода в незалежній Україні

Рис. В.5.1. Моделі дитячого одягу. Бренд O'KIDS by OKSANA KARAVANSKA. FW 2007/08.

Рис. В.5.2. Моделі шкільного форменого одягу. Бренд ANDRE TAN. 2008 р.

Рис. В.5.3. Моделі дитячого одягу. Бренд ТМ Para Solo. Тиждень моди Lviv Fashion Week. FW 2013/14.

Рис. В.5.4. Моделі дитячого одягу. Капсульна колекція ko.ka.ко. Бренд KAMENSKAKONONOVA. 2013 р.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.5.5. Моделі дитячого одягу. Бренд Larisa LOBANOVA. Тижні моди Odessa Holiday Fashion Week: а) 2011 р.; б) 2012 р.; в) 2013 р.; г) 2014 р.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.5.6. Моделі дитячого одягу. Бренд ANISIMOV. Тижні моди Ukrainian Fashion Week:
а) SS 2013; б) FW 2013/14.; в) SS 2014; г) FW 2014/15.

Рис. В.5.7. Моделі шкільного форменого одягу. Колекція одягу TAGO school by VIKTOR ANISIMOV Колаборація брендів TAGO та ANISIMOV. 2014 р.

Рис. В.5.8. Моделі шкільного форменого одягу. Бренд ROUSTOVIT. 2014 р.

а)

б)

Рис. В.5.9. Моделі трикотажного жіночого і дитячого одягу. Бренд RITO:
а) SS 2015; б) колекція «Совушки», 2016 р.

Рис. В.5.10. Моделі жіночих і дитячих суконь. Колекція одягу TAGO by Olga NAVROTSKA. Колаборація брендів TAGO та дизайнера Olga NAVROTSKA. Тиждень моди Ukrainian Fashion Week. SS 2016.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.5.11. Моделі жіночого і дитячого одягу. Бренд Т.Мосса. Тиждень моди Ukrainian Fashion Week: а) FW 2015/16; б) FW 2016/17; в) SS 2017; г) FW 2018/19.

Рис. В.5.12. Моделі жіночого і дитячого одягу. Бренд BEVZA. 2019 р.

а)

б)

в)

Рис. В.5.13. Моделі одягу. Бренд Andre Tan: а) 2019 р.; б, в) 2020 р.

Рис. В.5.14. Моделі дитячого одягу українських брендів. Тиждень моди Odessa Fashion Week Cruise. 2018 р.

а)

б)

Рис. В.5.15. Моделі дитячого одягу. Бренд MISS DM. Тижні моди Odessa Fashion Week:
а) SS 2018; б) FW 2019/20.

Рис. В.5.16. Моделі дитячого одягу. Бренд Arin Apparel.
Тижні моди Junior Fashion Week. FW 2019/20.

Рис. В.5.17. Моделі дитячого одягу. Бренд The Cats. Тиждень моди Odessa Fashion Week. FW 2019/20.

Рис. В.5.18. Моделі дитячого одягу. Бренд Miracle Me. FW 2020/21.

Рис. В.5.19. Моделі дитячого одягу українського. Бренд FOBERINI. 2020 р.

Рис. В.5.20. Моделі жіночого та дитячого одягу. Бренд VARENYKY FASHION. 2021 р.

Рис. В.5.21. Моделі дитячого одягу. Бренд ЗЕРНО. 2021 р.

Рис. В.5.22. Моделі дитячого одягу. Бренд ETNODIM. 2021 р.

Рис. В.5.23. Моделі дитячого одягу. Бренд ТМ SMIL. 2021 р.

Рис. В.5.24. Моделі дитячого одягу. Трикотажна фабрика «Роза». 2021 р.

Рис. В.5.25. Моделі дитячого одягу. Бренд Gabbi, 2020 р.

а)

б)

Рис. В.5.26. Моделі дитячого одягу. Бренд Vembi: а) 2019 р.; б) 2020 р.

Рис. В.5.27. Моделі дитячого одягу, оздоблені зображеннями за мотивами мультфільмів.
Бренд Barbarris. 2020 р.

Рис. В.5.28. Моделі дитячого одягу, оздоблені зображеннями за мотивами мультфільму «Фіксики». Бренд Zironka. 2020 р.

Рис. В.5.29. Моделі дитячого одягу, оздоблені зображеннями за мотивами мультфільму «Таємне життя домашніх тварин». Бренд ЛАДАН. 2020 р.

Таблиця В.4

Художньо-образні особливості дитячого одягу українських дизайнерів 2000–2020 років

Назва ознаки	2000–2005 рр.	2006–2010 рр.	2011–2015 рр.	2015–2020 рр.
1	2	3	4	5
Асортимент	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани	Спідниці, сукні, жакети, шорти, штани
Стиль	Класичний, спортивний, діловий	Класичний, спортивний, діловий	Класичний, спортивний, авангард	Класичний, спортивний, романтичний
Вид матеріалу	Шовк, льон, бавовна, вовна, трикотаж, котон	Шовк, льон, бавовна, вовна, трикотаж, котон	Шовк, льон, бавовна, вовна, трикотаж, котон	Шовк, льон, бавовна, вовна, трикотаж, котон
Колір	Світлі відтінки, яскраві кольори	Світлі відтінки, яскраві кольори	Контрасті кольори (чорний та білий, синій та червоний)	Світлі кольори, пастельні відтінки, яскраві кольори
Рисунок тканини	Однотонна, невеликі принти, смужка, дрібна клітинка	Однотонна, невеликі принти, смужка, дрібна клітинка	Однотонна, клітинка, смужка	Однотонна, напівпрозора, яскраві принти
Об'ємність форми	Середня	Середня	Середня	Середня

продовження таблиці В.4

1	2	3	4	5
Силует	Прямий, трапеція	Прямий, трапеція	Прямий, трапеція	Прямий, трапеція
Вид покрою рукава	Вшивний різної довжини; без рукава; подовжена плечова лінія	Вшивний різної довжини; без рукава	Вшивний різної довжини, рукав ліхтарик, або без рукава	Вшивний різної довжини, крильця, рукав ліхтарик, або відсутній
Лінії членування	Горизонтальні, вертикальні	Горизонтальні, вертикальні	Горизонтальні, вертикальні	Горизонтальні, вертикальні, асиметричні, фігурні
Формоутворюючі елементи	Виточки, складки, зборки, рельєфи, оборки	Виточки, складки, зборки, рельєфи, оборки	Виточки, складки, зборки, рельєфи, драпіровки	Виточки, складки, зборки, рельєфи, кокетки, баски
Оформлення горловини	Овальна, V-подібна, комір	Овальна, V-подібна, комір	Овальна, V-подібна, комір	Овальна, V-подібна, комір
				
Оздоблення	Зборки, канти, стрічки, декоративні гудзики	Зборки, канти, декоративні гудзики	Зборки, канти, стрічки, декоративні гудзики, брошки	Зборки, мереживо, канти, стрічки, декоративні гудзики, резинки

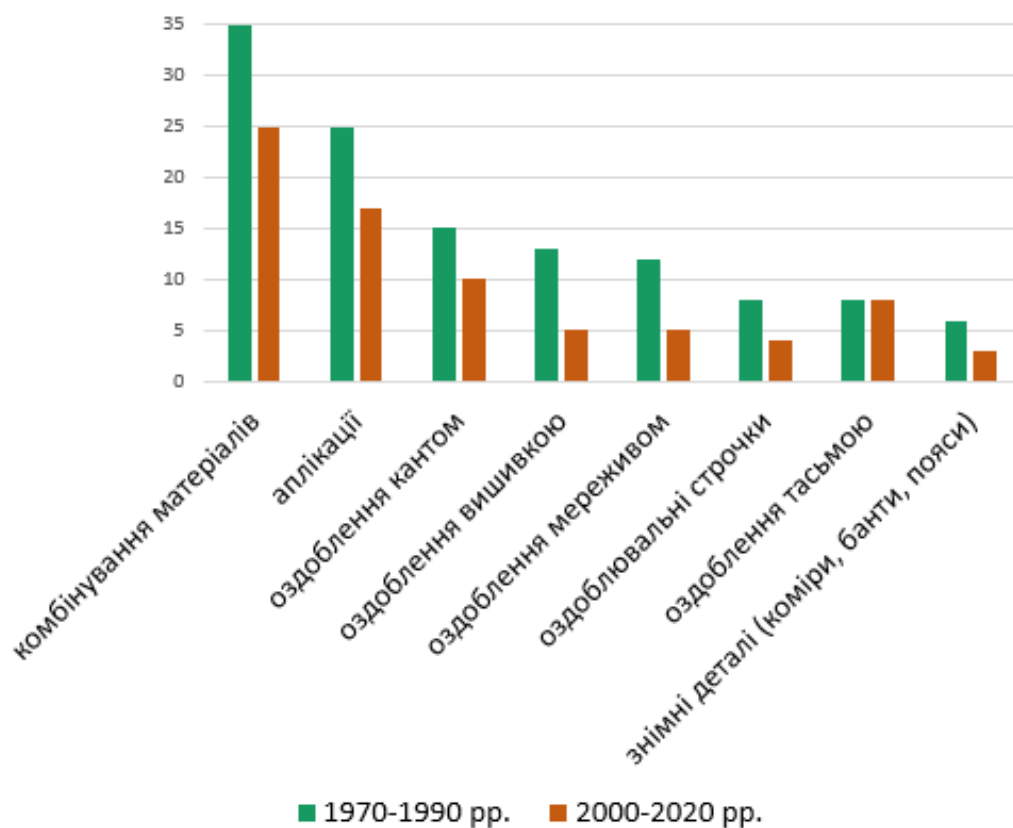

Рис. В.5.30. Порівняння використання оздоблення в дитячому одязі, створеному в Україні Будинками моделей в 1970-1990-х рр. та дизайнерами в 2000-2020-х рр.

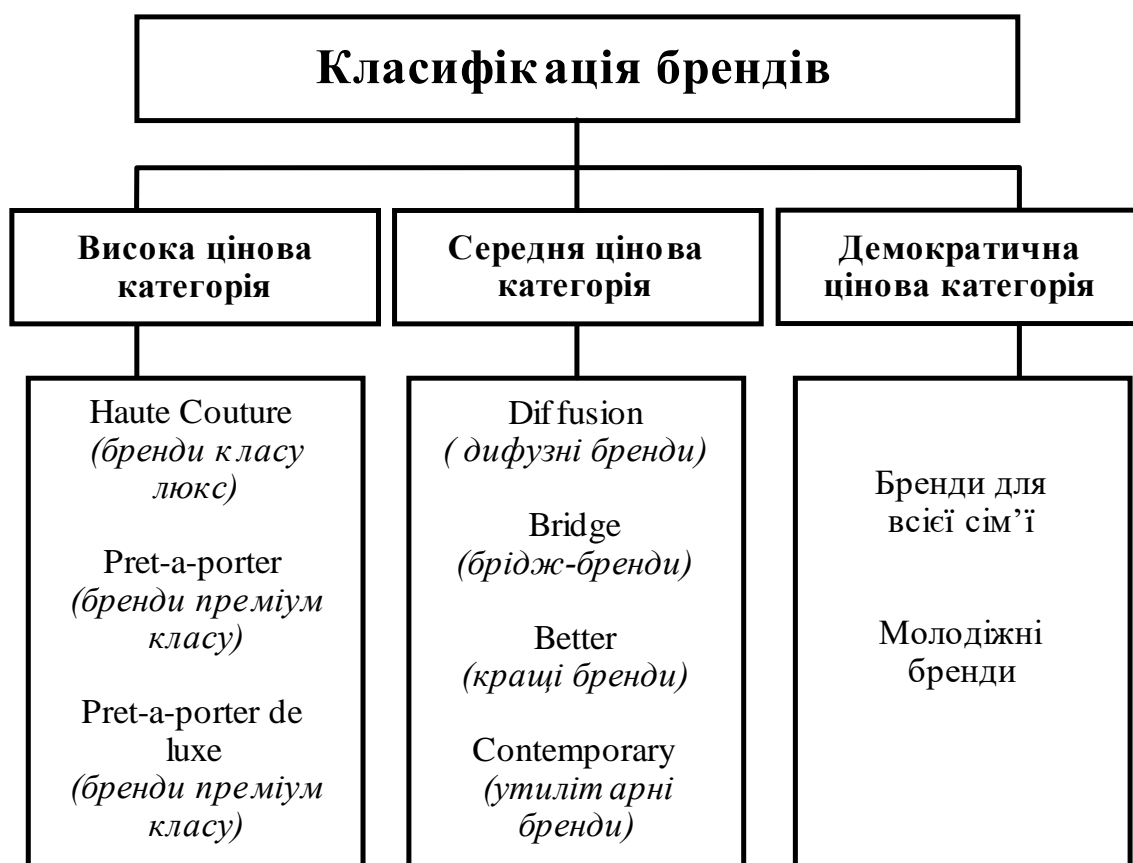

Рис. В.5.31. Класифікація брендів одягу на ринку фешн-індустрії.

Ознаки колекції дитячого одягу різних класів

HAUTE COUTURE	PRET-A-PORTE	MASS MARKET	BUDGET
<ul style="list-style-type: none"> • Висока вартість виробів. • Унікальні тканини. • Індивідуальне виготовлення. • Ексклюзивні моделі, виготовлені вручну переважно в одному екземплярі. • Реалізація в бутиках. • Для урочистих випадків. • Задає загальні модні тенденції. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нижча вартість, на відміну від haute couture. • Промислове виготовлення, частина операцій виконується вручну. • Середні партії. • Реалізація в бутиках та мультибрендових магазинах. • Для урочистих випадків та повсякденного носіння. • Орієнтованість на конкретного споживача. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вартість виробів середня. • Промислове виготовлення з високим рівнем автоматизації. • Великі партії. • Реалізація в бутиках та мультибрендових магазинах. • Для повсякденного носіння. • Орієнтованість на великі групи споживачів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вартість виробів доступна більшості споживачів. • Промислове виготовлення з високим рівнем автоматизації. • Великі партії. • Реалізація в магазинах та на ринках. • Для повсякденного носіння. • Орієнтованість на великі групи споживачів.

Таблиця В.6

Розподіл світових брендів дитячого одягу за цінovими категоріями

Висока цінova категорія	Середня цінova категорія	Демократична цінova категорія
<p data-bbox="347 369 528 405">VERSACE</p> 	<p data-bbox="735 369 1002 405">CALVIN KLEIN</p> 	<p data-bbox="1214 369 1326 405">ZARA</p>
<p data-bbox="357 716 518 752">CHANEL</p> 	<p data-bbox="791 716 906 752">MEXX</p> 	<p data-bbox="1102 716 1433 752">MARKS&SPENCER</p>
<p data-bbox="263 1059 611 1095">DOLCE&GABBANA</p> 	<p data-bbox="762 1059 943 1095">CATIMINI</p> 	<p data-bbox="1166 1059 1369 1095">BENETTON</p>
<p data-bbox="387 1402 483 1438">DIOR</p> 	<p data-bbox="751 1402 954 1438">BURBERRY</p> 	<p data-bbox="1193 1402 1342 1438">MANGO</p>
<p data-bbox="376 1744 499 1780">GUCCI</p> 	<p data-bbox="735 1744 1002 1780">MARC JACOBS</p> 	<p data-bbox="1230 1744 1310 1780">GAP</p>

Таблиця В.7

Розподіл українських брендів дитячого одягу за цінovими категоріями

Висока цінova категорія	Середня цінova категорія	Демократична цінova категорія
<p style="text-align: center;">ANDRE TAN</p> 	<p style="text-align: center;">Cvetkov TM</p> 	<p style="text-align: center;">Bembi (Бембі)</p>
<p style="text-align: center;">ETNODIM</p> 	<p style="text-align: center;">Miracle Me</p> 	<p style="text-align: center;">ROZA</p>
<p style="text-align: center;">BEVZA</p> 	<p style="text-align: center;">TM SMIL</p> 	<p style="text-align: center;">Zironka</p>
<p style="text-align: center;">MISS DM</p> 	<p style="text-align: center;">TM VIANI fashion kids</p> 	<p style="text-align: center;">Габбі</p>

В.6. Світова дитяча мода в ХХІ столітті

Рис. В.6.1. Моделі одягу «української» колекції. Бренд Jean Paul Gaultier. 2006 р.

а)

б)

в)

г)

Рис. В.6.2. Моделі дитячого і дорослого одягу. Будинок моди Chanel:
а) SS 2011; б) SS 2014; в) Resort 2017; г) FW 2017-18.

Рис. В.6.3. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior.
Колекція «Alice in Wonderland», FW 2010/11.

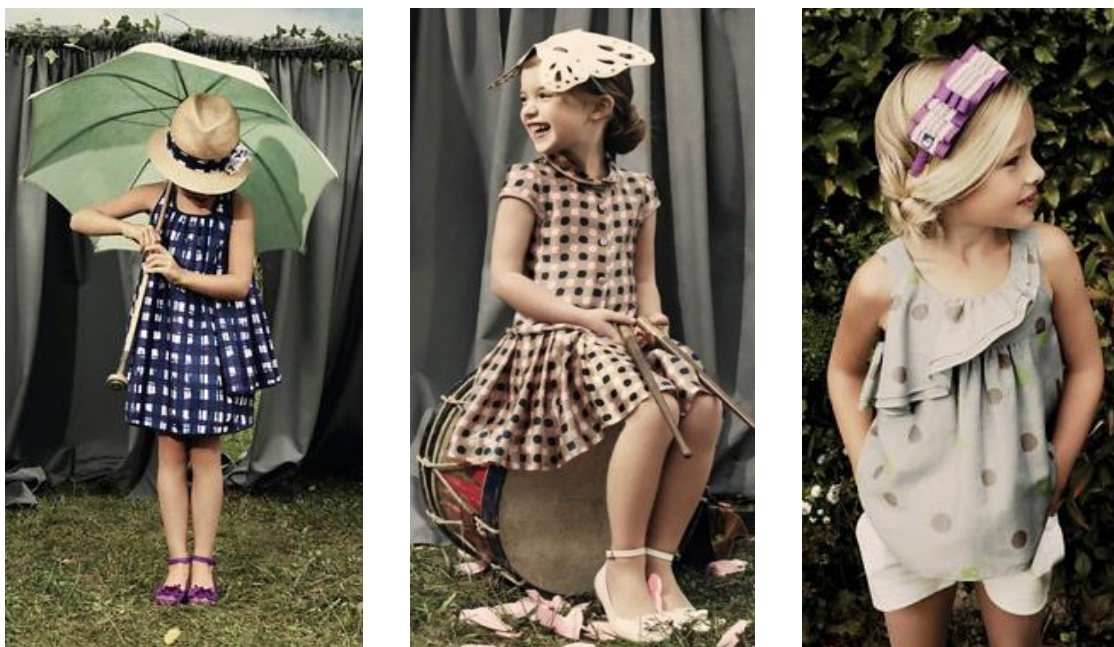

а)

б)

Рис. В.6.4. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2011; б) FW 2011/12.

а)

б)

в)

Рис. В.6.5. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2012; б) SS 2014; в) FW 2014/15.

a)

б)

в)

Рис. В.6.6. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior: а) SS 2016; б) FW 2016/17; в) SS 2017.

a)

б)

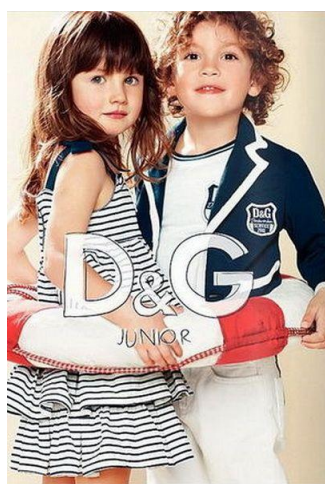

в)

Рис. В.6.7. Моделі дитячого одягу. Бренд Baby Dior:
а) SS 2018; б) FW 2018/19; в) FW2019/20.

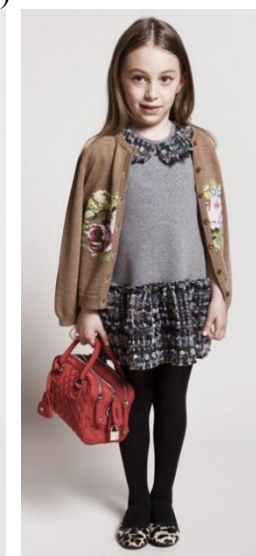
а)

б)

в)

г)

д)

Рис. В.6.8. Моделі дитячого одягу. Бренд Dolce & Gabbana: а) FW 2004/04; б) SS 2001; в) SS 2010; г) колекція «Vambino», SS 2013; д) FW 2013/14.

а)

б)

в)

Рис. В.6.9. Моделі дитячого одягу. Бренд Dolce & Gabbana:
а) SS 2014; б) FW 2014/15; в) SS 2015.

а)

б)

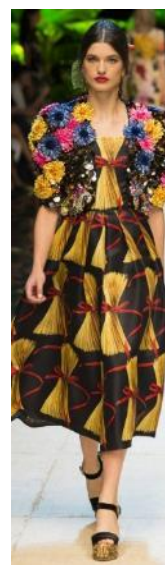

в)

Рис. В.6.10. Моделі дитячого одягу. Бренд Dolce & Gabbana: а) SS 2017; б) SS 2018; в) FW2019/20.

а)

б)

в)

Рис. В.6.11. Використання однакових художньо-композиційних рішень в дитячому і дорослому костюмі. Бренд Dolce & Gabbana: а) SS 2015; б) SS 2017; в) FW 2020/21.

Рис. В.6.12. Художньо-композиційні елементи дитячого костюма в колекціях Будинків моди. FW 2019/20: а) Dolce & Gabbana – квіткові мотиви; б) Dior – аплікації з ініціалами бренду; в) Gucci – анімалістичні принти; г) Versace – античні орнаменти.

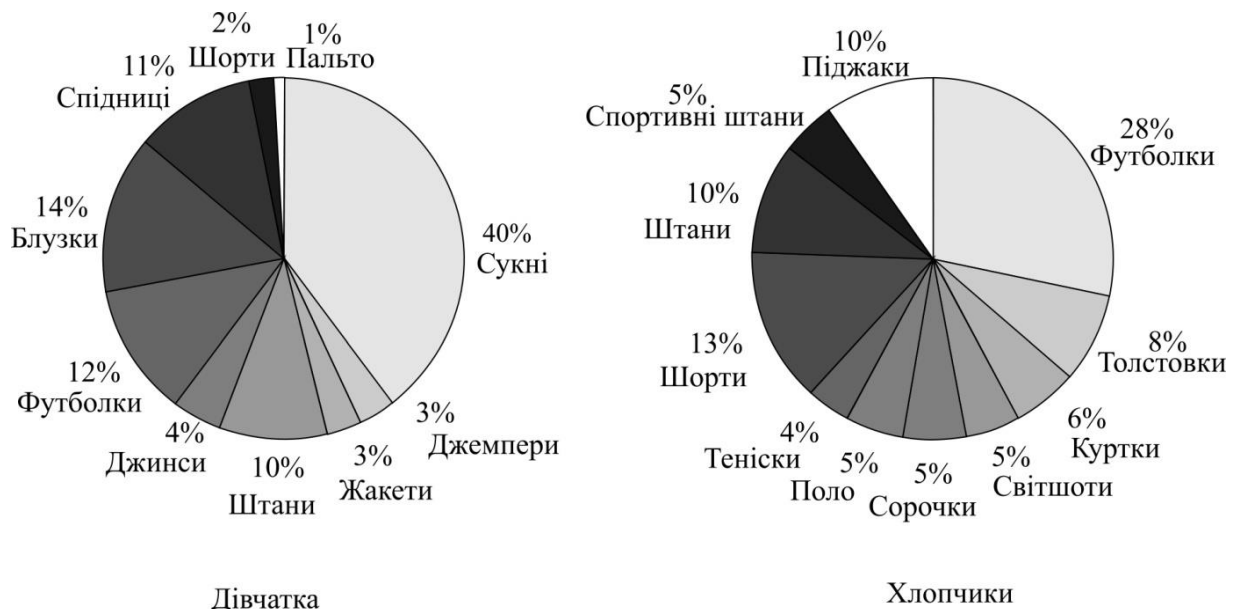

Рис. В.6.13. Розподіл асортименту виробів в колекціях дитячого одягу (на прикладі бренду Dolce & Gabbana, SS 2017).

Таблиця В.8

Аналіз спільних художньо-образних засобів дорослого і дитячого костюма напряму family look

Художньо-образні засоби костюма	Приклади застосування в дитячому і дорослому костюмі
1	2
<p>Конструктивне рішення. Використання однакового конструктив-ного рішення в моделях дитячого і дорослого одягу</p>	
<p>Силует. Повторення силуетної форми в моделях дитячого і дорослого одягу</p>	
<p>Колірна гама. Створення моделей для дітей і дорослих в одній колірній гамі</p>	
<p>Рисунок тканини. Використання тканин з однаковим рисунком</p>	

1	2
<p>Стиль. Використання однакового стилю в моделях дитячого і дорослого одягу</p>	
<p>Оздоблення. Використання однакового оздоблення моделей одягу для дітей і дорослих</p>	
<p>Тканини. Використання однакових тканини у моделях одягу для дітей і для дорослих</p>	
<p>Конструктивно- декоративні елементи. Використання однакових комірів, кишень, тощо</p>	

Рис. В.6.14. Моделі дитячого одягу. Бренд Roberto Cavalli. Колекція «Angels & Devils». FW 2010/11.

Рис. В.6.15. Моделі дитячого одягу. Бренд Armani. FW 2018/19.

а)

б)

Рис. В.6.16. Моделі дитячого одягу. Бренд Young Versace: а) FW 2012/13; б) SS 2019.

Рис. В.6.17. Моделі дитячого одягу. Бренд Lanvin Enfants. SS 2019.

Рис. В.6.18. Моделі дитячого одягу. Бренд Kenzo Kids. FW 2010/11.

а)

б)

в)

Рис. В.6.19. Моделі дитячого одягу. Бренд Gucci Kids:
а) FW 2010/11; б) FW 2019/20; в) SS 2020.

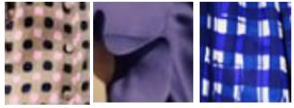

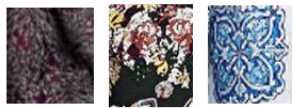

Dior	Gucci	Versace	Dolce&Gabbana	Переважаючі показники
1	2	3	4	6
2010 – 2015 рр.				
Колір та принт				
				Відтінки синього, фіолетового, багато чорного
Матеріал				
Атлас, бархат, оксамит, шкіра	Шкіра, бавовна	Трикотаж, шкіра	Мереживо, жакард, атлас	Шкіра, атлас, бавовна
Силует та об'ємна форма				
				
Наявність конструктивно-декоративних елементів				
Хлястики, кишені, банти, волани, рюши,	Блискавки	Хлястики, блискавки	Рюши, склади, кишені	Рюши, зборки, склади
Вид оздоблення				
Принт клітинка	Принт пітона, фурнітура	Принти, вишивка, мереживо, металеві деталі	Аплікації, каміння, стрази	Принт, аплікації

Рис. В.6.20. Характеристика художньо-образних особливостей дитячого костюма в колекціях Будинків високої моди 2010–2015 рр.

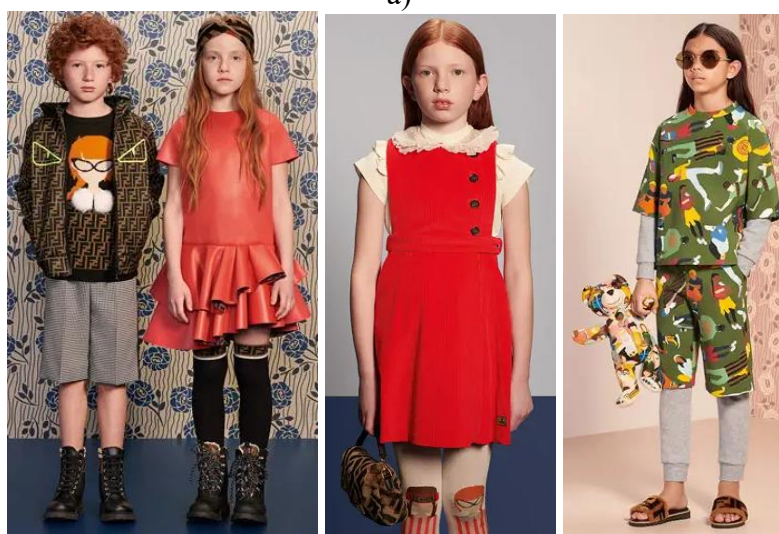
Dior	Gucci	Versace	Dolce&Gabbana	Chanel	Переважаючі показники
1	2	3	4	5	6
2015 – 2020 рр.					
Колір та принт					
					Переважає червоно-біла колірна гама та золоте оздоблення
Матеріал					
Льон, бавовна, трикотаж, органза, тюль	Мереживо, трикотаж, бавовна	Трикотаж, бавовна	Бавовна, шовк, шифон	Твід	Трикотаж, бавовна
Силует та об'ємна форма					
					
Наявність конструктивно-декоративних елементів					
Волани, оборки, рюши, склади	Манжети, коміри	-	Рюші, склади, волани, зборки	Кишені	Рюши та зборки
Вид оздоблення					
Ручна вишивка, оздоблення бісером	Вишивка, принти, 3D-нашивки	Логотип, принти	Паєтки, бісер, 3D-аплікації, принти	Тасьма чорного кольору, фурнітура, 3D-декор	Принти, аплікації

Рис. В.6.21. Характеристика художньо-образних особливостей дитячого костюма в колекціях Будинків високої моди 2015–2020 рр.

а)

б)

в)

Рис. В.6.22. Моделі дитячого одягу: а) бренд Stella McCartney Kids. FW 2017;
б) бренд Fendi. FW 2019/20; в) бренд Fendi. SS 2020.

а)

б)

в)

г)

д)

е)

Рис. В.6.23. Моделі суконь для дівчаток у матроському стилі в колекціях сучасних брендів: а, б, в) H & M Kids. 2020 р.; г) Ralph Lauren. 2020 р.; д, е) Balmain. 2020 р.

Рис. В.6.24. Моделі дитячого одягу. Бренд Mango. Колекція «Brothers & Sisters». 2021 р.

а)

б)

Рис. В.6.25. Моделі дитячого одягу. Бренд Zara Kids: а) 2014 р.; б) 2020 р.

Рис. В.6.26. Моделі дитячого одягу. Бренд H&M Kids. 2020 р.

Рис. В.6.27. Моделі дитячого одягу. Бренд Venetton. 2020 р.

Рис. В.6.28. Моделі дитячого одягу. Бренд Mothercare. 2020 р.

Рис. В.6.29. Моделі дитячого одягу. Бренд Chicco. 2021 р.

Рис. В.6.30. Моделі дитячого одягу колекції «Малефісента». Бренд Stella McCartney Kids. 2014 р.

Рис. В.6.31. Моделі дитячого одягу за мотивами фільмів «Гаррі Поттер». Бренд H & M. 2020 р.

Рис. В.6.32. Хустка з капсульної колекції. Бренд Gucci. 2020 р.

Рис. В.6.33. Моделі дитячого одягу. Бренд Monnalisa .2020 р.

Рис. В.6.34. Моделі дитячого одягу. Бренд CALUBY. 2020 р.

Рис. В.6.35. Моделі дитячого одягу. Бренд Next. 2020 р.

Рис. В.6.36. Дитячі купальні костюми з переробленого пластику. Бренд Marks & Spencer. 2019 р.

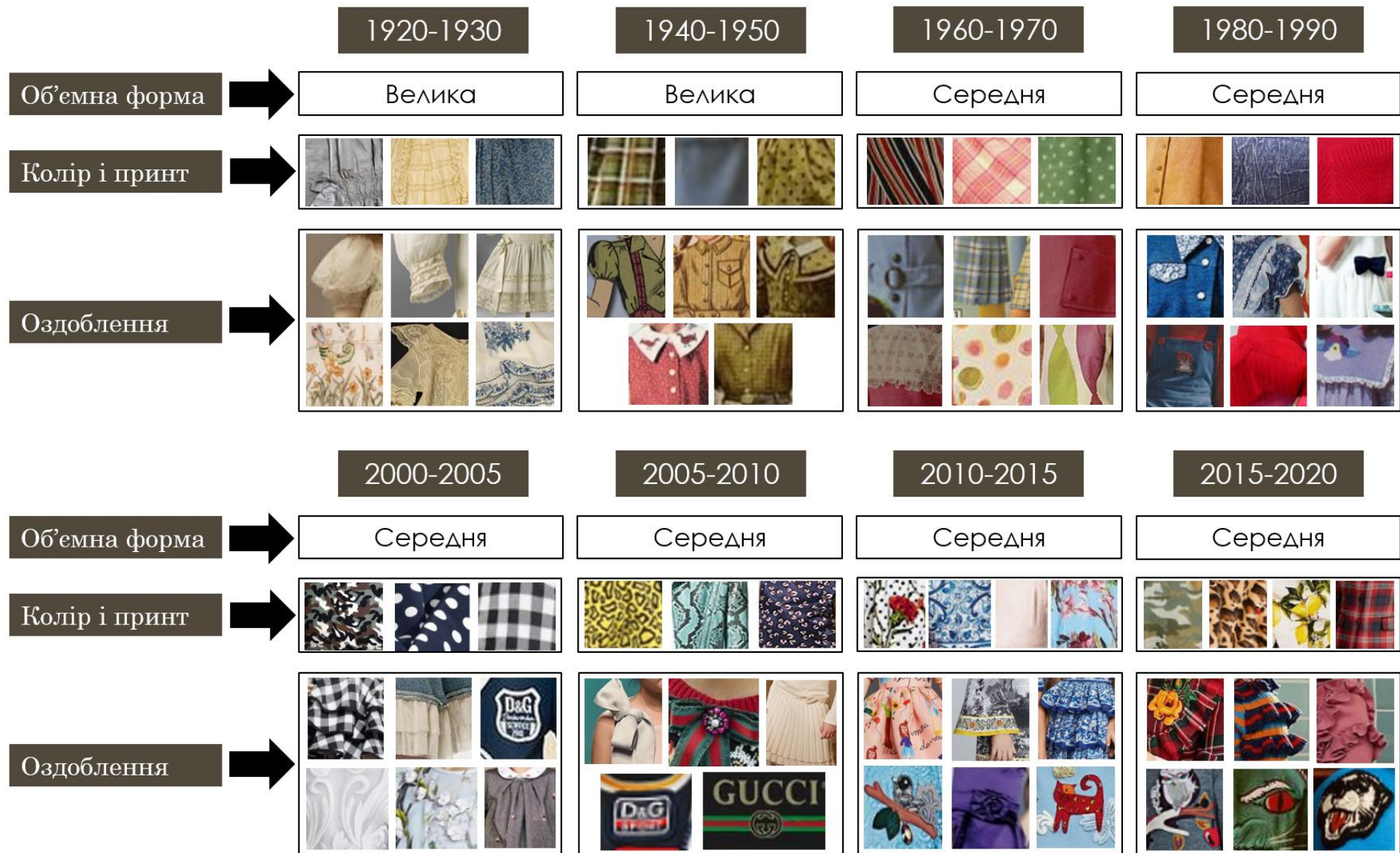

Рис. В.6.37. Художньо-декоративні елементи дитячого костюма ХХ – початку ХХІ століть.

В.7. Результати анкетного опитування

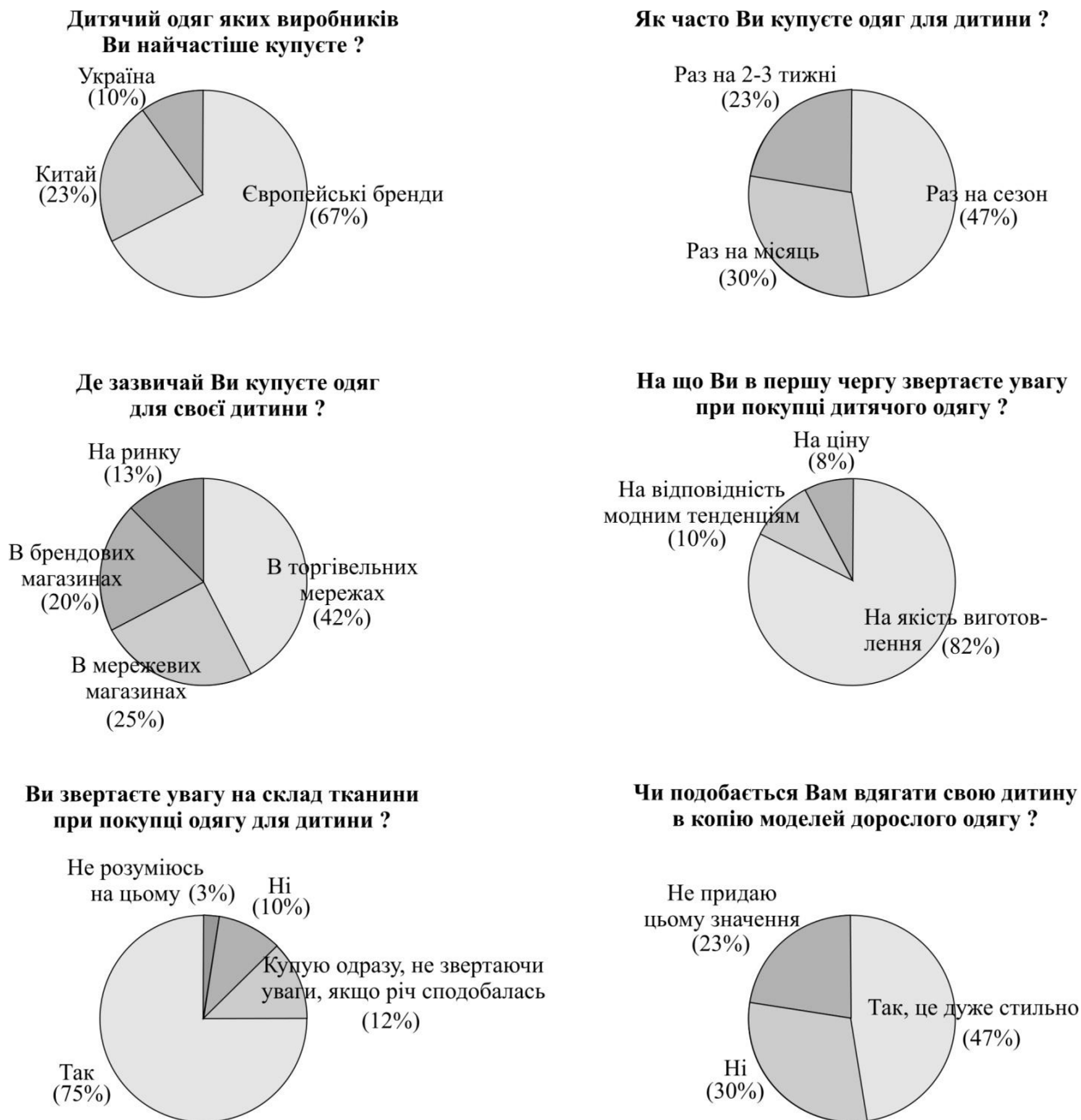

Рис. В.7.1. Результати анкетного опитування батьків м. Києва на тему «Пріоритети при покупці дитячого одягу».

В.8. Творчі колекції дитячого одягу

Рис. В.8.1. Моделі дитячого і дорослого одягу колекції «#маленький-дорослий». Автори – студенти кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Т. Богомазюк, О. Ісаєв, керівники – К. Пашкевич, О. Герасименко.

Рис. В.8.2. Ескізи дитячого одягу колекції «SHIFT». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Г. Бойко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.3. Моделі дитячого одягу колекції «SHIFT». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Г. Бойко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.4. Ескізи і моделі дитячого одягу колекції «Бохо». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД О. Гриценко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

Рис. В.8.5. Моделі дитячого одягу колекції «Бохо». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД О. Гриценко, керівники – В. Струмінська, О. Герасименко.

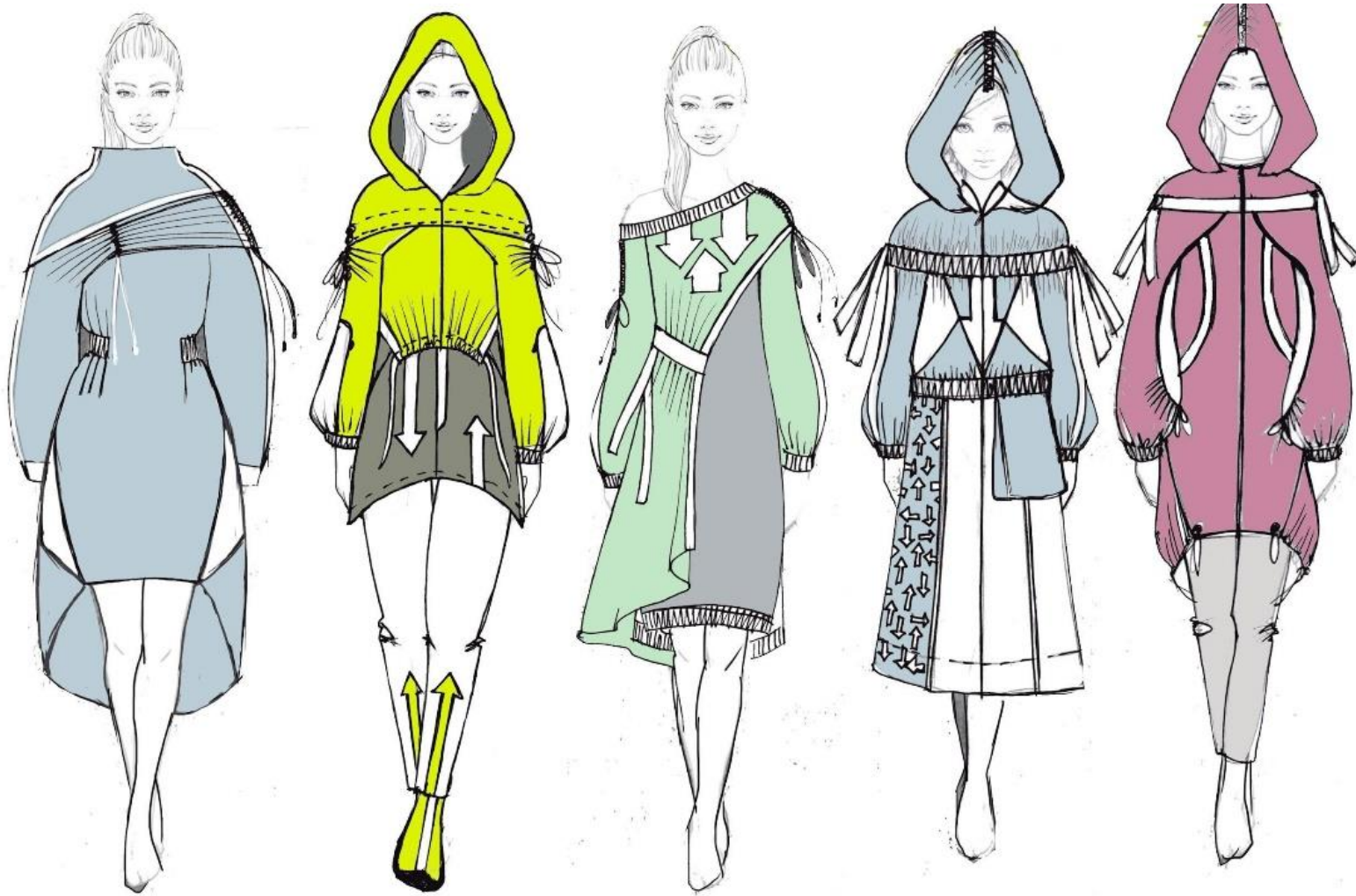

Рис. В.8.6. Ескізи одягу для дітей старшого шкільного віку, колекції «City Urban Jungle». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Т. Макалістер, керівники – К. Пашкевич, О. Герасименко, А. Векліч.

Рис. В.8.7. Моделі одягу для дітей старшого шкільного віку, колекції «City Urban Jungle». Конкурс «Битва Модельєрів». Автор – студентка кафедри ергономіки і дизайну КНУТД Т. Макалістер, керівники – К. Пашкевич, О. Герасименко, А. Векліч.